

Geanonimiseerde zienswijzen

Ruimtelijke visie Duurzame Energie

Ter inzage gelegen 6 juni – 18 juli 2019

Z59 – Z85

Z59

Aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Olst-Wijhe
Verstuurd per email aan "gemeente@olst-wijhe.nl"

Betreft: mijn zienswijze ten aanzien van de "Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon
Olst-Wijhe"

Datum: 15-07-2019

Geacht College, geachte Raad,

Conform het raadsbesluit van 20 mei 2019 is de ontwerp-Ruimtelijke visie Duurzame Energie (voorheen Energievisie) ter inzage gelegd. De visie gaat in op de wijze waarop de gemeente zich voorstelt dat grootschalige alternatieve-energieprojecten gerealiseerd kunnen worden.

Aan burgers en betrokkenen is de gelegenheid geboden hun zienswijzen in te dienen met betrekking tot de ter inzage gelede visie.

Graag maak ik gebruik van deze mogelijkheid. In de navolgende pagina's geef ik u mijn zienswijzen op de ter inzage gelegde "Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon, onderdeel van de Duurzaamheidsvisie", hierna te noemen "de Visie".

Hoogachtend,

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Duurzaamheid en verduurzaming zijn geen doel	3
S T I L T E	3
Up-to-date naar de toekomst kijken is noodzaak.	3
Maar het heden kennen is dat ook	4
Windturbines: niet altijd duurzaam.	4
Welzijn, geluid, schaduwen	5
Stapelgeluid	5
Normen, voorzichtigheidsbeginsel.	5
Gebiedskeuze: een uitgebreid gebiedsproces. Eerlijk waar?	7
Participatie liever niet meer noemen	7
Gebiedskeuze windenergie Gebied E? Onmogelijk!	8
Lokale betrokkenheid en lokaal eigendom	8
Verdeling van lasten en lusten	9
Concretiseren van het proces	9
De bestemming van de opbrengsten	9
Grootste lasten, dan ook grootste lusten	10
Oneigenlijk	10
Wie bepaalt?	11
Verdeling, maar wie draait er voor op?	11
Subsidie!	11

Duurzaamheid en verduurzaming zijn geen doel

De provincie hanteert de volgende definitie van duurzaamheid: "duurzame ontwikkeling voorziet in de behoefte van de huidige generatie, zonder voor toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien."

Duurzaamheid is ook in mijn zienswijze een middel om nu en later in behoeften van de bevolking te voorzien, en geen doel. De verduurzaming van energieopwekking moet dus dienend zijn ten opzichte van bevolking en omgeving.

S T I L T E

Uitgaande van de hierboven gegeven definitie van duurzaamheid, wil ik u vragen om te beschermen wat het kwetsbaarst is, en altijd het eerste als slachtoffer valt, en in de rest van Nederland reeds op de meeste plaatsen verdwenen is, en wat ik nodig heb, evenals mijn huisgenoten en de patiënten die bij ons in dagtherapie zijn: stilte.

Het is hier, bijna altijd, S T I L . . .

Wij, hier in de oksel van de Schuilenbergerweg en de Rozenvoorderdijk, leven in een gebied dat van zichzelf stil is. Alle geluid, ook heel zacht geluid, verdrijft juist dat wat één van de meest geweldige en voor ons noodzakelijke aspecten van het buitengebied is: de stilte.

Windmolens, hoe goed ook, maken meteen, voorgoed, de hele dag, de hele nacht, echt altijd, korte metten met de stilte. Verderop geef ik mijn zienswijze over het hanteren van normen, en laak de Nederlandse normen, plus de houding van de gemeente om niet meer te doen dan strikt verplicht.

In mijn zienswijze proberen de normen vast te stellen aan hoeveel geluid een mens of ee omgeving mag worden blootgesteld. Als je niet oppast, dan ben je met getalletjes bezig. Mijn zienswijze is, dat we helemaal geen extra geluid willen. Elk additioneel geluid betekent, ten opzichte van de stilte, een verstoring.

De stilte is een elementair kenmerk van kwetsbare gebieden als Landgoed Lankhorst, dat weer verbonden is met de Wolbroeken. De Wolbroeken is aangewezen als natuurgebied, en er is onlangs 50 ha natte natuur toegevoegd. De eerste resultaten voor biodiversiteit zijn reeds gemeld. Verder hierover als ik mijn zienswijze geef over de gebiedsbepaling, daar gebied E zich in de Wolbroeken bevindt.

Up-to-date naar de toekomst kijken is noodzaak.

Nu er steeds meer ervaring is opgedaan met wind- en zonne-energie, en er in hoog tempo nieuwe methoden tot energie-besparing zowel als -opwekking ontwikkeld worden, is het van belang om goed gesynchroniseerd te zijn met de laatste ontwikkelingen. Anders maak je verouderde, en dus slechtere keuzes.

Om waarachtig (definitie!) te verduurzamen is het nodig dat de gemeente in haar besluiten de zorgen en weerstand van de betrokkenen verwerkt en in betere visie en besluiten tot uiting laat komen. Zou zij dit niet doen, dan kunnen de betrokkenen niet in hun behoeften voorzien, is er geen sprake van verduurzaming en worden de negatieve effecten groter, en de spijt achteraf is altijd duurder.

De Visie beperkt zich helaas tot grootschalige opwekking van energie met zon en wind. Helaas, want aan de Steunenbergerweg bevindt zich een indrukwekkende mestvergister, in het gehele land inmiddels gekend en van verre bezocht. Deze vergister is een krachtig voorbeeld van de stelling dat er geweldige nieuwe en disruptieve initiatieven ontwikkeld worden in de private sector, die krachtiger zijn dan het bestaande. In mijn zienswijze illustreert deze vergister de noodzaak voor de gemeente om steeds bij te blijven, en haar Visie overeenkomstig aan te passen.

Ten aanzien van inclusie van de nieuwste technologieën, metingen van de feitelijke duurzame opwekking en normstellingen ten aanzien van gezondheid en belang van de betrokkenen, blijft de Visie helaas steken in verouderde cijfers en feiten en, Sallands direct gezegd, het steeds weer negeren en onjuist benoemen van de feiten. Ik doel hier op participatie en de resultaten van de excursie, en ga hier verderop nog op in.

In de Inleiding stelt de Visie: *De energietransitie heeft onmiskenbaar invloed op het landschap en onze fysieke leefomgeving.* Dit is echter niet strikt noodzakelijk, als we kijken naar de vergister en andere methoden (bijvoorbeeld zon, zout/zoet water). Immers, hun negatieve invloed op de leefomgeving is klein te houden, terwijl we wel de vruchten ervan kunnen plukken.

Maar het heden kennen is dat ook

Het valt op, dat de gemeente geen idee heeft van de actuele feiten rond de duurzame / alternatieve opwekking van energie. Hoe kun je allerlei plannen maken als je niet weet waarover je het hebt? De cijfers die de gemeente hanteert wijken behoorlijk af van de trend die door een organisatie als CBS wordt gepubliceerd (<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/17/vermogen-zonnepanelen-meer-dan-de-helft-toegenomen>).

Ik verzoek de gemeente om de Visie te ijken aan de actuele situatie. Vanuit een initiatief van de betrokkenen verwacht ik dat we de gemeente binnenkort actuele cijfers kunnen presenteren voor wat zonne-energie betreft.

Windturbines: niet altijd duurzaam.

Windturbines hebben een nadelige invloed op de gezondheid. In ieder geval op de gezondheid van mensen, en het is onbekend wat ze doen met dieren. In gebieden waar men er ervaring mee heeft, gidslanden Duitsland en Denemarken, worden ze inmiddels geweerd. Dit maakt, dat windturbines, in ieder geval op land, in mijn opinie onmogelijk gezien kunnen worden als duurzaam. Want, volgens serieuze berichten uit gidslanden en ervaringsgebieden, kunnen noch huidige, noch toekomstige inwoners goed en prettig in hun behoeften voorzien onder de rook van een windmolen. Het is mijn zienswijze, dat het momenteel niet verantwoord is om als gemeente windmolens mogelijk te maken op minder dan 2,5 kilometer van woningen, en op land te experimenteren met zeer grote molens waar nog geen ervaring mee is.

Graag haal ik ook de milieuschade aan waarmee men wordt geconfronteerd in de gebieden waar, bijvoorbeeld, het neodymium voor de turbines wordt gewonnen. Onder andere grootschalige radioactieve besmetting is het resultaat. Eerlijke oordeelsvorming neemt deze vervuiling mee. In mijn zienswijze dient de gemeente dat ook te doen. Ik vraag de gemeente dan ook, om in haar Visie dit aspect te onderzoeken en op te nemen (vergelijk cradle-to-cradle gedachte).

Welzijn, geluid, schaduwen

Mensen die in de nabijheid bij windturbines wonen, ondervinden hinder van het turbinegeluid, dat een breed frequentiespectrum heeft, dat loopt van infrasoos (onhoorbaar laag geluid) tot supersoos (onhoorbaar hoog). Bovendien met een pulserend karakter, dat veel storender is dan constant geluid. De huidige, hoge windturbines met grote wieken produceren veel meer laag-frequent/infrasoos geluid dan de kleinere turbines van enkele jaren geleden. Onderzoek naar klachten van windmolens richt zich sinds kort dan ook op de effecten van blootstelling aan dit onhoorbare deel van het geproduceerde geluid, relevant vanwege de steeds toenemende grootte van de turbines.

Slagschaduwen, zichtbaarheid en knipperende lichten kunnen bijdragen aan de mate van hinder die wordt ondervonden. Het geluidniveau van windturbines is juist in ons stille buitengebied al snel veel hoger dan van andere bronnen (verkeer e.d.), en het karakter zorgt ervoor dat het windturbinegeluid bij lagere niveaus als hinderlijk wordt ervaren. Dit kan zich uiten in irritatie, boosheid en onbehagen.

In sommige onderzoeken wordt gemeld dat een substantieel deel van omwonenden van windturbines wereldwijd identieke klachten rapporteert: chronische slaapproblemen, hoofdpijn, tinnitus, een drukgevoel op de oren, vertigo, zichtklachten, luchtwegproblemen, tachycardie, prikkelbaarheid, concentratie- en geheugenproblemen, en angstgevoelens samengaan met de sensatie van inwendige pulsaties of trillingen zowel slapend als in wakkere toestand. Als mogelijke oorzaken wordt gedacht aan het – deels hoorbare – geluid van turbines, de vibraties die voelbaar zijn, de slagschaduw op woningen, de (knipperende) lichten op de turbines en de visuele impact.

De meetresultaten en analyses die de Visie hanteert zijn gebaseerd op verschillende typen turbines, bovendien met verschillende tiphoogten. De in de Visie gegeven cijfers zijn derhalve niet representatief voor de molens van 240 die de gemeente mogelijk wil maken.

Stapelgeluid

Het RIVM waarschuwt, dat men rekening moet houden met het stapelen van geluid,. Denk aan bestaand verkeer, in ons geval de omlegging van de weg door Wesepe (van 50 naar 80 km/u, dus meer geluid), de ervaring met de graskeien zoals die door andere betrokkenen is en wordt ervaren, misschien vliegveld Lelystad, militaire oefenterreinen in 't Harde met regelmatige explosies, en, op de fijne zondag, motorclubs die de Rozenvoorderdijk waarderen vanwege de lange rechte weg waarop het gas even los kan (veroorzaakt veel woede, maar je kunt er niets mee).

Normen, voorzichtigheidsbeginsel.

In mijn zienswijze zou de gemeente zich moeten baseren op de strengst mogelijke normen en op ervaring van anderen. De Nederlandse normen zijn veel te ruim, en geven aanleiding tot serieuze zorgen en gebrek aan draagkracht voor het project. De gemeente zou het voortouw moeten nemen, indien zij waarachtig wil verduurzamen. Immers, zolang er veel over de nadelen en risico's niet is vastgesteld, verwacht je van de overheid dat zij het voorzichtigheidsbeginsel hanteert. De visie van de gemeente lezend, kom ik tot de conclusie dat de gemeente zich niet zo druk maakt om het voorzichtigheidsbeginsel:

- De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) heeft onlangs op verzoek van de Europese Commissie een advies uitgebracht. Dit advies bevat strengere normen voor de overlast. In de

- plannen van de gemeente Olst-Wijhe wordt geen rekening gehouden met de strengere normen uit dit WHO-advies;
- Paragraaf 3.2.2.3 stelt dat de gemeente ervaring wil opdoen met een eerste windpark binnen de gemeente, binnen de drie gebieden die niet aan de grenzen van de gemeente liggen. Ik vind dat, gezien de gevolgen voor bewoners, leefklimaat, gezondheid, landschap en natuur, het niet verantwoord is dat de gemeente zelf ervaring wil opdoen, ik wil niet gezien worden als een proefkonijn.
  - Het is daarom mijn zienswijze dat de gemeente onderzoek moet doen naar ervaringen elders in en om Nederland waar langdurige ervaring en onderzoeksresultaten bestaan ten aanzien van windmolens. De gemeente heeft vanuit het zorgvuldigheidsbeginsel de onderzoekspllicht om deze beschikbare gegevens mee te nemen in de besluitvorming. Het is mijn zienswijze dat dit alsnog moet gebeuren.
  - De Visie beperkt zich tot de wettelijk verplichte onderzoeken en rapportages. Bestaande informatiebronnen leveren kennis die een goed en onderbouwd besluit kunnen opleveren, maar ze worden genegeerd.
  - Een voorbeeld is de norm voor de afstand tussen windmolens en woningen. Vanwege het feit dat men in Nederland de geluidsproductie mag middelen over een heel jaar en in landen als Duitsland, België en Denemarken niet, zijn in die landen de afstandsnormen twee tot drie keer zo groot. De Nederlandse normen resulteren volgens het RIVM in een percentage van ernstige geluidhinder binnenshuis van 9 procent van de bewoners waar de geluidsbelasting gelijk is aan de wettelijke norm (Bron SER). Artikel NRC: <https://www.nrc.nl/nieuws/2015/09/07/nederlands-turbines-relatief-dicht-bij-huis-1532921-a100128> Dit artikel is al uit 2015.....
  - Uit 2016 een artikel over de overlast van windmolens. Hier is geen letter aan gelogen, het is klip en klaar: Bij de familie Luiken kolkt de wind om het huis heen (<https://www.nrc.nl/nieuws/2016/11/03/bij-de-familie-luiken-kolkt-de-wind-om-het-huis-heen-5128335-a1530082>). PS: de links heb ik gemaakt met mijn abonnement op NRC, wellicht werken ze niet. In dat geval kan ik ze e-mailen.
  - landen met veel meer ervaring met grote windmolens zoals Duitsland en Denemarken zijn recentelijk strengere normen gesteld voor de afstand tussen windmolens en woningen.
  - De grootste windmolen van Nederland (245m) op de testlocatie op de Maasvlakte staat 7 kilometer van het dichtstbijzijnde huis af. Het betreft hier een voor off-shore ontwikkelde molen, die als testexemplaar gebouwd wordt. De gemeente Olst-Wijhe wil meteen een aantal van deze molens (240m) neerzetten. Als experiment! In een kleinschalig gebied! Terwijl niemand nog weet wat die dingen met de omgeving doen! Hoogmoedswaanzin? Een narcistische behoefte aan roem? In mijn beleving is dit een volslagen onzinnig voorstel voor ons leefgebied.
  - Gemeentebelangen Borger-Odoorn heeft een onderzoek gestart naar laagfrequent geluid, zie <https://gemeentebelangen-borger-odoorn.nl/gbo/.onderzoek-naar-laagfrequent-geluid/>. Er is een nulmeting gedaan, dus onomstotelijke resultaten zijn er nog niet. Maar, een dergelijk onderzoek komt niet zomaar uit de lucht vallen;
  - Op verzoek van omwonenden heeft de universiteit van Aalborg (Denemarken) in 2012 een second opinion uitgevoerd voor wat betreft de mogelijke overlast voor omwonenden van een nieuw op te richten windturbinepark bij Maastricht. De conclusie is dat dit park, dat overigens wel aan de Nederlandse norm voldoet, ernstig tekort schiet als het gaat om de bescherming van omwonenden. Zowel de laagfrequent geluid aspecten als de Lden en Lnight normen worden door wetenschappers bekritiseerd. De gemeenteraad heeft besloten het project af te blazen.

Gebiedskeuze: een uitgebreid gebiedsproces. Eerlijk waar?

De Visie stelt, dat zij tot stand is gekomen na een uitgebreid Gebiedsproces. Dit wordt herhaaldelijk aangevoerd, waarschijnlijk om de inachtgenomen zorgvuldigheid te benadrukken. Ik lees ook "stimuleren van windenergie in daarvoor geschikte gebieden in combinatie met grootschalige participatie".

Uitgebreid en grootschalig, of niet, in mijn zienswijze is de participatie van betrokkenen volkomen mislukt. Immers, meer dan 90% van de betrokkenen wist niets van het hele proces. Het is de actie van enkele mede-betrokkenen geweest, die mij opmerkzaam hebben gemaakt. En dat geldt ook voor de anderen in mijn omgeving.

Het is te schandelijk en te belachelijk voor een serieus woord, dat de gemeente zich beroept op publicatie in het lokale sufferdje, de Reklamix (wethouder Blind, Den Nul). De gemeente draait hier op het minimale wettelijke niveau, veel te laag voor een serieuze participatie.

Ik ben, tegen mijn zin, een nauwkeurig lezer van dit sufferdje, juist vanwege deze bezopen toestand. Desondanks heb ik geen enkele aankondiging of verwijzing kunnen koppelen aan dit proces.

Uit niets is mij bovendien gebleken dat functionarissen van de gemeente of van het raadgevend bureau Bosch en van Rijn zich hebben afgevraagd, of hun pogingen om de bevolking en zeker de betrokkenen te doen participeren aan het slagen waren. Als ze dat gedaan hadden, en dat mag je toch wel vragen van hoogbetaalde professionals, dan hadden ze geweten dat juist de belangrijkste groep, de betrokkenen, in ieder geval van gebied E, niet had geparticipeerd. Waarmee de waarde van het proces grotendeels verloren was gegaan.

De heer Blind noemde het grote aantal "late aanhakers" tijdens en bijeenkomst in Den Nul. Een duidelijke erkenning dat het mis is met het proces. Als de gemeente, bij monde van haar wethouder, erkent dat het proces niet heeft gefunctioneerd, dan is het onbegrijpelijk en, in mijn zienswijze, misleidend, dat de gemeente steeds maar blijft melden dat er een uitgebreid participatieproces is geweest. De late aanhakers zijn terecht verontrust over de gehele aanpak en mogelijke gevolgen voor hun leefomgeving en zij vormen een illustratie van het disfunctioneren van het gebiedsproces.

Participatie liever niet meer noemen

Nu de participatie en het Gebiedsproces in mijn ogen zijn mislukt, wil ik de gemeente verzoeken, om het maar niet meer te noemen, en niet meer te stellen dat er sprake is geweest van een uitgebreid participatieproces. Met de mislukte participatie zijn de uitkomsten niet representatief te noemen.

Door het participatieproces steeds weer te benoemen, suggereert de gemeente naar buiten toe, dat het proces succesvol was. Maar betrokkenen zijn niet betrokken geweest, en het heeft niet geresulteerd in een gedragen Visie, maar in heel veel zorgen, wantrouwen en verzet.

Het wantrouwen jegens de gemeente wordt nog verder vergroot door feiten als de onzorgvuldigheden in de Visie, de slechte kwaliteit van de kaarten waardoor nauwelijks te begrijpen is over welke gebieden het precies gaat. Denk ook aan de verwijtbaar slechte aankondigingen, het laten doorlopen zonder in te grijpen. Het steeds weer moeten lezen over de participatie, terwijl je zelf de kille feiten kent, veroorzaakt bij mij irritatie en wantrouwen.

Voor een deel van de betrokkenen zijn eerdere kennismaking met de gemeente nog dagelijks traumatisch (graskeien in stroken langs de wegen, doordrukken van eigen ideeën tegen het aangetoond belang van omwonenden in). Dit wrijft zout in de wonde.

Gebiedskeuze windenergie Gebied E? Onmogelijk!

De gemeente geeft een aantal mogelijkheden. Tot mijn spijt wordt nergens genoemd dat de stilte beschermd dient te worden. Kwetsbaar en veel belangrijker dan velen van ons zich nu kunnen voorstellen. Maar goed. De gemeente wijst een paar gebieden aan, en sluit een paar voorlopig uit.

Echter, tot mijn verbazing staat het volgende in de Visie 3.3.3:

Windinitiatieven in dit onderzoeksgebied moeten rekening houden met:

- de correcte Natuur Netwerk Nederland- (NNN) gebied
- nabijgelegen dorpen en kernen
- Verspreid staande woningen en grondeigendom

Maar, bij gebied E (Boskamp) is sprake van een groot aaneengesloten NNN-gebied. Uw conclusie 'bestaan mogelijkheden' is niet correct. Inpassing van windmolens in zoekgebied E is binnen de gemeentelijke randvoorwaarden niet mogelijk. Gebied E dient in mijn zienswijze verwijderd te worden uit de plannen.

Lokale betrokkenheid en lokaal eigendom

Het valt mij op, dat in de Visie met regelmaat kreten gebruikt worden als "maximaal" en "optimaal". Ik verzoek de gemeente, om in het vervolg in alle gevallen waarin dit soort kreten wordt gebruikt, concreet en specifiek te zijn. En ze dus te vervangen door concrete cijfers, percentages, waarden.

Het klinkt namelijk allemaal prettig, maar het is volstrekt onvoldoende. In een document dat de weg bereidt tot projecten met zeer grote tegengestelde financiële, psychische en welzijnsbelangen bij de diverse partijen, daarin moet men concreet zijn. Elke ruimte voor uitleg slaat de controle uit handen van de gemeente. Controle die noodzakelijk zal blijken.

Onder punt 4.1 spreekt de visie over lokale betrokkenheid en lokaal eigendom. Een paar citaten:

- én inwoners hebben er direct of indirect financieel voordeel van.
- opbrengsten zo veel mogelijk ten goede komt aan inwoners en bedrijven in Olst-Wijhe.
- Voorwaarde is dat inwoners en bedrijven bij voorkeur 100% eigenaar zijn van een zonneveld of windpark, maar op zijn minst voor 51%.
- streven naar lokaal eigendom
- projectrendement zo veel mogelijk ten goede komt aan inwoners en bedrijven in Olst-Wijhe.
- Als zou blijken dat een lokale energiecoöperatie een project niet of zeer moeizaam van de grond krijgt, moet een nieuwe afweging worden gemaakt. Er kan vervolgens worden gekeken naar andere samenwerkingsvormen met partijen waarmee initiatieven wel van de grond komen.

Het is mijn zienswijze dat deze formulering geen garantie biedt aan de inwoners die straks het meeste last hebben van de gevolgen van windmolens. Er wordt gesproken over inwoners en bedrijven in de gemeente. Het is mijn zienswijze dat het financieel voordeel veel meer naar een aan te duiden groep van direct omwonenden zou moeten terugvloeien. Zij ervaren immers de overlast. Dat kan in meedelen in de opbrengst en/of in het vergoeden van schade vanwege de aantasting van het woongenot en de waardevermindering van hun eigendom.

Daarnaast geeft de formulering geen enkele garantie en geeft geen harde verplichting aan initiatiefnemers. Woorden als: direct of indirect financieel voordeel, zoveel mogelijk, bij voorkeur,

maximaal en dergelijke, zijn nietszeggend. Dat wordt vooral duidelijk in het laatste aandachtspunt. Dat punt geeft aan dat als een lokale initiatiefnemer niet wordt gevonden, er gekeken moet worden naar een andere samenwerkingsvorm.

Het is mijn zienswijze dat de enige harde voorwaarde die in deze opsomming is opgenomen de voorwaarde is zoals beschreven in het derde aandachtspunt. Daar geeft de visie de harde voorwaarde dat inwoners en bedrijven minstens voor 51% eigenaar moeten zijn van een zonnepark of windpark.

Verdeling van lasten en lusten

In de Visie staat dat inwoners en bedrijven bij voorkeur 100% eigenaar zouden moeten zijn van een zonnenveld of windpark. Ook herhaalt de visie dat de opbrengst ten goede moet komen aan inwoners en bedrijven in onze gemeente.

Het is mijn zienswijze dat de formulering: " dat de opbrengst ten goede moet komen aan inwoners en bedrijven in onze gemeente" geen recht doet aan het slot van deze paragraaf waarin de visie stelt: "Bij een windpark is de noodzaak om lusten en lasten te verdelen groter. De businesscase voor windparken biedt daarvoor doorgaans goede mogelijkheden."

Het is mijn zienswijze dat de visie aan dit laatste standpunt geen enkele voorwaarde stelt of daartoe enige garantie geeft. Het is mijn zienswijze dat een verdeling van de opbrengsten niet alleen gerelateerd moet zijn aan de gedane investering, maar dat de verdeling van opbrengsten mede een belangrijke relatie moet hebben met de mate van overlast en schade die inwoners krijgen toebedeeld door een windpark. Het is mijn zienswijze dat een Visie zoals deze daar concrete voorwaarden aan moet stellen.

Concretiseren van het proces

Paragraaf 4.2 spreekt over de plicht voor een initiatiefnemer om bij het indienen van een projectvoorstel of principeverzoek een uitgewerkt voorstel voor proces- en projectparticipatie te overleggen. Als de gemeente besluit medewerking te verlenen aan een ruimtelijke procedure dan wordt met initiatiefnemers voorafgaand aan het verlenen van de vergunning een anterieure overeenkomst gesloten waarin afspraken over participatie worden vastgelegd.

Het is mijn zienswijze dat de visie onvoldoende eisen stelt aan de inhoud van een in te dienen uitgewerkt voorstel voor proces- en projectparticipatie, noch aan de inhoud van de anterieure overeenkomst die voor een deel zeker dient te gaan over de vergoeding van schade en overlast aan direct omwonenden. De Visie dient ook concreet te zijn over het proces dat met initiatiefnemers en betrokkenen wordt doorlopen. Momenteel geeft de Visie geen concrete stappen.

De bestemming van de opbrengsten

Paragraaf 4.2.1 geeft een opsomming van voorwaarden ten aanzien van een participatiemodel. Inwoners en bedrijven uit Olst-Wijhe participeren in een windpark, bij voorkeur via een energiecoöperatie, waarbij inwoners (mede)eigenaar zijn en kunnen besluiten over de bestemming van de opbrengst van het windpark. Voor elk windpark wordt een fonds opgericht waarin jaarlijks een afdracht wordt gestort vanuit het windpark. Een voorbeeld hiervan is de NWEA Gedragscode. Per windpark wordt bepaald binnen welke straal rond het windpark omwonenden een tegemoetkoming in hun jaarlijkse energierekening kunnen ontvangen om betrokkenheid bij het windpark te vergroten.

Naast deze voorwaarden worden initiatiefnemers uitgenodigd om andere vormen van participatie toe te passen, in het bijzonder het naar rato verdelen van de grondvergoeding met aangrenzende grondeigenaren en modellen waarbij inwoners elektriciteit kunnen afnemen van het windpark. Een fonds kan benut worden voor versterking of verbetering van landschap en daarmee bijdragen aan versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied. Maar kan ook dienen als vliegwiel voor het verduurzamen van de woningvoorraad en het bestrijden van energiearmoede of stimuleren van de asbestsanering. De inwoners kunnen hierover meebeslissen. Kansen voor gebiedsontwikkeling, maar zorg en mobiliteit kunnen ook ontwikkelingen zijn die ondersteund kunnen worden. De Visie stelt dat de eigenaar van het windpark beslist over de bestemming van de opbrengsten daarvan. Daaraan stelt de visie en dus de gemeente geen eisen zoals dat een vooraf bepaald percentage terug moet vloeien naar een gedefinieerde groep van inwoners die de (meeste) lasten ervaren. Het is mijn zienswijze dat dit wel zo zou moeten zijn.

Grootste lasten, dan ook grootste lusten

Zoals de visie ook al aangeeft, kan het zo zijn dat deze gewenste participatie niet van de grond komt en in dat geval beslist een externe eigenaar over de verdeling van de lusten. Dit biedt daarmee geen enkele garantie dat die lusten terechtkomen bij degene die de lasten dragen tenzij die eigenaar een filantroop is. Wanneer overigens het eigenaarschap voor een deel (51%) uit bewoners en bedrijven uit de gemeente bestaat, zal dat maar voor een verwaarloosbaar deel bestaan uit direct omwonenden die geïnvesteerd hebben. Met andere woorden het belang van de aandeelhouders zal ook in dat geval prevaleren boven het belang van de direct omwonenden. Die hebben wat dat betreft weinig te verwachten, mits de gemeente zoals gezegd harde randvoorwaarden stelt aan die in de visie genoemde verdeling van lasten en lusten. Dat lokaal eigenaarschap klinkt dus sympathiek, maar het maakt voor de verdeling van lasten en lusten geen verschil. Het is zoals gezegd mijn zienswijze dat de gemeente daar concrete eisen aan moet stellen, die weerspiegelen dat de betrokkenen de grootste lasten dragen en derhalve ook de grootste lusten moeten ervaren.

Het tweede punt spreekt over een fonds en onder de aandachtspunten geeft de visie een alinea waarin de visie suggesties doet ten aanzien van dit fonds. Het is mijn zienswijze dat de genoemde doelstellingen onvoldoende wijzen in de richting van degenen die met lasten geconfronteerd worden.

Oneigenlijk

Wanneer het daar genoemde geld, zoals de visie voorstelt, gebruikt wordt voor bijvoorbeeld asbestsanering in het algemeen of zorg en mobiliteit, dan gebruikt de gemeente de opbrengsten oneigenlijk. Deze opbrengsten vloeien feitelijk terug in de gemeentelijke begroting. Wij als direct omwonenden ervaren daarmee de lasten en anderen, waaronder de investeerders en het gemeentebestuur, de lusten. Het is mijn zienswijze dat de gelden in dit fonds gereserveerd moeten worden voor een eventuele sloop van de windmolens en voor het vergoeden van (plan)schade door waardevermindering van het onroerend goed en derving van het woongenot van direct omwonenden. Volgens informatie van de SER worden er door de rechter vergoedingen toegekend van 10% tot 50% van de woningwaarde.

Het is mijn zienswijze dat de gemeente aan de direct omwonenden, die in de genoemde belangen worden geschaad, een vergoeding daarvoor moet toekennen. De gemeente moet zich daarbij inspannen voor een regeling die voorkomt dat die bewoners de gang naar de rechter moeten maken om in aanmerking te komen voor een (plan)schadevergoeding wegens waardevermindering van hun onroerend goed en een compensatie voor de beperking van hun

woongenot. Het is mijn zienswijze dat de gemeente financiële en andere kaders stelt waaraan de initiatiefnemer heeft te voldoen. Het is mijn zienswijze dat initiatiefnemers geld moeten reserveren voor sloop en planschade, wellicht op voorhand. Deze punten ontbreken in de Visie. Ik vind dat de gemeente daar concreet over moet zijn. Diverse redenen kunnen sloop wenselijk maken, planschade is er zeker.

Wie bepaalt?

In het derde aandachtspunt in de visie geeft nog een opmerking over het verdelen van lasten en lusten. Een deels concrete opmerking. Er moet een straal worden bepaald. Er staat niet bij wie die straal bepaalt, maar de tekst bij het eerste aandachtspunt doet vermoeden dat het de eigenaar is van het windpark. De opmerking sorteert tevens voor op de hoogte van de lusten. Dit onderdeel heeft het over het kunnen (niet moeten) ontvangen van een tegemoetkoming in de jaarlijkse energierekening. Niet om te dienen als schadevergoeding, maar om betrokkenheid bij het windpark te vergroten. Dat lijkt te gaan om een relatief gezien symbolisch bedrag. De energierekening van een huishouden bedraagt gemiddeld 2.100 euro per jaar. Een tegemoetkoming is een financiële welwillende bejegening, een gedeeltelijke vergoeding. Een gedeelte van 2.100 euro per jaar staat in geen verhouding tot de individuele financiële schade en de beperkingen van het woongenot, aantasting van de gezondheid et cetera. Dit bedrag staat ook niet in verhouding tot wat de investeerders, grondeigenaren en eigenaren van gronden hiermee verdienen en wat het de gemeente opbrengt als zij geld ontvangen uit het in de visie genoemde fonds. Zie als toelichting op deze laatste zin vooral ook de volgende alinea.

Verdeling, maar wie draait er voor op?

In de alinea direct onder de aandachtspunten zegt de visie dat initiatiefnemers uitgenodigd moeten worden om de grondvergoeding (begrepen wordt de vergoeding aan de grondeigenaar die een windmolen op zijn grond toelaat) naar rato te verdelen met aangrenzende grondeigenaren. In de praktijk betekent dit dat de grondeigenaar, die de vermoedelijk relatief (gerelateerd aan de economische waarde van landbouwgrond met m²) ruimhartige vergoeding ontvangt, deze vergoeding zou moeten delen (uitgenodigd daartoe) met de eigenaar van een perceel weiland, bouwland of bosperceel dat daarnaast is gelegen.

Het betreft in dit geval vaak een eigenaar van een perceel die niet tevens een bewoner is die de lasten ervaart. Die persoon of rechtspersoon ontvangt dan een deel van de grondvergoeding waar hij geen vierkante meter grond voor op hoeft te geven en waar hij ook geen enkel nadeel door ondervindt. De ontvanger van de grondvergoeding behoort zijn vergoeding te delen met een aan te duiden groep of groepen van bewoners die financiële schade leiden en waarvan hun woongenot wordt aangetast. Het is mijn zienswijze dat de grondvergoeding, wanneer deze de economische waarde ver te boven gaat en deze wordt gedeeld met de aangrenzende grondeigenaren, niet is uit te leggen. Het is mijn zienswijze dat de grondvergoeding niet meer mag bedragen dan bijvoorbeeld twee maal de economische waarde en dat de initiatiefnemers daarmee meer geld kunnen en moeten toewijzen aan degene die veel meer opoffert dan een paar vierkante meter weiland en die daar bovendien geen keuze in heeft.

Subsidie!

De winstmarge op de windmolens die nu gebouwd worden is zo'n 15%. Dat betekent dat een molen in 15 jaar wel 3 miljoen euro kan opleveren. Daarbij is een half miljoen euro aan subsidie. Die subsidie is feitelijk belastinggeld. Zonder de lasten en de lusten redelijk en rechtvaardig te regisseren, werkt de gemeente mee aan het verrijken van de eigenaren op kosten van de

belastingbetaler en over de rug van degene die de lasten ervaren. Dat wordt niet anders als het eigenaarschap voor 50 of voor 100% bestaat uit inwoners en bedrijven uit onze gemeente. Dat klinkt zoals gezegd wel sympathiek, maar wat betekent dat voor de direct omwonenden? Ook burgers en bedrijven uit onze gemeente willen net als iedere aandeelhouder financieel rendement. Het is mijn zienswijze dat de gemeente hier niet aan mee moet werken zonder de rechtvaardige en eigenlijke verdeling van lasten en lusten te garanderen. Wanneer de gemeenteraad het faciliteert dat investeerders (extern of uit de gemeente), grondeigenaren en het gemeentebestuur zich verrijken, dan is er sprake van het misbruiken van de bevoegdheid door de gemeente. Ik noem in dit geval ook de gemeente vanwege de suggesties in de visie dat er geld zou kunnen stromen naar: gebiedsontwikkeling in het algemeen asbestverwijdering in het algemeen, mobiliteit en zorg. Dat zijn posten op de begroting van de gemeente.

Het is mijn zienswijze dat een redelijk deel van de grondvergoeding, net als een redelijk deel van het rendement, direct ten goede moet komen aan de degene die met de lasten wordt geconfronteerd, waaronder de aantasting van het woongenot en de (financiële) schade. Het is mijn zienswijze dat de Visie breed en concreet in moet gaan op schadevergoeding omdat die schade een zekerheid is. Zoals gezegd is er schade door aantasting van het woongenot, waardevermindering van onroerend goed door die aantasting van het woongenot, maar ook door vernieling van de landschappelijke waarde, risico's op gezondheidsschade. Ik maak bezwaar tegen de totale afwezigheid daarvan.

Z60

College van burgemeester en Wethouders

gemeente@olst-wijhe.nl

Betreft: zienswijze 'ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon'.

Olst, 12 juli 2019

Geachte college.

Hierbij dienen wij onze zienswijze in t.a.v. van bovenstaande visie. Sinds amper 2 maanden zijn we op de hoogte van de plannen voor de bouw van e.v.t. windmolens in onze voortuin. Door burens die hier toevallig gehoor van kregen zijn we op de hoogte gebracht. Het betreurt ons dat we niet eerder als treffende burgers in de cirkel van 1 km rondom de 'voornemende' molens niet persoonlijk op de hoogte zijn gebracht. Geen enkele brief tot op de dag van vandaag. We wisten dan ook niet wat we hoorden. Uiteraard zijn we ons gaan verdiepen in dit onderwerp en hebben ook 2 raadsvergaderingen bijgewoond.

Wat wij heel bijzonder, lees onprofessioneel, vinden van deze procedure is dat er in de 1^e vergadering waarin de toen nog genoemde 'energievisie' veel vragen naar voren kwamen die meegenomen zouden worden ter beantwoording en waarna alleen maar de naam van de visie aangepast werd. Nooit hebben we enige antwoorden gekregen op de vragen die door de verschillende politieke partijen, onze volksvertegenwoordigers, of door onze buurtbewoners gesteld zijn. In tegendeel de energievisie werd uitgekleed, de naam werd veranderd en 2 weken later opnieuw voorgedragen in de raad.

Vragen die nader onderzoek vereisten waren o.a. Wat is de stand van zaken rondom de feitelijke energie wat onze gemeente al produceert, werd niet onderzocht en dus ook niet beantwoordt. U blijft afgaan op de feiten uit rapporten die in 2016 zijn opgesteld, in middels 2017. Oude gegevens dus. Hier berust onze 1^e bezwaar. Wij eisen een gedegen en onafhankelijk onderzoek t.a.v. recente cijfers tot en met 2019 met daarbij ook alle ontwikkelingen rondom duurzaamheid. Niet alleen de wind en zon maar ook bv de bio energie. Dus wat is de stand van zaken rond de huidige energie opwekking en wat zijn de lopende serieuze initiatieven die nu lopen ?(vergunningen die aan gevraagd zijn)

Tevens zijn er veel nieuwe initiatieven die bekend zijn bij de gemeente en binnenkort ook veel energie opleveren. De daken van Van de Berg aan de kleistraat zijn bijna vol gelegd met zonnepanelen en sportcentrum Tiebot zijn hier een voorbeelden van. Deze laatste ondernemer is met ontwikkelaars in gesprek. Zo zijn er meerdere daken die zeer gunstig liggen o.a Smeenk in middel en andere grotere en kleinere boerenbedrijven en bedrijven in de gemeente Olst- Wijhe. Is er een oproep geweest binnen de gemeenschap om te investeren? En hoe worden initiatieven gestimuleerd?

Waarom gebruikt u de financiële investeringen van de windmolens niet voor ondernemers die hier dan van kunnen profiteren. Positieve prikkel. En hiermee uw doelstelling van 20 % te behalen. En demotiveer ze om het niet te doen door de energiekortingen bij bedrijven er af te halen. Negatieve prikkel! Heeft u dit ook al overwogen en wat zijn de redenen dat dit niet gedaan is en wat zijn de redenen dat het rendement van uw acties laag effect heeft?

Uit kranten artikelen heb ik vernomen dat wij net niet aan de doelstelling komen. Overijssel staat op nr 3 binnen Nederland. Wat is de haast om zo snel een plan te willen hebben terwijl buurgemeenten deze nog lang niet hebben? Roepen we het krijgen van een windmolen hierbij juist op ons af?

Waarom niet wat meer achteroverleunen als Vattenfall in 2030 toch een windpark bij Scheveningen bouwt waarna we alle landen voorbij streven t.a.v. schone energie. <https://nos.nl/l/2292919>

Tevens vragen wij ons af waarom er niet gewacht wordt op de uitslagen van de testlocatie in de Maasvlakte. <https://www.ad.nl/rotterdam/maasvlakte-krijgt-s-werelds-grootste-windmolens-op-land~a12796b9/>

Energie voor bedrijven is goedkoper. De energie van de 'mogelijke windmolens' in onze achtertuin zal voornamelijk naar de bedrijven gaan. Beseft u wel dat wij burgers de lasten dragen en de bedrijven de voordelen krijgen door de energie nu goedkoper te krijgen en niets hoeven te doen. Leg ze hogere energie belastingen op.

Er heeft u al gekeken naar het reduceren van CO2 door het aanplanten van bomen? De grond die niet voorgelegd mag worden met zonnepanelen of met windmolens kunnen beplant worden. Tevens goed voor de natuur en fauna!

Het onderzoek en advies over de windmolens en de energievisie is gedaan door een adviesbureau die in ons ogen niet geheel onafhankelijk is omdat deze bureaus ook zelf vaak bezig zijn windmolen parken te realiseren? De vraag is dan ook wie heeft deze adviesbureaus ingeschakeld en had deze niet Europees aanbesteed moeten worden? Graag willen we hier antwoord op krijgen.

Weet dit adviesbureau ook wat voor geluidhinder, decibels en laagfrequentie tonen, en hinderlijke slagschaduw deze hoge molens veroorzaken en wat voor effecten dit heeft voor de volksgezondheid?

Hoe kan het dat U hier windmolens willen plaatsen waarbij huizen dicht bij staan terwijl in Denemarken en Duitsland de huizen minimaal 1 km op afstand moeten staan? Sterker nog. Denemarken wil ze niet meer op land hebben staan. Alleen nog op zee.

En wat voor effect heeft dit op dieren? Weten ondernemende agrariërs wat dit betekent voor hun vee en daarbij hun producten? En welke plannen zijn er om juist CO2 te reduceren door het planten van bomen? Uit onderzoek 'plant 1.000.000.00 bomen om klimaat verandering aan te pakken' <https://nos.nl/l/2292132> blijkt dat de uitstoot aanzienlijk minder is.

Wat voor effect heeft dit geluid in combinatie van de grasklinkers bij ons aan de steunenbergerweg? Overtreffen we hierbij niet de geluidsnorm? www.rijksoverheid.nl

Over de klinkers zijn al klachten en uit onderzoek en ervaring <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/113453/30-000-Zeeuwen-horen-lage-bromtonen>

Blijkt dat dit reëel is aangetoond en blijvende schade veroorzaakt.

Hoe en wanneer gaan jullie dit onderzoeken- testen? Gebeurt dit voorafgaand aan de plaatsingen en wat als we deze overschrijden? Komen de molens dan stil te liggen? En wat is dan het rendement van deze molens? Graag zou ik willen horen en dit lijkt ons zaak dit van te voren te onderzoeken.

Hoe gaan jullie om bij schade veroorzaakt hierdoor. Hoe ziet de schade regeling eruit?

Hoe denken jullie de woongenot en waardevermindering huizen van deze omgeving te compenseren? Wordt hier in de energie visie rekening mee gehouden en een voorwaarde in opgenomen?

Hoe gaan jullie om met de veranderde infrastructuur. Hoe ziet de omgeving er uit met al de transport van mega grote stukken windmolens? Wat kost dit van onze natuur? Moeten daar bomen voor worden gekap? Hoe staat IJssel landschap hier in? En waterschap. Worden onze weteringen en sloten niet aangetast? Aanvoerwegen, beeld jezelf dit eens in. Wil je dit als wethouder? Wil je dit als raadslid? Wil je hier verantwoordelijk voor zijn? Het kost te veel van ons landschap, sport en recreatieve omgeving.

Dit alles met de wetenschap dat het rendement veel minder is dan elders? Bv op zee! Hoe kan het dat U windmolens wilt plaatsen in een windarmgebied? En als er geen wind is kost het energie om de molens zelf te laten draaien.

In de eisen staat dat de winmolens in 1 lijn moeten staan. Hoe kan het dat deze lijn 2 x wordt onderbroken door een weg en de hoogspanningskabels? Kunnen deze kabels überhaupt wel tegen de kracht van de windmolens.

Daarbij vragen wij ons ook af of er ook een maximum is gesteld aan 3 windmolens? Er zijn totaal geen kaders aan gegeven voor deze windmolens.

Daar komt meteen ons volgende punt. Er zijn nu 3 ondernemers die een stuk grond mogen gaan verhuren. Zij krijgen jaarlijks inkomen terwijl zij verhoudingsgewijs bijna geen hinder ondervinden van de windmolens dan de rest van de omgeving. Er heerst veel onrust en angst. Waarom heeft de college gekozen voor deze optie?

Tot slot willen wij u laten weten dat we bereid zijn dit aan te vechten tot aan de raad van staten.

We zijn als plattelandsbewoners inmiddels behoorlijk gefrustreerd om het beleid van Olst-Wijhe. We laten ons niet 3 x naaien. Eerst worden we niet meegenomen in het persleiding verhaal, daarna moesten we verplicht 3800 euro betalen ongeacht we wel of niet aangesloten wilden worden. Bij de aanleg van glasvezel werden we als buiten niet meegenomen. Nu moeten we blij zijn dat we 30 jaar lang elke maand 10,31 euro extra betalen om aangesloten te willen zijn terwijl het dorp gratis is aangesloten. Goed voor 3711 euro exclusief inflatie.

Nu gaan we ook nog stroom leveren voor het dorp. Zij plukken de vruchten en wij zitten met de gebakken peren.

Graag ontvangen wij een bevestiging van ontvangst van deze zienswijze.

<https://www.youtube.com/watch?v=MeOp5LfrvdE>

Z61

College van burgemeester en Wethouders

gemeente@olst-wijhe.nl

Betreft: zienswijze 'ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon'.

Olst, 12 juli 2019

Geachte college.

Hierbij dienen wij onze zienswijze in t.a.v. van bovenstaande visie. Hoe denken jullie de waardevermindering van ons huis te compenseren? Wordt hier in de energie visie rekening mee gehouden en een voorwaarde in opgenomen?

Ook al zijn we al op leeftijd we maken ons ernstig zorgen over het welzijn van mens en dier het behoud van de natuur en het mooie Sallandse landschap. Wij zijn natuurmensen en zijn trots op Salland /Overijssel. Deze wijze van energieopwekking staat hier haaks op. Wat wordt er terug gedaan voor Middel/Boskamp, het buitengebied om de natuur, het woongenot te verbeteren ter compensatie van de windmolens. Graag willen wij deze plannen inzien.

Daarnaast maken we ons ernstig zorgen over wat het doet met onze wegen in de periode dat de molens worden aangelegd. Is het nog veilig voor ons fietsen? Kunnen wij de Boskamp nog bereiken? Hoe gaat dat er uit zien?

Onze burens hebben een biogasinstallatie. Doen wij dan niet voldoende aan duurzaamheid als straat zijnde. Wij klagen niet over extra geluid of verkeersdrukke. Maar die windmolen erbij, in combinatie met de grasklinkers wordt het echt te veel.

Daarna komt er ook nog slagschaduw bij. Precies op de achterkant van ons huis waar we altijd lekker buiten kunnen zitten. Dus uitzicht, gehoor en slagschaduw waar we hinder van hebben. Weet u wat voor geluidhinder, decibels en laagfrequentie tonen, en hinderlijke slagschaduw deze hoge molens veroorzaken en wat voor effecten dit heeft voor de volksgezondheid?

Hoe kan het dat U hier windmolens willen plaatsen waarbij huizen dicht bij staan terwijl in Denemarken en Duitsland de huizen minimaal 1 km op afstand moeten staan? Sterker nog. Denemarken wil ze niet meer op land hebben staan. Alleen nog op zee.

En wat voor effect heeft dit op dieren? Weten ondernemende agrariërs wat dit betekent voor hun vee en daarbij hun producten? Het vee zal ongetwijfeld ook minder melk produceren als hun welzijn aangetast wordt.

Hoe gaan jullie om bij bovengenoemde schade die veroorzaakt wordt hierdoor. Hoe ziet de schade regeling eruit?

Hoe denken jullie de woongenot en waardevermindering huizen van deze omgeving te compenseren? Wordt hier in de energie visie rekening mee gehouden en een voorwaarde in opgenomen?

Z62

Van: >
Verzonden: 15 juli 2019 20:51
Aan: gemeente Olst-Wijhe
Onderwerp: Bezwaar tegen plaatsing windmolens Boskamp/Middel
Bijlagen: zienswijze ten aanzien van de Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon als onderdeel van de Duurzaamheidsvisie.pdf

---

Geacht College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Olst-Wijhe,

Als bewoonster van het buitengebied Eikelhof van de gemeente Olst-Wijhe maak ook ik mij zorgen over de plannen van de gemeente om het karakter van dit gebied ingrijpend te veranderen door het plaatsen van gigantische windmolens.

Met klem vraag ik uw aandacht voor het beschermen van de redenen waarom de inwoners van het buitengebied van Olst hier zo graag wonen; het zou zeer droevig zijn als de stilte en schoonheid van ons landschap voorgoed geweld wordt aangedaan.

Ik ondersteun dan ook grondig de zienswijze en bezwaren tegen de windmolens in Boskamp/Middel, zoals verwoord door mijn echtgenoot in bijgaande bijlage.

Met vriendelijke groet, en met vertrouwen dat u ons bezwaar ter harte neemt,

Aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Olst-Wijhe

Onderwerp: zienswijze ten aanzien van de Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon als onderdeel van de Duurzaamheidsvisie

Datum: 15-7-2019

Geacht College,

Hierbij geef ik mijn zienswijze ten aanzien van het ontwerp van de Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon als onderdeel van de Duurzaamheidsvisie (hierna: de visie).

TEN AANZIEN VAN HET PLAATSEN VAN WINDMOLENS

Het is mijn zienswijze dat de gemeente Olst-Wijhe het plaatsen van industriële windmolens in het buitengebied van de gemeente Olst-Wijhe niet mogelijk moet maken. Dat is mijn zienswijze omdat:

- Onvoldoende is onderzocht of de klimaatdoelstellingen kunnen worden behaald met andere technieken en ander beleid.
- Niet voldoende transparant is hoeveel % duurzame energie er reeds wordt opgewekt binnen de gemeente.
- Er argumenten zijn gebruikt om z.s.m. tot faciliteren over te gaan, zoals de dreiging van ingrijpen vanuit de provincie, die zijn achterhaald door het coalitieakkoord van juni 2019.
- Een mislukte participatie toch als alibi wordt aangedragen waardoor het lijkt alsof windparken breed gedragen worden door de inwoners van de gemeente. Dat zou totaal in strijd zijn met landelijke onderzoeken naar het draagvlak voor windparken.
- De gemeente aangeeft ervaring te willen opdoen met misschien wel de grootste windmolens op het land. Een dergelijk experiment wordt straks uitgevoerd op de Maasvlakte en als het aan de gemeente ligt in het kleinschalige coulisselandschap in het buitengebied van Olst-Wijhe. Ik maak bezwaar tegen het zijn van een onderdeel van een dergelijk experiment.
- Ik maak bezwaar tegen het volledig negeren van rapporten over laagfrequent geluid van de WHO en het RIVM, rapporten ten aanzien van negatieve ervaringen met grote windmolens in Duitsland en Denemarken op deze fronten. Ik maak bezwaar dat dergelijke onderzoeken geen deel uitmaken van de visie en daarmee wordt het een tunnelvisie.
- De windmolens mogelijk worden gemaakt juist in die gebieden waar nog een voor Nederlandse begrippen relatieve stilte heerst. Dat heeft twee nadelen. Het geluid van windmolens wordt door niets overstemd en de laatste stillen plekken in de gemeente zijn daarmee voorgoed verleden tijd. Zie de kaart met de drie gebieden in het centrum van de gemeente. Ik maak bezwaar tegen juist die keuze.
- Ik wel de andere kant op kan kijken, maar niet de andere kant op kan luisteren.
- Alleen al het mogelijk trachten te maken van windparken door het ontwerpen van deze visie heeft geleid tot maatschappelijke onrust en het erg onwenselijk is dat windparken tot een splijtzwam in de samenleving verworden.
- Visualisaties van de windmolens getoond in de visie niet reëel zijn.
- De in de visie getoonde laagvlieggebieden mogelijk niet actueel zijn.

- **TEN AANZIEN VAN HET ONTWERP VAN DE VISIE**

- **Opmerking 1**

- In het voorwoord geeft deze visie aan dat het onmogelijk is om aan ieders wensen tegemoet te komen en dat de visie daarom de *nadruk* legt op de *voorwaarden die wij als bewoners willen* verbinden aan de ontwikkeling van zonnevelden en windparken. Deze heeft de gemeente *zo veel als mogelijk een plek gegeven in de visie*.

-

- *Zienswijze bij opmerking 1*

- De voorwaarden die in deze visie zijn opgenomen laten teveel ruimte voor initiatiefnemers en de gemeente om daar niet aan te hoeven voldoen. Het is mogelijk en zeker nodig om veel meer voorwaarden op te nemen en om voorwaarden meer bindend te laten zijn. Daarover later meer. De in het voorwoord (en ook verderop in de visie) genoemde verdeling van lusten en lasten heeft geen concrete plek gekregen in deze visie. Er wordt op deze plaats in twee zinnen gesproken over: "Dit houdt de opbrengsten zo veel mogelijk binnen onze gemeentegrenzen." En "Zo kan iedereen profiteren van de ontwikkeling van zonnevelden en windparken". Dat ("zoveel mogelijk binnen onze gemeentegrenzen" en "iedereen" zijn te vage omschrijvingen ten aanzien van de bestemming van de opbrengsten en die bestemming wordt in de visie niet verder geconcretiseerd. Binnen de gemeente heeft lang niet iedereen de lasten en iedereen kan profiteren van de ontwikkeling van zonnevelden en windparken. Mijn bezwaar is deze algemeenheid. De visie behoort de lusten veel duidelijker en concreter te koppelen aan degene die de lasten ondervindt. Op dit punt is de visie onduidelijk en onvolledig. Dit is geen voorwaarde waar ik mij als bewoner die mogelijk de lasten zal kunnen ondervinden zich in kan vinden. Over de omvang van de opbrengsten die beschikbaar moeten komen voor de niet nader aangeduide groep spreekt de visie geheel niet. De visie geeft geen verdeling van lasten en lusten zoals de visie dat wel zegt te doen.

- **Opmerking 2**

- In de inleiding stelt de visie het volgende. "Wij nemen als gemeente onze verantwoordelijkheid om de energieopwekking zo veel mogelijk binnen de eigen gemeentegrenzen te realiseren."

- *Zienswijze bij opmerking 2*

- Ik lees nergens een onderbouwing voor dit standpunt in de visie. De visie spreekt over regionale samenwerking (RES). Waarom zou je regionaal samenwerken als je als gemeente zelf aan je opdracht wil voldoen zonder samen te werken met andere gemeenten. Ik maak bezwaar tegen deze tegenstrijdige standpunten. De visie spreekt ook over het voorlopig niet bouwen van windmolens in die gebieden die grenzen aan buurgemeenten. Als het in dit punt gekozen standpunt waarheid is, dan is de keuze om aan de grenzen met de buurgemeenten vooralsnog niet te bouwen onbegrijpelijk. Bij dit punt heb ik tevens de vraag wat de betekenis is van "zoveel mogelijk" in de bovengenoemde stelling uit de visie. Welke ideeën bestaan er om buiten de gemeentegrenzen te werken aan het behalen van de doelstellingen?

- **Opmerking 3**

- De visie zegt in de inleiding dat deze tot stand is gekomen na een uitgebreid gebiedsproces. Gebleken is dat dit gebiedsproces onvoldoende is geweest, zo oordeelde ook de gemeenteraad in de vergadering van maandag 20 mei 2019. In die vergadering gaf Wethouder Blind ook aan dat dit gebiedsproces, achteraf gezien anders en vooral beter had gekund. Pas enkele dagen voor de afsluitende bijeenkomst in Den Nul zijn een aantal bewoners van de aangewezen gebieden waar de mogelijkheid wordt gecreëerd om windmolens te plaatsen op de hoogte geraakt van de inhoud van deze visie.
- *Zienswijze bij opmerking 3*
- De in de visie beschreven participatie van bewoners blijkt kwalitatief onvoldoende, is daarmee onzorgvuldig geweest en de uitkomsten daarvan zijn daarmee in mijn zienswijze niet representatief te noemen en niet te gebruiken als onderbouwing van het beleid. Het gebiedsproces wordt in de visie participatie genoemd en er wordt gesproken over een participatieverslag et cetera. Ik maak bezwaar tegen het gebruik van het woord participatie in dit verband. Er is slechts sprake geweest van het informeren van een aantal bewoners en het inventariseren van ideeën en meningen over de standpunten van de gemeente aangaande de visie. Nergens is terug te zien dat de inbreng van bewoners enige invloed heeft gehad op de uiteindelijke visie. Er is volgens mijn zienswijze onterecht de indruk gewekt dat er werkelijk sprake was van invloed door de bewoners. Dit is naar mijn zienswijze een aantasting van het vertrouwensbeginsel.
- Het gebiedsproces en de daarin beschreven participatie is een eufemisme gebleken. Teveel bewoners zijn daarbij überhaupt niet bereikt. Dat is naar mijn zienswijze op zichzelf al onzorgvuldig geweest. De raad en de wethouder beamen dit eerder dan dat zij dat ontkennen. Als de kwaliteit daarvan een voorbode is van de in de visie beschreven voorwaarde van (financiële) participatie verderop in het proces dan is het lastig om daar vertrouwen in te hebben. De formulering van die voorwaarden biedt geen garanties op dit punt. Het is mijn zienswijze dat direct betrokken bewoners individueel benaderd hadden moeten worden en dat dit alsnog moet gebeuren.
- In de visie zijn, *mede door het in de visie genoemde uitgebreide participatieproces*, gebieden aangewezen waar energiprojecten ruimtelijk mogelijk worden gemaakt. Het is mijn zienswijze dat het aanwijzen van die gebieden dus mede is gebeurd door een participatieproces dat onzorgvuldig en onvolledig is gebleken te zijn. Die aanwijzing op basis van een onzorgvuldig proces kan daarmee geen stand houden. Dat overleg moet opnieuw gevoerd worden en met de direct omwonenden.

- **Opmerking 4**

- In de inleiding zegt de visie dat de gemeente heeft gekozen voor het opstellen van een visie om een beleidskader te bieden voor het beoordelen van initiatieven voor productie van elektriciteit met behulp van grootschalige zon en wind. Ook de voorwaarden waaronder projecten daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd, zowel ruimtelijk als op het gebied van participatie, zijn in deze visie opgenomen. Een initiatiefnemer moet aantonen dat hij aan deze voorwaarden voldoet vóórdat er een bestemmingsplanprocedure wordt opgestart of een omgevingsvergunning wordt afgegeven.
- *Zienswijze bij opmerking 4*

- De visie beschrijft slechts zeer beperkt voorwaarden en die geven, door de juridisch vage formulering, geen garanties aan de bewoners die met de lasten te maken krijgen. Zo spreekt de inleiding over: "Wanneer niet of onvoldoende aan de voorwaarden wordt voldaan.....". Nergens wordt duidelijk wanneer er sprake is van onvoldoende voldoen aan de voorwaarden. In de inleiding spreekt de visie over een anterieure overeenkomst (kostenverhaalsovereenkomst) waarin ook afspraken over financiële participatie worden vastgelegd. De visie geeft geen bindende kaders op het gebied van die financiële participatie. De visie zou volgens mijn zienswijze die kaders moeten bevatten en die kaders moeten bindend zijn. Daarover later meer in de zienswijzen bij hoofdstuk 4 van de visie.

Opmerking 5

In de visie stelt de gemeente zich ten doel om in 2020 20% van het energieverbruik duurzaam op te wekken. De inleiding van de visie spreekt over de landelijke doelstelling van 14% duurzame opwek in 2020 en in 2023 16 procent. Onder punt 2.2.2 van de visie staat het provinciaal beleid op dit punt en dat spreekt over een duurzame opwek van tenminste 20% van de provinciale energiebehoefte duurzaam opwekken en in 2030 30%. De Nederlandse overheid wil 49% minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 dan in 1990.

Volgens de Energieagenda (2016) zijn de doelen inderdaad:

- 14% duurzame energie in 2020.
- 16% duurzame energie in 2023.
- 80-95% duurzame energie in 2050.

Zienswijze bij opmerking 5

De gemeente stelt zich hiermee een doel dat niet overeenkomst met de landelijke en provinciale doelen en de visie geeft daar geen motivatie voor. Dat is geen behoorlijk bestuur. Dit zorgt voor besluiten die belastender zijn dan noodzakelijk. Wanneer de gemeente uitgaat van de landelijke doelen is het meer dan voorstelbaar dat de behaald kunnen worden zonder de plaatsing van industriële windmolens. Over het algemeen vindt nog niet de helft van de mensen een windmolenpark in de eigen woonomgeving geen probleem, bijna een derde deel vindt dat wel een probleem, en de rest heeft hier geen uitdrukkelijke mening over (Bron Statistische trends milieu en energie CBS) <https://www.cbs.nl/-/media/pdf/2018/43/2018st25%20duurzame%20energie.pdf> Het betreft een onderzoek uit 2018. Gezien de maatschappelijke onrust ten aanzien van windparken is het een niet onredelijke aanname dat de tegenstellingen scherper zijn geworden en dat betekent dat het stellen van onnodig belastende doelen niet de minst belastende besluiten oplevert. Dat is een vorm van onbehoorlijk bestuur.

Opmerking 6

De visie zegt in de inleiding dat het realistisch is om te stellen dat er vanuit de provinciale respectievelijk de nationale overheden een opgave en/of ruimtelijke inpassing wordt opgelegd om invulling te geven aan de reductie van de CO2 uitstoot in 2030, waarbij men vervolgens lokaal nauwelijks meer invloed kan uitoefenen op het bod respectievelijk de ruimtelijke vertaling daarvan.

Zienswijze bij opmerking 6

Gezien de technische, maar vooral ook maatschappelijke ontwikkelingen in de laatste drie jaren is 2030 nog erg ver weg. Om die toekomstige repressieve druk vanuit de provincie en het rijk te gebruiken om nu al te belastende windmolens te plaatsen om doelen te bereiken die relatief ver in de toekomst liggen is niet evenredig. Deze windmolens vormen een veel te zwaar middel op dit moment en het eventueel onnodig plaatsen daarvan geeft blijk van geen visie.

Ik wil in dit verband ook wijzen op het coalitieakkoord van CDA, VVD, ChristenUnie, SGP en PvdA van de provincie Overijssel zoals gepresenteerd op 11 juni 2019. Voor wat betreft de energietransitie verbindt de coalitie zich wel aan de landelijke doelstellingen, maar *gaat gemeenten niet dwingen om windmolenparken en zonneparken aan te leggen*. Er komt *meer geld om initiatieven van de inwoners van Overijssel te ondersteunen*. *Het aantal plekken waar windmolens gebouwd mogen worden wordt beperkt om het Overijsselse landschap beter te beschermen*. Ook worden de mogelijkheden om zonneparken op agrarische grond te bouwen beperkt. Opvallend is dat thorium wordt genoemd als mogelijke nieuwe energiebron in Overijssel. Thorium is een vorm van kernenergie, alleen komt minder nucleair afval vrij, dat bovendien minder lang radioactief blijft.

Volgens mijn zienswijze krijgt de gemeente meer gelegenheid om de energietransitie uit te voeren volgens eigen visie. Het provinciebestuur laat het landschap prevaleren boven windmolens en wil zonneparken beperkt toelaten. Dat zijn standpunten om mee te nemen in de visie en die staan haaks op de teksten hierover in het ontwerp van de visie. De visie zal mede hierom al moeten worden aangepast en in de visie zal heel veel meer dan nu het geval is tot uiting moeten komen dat windmolens het ultimatum remedium zijn. Mede hierom moet de visie naar mijn zienswijze de eerder genoemde harde voorwaarden bevatten.

Opmerking 7

De "Energievisie Olst-Wijhe Duurzaam met wind en zon", als directe voorloper van de onderhavige visie, stelt dat er 7% van de energie duurzaam werd opgewekt in onze gemeente. Deze visie werd besproken in uw raadsvergadering van maandag 8 april 2019 en Wethouder Blind kreeg tijdens die raadsvergadering van de raad de opdracht om die cijfers te actualiseren. Wanneer de energiedoelstellingen binnen de gemeente (wens in de visie) bereikt of in zicht zijn, zou het immers overbodig zijn om windmolens te bouwen binnen onze gemeente. Het is dus van groot belang om het beleid te baseren op actuele gegevens ten aanzien van de totale productie van groene energie. Deze wens werd ook geuit tijdens deze raadsvergadering.

De onderhavige visie noemt in paragraaf 2.1.1 HUIDIG ENERGIEVERBRUIK EN DUURZAME OPWEK de meest actuele cijfers. Daarin stelt de onderhavige visie dat er in 2017 9% van het energiegebruik duurzaam werd opgewekt binnen de gemeente. Dat betekent dat volgens de visie van de gemeente er een toename is van 2% in die twee jaren.

Dit wijkt sterk af van de landelijke trends en alle bekende cijfers. Deze beperkte toename wijkt ook af van de cijfers zoals genoemd in de onderhavige visie.

De onderhavige visie geeft zoals gezegd het percentage van 9% van het energiegebruik in 2017. De daaraan voorafgaande visie noemt een cijfer van 7% in 2016. Volgens die opgaven zou de toename van duurzaam opgewekte energie in de gemeente in één jaar met 2% gegroeid zijn. Ik verwijs u naar

pagina 35 van 35 van de onderhavige Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon. Daar staat een grafiek waarin te zien is dat het vermogen in zonnestroom door bedrijven en particulieren in Olst-Wijhe is gestegen van 5.500 Kw naar 7.000 Kw van 2016 naar 2017 en naar ruim 8.000 in 2018. Die cijfers verhouden zich niet tot de 2% verschil in beide visies.

Zienswijze bij opmerking 7

Het is mijn zienswijze dat de cijfers ten aanzien van de huidige stand van zaken met betrekking tot de opwek van duurzame energie hierdoor sterk tegenstrijdig en daarmee onbetrouwbaar zijn. Daarnaast is het mijn zienswijze dat ze ook niet voldoende actueel zijn en daarmee ook geen realistische weergave van de werkelijkheid zijn. De groei van duurzaam opgewekte energie, anders dan met grote windmolens, is landelijk substantieel te noemen en in Olst-Wijhe is dat vermoedelijk niet anders. Zeker wanneer men de in 2019 gestarte monovergister aan de steunenbergerweg in Middel meetelt in de berekeningen. Een betrouwbare overheid is transparant over de cijfers waarop het zijn beleid baseert. De burger moet volledig kunnen vertrouwen op de juistheid daarvan. Het bestuur behoort de volksvertegenwoordiging volledig en juist te informeren hierover. Het in deze visie genoemde percentage van 9% duurzaam opgewekte energie lijkt onjuist te zijn. De bron waarop dit cijfer is gebaseerd ontbreekt. Het mag geen trend worden dat de overheid niet transparant is over belangrijke cijfers zoals dat het geval was bij het wegwerken van ernstige delicten in de cijfers over criminaliteit onder asielzoekers onder verantwoordelijkheid van de toenmalige staatssecretaris Mark Harbers van Veiligheid. Het achterhouden van klimaatcijfers door premier Rutte was ook lastig uit te leggen door hem. Niet volledig en zeer transparant zijn over de cijfers die het fundament moeten vormen voor de te maken keuzes, maakt dat de burger zijn bestuur gaat wantrouwen. Dat geeft erg veel weerstand, nog meer dan de inhoudelijke kwestie zelf.

Opmerking 8

De visie geeft in paragraaf 2.2.2 de beleidsdoelen van de provincie. Daarin staat dat Overijssel in 2023 ten minste 20% van de provinciale energiebehoefte duurzaam wil opwekken en in 2030 30%. De doelstelling van 2020 wordt ingevuld met zonne- en windenergie. De gemeente Olst-Wijhe heeft zichzelf tot doel gesteld om 20% duurzame energie op te wekken in 2020. Dat is drie jaar eerder dan de doelstelling van de provincie. De inleiding van de visie spreekt over de landelijke doelstelling van 14% duurzame opwek in 2020 en in 2023 16 procent. Het klimaatakkoord dat in 2019 moet worden ondertekend, zet in op 49% CO2-reductie in 2030.

Zienswijze bij opmerking 8

Wanneer de gemeente zorgvuldig onderzoek doet naar de actuele cijfers betreffende de opwek van duurzame energie wordt duidelijk hoeveel energie er nog duurzaam opgewekt moet worden om aan de doelstellingen te voldoen. Dan kan een technisch en maatschappelijk verantwoorde keuze worden gemaakt op welke wijze dat het best gerealiseerd kan worden. In de huidige visie lijkt het wel alsof de actuele stand van zaken fictief naar beneden toe wordt bijgesteld en de te behalen doelen naar boven waardoor een fictieve noodzaak ontstaat om heel snel grote windmolens te bouwen. De motivatie onder eventuele besluiten wordt daarmee onvoldoende. Het is mijn zienswijze en meteen mijn vraag op grond waarvan de gemeente de geformuleerde doelen wil behalen afwijkend van de provinciale en landelijke doelen? Dit levert zoals eerder door mij gesteld besluiten op die belastender zijn voor bewoners, gezondheid, milieu, landschap et cetera dan noodzakelijk en evenredig.

Opmerking 9

De visie spreekt in hoofdstuk 3 over drie uitgangspunten om tot een optimale ruimtelijke afweging te komen. Volgens de visie worden deze drie uitgangspunten tegen elkaar afgewogen. Het betreft:

- **maximale** ruimte voor rendabele duurzame energieprojecten, inclusief zicht op doelbereik in 2020 en daarna
- **maximale** bescherming van inwoners, natuur en landschap;
- **maximale** mogelijkheden voor deelname aan projecten door inwoners, bedrijven en organisaties.

Zienswijze bij opmerking 9

Deze visie geeft geen uitleg en invulling van deze uitgangspunten die op gespannen voet met elkaar staan. Ik wil antwoord op de vraag hoeveel maximale ruimte voor rendabele duurzame energieprojecten betekent. Vanaf welk rendement is een energieproject rendabel?

Wat verstaat de visie onder maximale bescherming en wanneer gaat deze bescherming voor op de maximale ruimte zoals beschreven onder het eerste aandachtspunt.

Het derde aandachtspunt verlangt maximale *mogelijkheden* voor deelname aan projecten door inwoners, bedrijven en organisaties. Wanneer die mogelijkheden worden gecreëerd, is aan de voorwaarde in de visie voldaan. Wanneer er vervolgens niet of nauwelijks deelgenomen wordt, kan het energieproject toch doorgang vinden omdat voldaan is aan de eis zoals die hier geformuleerd is. Het is mijn zienswijze dat dit derde uitgangspunt anders geformuleerd dient te worden. Ik verwijs naar het streven in deze visie (51% eigendom) en naar het Klimaatakkoord van 2019 waarin staat dat gestreefd moet worden naar een eigendomsverdeling waarbij 50% van de productie in eigendom is van de lokale omgeving. Het is mijn zienswijze dat 50% van de bedoelde deelname een dwingende voorwaarde moet worden voor een initiatiefnemer.

Opmerking 10

De visie stelt in 3.1.2 dat de gemeente een uitgebreid gebiedsproces doorlopen met haar inwoners en dat de gemeente de inwoners en hun belangen daarmee een volwaardige plaats heeft gegeven in het besluitvormingsproces.

Zienswijze bij opmerking 10

Gezien het grote aantal "late aanhakers", zoals wethouder Blind de bewoners die zich uitspraken tegen de eventuele bouw van grote windmolens tijdens de afsluitende bijeenkomst in Den Nul noemde en de activiteiten die daarna door omwonenden van de locatie Boskamp/Middel zijn ondernomen, stel ik dat het gebiedsproces kennelijk onzorgvuldig is geweest en dat de direct betrokkenen en hun belangen geen volwaardige plaats hebben gekregen in het besluitvormingsproces. Dat is in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur.

Tijdens de raadsvergadering op maandag 20 mei 2019 vroeg raadslid Hans Olthof aan wethouder Blind hoe hij nu achteraf dacht over het gevoerde gebiedsproces. Wethouder Blind gaf aan dat hij daar nu achteraf wel zijn bedenkingen bij had en dat hij dat een volgende keer anders zou doen. Het

is mijn zienswijze dat dit gebiedsproces geen waarde mag hebben in deze visie en geen motivatie mag zijn voor toekomstige besluiten omdat dit proces onzorgvuldig is geweest.

Het is mijn zienswijze dat het gebiedsproces feitelijk een informeerend karakter had. De gemeente heeft op de informatieavonden het ontwerp van de visie gedeeld met de inwoners en daar ideeën en meningen over verzameld. Hetgeen op die avonden door inwoners is ingebracht, heeft niet geleid tot een aanpassing of nadere invulling van de visie. Anders rest de vraag welke opmerking of mening heeft geleid tot welke aanpassing van het ontwerp van de visie.

Opmerking 11

Paragraaf 3.2.2.2 spreekt over regionale afstemming ten aanzien van de onderzoeksgebieden A (Marle), B1 (Herxen) en C (Welsum). Omdat de gemeente Olst-Wijhe eerst met de buurgemeenten wil afstemmen, worden er daarom in deze drie van de vijf zoekgebieden geen optimalisatiemogelijkheden uitgewerkt. Dit is volgens de visie de wens van de buurgemeenten en inwoners.

Zienswijze bij opmerking 11

Het is mijn zienswijze dat er door dit standpunt drie van de vijf gebieden te eenvoudig en zonder goede motivatie buiten beschouwing zijn gelaten. Door deze frictie met de buurgemeenten niet tijdig te onderkennen, beperkt de gemeente Olst-Wijhe meteen de alternatieven, waardoor het kan zijn dat achteraf gezegd wordt dat één van die drie locaties misschien beter was geweest. Beter met betrekking tot overlast en schade en beter voor wat betreft rendement. Het is mijn zienswijze dat de visie daarmee niet zorgvuldig is omgegaan met de in Nederland zeer schaars beschikbare ruimte. De visie spreekt over het gegeven dat Olst-Wijhe ten aanzien van de opwek van duurzame energie geheel zelfstandig aan de doelstellingen wil voldoen, maar maakt zich met het standpunt over deze drie onderzoeksgebieden afhankelijk van de buurgemeenten. Dat is tegenstrijdig en willekeurig.

Opmerking 12

Paragraaf 3.2.2.3 spreekt over het gegeven dat de gemeente graag ervaring wil opdoen met een eerste windpark binnen de gemeente, binnen de drie gebieden die niet aan de grenzen van de gemeente liggen.

Zienswijze bij opmerking 12

Het is mijn zienswijze dat gezien de gevolgen voor bewoners, leefklimaat, gezondheid, landschap, natuur et cetera er geen sprake kan en mag zijn van een dergelijk project "om daarmee ervaring op te doen binnen de gemeente". De gevolgen zijn te ingrijpend en het terugdraaien daarvan is praktische gezien onmogelijk. Dat zijn argumenten om een deel van de gemeente niet als proeftuin te gebruiken. Inwoners zijn geen proefpersonen.

Het is mijn zienswijze dat de gemeente onderzoek moet doen naar ervaringen elders in Nederland en de ons omringende landen waar men een langjarige ervaring en onderzoeksresultaten heeft ten aanzien van windmolens in de leefomgeving. Hier in onze gemeente ervaring opdoen met windmolens in de leefomgeving zonder vergelijkbare ervaringsgegevens en onderzoeksresultaten mee te nemen in de visie getuigt van een gebrek aan zorgvuldigheid dat grenst aan naïviteit en zelfs aan gemakzucht. De gemeente heeft vanuit het zorgvuldigheidsbeginsel de onderzoeksplicht om deze beschikbare gegevens mee te nemen in de besluitvorming.

De visie beperkt zich tot de wettelijk verplichte onderzoeken en rapportages. Kennis hebben van bestaande informatiebronnen die een beter en zorgvuldiger besluit kunnen opleveren, worden hiermee bewust genegeerd. Als voorbeeld neem ik de norm voor de afstand tussen windmolens en woningen. Vanwege het feit dat men in Nederland de geluidsproductie mag middelen over een heel jaar en in landen als Duitsland, België en Denemarken niet, zijn in die landen de afstandsnormen twee tot drie keer zo groot. De Nederlandse normen resulteren volgens het RIVM in een percentage van ernstige geluidhinder binnenshuis van 9 procent van de bewoners waar de geluidsbelasting gelijk is aan de wettelijke norm (Bron SER). Kortom leer van ervaringen van anderen en durf de gevolgen daarvan voor het maken van verantwoorde keuzes te accepteren.

<https://www.nrc.nl/nieuws/.../nederlands-turbines-relatief-dicht-bij-huis-1532921-a1001...>

Opmerking 13

Paragraaf 3.2.2.4 geeft een puntsgewijze opsomming van ruimtelijke voorwaarden waaraan een initiaties voor een windenergieproject moet voldoen.

- Er moeten minimaal drie windmolens in een rechte lijnopstelling staan.
- Windparken volgen de structuren in het landschap.
- Slagschaduw op gevels is niet toegestaan.
- Er moet een beheersplan voor behoud of versterking van de weidevogelstand zijn.
- De gemeente ziet graag dat concrete opties voor de combinatie van een windpark met zonneveld(en) worden geïnventariseerd en uitgewerkt.
- Voortdurend zichtbare obstakelverlichting ten behoeve van de luchtvaartveiligheid (vastbrandend of knipperend) wordt niet toegestaan, tenzij hierdoor de uitvoerbaarheid in het geding komt.¹⁸
- Er moet een participatieplan voor financiële en procesparticipatie worden opgesteld (zie hoofdstuk 4)

Zienswijze bij opmerking 13

Over het tweede punt “windparken volgen de structuren in het landschap.” De windmolens zijn voor een ieder zichtbaar vanaf het maaiveld tot kilometers in de omtrek. De structuren in het landschap, zoals bijvoorbeeld de Soestwetering of wegen, zijn alleen zichtbaar als structuur vanuit de lucht cq op kaart. De wetering bevindt zich onder het maaiveld en is alleen zichtbaar wanneer men zich langs die wetering begeeft of de wetering oversteekt. In die gevallen ziet men de wetering, maar niet de structuur in het landschap. Het is mijn zienswijze dat deze voorwaarde fictief is.

Daarnaast kruist de eventuele lijn van windmolens langs de Soestwetering de hoogspanningskabels. Dat verstoort die structuur. Die dominante aanwezigheid van die masten en kabels komt niet terug in de beschrijving en die is zoals gezegd zeer veel zichtbaarder dan de structuur van de wetering. Dit lijkt op schrijven naar je gewenste resultaat.

Over het derde punt “slagschaduw op gevels is niet toegestaan.” In deze formulering is dat een harde voorwaarde die wethouder Blind op de afsluitende bijeenkomst in Den Nul meerdere keren hardgrondig bevestigde. Dat klinkt bevredigend, maar dat is het niet. Inwoners wonen niet alleen achter de gevel, maar ook voor en naast hun gevel. Dat geldt voor ons allemaal, maar zeker voor bewoners van het buitengebied. Wonen doe je ook op je erf. Met het erf bedoelt de wet de grond

gelegen direct rond de woning bedoeld om te wonen. In de door de gemeente gekozen formulering ontstaat er slagschaduw op erven. Dat betekent in praktische zin dat als bewoners zich buiten op hun terras bevinden dat direct voor, achter of naast hun woning gelegen is, zij daar de gevolgen van slagschaduw mogen ondervinden. Dat betekent dat, juist als het mooi weer is en de zon schijnt, zij daar een ernstige aantasting van hun leefomgeving moeten dulden. Het is mijn zienswijze dat er geen slagschaduw mag worden toegestaan op erven en gevels.

Over het vijfde punt “gewenste combinatie van een windpark met zonneveld(en)”. Gezien de landschappelijke eisen die het planMER aan beide typen stelt is dat tegenstrijdig.

Opmerking 14

Onder punt 3.3 geeft de visie aan dat er een optimum gezocht moet worden tussen enerzijds de energieproductie en benutting van een zoekgebied voor windenergie en anderzijds de bescherming van het woon- en leefklimaat van inwoners en van natuur- en landschapswaarden. De volgende volzin geeft aan dat negatieve effecten zoals gesignaleerd en beoordeeld in het planMER met maatregelen kunnen worden beperkt.

Zienswijze bij opmerking 14

De visie geeft niet aan op welke maatregelen hier wordt gedoeld. Voor de negatieve effecten verwijst de visie naar het planMER, maar naar maatregelen verwijst de visie niet. De visie spreekt over het feit dat “maatregelen genomen *kunnen* worden”. Het is mijn zienswijze dat daar moet staan dat maatregelen genomen *zullen* worden. Het woord kunnen in combinatie met onbekende maatregelen geeft geen enkele garantie ten aanzien van de bescherming van het woon- en leefklimaat van inwoners en van natuur- en landschapswaarden.

Opmerking 15

Ten aanzien van punt 3.3.3 Gebied E (Boskamp) het volgende. De visie geeft aan dat rekening gehouden moet worden met de daar opgesomde punten.

Zienswijze bij opmerking 15

De visie concretiseert niet wat rekening houden met betekent en concretiseert niet wat die maatregelen kunnen of moeten zijn. Dit geeft geen enkele richting en garantie. Initiatiefnemers zullen er vast rekening mee houden. Meer wordt in de visie immers niet gevraagd of verlangd. De locatie Boskamp en feitelijk ook Middel kent relatief weinig omwonenden. De vraag is waar dat aantal aan gerelateerd is. Het is mijn zienswijze dat dit onjuist is wanneer er gebieden met een vergelijkbare omvang worden bekeken in het buitengebied van de gemeente.

Opmerking 16

Onder punt 4.1 spreekt de visie over lokale betrokkenheid en lokaal eigendom. Ik plaats hieronder enkele citaten uit 4.1.

- én inwoners hebben er *direct of indirect financieel voordeel* van.

- opbrengsten *zo veel mogelijk* ten goede komt aan inwoners en bedrijven in Olst-Wijhe.
- **Voorwaarde** is dat inwoners en bedrijven *bij voorkeur 100% eigenaar* zijn van een zonneveld of windpark, **maar op zijn minst voor 51%**.
- *streven naar* lokaal eigendom
- projectrendement *zo veel mogelijk* ten goede komt aan inwoners en bedrijven in Olst-Wijhe.
- **Als** zou blijken dat een **lokale energiecoöperatie** een project **niet** of zeer moeizaam van de grond krijgt, moet een **nieuwe afweging** worden gemaakt. Er kan vervolgens worden gekeken naar **andere samenwerkingsvormen** met partijen waarmee initiatieven wel van de grond komen.

Zienswijze bij opmerking 16

Het is mijn zienswijze dat deze formulering geen enkele garantie biedt aan de inwoners die straks het meeste last hebben van de gevolgen van windmolens. Er wordt gesproken over inwoners en bedrijven *in de gemeente*. Het is mijn zienswijze dat het financieel voordeel veel meer naar een aan te duiden groep van direct omwonenden zou moeten terugvloeien. Zij ervaren immers de overlast. Dat kan in meedelen in de opbrengst of in afkopen van nadelen en waardevermindering van eigendommen.

Daarnaast geeft de formulering geen enkele garantie en geeft geen harde verplichting aan initiatiefnemers. Woorden als: direct of indirect financieel voordeel, zoveel mogelijk, bij voorkeur et cetera zijn nietszeggend. Dat wordt vooral duidelijk in het laatste aandachtspunt. Dat geeft aan dat als een lokale initiatiefnemer niet wordt gevonden, dan moet gekeken worden naar een andere samenwerkingsvorm.

Het is mijn zienswijze dat de inhoud van de tekst, die bij het laatste aandachtspunt staat, niet slaat op de enige harde voorwaarde die wel in deze opsomming is opgenomen. Ik doel daarbij op de voorwaarde zoals beschreven in het derde aandachtspunt. Daar geeft de visie de harde voorwaarde dat inwoners en bedrijven minstens voor 51% eigenaar moeten zijn van een zonnepark of windpark. In samenhang met de ontsnappingsclausule, zoals beschreven in het laatste aandachtspunt, betekent dat er eventueel gekeken moet worden naar andere samenwerkingsvormen, maar dat die 51% eigendom, ook in die samenwerkingsvorm, een voorwaarde blijft.

Opmerking 17

Paragraaf 4.2 herhaalt dat de lokale inwoners en bedrijven voor 100% eigenaar zouden moeten zijn van een zonneveld of windpark. Ook herhaalt de visie dat de opbrengst ten goede moet komen aan inwoners en bedrijven in onze gemeente.

Zienswijze bij opmerking 17

Het is mijn zienswijze dat de formulering: " dat de opbrengst ten goede moet komen aan inwoners en bedrijven in onze gemeente" geen recht doet en niet past bij het slot van deze paragraaf waarin de visie stelt: "Bij een windpark is de noodzaak om *lusten en lasten* te verdelen groter. De

businesscase voor windparken biedt daarvoor doorgaans goede mogelijkheden.” Het is mijn zienswijze dat de visie aan dit laatste en door mij op zichzelf gewenste standpunt geen enkele voorwaarde stelt of daartoe enige garantie geeft. Het is mijn zienswijze dat een verdeling van de opbrengsten niet alleen gerelateerd moet zijn aan de gedane investering, maar dat deze verdeling van opbrengsten mede een belangrijke relatie moet hebben met de mate van overlast en schade die inwoners krijgen toebedeeld door een windpark. Het is mijn zienswijze dat een visie zoals deze daar concrete voorwaarden aan moet stellen.

Opmerking 18

Paragraaf 4.2 spreekt over de plicht voor een initiatiefnemer om bij het indienen van een projectvoorstel of principeverzoek een uitgewerkt voorstel voor proces- en projectparticipatie te overleggen.

Als het college besluit medewerking te verlenen aan een ruimtelijke procedure dan met initiatiefnemers voorafgaand aan het verlenen van de vergunning een anterieure overeenkomst gesloten waarin afspraken over participatie worden vastgelegd.

Zienswijze bij opmerking 18

De visie stelt onvoldoende eisen aan de inhoud van een in te dienen uitgewerkt voorstel voor proces- en projectparticipatie.

De visie stelt geen eisen aan de inhoud van de anterieure overeenkomst die voor een deel zeker dient te gaan over de vergoeding van schade en overlast aan direct omwonenden.

Opmerking 19

Paragraaf 4.2 spreekt over: “Bij een windpark is de noodzaak om lusten en lasten te verdelen groter. De businesscase voor windparken biedt daarvoor doorgaans goede mogelijkheden.”

Zienswijze bij opmerking 19

De visie komt niet verder dan algemeenheden zoals “ dat de opbrengst ten goede moet komen aan inwoners en bedrijven in onze gemeente”. Daarmee zegt de visie niets over een verdeling van lusten en lasten. Het is mijn zienswijze dat de visie zich daar concreet over moet uitspreken. Met een buitengewoon gunstig rendement van 15% op de investering moet een vooraf en dus in de visie bepaald deel daarvan terugvloeien naar degene die het meest geraakt worden door de gevolgen. Het is mijn zienswijze dat de visie daar voorwaarden aan moet stellen.

Opmerking 20

Paragraaf 4.2.1 geeft een opsomming van voorwaarden ten aanzien van een participatiemodel.

- Inwoners en bedrijven uit Olst-Wijhe participeren in een *windpark*, bij voorkeur via een energiecoöperatie, waarbij inwoners (mede)eigenaar zijn en kunnen besluiten over de bestemming van de opbrengst van het windpark.
- Voor elk *windpark* wordt **een fonds** opgericht waarin jaarlijks een afdracht wordt gestort vanuit het windpark. Een voorbeeld hiervan is de NWEA Gedragscode.
- Per *windpark* wordt bepaald binnen welke straal rond het windpark omwonenden een tegemoetkoming in hun jaarlijkse energierekening kunnen ontvangen om betrokkenheid bij het windpark te vergroten.

Naast deze voorwaarden worden initiatiefnemers **uitgenodigd om andere vormen van participatie** toe te passen, **in het bijzonder het naar rato verdelen van de grondvergoeding met aangrenzende grondeigenaren** en modellen waarbij inwoners elektriciteit kunnen afnemen van het windpark.

Een fonds kan benut worden voor versterking of verbetering van landschap en daarmee bijdragen aan versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied. Maar kan ook dienen als vliegwiel voor het verduurzamen van de woningvoorraad en het bestrijden van energiearmoede of stimuleren van de asbestsanering. **De inwoners kunnen hierover meebeslissen.** Kansen voor gebiedsontwikkeling, maar zorg en mobiliteit kunnen ook ontwikkelingen zijn die ondersteund kunnen worden.

Zienswijze bij opmerking 20

Het eerste aandachtspunt geeft aan dat de eigenaar van het windpark beslist over de bestemming van de opbrengsten daarvan. Daaraan stelt de visie en dus de gemeente geen eisen zoals dat een vooraf bepaald percentage terug moet vloeien naar een gedefinieerde groep van inwoners die de (meeste) lasten ervaren. Zoals de visie ook al aangeeft, kan het zo zijn dat deze gewenste participatie niet van de grond komt en in dat geval beslist een externe eigenaar over de verdeling van de lasten. Dit biedt daarmee geen enkele garantie dat die lasten terechtkomen bij degene die de lasten dragen tenzij die eigenaar een filantroop is. Wanneer overigens het eigenaarschap voor een deel (51%) uit bewoners en bedrijven uit de gemeente bestaat, zal dat maar voor een verwaarloosbaar deel bestaan uit direct omwonenden die geïnvesteerd hebben. Met andere woorden het belang van de aandeelhouders zal ook in dat geval prevaleren boven het belang van de direct omwonenden. Die hebben wat dat betreft weinig te verwachten, mits de gemeente zoals gezegd harde randvoorwaarden stelt aan die in de visie genoemde verdeling van lasten en lusten.

Het tweede punt spreekt over een fonds en onder de aandachtspunten geeft de visie een alinea waarin de visie suggesties doet ten aanzien van dit fonds. Het is mijn zienswijze dat de genoemde doelstellingen onvoldoende wijzen in de richting van degene die met lasten geconfronteerd worden. Wanneer het daar genoemde geld gebruikt wordt voor bijvoorbeeld asbestsanering in het algemeen of zorg en mobiliteit dan gebruikt de gemeente de opbrengsten oneigenlijk. Deze opbrengsten vloeien feitelijk terug in de gemeentelijke begroting. Wij als direct omwonenden ervaren daarmee de lasten en anderen, waaronder de investeerders en het gemeentebestuur de lusten. Dat getuigt van erg weinig solidariteit. Het is mijn zienswijze dat de gelden in dit fonds gereserveerd moeten worden voor een eventuele *sloop van de windmolens* en voor het *vergoeden van (plan)schade* door waardevermindering van het onroerend goed en derving van het woongenot van direct omwonenden. Volgens informatie van de SER worden er door de rechter vergoedingen toegekend van 10% tot 50% van de woningwaarde.

Het is daarbij mijn zienswijze dat de gemeente aan de direct omwonenden, die in de genoemde belangen worden geschaad, een vergoeding daarvoor moet toekennen. De gemeente moet zich daarbij inspannen voor een regeling die voorkomt dat die bewoners de gang naar de rechter moeten maken om in aanmerking te komen voor een (plan)schadevergoeding wegens waardevermindering van hun onroerend goed en een compensatie voor de beperking van hun woongenot. Het is mijn zienswijze dat de gemeente financiële en andere kaders stelt waaraan de initiatiefnemer heeft te voldoen.

In het derde aandachtspunt in de visie geeft een opmerking over het verdelen van lasten en lusten. Een deels concrete opmerking. Er moet een straal worden bepaald. Er staat niet bij wie die straal bepaalde, maar de tekst bij het eerste aandachtspunt doet vermoeden dat het de eigenaar is van het windpark. De opmerking sorteert tevens voor op de hoogte van de lusten. Dit onderdeel heeft het over het *kunnen* (niet moeten) ontvangen van een tegemoetkoming in de jaarlijkse energierekening. Niet om te dienen als schadevergoeding, maar om betrokkenheid bij het windpark te vergroten. Dat lijkt te gaan om een relatief gezien symbolisch bedrag. De energierekening van een huishouden bedraagt gemiddeld 2.100 euro per jaar. Een tegemoetkoming is een financiële welwillende bejegening, een gedeeltelijke vergoeding. Een gedeelte van 2.100 euro per jaar staat in geen verhouding tot de individuele financiële schade en de beperkingen van het woongenot, aantasting van de gezondheid et cetera. Dit bedrag staat ook niet in verhouding tot wat de investeerders, grondeigenaren en eigenaren van gronden hiermee verdienen en wat het de gemeente opbrengt als zij geld ontvangen uit het in de visie genoemde fonds. Zie als toelichting op deze laatste zin vooral ook de volgende alinea.

In de alinea direct onder de aandachtspunten staat een intentie die onbegrijpelijk is. De visie zegt dat initiatiefnemers *uitgenodigd* moeten worden om de grondvergoeding (begrepen wordt de vergoeding aan de grondeigenaar die een winmolen op zijn grond toelaat) naar rato te verdelen met *aangrenzende grondeigenaren*. Klaarblijkelijk gaat het om een zeer ruimhartige vergoeding die de economische waarde ruim overstijgt. Anders is deze uitnodiging onbegrijpelijk.

In de praktijk betekent dit dat de vermoedelijk relatief (gerelateerd aan de economische waarde van landbouwgrond met m²) ruimhartige vergoeding aan de grondeigenaar dit zou moeten delen (uitgenodigd) met de eigenaar van een perceel weiland of bouwland dat daar naast is gelegen. Het betreft in dit geval vaak een eigenaar van een perceel die niet tevens een bewoner is die de lasten ervaart. Die persoon of rechtspersoon ontvangt dan een deel van de grondvergoeding waar hij geen vierkante meter grond voor op hoeft te geven en waar hij ook geen enkel nadeel door ondervindt. De ontvanger van de grondvergoeding behoort zijn vergoeding te delen met een aan te duiden groep of groepen van bewoners die financiële schade leiden en waarvan hun woongenot wordt aangetast. Om het voorbeeld op de locatie Boskamp/Middel nog concreter te maken. Het zou zo maar kunnen geburen dat de windmolen geplaatst wordt op een perceel van agrarisch bedrijf X en dat de Stichting IJssellandschap, als "buurman", daar een vergoeding voor krijgt vanuit de grondeigenaar. Het is mijn zienswijze dat de grondvergoeding, wanneer deze de economische waarde ver te boven gaat en deze wordt gedeeld met de aangrenzende grondeigenaren, een perverse prikkel is die niet is uit te leggen. Het is mijn zienswijze dat de grondvergoeding niet meer mag bedragen dan twee maal de economische waarde en dat de initiatiefnemers daarmee meer geld kunnen en moeten toewijzen aan degene die veel meer opoffert dan een paar vierkante meter weiland en die daar bovendien geen keuze in heeft.

De winstmarge op de windmolens die nu gebouwd worden is zo'n 15%. Dat betekent dat een molen in 15 jaar wel 3 miljoen euro kan opleveren. Daarbij is een half miljoen euro aan subsidie. Die subsidie is feitelijk belastinggeld. Zonder de lasten en de lusten redelijk en rechtvaardig te regisseren, werkt de gemeente mee aan het verrijken van de eigenaren op kosten van de belastingbetaler en over de rug van degene die de lasten ervaren. Dat wordt niet anders als het eigenaarschap voor 50 of voor 100% bestaat uit inwoners en bedrijven uit onze gemeente. Dat klinkt wel sympathiek, maar

wat betekent dat voor de direct omwonenden? Ook burgers en bedrijven uit onze gemeente willen net als iedere aandeelhouder: rendement. Het is mijn zienswijze dat de gemeente zichzelf niet in de uitverkoop moet zetten en door hier aan mee te werken zonder de rechtvaardige verdeling van lasten en lusten te garanderen. Wanneer de gemeente het faciliteert dat investeerders (extern of uit de gemeente), grondeigenaren en de gemeente zelf zich verrijken, dan is er sprake van het misbruiken van de bevoegdheid door de gemeente. Ik noem in dit geval ook de gemeente vanwege de suggesties in de visie dat er geld zou kunnen stromen naar: gebiedsontwikkeling in het algemeen asbestverwijdering in het algemeen, mobiliteit en zorg. Dat zijn posten op de begroting van de gemeente.

Het is mijn zienswijze dat een redelijk deel van die kennelijk ruimhartige grondvergoeding, net als een redelijk deel van het rendement, direct ten goede moet komen aan de degene die met de lasten waaronder de aantasting van het woongenot en de (financiële) schade wordt geconfronteerd. Wanneer de gemeente laat zien wat solidariteit is en wat visie is, noemt de gemeente daar een substantieel percentage van het te verwachten rendement. In dit voorbeeld willen investeerders ook investeren tegen 8% rendement. Dat is in een waardevaste en solide investering een prima percentage. Idem voor de grondeigenaar. Wanneer die twee maal de economische waarde ontvangt voor zijn vierkante meters, kan hij daar niet ontevreden over zijn. Wanneer hij binnen de door de gemeente vast te stellen straal valt, ontvangt hij een gelijke vergoedingen zoals de andere bewoners binnen het beschadigde gebied.

Het is mijn zienswijze dat een dergelijke visie breed en concreet in moet gaan op schadevergoeding omdat die schade een zekerheid is. Zoals gezegd is er schade door aantasting van het woongenot, waardevermindering van onroerend goed door die aantasting van het woongenot, maar ook door vernieling van de landschappelijke waarde, risico's op gezondheidsschade et cetera. Ik maak nadrukkelijk bezwaar tegen de totale afwezigheid daarvan.

Opmerking 21

Paragraaf 5.1 stelt dat de gemeente Olst-Wijhe 36 ha zonneveld of minimaal 3 windturbines moet realiseren om de doelstelling van 20% duurzame energie in 2020 te behalen.

Zienswijze bij opmerking 21

Het is mijn zienswijze dat deze opmerking laat zien dat deze visie niet verder kijkt dan het behalen van de eigen gemeentelijke doelstelling door de grootschalige opwek door grote zonnevelden en windparken. Van deze visie wordt door de gemeente steeds beweert dat deze noodzakelijk om eventueel grootschalige zonnevelden en windparken te kunnen bouwen als dat noodzakelijk is. Het is mijn zienswijze dat de bovenstaande tekst uit de visie zou moeten luiden: dat de gemeente Olst-Wijhe 36 ha zonneveld of minimaal 3 windturbines moet realiseren om de doelstelling van 20% duurzame energie in 2020 te behalen *indien dat niet op andere en vooral minder belastende wijze bereikt kan worden*. De gemeente Olst-Wijhe kiest dus niet voldoende voor de meest evenredige oplossing.

ZIENSWIJZEN TEN AANZIEN VAN ONDERDELEN DIE ONTBREKEN IN DE VISIE

1. De visie bevat geen eisen aan de maximale hoogte van de windmolens. Het is mijn zienswijze dat dit wel het geval zou moeten zijn. Het is mijn zienswijze dat die hoogte zeer ver onder de door

wethouder Blind genoemde voor hem wenselijke hoogte van 240 meter tiphoogte zou moeten zijn. Een molen met die afmeting staat nog niet op land in Nederland. Een molen van 245 meter wordt op dit moment voorbereid op de Maasvlakte.

2. De visie geeft geen enkele verplichting aan initiatiefnemers om geld te reserveren om windmolens te slopen als de initiatiefnemer failliet gaat of wanneer er over enkele jaren betere en meer renderende technieken bestaan en de windmolens niet meer renderen. De geschiedenis leert dat dergelijke technische en maatschappelijke ontwikkelingen erg snel kunnen gaan, zeker nu de maatschappelijke druk en bijkomende financiën de ontwikkelingen versnellen. Wat vandaag gewenst is, is morgen achterhaald of ziekmakend. De energievisie spreekt dus niet over een levensloopplan ten aanzien van grootschalige voorzieningen met betrekking tot wind en zon. Voor de voorzieningen, waarover in de energievisie wordt gesproken, wordt het belang van het hebben van een plan om de eventuele voorzieningen te onderhouden, repareren, vervangen, te bergen e.d. niet onderkend. Dat is een onzorgvuldigheid.

3. De visie geeft geen enkele verplichting aan initiatiefnemers om geld te reserveren om planschade ter vergoeden.

4. De visie noemt wel laagvlieggebieden als plaatsen waar geen windmolens kunnen komen, maar ik lees niets in de visie over grondberoering. Er zijn gronden benoemd in de omgeving van Boskamp/Middel en mogelijk op de andere voorgestelde locatie waarbij je niet zomaar de grond in mag. Volgens plattegronden zijn er gronden bij die zijn benoemd als ecologisch woongebied en waarin je daarom niet mag graven. Ik maak bezwaar tegen het niet meenemen van dit argument.

5. In de maatschappij zijn inmiddels ontwikkelingen ingetreden. Zowel op het gebied van alternatieven als het gaat om duurzame energieopwekking, zoals een geheel nieuwe vorm van kleinschalige vergisting van mest op het agrarisch bedrijf, grootschalige zon op daken alsook maatschappelijk. De visie spreekt hier niet over als alternatieven om windmolens als laatste optie niet te hoeven plaatsen. In de visie wordt wel duidelijk dat windmolens de laatste optie zijn, maar er wordt met geen woord gerept hoe die laatste optie te kunnen vermijden. De scope van de energievisie is te nauw en de huidige visie niet actueel is (ook ten aanzien van de ontwikkelingen op dit gebied). Er zijn ook maatschappelijke ontwikkelingen en de visie onderkent het bestaan en de gevolgen daarvan niet. Ik maak bezwaar tegen het niet verwerken van in dit punt genoemde ontwikkelingen.

a. Er is op dit moment een scherpe negatieve kentering gaande in de attitude ten opzichte van grootschalige toepassing van zon en wind en zeer zeker op het land. In de media verschijnen bijna dagelijks berichten die wijzen op een sterke toename van weerstand op dit gebied. Bezwaren lopen uiteen van horizonvervuiling, verrommeling van het landschap, geluidsoverlast, gezondheidsproblemen, aantasting van natuurwaarde en schade aan de natuur zoals vogelsterfte en insectensterfte.

b. Deze kentering heeft overigens ook geleid tot een positieve ontwikkeling, namelijk dat steeds meer bedrijven, waaronder agrarische bedrijven, zich steeds meer bewust worden van hun mogelijke bijdrage aan de opwekking van duurzame energie op een wijze die minder belastend is dan grootschalige toepassing van zon op het land en grote windmolens. Zij zien meer en meer in dat hun daken bijvoorbeeld beter verhuurd kunnen worden aan initiatiefnemers, grond verhuurd kan worden

aan initiatiefnemers om een kleine windmolen (tot 50 meter) te laten plaatsen en dat biogasproductie door initiatiefnemers ook op hun bedrijf plaats kan vinden. Deze partijen realiseren zich steeds meer dat zij daardoor zelf kunnen voorkomen dat landbouwgrond onnodig ingenomen wordt door zonneparken. Dat laatste is namelijk ook in strijd met hun bedrijfsbelangen en het verhuren van daken levert geld op. Dit voorkomt tevens eerder genoemde bezwaren ten aanzien van het landschap et cetera en kan zonder eerder genoemde ruimtelijke besluitvorming. Als laatste kan gezegd worden dat veel meer bedrijven hiermee de mogelijkheid krijgen om, ook financieel, te participeren. De agrarische sector, die met betrekking tot natuur en milieu nogal eens bekritiseerd wordt, kan een zeer belangrijke bijdrage leveren aan de verduurzaming van de energievoorziening.

c. De laatste maatschappelijke ontwikkelingen ten aanzien van de bouw van grootschalige zonneparken windparken is zeer verontrustend. Er is een scheuring waarneembaar tussen initiatiefnemers, bouwers en grondeigenaren aan de ene kant en tegenstanders, die geconfronteerd worden met de aanwezigheid van de parken in hun leefomgeving, aan de andere kant. Dit is een maatschappelijke ontwikkeling die onderdeel moet zijn van de afwegingen in de besluitvorming. Het voornemen van participatie alleen is niet voldoende.

Z63

Zienswijze op:

**Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon
onderdeel van de Duurzaamheidsvisie
Gemeente Olst Wijhe.**

Inhoudsopgave

Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon onderdeel van de Duurzaamheidsvisie	1
Gemeente Olst Wijhe.	1
Inleiding	3
Risico`s	3
Veiligheid, risico en externe veiligheid	3
Maar waar gaat deze Energietransitie over?	5
Eindgebruiker wordt leverancier.	6
Opslag van centraal naar decentraal.....	6
Toename batterijdichtheid in onze leefomgeving.	7
Lithium Ion batterijen in Electriscne Opslag Systemen.	7
Wetgeving.....	8
Gevaren de energietransitie in een oogopslag.	9
Samenvattend	9
Bijlage:	11
De keerzijde van de Medaille: energie transitie incidenten in de Media.....	11
Brand woonhuis atelier zonnepanelen Fortmond.....	11
Elektrische BMW vliegt in brand: waarom auto in waterbak?.....	11
Nu is het vuur zéker uit: Bredase BMW week na brand uit waterbak gehaald	12

Inleiding

Niet met genoeg heb ik kennisgenomen van de plannen over de ruimtelijke visie voor duurzame energie, de grootschalige opwekking van duurzame energie met zon en wind.

In het visiedocument en in het proces heeft u de nadruk gelegd op de voorwaarden die u wil verbinden aan de ontwikkeling van zonnevelden en windparken. Deze hebben een prominente plek gekregen in uw visiedocument.

Tot mijn grote verbazing heeft u in alle plannen niets of nauwelijks de gevaren en risico's van de energietransitie benoemd of aangegeven. Ook het bureaus: Bosch&vanRijn, Roenom en Waardenburg die voor een groot deel de onderbouwende onderzoeken hebben gedaan, reppen daar niet over. Ze schatten de gevolgen voor de externe veiligheid in bijna alle gevallen in op NUL. Dit geeft niet de zorgen weer van de centrale overheid om de vitale infra structuur te versterken en minder kwetsbaar te maken. Dit baart mij extra zorgen. Heeft het college erbij stilgestaan welke risico's hun eigen medewerkers en de vrijwilligers van de brandweer lopen? Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat dit niet is gebeurt. In de hele zienswijze is geen woord gerept over deze mensen. Verder kan ik mij niet aan de indruk onttrekken dat er nog een belang terzijde wordt geschoven. De gemeente Olst-Wijhe beoogt een toeristische trekpleister te zijn. Hiervoor zijn in het verleden de nodige gelden gebruikt. Met de komst van windmolens ontstaat er een ernstige vorm van landschapsvervuiling. De windmolens maken een einde aan het ruimtelijke gevoel en de vrije, weidse uitzichten. Is dit niet waarvoor de toeristen naar Olst-Wijhe worden "gelokt?"

Graag uw visie hierover.

Risico's

De energietransitie gaat niet gepaard zonder risico's. Uit recente onderzoeken van het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV), TNO en de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond, blijkt zelfs dat deze deels vernieuwende initiatieven ook ingrijpende negatieve consequenties kunnen hebben voor de veiligheid van mens, dier, de leefomgeving en het milieu.

Het doel is om het afhankelijk zijn van energie om te vormen naar energieneutraal zijn. En van eindgebruiker naar leverancier van energie. Dit zijn stappen die niet lichtvaardig genomen moeten worden. Van georganiseerde grootschalige veiligheid naar individuele veiligheid. Ook de gemeente Olst-Wijhe heeft in eerdere visie (Integrale veiligheid) uitgesproken dat veiligheid integraal gezien moet worden, zeker als het een ingrijpende aanpassing van de leefomgeving betreft. Dit laatste mist jammer genoeg geheel in dit visiedocument.

Kan het college aangeven waarom dit niet is meegenomen.

Veiligheid, risico en externe veiligheid

Visie document - 35 pagina's

Plan MER PlanMER grootschalige wind- en zonneparken – 140 pagina's PUBLIEKSSAMENVATTING

Bijlage A Geluidscontouren -5 pagina's

Bijlage B Slagschaduwcontouren - 5 pagina's

Bijlage C Externe veiligheid – 2 pagina's

Bijlage D Landschappelijke Beoordeling – 65 pagina's

Bijlage E Visualisaties planMER – 2 pagina's

Bijlage F Achtergrondrapport natuur– 64 pagina's

Participatie verslag - 35 pagina's

**Waarom is alleen de Publiekssamenvatting PLAN MER als bijlage beschikbaar.
Wordt het volledige plan MER nog beschikbaar gesteld? Hiertoe heb ik een WOB-verzoek ingediend.**

Bij een zoekactie, in het hoofddocument “Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon” en alle bijlagen (353 pagina`s) , op de trefwoord *veiligheid* vinden we maar TWEE (2!) treffers.

Resultaten van het zoeken in de documenten op kernbegrippen:

Tabel 1 Samenvatting beoordeling alternatieven en varianten windenergie

Alternatief	A	B1	B2	C	D	E
variant	120	180	120	180	120	180
Gekurd						
Absoluut 47 dB Lden	0	0	0	0	0	0
Relatief 47 dB Lden	0	0	0	0	0	0
Absoluut 42 dB Lden	0	0	0	0	0	0
Relatief 42 dB Lden	0	0	0	0	0	0
Absoluut cumulatief	0	0	0	0	0	0
Stoermerisatie						
Absoluut 50dB	0	0	0	0	0	0
Relatief 50dB	0	0	0	0	0	0
Absoluut 0u30	0	0	0	0	0	0
Relatief 0u30	0	0	0	0	0	0
Absoluut nieuw 0u30	0	0	0	0	0	0
Uitsluitend						
Aanpassing karakteristieke structuren	0	0	0	0	0	0
Invloed op openheid	0	0	0	0	0	0
Invloed op rust	0	0	0	0	0	0
Invloeden op andere windparken	0	0	0	0	0	0
Verlichting	0	0	0	0	0	0
Ecologie						
Natura 2000	0	0	0	0	0	0
NNN	0	0	0	0	0	0
Wederomzien	0	0	0	0	0	0
Ecotoets	0	0	0	0	0	0
Aanmerkingen						
Eensgeoordeeld	0	0	0	0	0	0

Bij een zoekactie, in hetzelfde document, op het trefwoord *Risico* idem TWEE (2!) treffers. Deze zijn alléén gericht op de financiële constructie van de financiering van windmolens.

Bij een derde zoekactie, in dit zelfde document en alle bijlagen, op het trefwoord *Externe veiligheid* vinden we EEN (1!) treffer. Er is één paragraaf in een bijlage opgenomen over Externe veiligheid: PlanMER grootschalige wind- en zonneparken t.b.v. Ruimtelijke visie Duurzame Energie Olst-Wijhe 2019. Publieks versie(?) Deze gaat alleen over het op hol slaan van rotorbladen en de consequenties hiervan.

In deze bijlage toont men van de beide varianten voor windenergie de belangrijkste criteria die worden gebruikt bij externe-veiligheidsberekeningen: de maximale werpafstand bij overtoeren en nominaal toerental, de PR 10⁻⁵ contour en de PR 10⁻⁶ contour.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van het Handboek Risicozonering Windturbines.

Ook in de onderbouwing vinden we een mechanische risico. Alle andere risico`s zijn niet genoemd.

Kan het college aangeven waarom geen andere risico`s zijn meegenomen.

-Overgenomen uit PlanMER-

5.7.1 Beoordelingskader

De aanwezigheid van windturbines kan een verhoogd risico opleveren voor de omgeving. Mogelijke risico's rond een windturbine zijn mastbreuk, het afbreken van de gondel en de afworp van een wiek. Deze risico's zijn onder te verdelen in de deelthema's:

- risico's met gevaarlijke stoffen (een deel van een windturbine raakt bijvoorbeeld een gastank of een buisleiding)
- (bepert) kwetsbare objecten (een deel van een windturbine raakt een persoon)
- waterkeringen (een deel van een windturbine raakt een waterkering)
- spoor-, weg- en vaarwegen (een deel van een windturbine komt erop terecht)
- hoogspanning (een deel van een windturbine raakt een hoogspanningslijn)
- De hoogte van het risico hangt af van veel factoren (afstand tot de windturbine, faalkans van de windturbine, aantal mensen aanwezig, etc. etc.).

In het plan MER missen alle andere gevaren die windmolens met zich mee kunnen brengen.

Brandbeveiliging voor windmolens

In de laatste jaren zijn duurzame energiebronnen een grotere rol gaan spelen in het winnen van energie. Dit heeft ervoor gezorgd dat de markt een opmars in het gebruik van windmolens en zonnepanelen heeft gekend. Doordat deze windmolens en panelen de energie omzetten in elektriciteit om opgeslagen te worden in batterijen, lopen ze grote risico op brand. Daarom is het belangrijk om deze brandveilig te maken.

Zoals: brand, brand in de machine kamer, blikseminslag, overbelasting van het net etc.

- Kan het college toelichten waarom deze andere risico's niet zijn meegenomen?
- Is hier overleg over geweest met de afdeling Preventie van de veiligheidsregio?
- Worden deze risico's meegenomen in de aanpassing bijstelling van het risicoprofiel van onze gemeente?
- Wordt de gemeenteraad hierover ingelicht, zodat zij deze aanpassingen in het risicoprofiel kunnen goedkeuren en vaststellen?
- Zijn voor deze aanpassingen voldoende gelden begroot voor deskundigheidsbevordering en nieuwe blusmaterialen?
- Worden de veiligheidsmaatregelen als eisen meegenomen in de vergunningsprocedures?
Graag een toelichting op bovenstaande onderdelen.

Als we de integrale benadering hanteren die de gemeente zelf voorstaat, moet er ook gekeken worden naar de risico's die verbonden zijn aan de energietransitie. De gemeente behoort zijn burgers goed en volledig in te lichten over de consequenties van dit nieuwe beleid. Ook de risico's zullen dan bij de besluitvorming meegenomen moeten worden.

Waarom zijn de risico's niet meegenomen in de voorlichting sessies naar de burger?

Maar waar gaat deze Energietransitie over?

Ook dat wordt in dit visiedocument niet of nauwelijks onderbouwd. Er wordt maar op enkele deelaspecten ingegaan, maar grote belangrijke onderdelen worden evenmin benoemd of uitgelegd. Om toch een beter integraal beeld te vorm heb ik enkele kern begrippen genoemd en daar ook de mogelijke nu bekende risico's aan gekoppeld.

Uit de literatuur van Energietransitie enkele kernbegrippen:

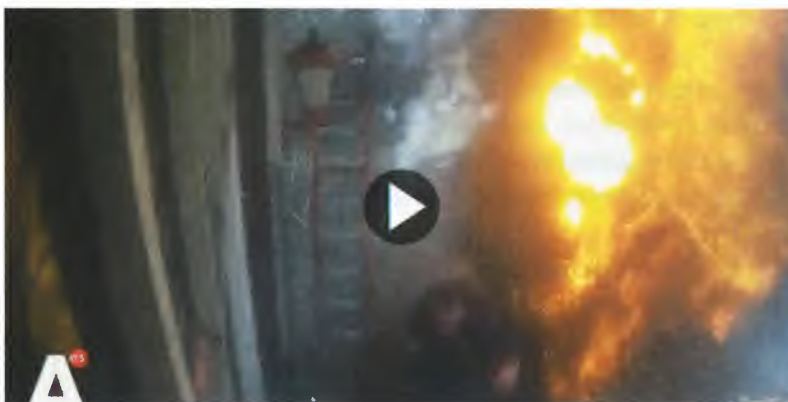
Eindgebruiker wordt leverancier.

- Kan het netwerk een ongebreidelde groei van toeleveranciers aan?

112

Bizarre beelden: Metershoge steekvlam blaast klusjesmannen weg

9 maart 2018 21:27 uur Aangepast 10 maart 2018 08:32 uur

Pieter en een collega zijn vrijdagochtend aan 'de dood ontsnapt' tijdens werkzaamheden aan het Weberingcircuit. Ze waren de terrasverwarming aan het ophangen bij een café op de hoek toen het helemaal misging.

Mijn collega stond op een ladder en ik ga hem dingen aan. Opnieuw houden we gesels. Ik kijk achterom en ineens was er allemaal zand en boom. Er kwam een enorme steekvlam uit de grond, verliedte Pieter verder vandaag aan AFS. Op beelden is de ondergrondse explosie met de daaropvolgende steekvlam goed te zien. De lussen werden weggeblazen door de enorme kracht van de vlam.

Lees ook: [Pieter was aan het werk op het Weberingcircuit; 'Ineens kwam er allemaal zand omhoog en boem!'](#)

Gevolg van graafwerkzaamheden

De steekvlam was onderdeel van een reële reactie nadat er bij graafwerkzaamheden in de Filip een stroomkabel werd geraakt. In de Filip is een zwakstroom draadkabel beschadigd geraakt, vertoelt de woordvoerder van Lander. Dit heeft al voor gezorgd dat er op een plekket in de stad verbodsbekking is ontstaan, waaronder op het Weberingcircuit. Verougerde draadkabels met steekvlam ontstaan.

30.000 huishouders in het centrum en de Filip kwamen zonder stroom te zitten.

Lees ook: [Stroomstoring treft bijna 30.000 huishouders: explosie bij café en musea ontruimd](#)

Mijn Pieter en zijn collega's gaan het wanden boven wonen goed. Op wat brandwonden na is het vooral heel schrikken geweest. Ik moet er niet aan denken wat er was gebeurd als het heel anders dan had voorgevoeld. Besluit Pieter.

You tube video: <https://www.youtube.com/watch?v=PT-DTVa3YQAQ>

- Welke risico's brengt een ongebreidelde wildgroei met zich mee, graag ook een toelichting van onze netwerkbeheerder.
- Als er een beperking is in de capaciteit van het terug leveren, is het beleid dan gericht op de doelgroep burgers of commerciële bedrijven.
- Is hier al een prioritering over vastgesteld?
- Is dit beleid besproken met de Raad en fracties?
- Kan dit betekenen dat het inrichten van een *hoog capaciteit zonneweide* het terug leveren van individuele huishouden niet mogelijk maakt?
- Kunnen zij een lagere prijs gaan krijgen voor het terug leveren?
Graag een toelichting op bovenstaande onderdelen.

Opslag van centraal naar decentraal.

Hier gaat het vooral om elektrische energieopslag.

- Zijn de risico's geïnventariseerd en geëvalueerd van decentrale opslag bekend geworden en in kaart gebracht. Denk hierbij aan brand in lokale opslag in huis (thuisbatterij) maar ook in centrale opslag in de wijk of het dorp.
- Worden er veiligheidseisen in de vergunning gesteld aan deze vorm van opslag? Ook omdat deze opslag zich verplaatst van industriegebied naar het publiek domein (NIMBY).
Graag een toelichting van het college.

Toename batterijdichtheid in onze leefomgeving.

Een groot probleem is de toenemende batterijdichtheid in onze leefomgeving. Neem alleen maar het aantal mensen met smartphones of de megastijging van elektrische fietsen, scootmobielen, auto's en andere voertuigen. De gevolgen zijn door Salvage¹

In Nederland geldt de NEN101- norm voor elektrotechnische laagspanningsinstallaties in woningen, gebouwen en infrastructuur. De norm is er sinds oktober 2015 en heeft ook enkele specifieke voorschriften voor zonnepanelen. Installateurs zijn verplicht om hun werk af te leveren conform deze regels, maar de overheid houdt er geen toezicht op. <https://www.zonne-paneel.net/>

Is het college voornemens om aan de vergunning de NEN1010 verplichtend op te nemen?
Is het college voornemens hier wel toezicht op te houden en dit te gaan handhaven?

Lithium Ion batterijen in Elektrische Opslag Systemen.

Deze vragen om een andere "nieuwe" aanpak met duidelijke handvaten voor bijvoorbeeld de brandweer voor hun preparatieve, repressieve taken en nazorg.

¹ Stichting Salvage helpt gedupeerden met aandacht, actie en advies. We zijn er binnen een uur, na oproep van de brandweer. 24 uur per dag, 365 dagen per jaar staan we klaar om iedereen die getroffen is door brand, water- of stormschade verder te helpen. We doen dat namens alle brandverzekeraars in Nederland.

- Is dit risico afgestemd met de veiligheidsregio?
  - Is de brandweer meegenomen in het vergunningen traject?
  - Heeft de brandweer hiervoor de goede hulpverleningsmaterialen en blusmiddelen?
  - Zijn ze hiervoor goed opgeleid, getraind en geoefend?
  - Zijn hier extra gelden voor opleiding en materiaal beschikbaar binnen de bestaande begroting?
  - Is het voor de lokale brandweer duidelijk welke gevolgen een repressieve actie heeft voor het milieu?
  - Zijn de andere hulpdiensten ook op de hoogte van de risico's die een calamiteit met dit soort opslag met zich meebrengt voor de burgers en hun eigen personeel.
  - Is hier een communicatie-informatieplan voor gemaakt?
- Graag een toelichting van het college.

Wetgeving

De huidige wetgeving met betrekking tot brandstoffen is gebaseerd op olie, gas en kolen. Dus oude wetgeving voor oude zaken.

De huidige wetgeving is nog niet gericht op nieuwe technologie, zoals hoog elektrisch vermogen, en grote energie inhoud per kubieke meter.

- Welke maatregelen heeft het college genomen om een wildgroei en chaos te voorkomen binnen het beleid van vergunningen en handhaving.
- Is er lokale wetgeving in de maak? Wanneer kunne wij deze inzien?

Graag een toelichting op bovenstaande onderdelen.

Over welke gevaren gaat het nu Energietransitie en gevaren bij calamiteiten o.a. brand.

In deze zienswijze verzoek ik dan ook het college:

- **Alle vragen te beantwoorden in het document.**
- **Het kerndocument aan te passen zodat de (risico volle) consequenties van dit beleid ook inzichtelijk zijn voor burgers en bestuurders voordat men een besluit neemt.**
- **De bijlage PLAN MER in zijn volledige vorm ter beschikking te stellen aan alle betrokkenen.**
- **In de verdere werkprocedures structureel wel rekening te houden met de benoemde risico's.**
- **Dat de voorgestelde duurzaamheidsmaatregelen ook worden voorgelegd aan de veiligheidsregio, verzekeraars of andere kennisinstututen op het gebied van veiligheid en risicomanagement voor een gedegen technisch wetenschappelijke onderbouwing.**
- **Daarnaast vragen wij het college om deze zienswijze en voorbeelden in zijn geheel met de antwoorden van het College op te nemen als informatieve bijlage voor de Raad en dat de veiligheidsrisico's in de besluitvormende vergadering van de raad als agendaonderdeel worden meegenomen.**
- **Stil te staan bij de gevaren voor burgers, hulpdiensten en eigen medewerkers en deze niet als zijnde "onbelangrijk" terzijde te schuiven.**

In afwachting van uw schriftelijke reactie.

Met vriendelijke groet,

Gevaren de energietransitie in een oogopslag.

De gevaren na de brand!!

• Zonnepanelen;		Is installatie spanningsvrij?
• CNG (Aardgas onder druk)	 	Zijn de drukhouders nog integer?
• LNG (Aardgas gekoeld)	 	Hoe krijgen we de installatie gasvrij?
• Ethanol / Methanol	 	Oplosbaar in resten (blus)water
• Bio diesel		Niet via geur/kleur herkenbaar
• Waterstof	 	Leidingen leeg? Op productielocatie verhoogde O ₂ ?
• Houtpellets	 	Kans op broei, CO?
• Mierenzuur	 	Corrosieve brandresten
• Li-ion accu	 	Herontsteking , giftige/corrosieve brandresten/bluswater...

Iedere brandstof vraagt om een andere aanpak incidentonderzoek!

Samenvattend

Het inzetten op de energietransitie is onomkeerbaar. 'We doen dit niet omdat we het mooi vinden. Het is pure noodzaak. Maar we zullen terdege nu al in de ontwerpfase en inrichtingsfase rekening moeten houden met de risico's die verbonden zijn aan dit complexe traject.

Geen beroep of bezwaar mogelijk

Immers na de vaststelling van de visie door de gemeenteraad is tegen dit geen besluit geen beroep mogelijk. Belanghebbenden kunnen alleen een zienswijzen indienen en op deze wijze beroep of bezwaar aantekenen tegen de besluiten die op grond van de visie genomen worden.

In het gehele document en bijlagen "Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon onderdeel van de Duurzaamheidsvisie" van de Gemeente Olst Wijhe is geen enkele paragraaf terug te vinden die enigszins aandacht heeft voor veiligheidsrisico's. Bekende veiligheidsrisico's voor de burger, hulpverleners, medewerkers van de gemeente, dieren, het milieu, de infrastructuur, het landschap etc. etc. Hierbij verwijzen wij naar de verschillende voorbeelden in deze zienswijze en de voorbeelden in de bijgevoegde bijlage: Energie transitie in de Media.

Het is een complex gebeuren hierbij wil ik verwijzen naar het OECD beleidskader waar wij als Nederland ook aan deelnemen. DE OECD beleidskader kunnen helpen om een gedegen balans te vinden tussen innovatie, duurzaamheid, integrale benadering van dit complexe gebeuren.

Bijlage:

De keerzijde van de Medaille: energie transitie incidenten in de Media.

Brand woonhuis atelier zonnepanelen Fortmond

<https://www.destentor.nl/olst-wijhe/brand-legt-atelier-op-fortmond-in-de-as~ad6a9ece/>

Hoe de brand is ontstaan, is niet duidelijk. Onderzoek van de brandweer moet dit uitwijzen. Volgens Janssen bevond de brandhaard zich waarschijnlijk in de ruimte waar ook de omvormer voor de zonnepanelen zich bevindt. „Het vreemde hierbij is dat deze niet was ingeschakeld, dus kortsluiting lijkt in die zin onmogelijk. Het is een raadsel hoe dit heeft kunnen gebeuren.”

Elektrische BMW vliegt in brand: waarom auto in waterbak?

VideoBREDA - In een autobedrijf aan de Huifakkerstraat in Breda is maandag een [elektrische BMW in brand gevlogen](#). Om de brand te kunnen blussen moest de brandweer een grote container laten aanrukken, die met water werd gevuld waarna de auto erin werd ondergedompeld. En dat niet alleen: de auto moest ook 24 uur onder water blijven om het vuur helemaal te doen doven. Hoe dat precies werkt? De brandweer geeft antwoord.

Waarom duurt het zo lang voordat brand in een elektrische auto is gedoofd?

In elektrische en hybride auto's zitten accu's. Vaak zijn dat lithium-polymeer accu's. Deze accu's zijn zeer brandbaar. Brandt zo'n accu, dan ontstaat er een extreme hitte, die ervoor zorgt dat accucellen spontaan ontbranden. Cel na cel ontbrandt in dat geval, gedurende een lange periode. Zaak is om de temperatuur omlaag te brengen, zodat de spontane ontbranding stopt. Daarvoor is langdurige koeling nodig en dat kan het beste als het bluswater tot bij de accu's kan komen. Die accu's zijn echter heel goed afgeschermd door middel van een behuizing, die bijna niet toegankelijk is. Om die reden is in het geval van de BMW in Breda besloten om de auto lange tijd in een bak met water te zetten.

Hoe blus je een brand in een elektrische auto?

Het blussen van brand in een elektrische auto gebeurt met veel water, gedurende een lange tijd vanwege de extreme hitte, waardoor accucellen blijven ontbranden.

Waarom werd in Breda een waterbak ingezet om de auto te blussen?

In auto's zijn de accupakketten vaak moeilijk te bereiken, waardoor blussen extra moeilijk wordt. In de accu's zit zoveel energie en de hitte die erbij vrijkomt is zo intens, dat ze heel lang kunnen blijven branden. Het is noodzakelijk om lang te koelen. Daarom is in deze situatie gekozen voor een waterbak om er zeker van te zijn dat de accu over een langdurige periode voldoende gekoeld wordt.

Hoe zit het met gevaarlijke stoffen die bij de brand vrijkomen?

Bij een brand in een elektrische auto komen net als bij brand in een gewone auto schadelijke stoffen vrij door de rook van brandend materiaal. Als bij een elektrische auto accu's ontbranden, komen er bijtende en giftige stoffen vrij. De hoeveelheid schadelijke stoffen die vrijkomt bij een brand in een elektrische auto is niet heel veel groter dan bij een brand in een gewone auto.

Is het bluswater bij een accubrand vervuild?

Zoals bij iedere brand is het bluswater in meer of minder mate vervuild. Door de auto in een bak met water te zetten, blijft het bluswater in die bak. Het water wordt afgevoerd door een gespecialiseerd bedrijf.

Er komen steeds meer elektrische auto's op de weg. Wat zijn de gevolgen daarvan voor de brandweer?

De brandweer krijgt steeds vaker te maken met technologische ontwikkelingen, zoals de opkomst van elektrische auto's. Om oplossingen te vinden investeert de brandweer in onderzoek in binnen- en buitenland, en werkt zij samen met deskundigen, zoals ontwerpers van autofabrikanten. Zo wordt gedacht aan het creëren van een toegang in de behuizing van de accu's, zodat in geval van brand water in de behuizing kan worden gespoten. Een ander idee is het aanbrengen van smeltplaten onder de behuizing van accu's. Die zouden moeten wegsmelten als de temperatuur oploopt, zodat de accu eronderuit kan vallen en toegankelijk is voor de brandweer. Maar het realiseren van dit soort oplossingen is ingewikkeld en bijzonder moeilijk.

Nu is het vuur zéker uit: Bredase BMW week na brand uit waterbak gehaald

<https://www.bndestem.nl/breda/nu-is-het-vuur-zeker-uit-bredase-bmw-week-na-brand-uit-waterbakgehaald~a62c8d43/?referrer=https://www.symbaloo.com/search?q=bmw+in+waterbak&cof=FORID%3A11&hl=nl&ie=UTF-8&cx=partner-pub-0319093145577670%3A3471796110>

BREDA - De BMW die vorige week woensdag in brand vloog bij een dealer aan de Huifakkerstraat in Breda, is deze woensdag weer op het droge gezet. De brand wilde maar niet uit. Ten einde raad zette de brandweer de wagen daarom vorige week in een container vol water.

Tom van der Meer 03-04-19, 13:37

De nog rokende auto werd vorige week in een container met water gezet.

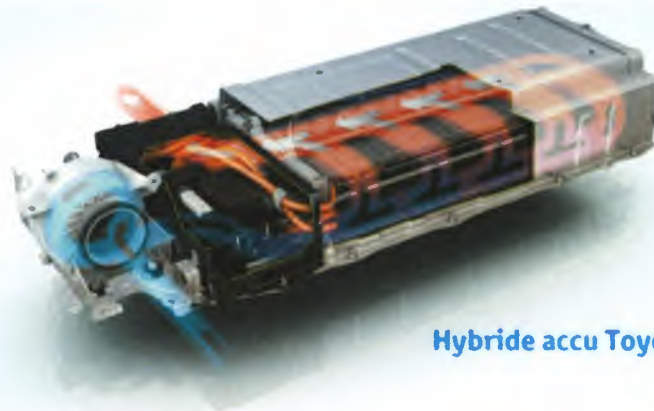
Aanvankelijk zou hij daar maar 24 uur in hoeven, maar toen de brandweer hem er weer uit wilde halen, borrelde er nog iets. Reden om de wagen nog langer in het water te laten staan. Dat het uiteindelijk een week duurde had vooral te maken met de wens van de dealer zelf: BMW wil onderzoeken hoe de auto in brand kon vliegen.

De brand woedde in een accu. Door de extreme hitte ontbrandden accucellen spontaan, cel voor cel. Dat zorgde ervoor dat het vuur steeds weer oplaaide. Pas onder water was de temperatuur zo laag dat de accu's konden afkoelen.

Giftige stoffen

De mensen die helpen bij het op het droge takelen van de BMW dragen beschermende kleren. De giftige stoffen uit de accu zijn het bluswater ingelopen, waardoor aanraking met het water gevaarlijk kan zijn. Een gespecialiseerd bedrijf voert het water netjes af.

Voor de brandweer maakte het niet veel uit dat de container een week lang bezet werd door de elektrische auto. De waterbak wordt voornamelijk gebruikt voor natuurbranden.

Hybride accu Toyota

Brand

Tijdens de productie, het vervoer en/of gebruik van de lithium-ion batterij (LiBs) kan door slag, stoot of interne fout, een batterij c.q. accupakket tot ontbranding komen. Dit met alle gevolgen van dien. Hiervan zijn diverse voorbeelden.

Oorzaken brand

Het barsten van cellen door opwarming en het ontvlammen van het vloeibare elektrolyt is naast explosiegevaar het grootste risico voor het ontstaan van brand. Bepaalde onderdelen van de productie van lithium batterijen zijn brandbeveiligings-technisch bijzonder kwetsbaar. Zoals bijvoorbeeld de formatering en het verouderingsproces, dit vanwege de hoge energiedichtheid. Het thermisch op hol slaan van accu's (thermal runaway) welke wordt veroorzaakt door bijvoorbeeld interne kortsluiting, geldt als een bijzonder gevaar bij het formatteren van de cellen.

Hoog brandrisico door de grote hoeveelheid energie welke is opgeslagen in de cellen.

Ongecontroleerde of (te) snelle afgifte van de opgeslagen chemische energie, door een technische defect of een verkeerde behandeling, veroorzaakt het afgeven van thermische energie wat een kortsluiting kan veroorzaken of het uitstoten van elektrolyten. Het kan een brand of zelfs een explosie veroorzaken.

Mechanische beschadiging, elektrische storingen of verwarming kunnen ook leiden tot lekkage van elektrolyten en zo een brand of explosie veroorzaken. Kleine ruimten met hoge opslagdichtheid verhogen de kans op branduitbreiding en kunnen leiden tot een kettingreactie.

Verbrandingsresten kunnen heftig reageren en zeer giftig zijn. Afhankelijk van het elektrolyt is zelfs de vorming van zeer gevaarlijk zuur mogelijk. Omdat lithium in combinatie met water een zeer explosief gas produceert, kunnen conventionele blussystemen niet gebruikt worden om te blussen. Zeker niet in die blusstoffen waar water in voorkomt.

Wereldwijd zijn veel leveranciers van blussystemen die zich bezig hebben gehouden met het zoeken naar een geschikt blusmiddel. Tot op heden is dat niet gelukt.

Er zijn leveranciers die aangeven dat zij lithium branden kunnen blussen met watermist en sommigen beweren dat zij dit kunnen door het zuurstof gehalte te verlagen. Voor dit soort leveranciers is een grondige studie van de lithium-ion noodzakelijk voordat zij schijnveiligheid gaan verkopen.

In het kort komt het erop neer dat het brandgevaar van binnenuit de lithium-ion cellen (batterijen) komt en deze de naastgelegen cellen kan infecteren waardoor er een kettingreactie kan ontstaan.

Z64

Zienswijze betreffende ruimtelijke visie duurzame energie

Olst, 12 juli 2019

Via de mail: gemeente@olst-wijhe.nl

Geacht college van B&W van de gemeente Olst-Wijhe,

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik om inzake de ruimtelijke visie duurzame energie een zienswijze in te dienen.

Allereerst wil ik opmerken dat ik een voorstander ben van het opwekken van duurzame energie, afval te scheiden en het huis te isoleren en in het gedrag zuinig om te gaan met energie om te komen tot een duurzame wereld en dat wij daar in onze gemeente een steentje aan bijdragen.

Tot zover de ondersteuning voor de visie van de onderhavige ruimtelijke visie.

Mijn belangrijkste commentaar betreft de volgende onderdelen:

1. Het participatieproces om tot deze ruimtelijke visie te komen;
2. De voorwaarden t.a.v. en de voorstellen inzake de mogelijke locaties voor windparken;
3. Effecten van deze procedure op onze buurt.

1. Het participatieproces

In de visie en in het als bijlage bijgevoegde participatieproces wordt gesuggereerd dat veel bewoners betrokken zijn. Mijn zienswijze hierop is dat de direct betrokken bewoners b.v. in Middel niet wisten wat er gaande was. Wethouder Blind legde op de slotbijeenkomst van 26 maart 2016 in Den Nul uit dat men door het lokale krantje de Reklamix te lezen best op de hoogte kon zijn. Voor mij gold dat in elk geval niet en zoals later tijdens onze " buurt" bijeenkomsten bleek ook voor vele anderen niet.

Dit brengt mij op het artikel wat in Trouw gepubliceerd is n.a.v. het proefschrift van Sanne Akerboom waarin zij betoogd dat er niet naar bewoners geluisterd wordt als het gaat om de aanleg van grote windparken. Bewoners kunnen niet meepraten.

Dat is ook mijn stelling als het deze ruimtelijke visie in Olst-Wijhe gaat die een grote impact heeft op de leefomgeving en haar bewoners. Er wordt gesproken over Boskamp terwijl de molens dicht bij Middel aan de Soestwetering geplaatst kunnen gaan worden. Bewoners kunnen reageren, maar niet mee creëren of in de woorden van Sanne Akerboom, meepraten.

"Op 25 oktober jl. promoveerde **Sanne Akerboom** op een juridisch-politicologisch proefschrift over de wijze waarop de overheidsbesluitvorming voor windmolenparken heeft plaatsgevonden. Zij heeft in kaart gebracht hoe de

overheid sinds 2000 stelselmatig strengere doelstellingen voor wind op land heeft vast gelegd in beleidsdocumenten, welke vervolgens resulteerde in doelstelling voor 6.000 MW wind op land. Deze doelstelling wordt middels windzoekgebieden en inpassingsplannen verder uitgewerkt en gerealiseerd. In dit proces is sterke maatschappelijke weerstand ontstaan, in sommige gevallen zelfs extreem verzet. Sanne heeft in haar proefschrift geduid wanneer en op welke wijze burgers via inspraak hebben kunnen participeren in deze besluitvorming, waaruit bleek dat dit maar minimaal plaatsvond en deze participatie bijna nooit tot wijzigingen heeft geleid. Daar de overheid de discretionaire bevoegdheid heeft deze besluiten te nemen, is voor burgers participatie effectief beperkt. Omdat de energietransitie nog in grote mate moet plaatsvinden is draagvlak een belangrijk aandachtspunt. Daartoe doet Sanne enkele aanbevelingen in haar proefschrift." (VMR verdiepingbijeenkomst 12 februari 2019)

Als het om dergelijke besluiten gaat, zoals in onderhavige energievisie om in jouw voor- of achtertuin de mogelijkheid te creëren extreem grote windmolens te plaatsen, nog los van allerlei andere effecten waarover later meer, is mijn stelling dat direct betrokken bewoners mee moeten kunnen praten en niet alleen reageren zoals nu het geval is. Zij moeten actief door de gemeente geïnformeerd en betrokken worden en in het participatieproces mee kunnen denken en mee kunnen doen.

Ook de visualisaties b.v. van de situatie langs de Soestwetering is volstrekt niet adequaat en geeft nauwelijks informatie over de effecten van plaatsing van windmolens op die plek.

In het participatieverslag staat dat tijdens de kernenbezoeken dit onderwerp aan de orde is geweest (pagina 17). Tijdens het kernenbezoek van Middel is dit niet besproken. De werkgroep die in Middel actief is om Middel energieneutraal te maken was bij dit kernenbezoek aanwezig en toen is niet over de locatie van de windmolens gesproken.

Deze werkgroep wil en er zijn veel bewoners van Middel die dit steunen, Middel energieneutraal maken. De gemeente kan met allerlei maatregelen dit proces veel meer ondersteunen.

2. De ruimtelijke visie

In de visie wordt verwoord dat tijdens het 'participatie' proces bewoners hebben aangegeven vooral voor kleinschalige initiatieven te zijn en voor zonnepanelen op bedrijfspanden.

Ik kan me hier helemaal in vinden. Mijn zienswijze is dat er in onze gemeente geen grootschalige duurzame energieopwekking plaats hoeft te vinden als alle mogelijkheden voor kleinschalige duurzame energieopwekking benut worden.

Mocht dit niet juist zijn vind ik dat alleen in aangewezen gebieden waar grootschalige of industriële activiteiten plaatsvinden sprake kan zijn van grootschalige duurzame energieopwekking. Dus op industrieterreinen en LOG gebieden waar het landschap al aangetast is door industrie of grootschalige landbouw.

Nu worden andere argumenten gebruikt namelijk waar het kan renderen, maar wordt in mijn ogen veel te weinig rekening gehouden met enerzijds de aantasting van het landschap (ook onderschreven in paragraaf 1.4.3.) en ten tweede ' de vitamine G component'.

Ik zal dit toelichten: vitamine G is voor mensen onontbeerlijk: Gezondheid en Groen zijn hele belangrijke componenten als het gaat om het welbevinden van bewoners.

Als een dergelijke ingreep in het landschap plaatsvindt waar veel bewoners niet op zitten te wachten (proefschrift Akerboom, talloze protesten van bewoners elders in het land, veel bewoners van Olst-Wijhe tijdens de slotbijeenkomst 26 maart jl.) heeft alleen een dergelijk besluitvormingsproces al negatieve effecten op de gezondheid. Ook is niet aangetoond dat het plaatsen van eventuele windmolens geen gezondheidsschade tot gevolg heeft.

Graag zou ik daar de wetenschappelijke onderbouwing van willen zien dat door plaatsing van windmolens met een tiphoogte tot 240 meter (zoals in Olst-Wijhe mogelijk gemaakt gaat worden) op land geen gezondheidsschade te verwachten valt.

U geeft aan dat de locatie Boskamp een NNN (pagina 25) onderzocht dient te worden. Mijn zienswijze is dat dit gebied nabij de Soestwetering heel mooi landschap is met door het IJssellandschap verworven bosgebiedjes, het Spijkerbos in de buurt en een prachtig fietspad waar je kunt genieten van het Sallandse landschap, weidevogels, prachtige bermen vol bloemen met insecten. En dat wordt een van de locaties waar grootschalige windmolens (tenminste 3 op een rij, met zoals eerder geformuleerd met de mogelijkheid tot een tiphoogte van 240 meter) geëxploiteerd kunnen worden.

Zeker zou vastgesteld moeten worden in de voorwaarden dat de tiphoogte niet tot 240 meter mag reiken. Dergelijke windmolens zijn er niet op land in Nederland. Ze gaan mogelijk voor het eerst op de Maasvlakte gerealiseerd worden (waar overigens de eerste bebouwing dan veel verder weg ligt).

Het voorbeeld uit de visie van bewoners die in Nijmegen een park exploiteren betreft een park langs de A15 met windmolens met wieken tot 150 meter hoogte (pagina 26) is totaal onvergelijkbaar met de situatie in Boskamp/Middel. Het is flauw een dergelijk voorbeeld te gebruiken. Mogelijk willen bewoners uit Middel/Boskamp ook wel participeren in een park langs de A1.

Het landschap kan niet praten evenals de bloemen, vogels en insecten, maar ik wil naar voren brengen dat ik een dergelijke aantasting van dit stuk landschap heel erg zou vinden.

En daarbij is onvoldoende onderzocht welke landschappelijke effecten en effecten plaatsing van windmolens op weidevogels en insecten hebben in onze gemeente en specifiek de locatie bij de Soestwetering. Maar zeker zal het gezondheidsschade teweeg brengen voor nabij wonende burgers. Zij zien elke dag een landschap dat vreselijk aangetast is door windmolens die mogelijk nauwelijks rendabel zijn. Als het landschap is aangetast door plaatsing kan het ook niet zomaar hersteld worden (zie hiervoor hoe Friesland gedegenereerd is). Geen sprake van vitamine G dus.

3. De effecten op de buurt

Als gevolg van dit gebeuren zijn er voor- en tegenstanders (in de Steunenbergerweg veruit de meeste bewoners) in de straat en heeft dit gebeuren een grote impact op het

buurtgebeuren. Dit zijn van die onverwachte neveneffecten die het leven in de buurt door de opgelopen spanningen aanmerkelijk beïnvloeden en gezondheidsschade tot gevolg hebben.

Samenvattend is mijn zienswijze dat van een deugdelijk participatieproces bij de totstandkoming van deze visie geen sprake is. Dat geen grootschalige duurzame energie gerealiseerd hoeft te worden in deze gemeente. Er ook een visie zou kunnen zijn om kleinschalige initiatieven te ondersteunen (b.v. energieneutrale kernen) en in te steken op gedragsverandering bij burgers. Mocht grootschalige opwekking toch nodig zijn alleen aangewezen gebieden als industriegebieden en LOGs te bestemmen voor grootschalige duurzame energieopwekking om dat in deze gebieden het landschap al aangetast is.

Gaarne ontvang ik van u een ontvangstbevestiging van deze zienswijze en een reactie op de door mij verwoorde zienswijze en gestelde vragen,

Met vriendelijke groet,

Z65

Olst, 14 juli 2019

Aan de burgemeester en wethouders van de gemeente Olst-Wijhe

Onderwerp:

Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon als onderdeel van de Duurzaamheidsvisie

Beste burgermeester en wethouders,

Ik wil ook graag een zienswijze indienen voor dit plan van de windmolens op de Boskamp/Middel. Ik vind het geluid van de windmolens niet leuk/fijn, en als ze dicht bij staan vind ik dat flikkerlicht ook niet leuk!

Wij hebben ook al hoogspanningsmasten voor ons huis staan en als er dan ook nog van die hele grote windmolens bij komen dat is geen mooi gezicht. Het is hier nu zo lekker stil en rustig en we hebben een heel mooi uitzicht, daarom zijn wij hier vorig jaar ook naartoe verhuisd.

Ik ben ook bang voor onze gezondheid door het geluid en het flikkerlicht van de windmolens, ook ben ik bang voor de gezondheid van onze koeien en schapen en alle andere dieren die hier leven, ik zie heel vaak grote roofvogels vliegen boven het bosje en er zijn hier heel veel ooievaars en vleermuizen, ik ben bang dat die dan ergens anders naartoe gaan door het geluid en het flikkerlicht en dat wil ik niet.

We kunnen bij ons thuis de wieken en het licht van de windmolens in Deventer al zien en die zijn veel kleiner dan de windmolens die u van plan bent bij ons in de buurt neer te zetten.

Wilt u alstublieft nog eens goed nadenken over de windmolen plaatsing op de Boskamp/Middel, ik zou het heel erg fijn vinden als ze er niet komen te staan, want er zijn nog genoeg andere oplossingen om energie op te wekken!

Groetjes,

Z66

Zienswijze, ontwerp-Ruimtelijke visie Duurzame Energie

Gegevens indiener:

Handtekeningen: _____

d.d. 15 juli 2019

Geachte raad en college,
(postbus 23, 8130 AA Wijhe. Of mail gemeente@olst-wijhe.nl.)

Aangaande de ontwerp-Ruimtelijke visie Duurzame Energie (voorheen Energievisie) die ter inzage ligt. Deze ontwerp-Ruimtelijke visie Duurzame Energie heeft betrekking op het gehele grondgebied van de gemeente Olst-Wijhe.

De visie bevat ruimtelijk beleid ten aanzien van grootschalige duurzame energieprojecten met zon en wind binnen de gemeente Olst-Wijhe. Ze gaat in op de wijze waarop de gemeente zich voorstelt dat deze projecten gerealiseerd kunnen worden.

Graag willen wij hierbij gebruik maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen met betrekking tot de onderstaande visies en PlanMER inclusief alle bijbehorende stukken:

- Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon Olst-Wijhe (2019).
- PlanMER grootschalige wind- en zonneparken Olst-Wijhe (4 juni 2019);
- Bijlages A tot en met F bij PlanMER.

Kritische noot

Voordat we inhoudelijk ingaan op onze bezwaren, willen wij een algemeen statement maken: De gemeente Olst-Wijhe maakt het voor zijn burgers wel erg moeilijk om te snappen wat de gemeente en zijn adviseurs willen. Om uw ambities om te zetten in plannen en deze te kunnen voorbereiden, zijn duidelijke rapporten (met heldere teksten, tekeningen en kaarten) nodig!

De PlanMER rapportage (met bijlagen) blinkt uit in onvolkomenheden en onduidelijkheid. Met name de belangrijkste afbeelding (Figuur 2 Ruimtelijke belemmeringen ..... onderzoeksgebieden, bladzijde 5) blinkt uit in onduidelijkheid/vaagheid!

Daarnaast is de tekst van de eerste alinea van paragraaf 8.2.6 voor Locatie E een exacte kopie van de tekst van de locatie Welsum. Daarbij is zelfs letterlijke de plaatsnaam Welsum mee gekopieerd! Wij verzoeken u de rapportage nog eens goed door te lopen op dit soort fouten en onvolkomenheden.

Ook is het behoorlijk irritant dat de algemene kaarten (bijvoorbeeld PlanMER, Figuur 12, vijf onderzoeksgebieden) een andere ondergrond/achtergrond heeft dan de kaarten in bijvoorbeeld bijlage A. Daardoor is het voor een burger niet te controleren of de relevante informatie (bijvoorbeeld de positie van de windmolens) op de kaarten en dus de berekeningen de identieke locatie is! Kunt u dat in alle rapportages verduidelijken?

NB: Een betrouwbare overheid communiceert altijd en overal helder en transparant. Bij aangetroffen onduidelijkheden en fouten neemt het wantrouwen toe!

Algemeen

Inleiding

Wij zullen in hoofdstuk 1 eerst ingaan op de algemeenheden tot windenergie.
(waaronder woongenot)

In hoofdstuk 2 zullen wij ingaan op de volgende aspecten (in volgorde zoals behandeld in het PlanMER):

1. Geluid
2. Slagschaduw
3. Gezondheid
4. Landschap & Cultuurhistorie
5. Ecologie
6. Externe veiligheid
7. Bodem en archeologie
8. Energieopbrengst

Observatie 1.

Met betrekking tot paragraaf 3.5. 'Gemeentelijk Beleid'.

Daarin wordt verwezen naar "Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon Olst-Wijhe (2019)":

2.1.2 ENERGIEBESPARING

De gemeente Olst-Wijhe heeft de intentieverklaring 'Overijsselse aanpak 2.1' ondertekend, een onderdeel van de Alliantie Nieuwe Energie Overijssel. Hiermee verbindt Olst-Wijhe zich aan de opgave om energiebesparing in gebouwen van particulieren te stimuleren. Het Energieloket heeft als doel om 735 woningen in de gemeente op energielabel B te krijgen.

Er zijn weinig betrouwbare, bruikbare gegevens over toekomstige besparing voorhanden, waardoor de autonome ontwikkeling van het energieverbruik niet goed kan worden meegenomen. In het Compendium voor de Leefomgeving⁶ wordt voor de periode 2013 - 2020 een gemiddelde energiebesparing per jaar van 1,5% en voor de periode 2020 - 2030 van 0,9% geraamd. Dit resulteert in een energieverbruik van 954 TJ in 2020 en 871 TJ in 2030. Omdat hiervoor geen betrouwbare, bruikbare gegevens voorhanden zijn, is de autonome ontwikkeling van het energieverbruik niet meegenomen.

2.1.3 TOEKOMSTIG ENERGIEVERBRUIK EN OPWEK VAN DUURZAME ENERGIE

De gemeente stelt zich ten doel om in 2020 20% van het energieverbruik duurzaam op te wekken. In 2016 werd 7% duurzaam opgewekt. Uitgaande van een energiebesparing van 1,5% per jaar wordt in 2020 954 TJ verbruikt, waar 20% (191 TJ) duurzaam van opgewekt moet worden.

In het nieuwe Klimaatakkoord wordt vastgelegd dat in 2030 een CO₂-reductie van 49% moet worden gerealiseerd. De doelstelling voor 2030 is afhankelijk van de nog te ontwikkelen Regionale

Hoe moeilijk kun je het een burger maken?

In 2.1.2 wordt gezegd dat er 'weinig, bruikbare gegevens over toekomstige besparingen voorhanden' zijn, waardoor de autonome ontwikkeling van het energieverbruik niet goed kan worden meegenomen.

Verderop staat er 'geen betrouwbare, bruikbare gegevens voorhanden zijn' (iets zwaarder aangezet) en dat daarom de autonome ontwikkeling niet wordt meegenomen.

Wat schets mijn verbazing als in 2.1.3 over het toekomstig verbruik (waar sprake is van gebruik, besparing en opwekking) wel degelijk een percentage 'besparing' wordt genoemd. Kunt u aangeven hoe uw aanpak nu daadwerkelijk is?

Observatie 2

In Concept-ontwerp Energievisie Olst-Wijhe staat in paragraaf 3.3.3.:

3.3.3 GEBIED E (BOSKAMP)

Windinitiatieven in dit onderzoeksgebied moeten rekening houden met:

- de correcte Natuur Netwerk Nederland- (NNN) gebieden
- nabijgelegen kernen en dorpen
- verspreid staande woningen en grondeigendom

In Boskamp bestaan mogelijkheden voor een goed herkenbare lijnopstelling met windmolens in een gebied met relatief weinig omwonenden.

Bij gebied E (Boskamp) is sprake van een groot aaneengesloten NNN-gebied. Uw conclusie 'bestaan mogelijkheden' is niet correct.

Voor details verwijs ik u naar de Provincie Overijssel. Inpassing van windmolens in zoekgebied E is binnen uw randvoorwaarden niet mogelijk. Wij verzoeken u gebied E uit uw plannen te schrappen.

Hoofdstuk 1: Algemene aspecten mbt windenergie/windmolens

Er heerst een negatief sentiment over windenergie op het land

De tijd dat iedereen achter windenergie stond is voorbij. Waardoor komt dat?

- a. Er is geen sprake meer van in het landschap passende "windmolens", maar van industriële windturbines van 200 tot 240 meter hoogte. Dit zijn offshore molens die het landschap ernstig verstoren. De grote van de molens past niet in het kleinschalige van het landschap!
- b. Omwonenden zijn (terecht) bevreesd voor overlast en schade, voor aantasting van woon- en leefgenot en ze hebben angst over de effecten op hun gezondheid.
- c. Er is twijfel over nut en noodzaak van windenergie. Windenergie wordt zwaar gesubsidieerd, het gaat om zeer vele miljarden. Met name huishoudens en het MKB moeten dit betalen in de vorm van energiebelasting.

Slechts 2% van het totale energieverbruik komt van windenergie op het land

Door de windturbine-propaganda krijg je de indruk dat een groot deel van alle energie straks windenergie is. Dat is niet zo. Het aandeel van elektriciteit in het totale Nederlandse energieverbruik bedraagt ongeveer 22%, de bijdrage van de windenergie op land hieraan bedraagt ongeveer 4% (2015).

Dus de bijdrage van windenergie op land aan het totale Nederlands energieverbruik bedraagt nog geen 1%. Een opschaling van het nu op land opgestelde vermogen naar 6000 MW (doelstelling 2020) leidt tot een bijdrage van maximaal 2%.

De vraag moet dus gesteld worden of de bijdrage van windenergie op land aan de verduurzaming van de Nederlandse energievoorziening opweegt tegen de nadelen van windenergie, met name aantasting van landschap en natuur, hinder en overlast voor omwonenden vanwege geluid en slagschaduw en waardedaling van huizen.

Windenergie op zee neemt een geweldig vlucht met recente aanbesteding van windparken die zonder subsidie (zelfs met betaling van de inschrijvers aan de overheid) energie gaan opwekken. Dat is de toekomst!

Minimum afstand aanhouden woonbebouwing, internationaal

De discussie over geluidsoverlast door windturbines kwam in Nederland pas echt op gang toen in 2011 de oude normen werden vervangen door nieuwe met als doel meer ruimte te maken voor windenergie op land.

De nieuwe norm gaat uit van Lden (day, evening, night) en Lnight. De nieuwe norm werd vastgesteld op Lden 47 dB en Lnight 41 dB. Bij de nieuwe normen gaat het over de gemiddelde geluidsbelasting over een jaar. Dus valt een periode met veel geluid weg tegen een periode met weinig geluid. Daarbij kunnen de nieuwe normen niet zoals de dB(A) normen gemeten worden als geluidsdruk op de gevel. Helaas is er dan sprake van een rekenmodel, wat niet door bewoners traceerbaar of controleerbaar is (zie geluidbelastingen voor Lelystad Airport).

Daarbij houden de nieuwe Lden en Lnight normen geen rekening met het pulserende karakter van windturbinegeluid; en juist dit pulserende geluid van windturbines is veel hinderlijker dan meer constante of incidentele vormen van geluid. Verder blijft ook laagfrequent en infrason geluid buiten beschouwing. Gesteld kan worden dat voor omwonenden de Nederlandse geluidsnormen de slechtste zijn van heel Europa.

Internationaal wordt er steeds meer voor gepleit een minimumafstand aan te houden tot woonbebouwing. Zo heeft bijvoorbeeld de Franse Académie Nationale de Médecine (al in 2006!) een minimumafstand van 1500 meter aanbevolen, maar dat is niet in regelgeving vertaald.

De Landesregierung van Bayern heeft in november 2014 bepaald dat de afstand tot woonbebouwing minimaal 10x de hoogte van de windturbine moet zijn (dit dus in afwijking van de Duitse norm). Dus bij een windturbine van 200 meter, 2 kilometer.

Polen heeft in juli 2016 ook bepaald dat de afstand tot woonbebouwing minimaal 10x de hoogte van de windturbine moet zijn.

Onlangs heeft de nieuwe Landesregierung van Nordrhein-Westfalen besloten dat de afstand tot woonbebouwing minimaal 1500 meter moet zijn.

Laagfrequent geluid en infrasoone geluid

Dat discussies zo hoog oplopen heeft te maken met het feit dat geluidshinder een directe aantasting is van het woon- en leefgenot van mensen in hun eigen huis. Daarbij komt dat geluidshinder tot slaapverstoring kan leiden en tot gezondheidsklachten.

Het geluid van een grote windturbine kan tot op 2 kilometer hoorbaar zijn, waarbij zoals gezegd het pulserende karakter (dat met name 's avonds en 's nachts voorkomt!) zeer storend is.

De laatste tijd is er veel aandacht voor laagfrequent geluid (pakweg 20-125 Hz) en het zogenaamde infrasoone geluid, geluid onder 20 Hz. Vaak valt onder de noemer laagfrequent geluid ook het infrasoone geluid. Hoewel dit infrasoone geluid onhoorbaar is voor het menselijk oor, neemt het lichaam die lage frequenties wel degelijk waar en leidt dit tot gezondheidsklachten.

De huidige, hoge windturbines met grote wieken produceren zeer veel meer laag-frequent/infrasoone geluid dan de kleinere turbines van enkele jaren geleden.

Binnen is laagfrequent geluid hinderlijker dan buiten

Op verzoek van omwonenden heeft de universiteit van Aalborg (Denemarken) in 2012 een second opinion uitgevoerd voor wat betreft de mogelijke overlast voor omwonenden van een nieuw op te richten windturbinepark bij Maastricht.

De conclusie is dat dit park, dat overigens wel aan de Nederlandse norm voldoet, ernstig tekort schiet als het gaat om de bescherming van omwonenden. Zowel de laagfrequent geluid aspecten als de Lden en Lnight normen worden door wetenschappers bekritiseerd. De gemeenteraad heeft besloten het project af te blazen.

Geluid met aanzienlijke laagfrequente componenten heeft meer effect op de gezondheid en het welzijn van de mens dan geluid waarin dergelijke componenten ontbreken.

Bij lage frequenties neemt de luidheid sterker toe boven de gehoordrempel dan bij hogere. Daardoor kan een geluid dat de gehoordrempel niet ver overstijgt, toch als luid worden ervaren en zelfs als hinderlijk. Vanwege de natuurlijke spreiding in gehoordrempels van persoon tot persoon, kan een laagfrequent geluid dat voor sommigen onhoorbaar of zacht is, voor anderen luid en hinderlijk zijn. Laagfrequent geluid is vooral hinderlijk wanneer het afzonderlijk voorkomt of met weinig geluid in hogere frequenties. Dit betekent dat het meestal binnen hinderlijker is dan buiten, aangezien de geluidsisolatie van een huis hoge frequenties sterker dempt dan lage. Ook is het 's avonds of 's nachts vaak hinderlijker, omdat het dan verder stil is.

Langdurige blootstelling aan hoorbaar laagfrequent geluid kan vermoeidheid, hoofdpijn, concentratieverlies, verstoorde nachtrust en fysiologische stress veroorzaken. In Denemarken gelden sinds 1 januari 2012 normen voor (hoorbaar) laagfrequent geluid tussen de 20 en 100 Hz. Maar ook daar ontbreken normen voor niet-hoorbaar infrasoone geluid!

Windmolens, geven geluid, hinder = gezondheidseffecten

Op dit moment wordt er wereldwijd aandacht besteed aan de gevolgen van windturbines voor de gezondheid van omwonenden. De roep om geen windturbines meer op land te bouwen wordt steeds luider. In een eerder rapport van het RIVM (2013) "Windturbines: invloed op de beleving en gezondheid van omwonenden" worden veel gezondheidseffecten genoemd die nog relevanter worden bij de steeds groter wordende landmolens.

Te noemen zijn slaapverstoring, invloed op het vestibulaire systeem (evenwichtsorgaan) door blootstelling aan infrageluid of laagfrequent geluid, psychische problemen, tinnitus (oorsuizen), gehoorschade, slaapverstoring, cardiovasculaire ziekten en hoofdpijn/migraine.

Het RIVM stelt dat om de invloed van windturbines op de gezondheid te kunnen beoordelen nog wetenschappelijk onderzoek nodig is. Nu, enkele jaren verder, wordt internationaal een direct verband gelegd tussen gezondheidsklachten en het wonen in de nabijheid van windturbines. Het is duidelijk iets waarmee rekening moet worden gehouden. De roep dat windenergie niet langer op land thuishoort, maar op zee wordt steeds luider. Zeker nu de windturbines gigantische industriële installaties zijn geworden. In ieder geval is duidelijk, dat de Nederlandse geluidsnormen, die onder andere geen rekening houden met laagfrequent/infrasoon geluid, niet voldoen, de burger niet beschermen.

Het Kennisplatform Windenergie stelt (Kennisbericht 1.0, 2015) dat bij het plaatsen van windturbines nabij bewoond gebied geluid één van de belangrijke onderwerpen is, dat het geluid kan leiden tot klachten bij omwonenden die op grond van onderzoek nog maar ten dele kunnen worden verklaard. Het platform stelt ook dat het feit dat er voor een aantal gezondheidseffecten in relatie tot windturbinegeluid nog onvoldoende bewijs is, niet betekent dat die relatie er niet is.

Windmolens geven blijvende gezondheidsschade

In het voorafgaande is al wat gezegd over laagfrequent geluid en infrasoone geluid. Bij infrasoone geluid hebben we het over geluid dat we niet horen, maar wel voelen. En juist dit geluid is schadelijk voor de gezondheid, kan de gezondheid blijvend aantasten.

In het rapport "Gesundheitsgefahr durch die Anwendung überholter Normen und Richtlinien zur Bewertung von Schall, generiert durch grosse Windkraftanlagen" d.d. 24.03.2016 wordt geadviseerd een moratorium in te stellen totdat onderzocht is wat de afstand tot woonbebouwing dient te zijn. Als alternatief wordt voorgesteld een afstand tot woonbebouwing aan te houden van 15x de hoogte van de windturbine (dus zo'n 3 km). Als absoluut minimum wordt voorgesteld 10x de hoogte (dus zo'n 2 km) van de windturbine (idem Bayern), waarbij gesteld wordt dat er dan nog sprake zal zijn van duidelijke gezondheidsrisico's.

8-9% van omwonenden hebben ernstige geluidshinder, van gewoon geluid

Hiervoor is aandacht geschonken aan laagfrequent/infrasoon geluid dat geproduceerd wordt door windturbines. Tevens is ingegaan op het pulserende karakter van het geluid, de zogenaamde amplitudemodulatie; dit ritmische geluid wordt als zeer storend ervaren en is uniek voor windturbines. De huidige normen houden geen rekening met zowel laagfrequent/infrasoon geluid als ook pulserend geluid. Dat houdt echter niet in dat, zonder laagfrequent/infrasoon geluid en zonder pulserend geluid, de omwonenden geen last zouden hebben van windturbines indien het geluidsniveau van een windpark/windmolen voldoet aan de grenswaarde.

De Tweede Kamer heeft de grenswaarde vastgesteld op 47 dB Lden en 41 dB Lnight. Bij het geluidsniveau van 47 dB Lden zou 8 à 9 % van de omwonenden ernstige geluidshinder ondervinden (!). (zie ook Kamerbrief IENM/BSK-2016/55583)/

Hoofdstuk 2: Specifieke inhoudelijke reactie

A. PlanMER grootschalige wind- en zonneparken:

Ik heb een uitsnede gemaakt van de afbeelding 8 en 9 uit het PlanMER. Excuses voor de matige leesbaarheid, maar die komt voort uit uw basis-kaartmateriaal.

Kaart links (afbeelding 8): Uitsluiting wind

Kaart rechts (afbeelding 9): Onder voorwaarden

In de basis is het invloedsgebied van de windmolens in gebied E doorsnijdt het gebied zoals aangegeven als 'uitsluiting' (gebied nabij Boxbergweg en Rozenvoorderdijk). Daarmee is plaatsing van een windmolen of beïnvloeding van een molen op die omgeving, planologisch niet toegestaan. Uit uw kaartmateriaal is het niet af te leiden, maar de uitsluitingsgebieden lijken sterk overeen te komen met de NNN-gebieden zoals vastgesteld door de Provincie Overijssel. Daarbij lijkt het erop dat uw uitsluitingskaarten niet actueel en volledig zijn. Slordig!

Ik zou u adviseren om alle NNN-gebieden volledig en duidelijk in uw plannen mee te nemen (zie website Provincie Overijssel, of kaart bij zienswijze onderdeel F. Ecologie).

Wij verzoeken u om bij de verdere planuitwerking de inhoud en de detailgrenzen van de "Omgevingsvisie Overijssel" te respecteren. Een lijnopstelling van meerdere molens in gebied E heeft altijd effect op de NNN-gebieden. Ergo: dan is plaatsing van molens in zoekgebied E niet mogelijk.

B. Geluidsoverlast

Op bladzijde 40 staat in voetnoot 13:

¹³ Naast 47 dB L_{den} geldt ook de norm 41 dB L_{night} . In de praktijk blijkt dat wanneer aan 47 dB L_{den} wordt voldaan ook aan 41 dB L_{night} wordt voldaan. Daarom is in dit planMER geen aanvullend criterium opgenomen voor geluid tijdens de nachtperiode.

Het is voor ons in dit landelijk gebied niet duidelijk waarom er ook hier wordt voldaan aan de toets aan 41 dB L_{night} . Het lijkt ons passend als u dat laat aantonen!

Het akoestische onderzoek hanteert een 'vaste' rekenmethode en volgt de vastgestelde normen. De rekenmethode valt voor ons nu niet te controleren en is voor ons niet te volgen. Graag zien wij de gehanteerde uitgangspunten voor de geluidsproductie van de onderzochte GE-molens.

Er wordt aangegeven (bladzijde 43) 'is het opvallend dat de grotere windturbines qua geluid beter scoren'. Dit is natuurlijk sterk afhankelijk van de door u gekozen geluidsproductie van de molen. Kunt u aangeven hoe die bepaald zijn en of deze maatgevend, gemiddeld of anderszins zijn?

In het onderzoek worden gemiddelde waarden gehanteerd. Voor ons als bewoners nabij het windpark, heeft de gemiddelde waarde geen betekenis. Wij hebben te maken met geluidsoverlast. Zodra de windmolens draaien is een geluid te horen. De ene keer meer dan de andere, dit is afhankelijk van de windrichting. Desalniettemin zal het geluid voor ons altijd aanwezig en vaak storend zijn.

Op basis van welke normering is de absolute en relatieve effectbeoordeling van het aspect geluid (aantal woningen binnen x dB) uitgevoerd (bladzijde 46)?

C. Slagschaduw

De slagschaduwberekening is gemaakt voor een windmolen 'Vestas V150 - 4.0', terwijl de geluidsberekeningen (en alle andere analyse) voor een windmolen van het type GE 4.8 - 158. Het lijkt ons passend en transparanter om alle berekeningen met dezelfde basis-molen te doen. Alternatief zou kunnen zijn om alle berekeningen uit te voeren met maatgevende (voor de bewoners maatgevende bronnen).

Kunt u dit meenemen in uw nieuwe rapportages?

Op basis van welke normering is de absolute en relatieve effectbeoordeling van het aspect slagschaduw (aantal woningen binnen x contour) uitgevoerd (bladzijde 50, 51)?

D. Gezondheid

Diverse onderzoeken hebben uitgewezen dat het geluid van windmolens kan leiden tot vermoeidheid, hoofdpijn, concentratieverlies, fysiologische stress. Dit betreft het geluid dat de windmolen produceert, hoorbaar of niet. Op 30 mei 2018 is een artikel "ziek van Windenergie" in het Reformatorisch Dagblad geplaatst, dit willen wij graag met u delen, zie daarvoor: <https://www.rd.nl/meer-rd/wetenschap-techniek/ziek-van-windmolens-1.1490664>.

U als gemeente heeft de taak voor het belang van al uw inwoners op te komen. Dan dient u zich voldoende te vergewissen van de gezondheidsrisico's voor uw burgers. Het niet meenemen van de mogelijke gevolgen is een omissie in deze PlanMER.

E. Landschap

Het valt ons op dat uw een uitgangspunt hanteert van het plaatsen van tenminste 3 windmolens op een rij. En dat er daarmee (voor u) sprake is van een goede inpassing.

Dat komt terug in de 'koppeling met de landschapsstructuur' (bladzijde 54).

De koppeling met de landschapsstructuur omdat de molens langs de wetering is geplaatst is ons inziens niet voldoende om alleen met die argumentatie dit als 'meest positief' te beoordelen.

Dit bezien wij mede in het licht van het slechte kaartmateriaal dat bij de PlanMER is gevoegd. Dat geeft geen detailinzicht in de locatie van de molens (120 en 160 meter ashoogte).

Kunt u svp daar meer inzicht in geven?

De 'invloed op regionale openheid' wordt voor locatie E (voor de varianten 120 en 160) beoordeeld als 'deze beïnvloeden de lokale openheid'! Gezien de enorme openheid van het gebied tussen Boskamp en Boxbergerweg lijkt ons dat die beïnvloeding dan ook zwaar negatief scoort (rood en -). In tabel op bladzijde 56.

Kunt u dat aanpassen?

F. Ecologie

Uw analyse van de toets op de NNN is voor gebied E volkomen verkeerd! Vanwege:

Info uit Bijlage F_Ecologie_MER_Energievisie_Olst-Wijhe:

(deze kopie betreft een uitsnede van figuur 2.2 op bladzijde 12. De uitsnede is niet in detail leesbaar, door de slechte kwaliteit van het basisrapport. Uw adviseur kan in de vervolgfase deze tekening op duidelijke schaal bekijken en rapporteren).

De basiskaart in Figuur 2.2. (NNN-gebied is geel gemarkeerd) geeft aan dat vrijwel de hele locatie van de 3 of 4 molens nabij Boskamp (E-gebied) gelegen is in het aanéengesloten NNN gebied ten zuiden van de Boskamp.

Inpassing van grote windmolens is daar planologisch dus niet mogelijk!

Dit wordt nog eens versterkt door de viewer van de provincie Overijssel (https://services.geodataoverijssel.nl/viewer/layer/B46_natuur_en_landschap/B46_Natuurnetwerk_Nederland). Zie hieronder een uitsnede voor de locatie Boskamp. Waarbij duidelijk een groot NNN-gebied (dit keer groen gekleurd) is aangewezen ter plaatse van de zoeklocatie van de windmolens. Daar planologisch dus niet mogelijk.

Opzienbarend is het vervolgens dat u in de separate beoordeling (bladzijde 22) voor NNN een wegging 0/- geeft. Dat is identiek aan de andere aspecten! Volkomen verkeerd en niet in overeenstemming met de bewoordingen op bladzijde 21!

In de PlanMER staat (op bladzijde 60, paragraaf 5.6.2.2) duidelijk: "Alternatief E ligt in een gebied met NNN."

Gezien de omvang van het NNN-toekenning is het niet mogelijk locatie E te gaan gebruiken voor de plaatsing van windmolens!

Gezien het voorgaande vragen wij u om gebied E niet mee te nemen in de zoektocht naar locaties voor windmolens.

Graag zien wij ook een toets aan de PAS opgenomen in de vervolprocedure voor alle resterende gebieden.

G. Externe veiligheid

Bij plaatsing dient een concrete en locatiespecifieke veiligheidsparagraaf te worden opgesteld ten aanzien van risico's voor de directe omgeving wanneer er onderdelen afbreken van de windturbine, brand scenario's zich voordoen en het effect van verlies van ijs van de wieken. Daarnaast dienen in de veiligheidsparagraaf de contouren van het bereik van het laagfrequent geluid per windturbine worden weergegeven, omdat deze vorm van geluid schadelijk is voor de gezondheid.

In het PlanMER en de bijlage C is nu een berekening voor 'werpafstanden' weergegeven. De afstanden lijken ons erg klein. Op basis van welke richtlijnen/normen zijn deze bepaald?

Wij verbazen ons over de geringe kans op afstanden tussen de 50-100 meter. Dat zijn afstanden waar een wiek automatisch in terecht komt als er iets breekt. Een kans van 10^{-5} is dan wel erg laag (lijkt een pure theoretische analyse).

H. Energieopbrengst

Samenvatting (bij paragraaf 8.2.6 voor Locatie E).

Daar staat een conclusie die letterlijk bij de variant Welsum vandaan komt.

Kunt u nog eens grondig naar alle conclusies kijken en deze locatiespecifiek maken?

Belangrijkste conclusie is dat gebied E vrijwel geheel een NNN (Natuurnetwerk Nederland) gebied betreft, waardoor er daar geen windturbines gepositioneerd mogen worden.

Daar houden wij u graag aan!

Hoofdstuk 3. Belangrijkste conclusie!

Laat in het vervolg van het zoekproces voor wind- en zonnenergie de locatie E Boskamp vervallen. Deze locatie is planologisch niet te gebruiken vanwege de NNN-waardes die daar door de provincie Overijssel zijn vastgesteld.

(Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van natuur- en landbouwgebieden met hoge natuurwaarden. Het NNN heeft als doel het behouden, beschermen en versterken van de rijkdom aan plant- en diersoorten (biodiversiteit). Hiermee dragen we bij aan (inter-)nationaal vitaal stelsel van natuurgebieden. De realisatie van natuurdoelen gaat zo veel mogelijk samen met het versterken van de landbouw, de regionale economie en de wateropgaven. De NNN begrenzing van Overijssel is als verordening opgenomen in de Overijsselse Omgevingsverordening. Op 26 september 2018 hebben Provinciale Staten van Overijssel een geactualiseerde Omgevingsvisie en Omgevingsverordening vastgesteld (PS/2018/494).

Z67

Aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Olst-Wijhe

Onderwerp: zienswijze ten aanzien van de Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon als onderdeel van de Duurzaamheidsvisie

Datum: 15-7-2019

Geacht College,

Hierbij geef ik mijn zienswijze ten aanzien van het ontwerp van de Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon als onderdeel van de Duurzaamheidsvisie (hierna: de visie).

TEN AANZIEN VAN HET PLAATSEN VAN WINDMOLENS

Het is mijn zienswijze dat de gemeente Olst-Wijhe het plaatsen van industriële windmolens in het buitengebied van de gemeente Olst-Wijhe niet mogelijk moet maken. Dat is mijn zienswijze omdat:

- Onvoldoende is onderzocht of de klimaatdoelstellingen kunnen worden behaald met andere technieken en ander beleid.
- Niet voldoende transparant is hoeveel % duurzame energie er reeds wordt opgewekt binnen de gemeente.
- Er argumenten zijn gebruikt om z.s.m. tot faciliteren over te gaan, zoals de dreiging van ingrijpen vanuit de provincie, die zijn achterhaald door het coalitieakkoord van juni 2019.
- Een mislukte participatie toch als alibi wordt aangedragen waardoor het lijkt alsof windparken breed gedragen worden door de inwoners van de gemeente. Dat zou totaal in strijd zijn met landelijke onderzoeken naar het draagvlak voor windparken.
- De gemeente aangeeft ervaring te willen opdoen met misschien wel de grootste windmolens op het land. Een dergelijk experiment wordt straks uitgevoerd op de Maasvlakte en als het aan de gemeente ligt in het kleinschalige coulisselandschap in het buitengebied van Olst-Wijhe. Ik maak bezwaar tegen het zijn van een onderdeel van een dergelijk experiment.
- Ik maak bezwaar tegen het volledig negeren van rapporten over laagfrequent geluid van de WHO en het RIVM, rapporten ten aanzien van negatieve ervaringen met grote windmolens in Duitsland en Denemarken op deze fronten. Ik maak bezwaar dat dergelijke onderzoeken geen deel uitmaken van de visie en daarmee wordt het een tunnelvisie.
- De windmolens mogelijk worden gemaakt juist in die gebieden waar nog een voor Nederlandse begrippen relatieve stilte heerst. Dat heeft twee nadelen. Het geluid van windmolens wordt door niets overstemd en de laatste stillen plekken in de gemeente zijn daarmee voorgoed verleden tijd. Zie de kaart met de drie gebieden in het centrum van de gemeente. Ik maak bezwaar tegen juist die keuze.
- Ik wel de andere kant op kan kijken, maar niet de andere kant op kan luisteren.
- Alleen al het mogelijk trachten te maken van windparken door het ontwerpen van deze visie heeft geleid tot maatschappelijke onrust en het erg onwenselijk is dat windparken tot een splijtzwam in de samenleving verworden.
- Visualisaties van de windmolens getoond in de visie niet reëel zijn.
- De in de visie getoonde laagvlieggebieden mogelijk niet actueel zijn.

- **TEN AANZIEN VAN HET ONTWERP VAN DE VISIE**

- **Opmerking 1**

- In het voorwoord geeft deze visie aan dat het onmogelijk is om aan ieders wensen tegemoet te komen en dat de visie daarom de *nadruk* legt op de *voorwaarden die wij als bewoners willen* verbinden aan de ontwikkeling van zonnevelden en windparken. Deze heeft de gemeente *zo veel als mogelijk een plek gegeven in de visie*.

-

- *Zienswijze bij opmerking 1*

- De voorwaarden die in deze visie zijn opgenomen laten teveel ruimte voor initiatiefnemers en de gemeente om daar niet aan te hoeven voldoen. Het is mogelijk en zeker nodig om veel meer voorwaarden op te nemen en om voorwaarden meer bindend te laten zijn. Daarover later meer. De in het voorwoord (en ook verderop in de visie) genoemde verdeling van lusten en lasten heeft geen concrete plek gekregen in deze visie. Er wordt op deze plaats in twee zinnen gesproken over: "Dit houdt de opbrengsten zo veel mogelijk binnen onze gemeentegrenzen." En "Zo kan iedereen profiteren van de ontwikkeling van zonnevelden en windparken". Dat ("zoveel mogelijk binnen onze gemeentegrenzen" en "iedereen" zijn te vage omschrijvingen ten aanzien van de bestemming van de opbrengsten en die bestemming wordt in de visie niet verder geconcretiseerd. Binnen de gemeente heeft lang niet iedereen de lasten en iedereen kan profiteren van de ontwikkeling van zonnevelden en windparken. Mijn bezwaar is deze algemeenheid. De visie behoort de lusten veel duidelijker en concreter te koppelen aan degene die de lasten ondervindt. Op dit punt is de visie onduidelijk en onvolledig. Dit is geen voorwaarde waar ik mij als bewoner die mogelijk de lasten zal kunnen ondervinden zich in kan vinden. Over de omvang van de opbrengsten die beschikbaar moeten komen voor de niet nader aangeduide groep spreekt de visie geheel niet. De visie geeft geen verdeling van lasten en lusten zoals de visie dat wel zegt te doen.

- **Opmerking 2**

- In de inleiding stelt de visie het volgende. "Wij nemen als gemeente onze verantwoordelijkheid om de energieopwekking zo veel mogelijk binnen de eigen gemeentegrenzen te realiseren."

- *Zienswijze bij opmerking 2*

- Ik lees nergens een onderbouwing voor dit standpunt in de visie. De visie spreekt over regionale samenwerking (RES). Waarom zou je regionaal samenwerken als je als gemeente zelf aan je opdracht wil voldoen zonder samen te werken met andere gemeenten. Ik maak bezwaar tegen deze tegenstrijdige standpunten. De visie spreekt ook over het voorlopig niet bouwen van windmolens in die gebieden die grenzen aan buurgemeenten. Als het in dit punt gekozen standpunt waarheid is, dan is de keuze om aan de grenzen met de buurgemeenten vooralsnog niet te bouwen onbegrijpelijk. Bij dit punt heb ik tevens de vraag wat de betekenis is van "zoveel mogelijk" in de bovengenoemde stelling uit de visie. Welke ideeën bestaan er om buiten de gemeentegrenzen te werken aan het behalen van de doelstellingen?

▪ **Opmerking 3**

- De visie zegt in de inleiding dat deze tot stand is gekomen na een uitgebreid gebiedsproces. Gebleken is dat dit gebiedsproces onvoldoende is geweest, zo oordeelde ook de gemeenteraad in de vergadering van maandag 20 mei 2019. In die vergadering gaf Wethouder Blind ook aan dat dit gebiedsproces, achteraf gezien anders en vooral beter had gekund. Pas enkele dagen voor de afsluitende bijeenkomst in Den Nul zijn een aantal bewoners van de aangewezen gebieden waar de mogelijkheid wordt gecreëerd om windmolens te plaatsen op de hoogte geraakt van de inhoud van deze visie.
- *Zienswijze bij opmerking 3*
- De in de visie beschreven participatie van bewoners blijkt kwalitatief onvoldoende, is daarmee onzorgvuldig geweest en de uitkomsten daarvan zijn daarmee in mijn zienswijze niet representatief te noemen en niet te gebruiken als onderbouwing van het beleid. Het gebiedsproces wordt in de visie participatie genoemd en er wordt gesproken over een participatieverslag et cetera. Ik maak bezwaar tegen het gebruik van het woord participatie in dit verband. Er is slechts sprake geweest van het informeren van een aantal bewoners en het inventariseren van ideeën en meningen over de standpunten van de gemeente aangaande de visie. Nergens is terug te zien dat de inbreng van bewoners enige invloed heeft gehad op de uiteindelijke visie. Er is volgens mijn zienswijze onterecht de indruk gewekt dat er werkelijk sprake was van invloed door de bewoners. Dit is naar mijn zienswijze een aantasting van het vertrouwensbeginsel.
- Het gebiedsproces en de daarin beschreven participatie is een eufemisme gebleken. Teveel bewoners zijn daarbij überhaupt niet bereikt. Dat is naar mijn zienswijze op zichzelf al onzorgvuldig geweest. De raad en de wethouder beamen dit eerder dan dat zij dat ontkennen. Als de kwaliteit daarvan een voorbode is van de in de visie beschreven voorwaarde van (financiële) participatie verderop in het proces dan is het lastig om daar vertrouwen in te hebben. De formulering van die voorwaarden biedt geen garanties op dit punt. Het is mijn zienswijze dat direct betrokken bewoners individueel benaderd hadden moeten worden en dat dit alsnog moet gebeuren.
- In de visie zijn, *mede door het in de visie genoemde uitgebreide participatieproces*, gebieden aangewezen waar energieprojecten ruimtelijk mogelijk worden gemaakt. Het is mijn zienswijze dat het aanwijzen van die gebieden dus mede is gebeurd door een participatieproces dat onzorgvuldig en onvolledig is gebleken te zijn. Die aanwijzing op basis van een onzorgvuldig proces kan daarmee geen stand houden. Dat overleg moet opnieuw gevoerd worden en met de direct omwonenden.

▪ **Opmerking 4**

- In de inleiding zegt de visie dat de gemeente heeft gekozen voor het opstellen van een visie om een beleidskader te bieden voor het beoordelen van initiatieven voor productie van elektriciteit met behulp van grootschalige zon en wind. Ook de voorwaarden waaronder projecten daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd, zowel ruimtelijk als op het gebied van participatie, zijn in deze visie opgenomen. Een initiatiefnemer moet aantonen dat hij aan deze voorwaarden voldoet vóórdat er een bestemmingsplanprocedure wordt opgestart of een omgevingsvergunning wordt afgegeven.
- *Zienswijze bij opmerking 4*

- De visie beschrijft slechts zeer beperkt voorwaarden en die geven, door de juridisch vage formulering, geen garanties aan de bewoners die met de lasten te maken krijgen. Zo spreekt de inleiding over: "Wanneer niet of onvoldoende aan de voorwaarden wordt voldaan.....". Nergens wordt duidelijk wanneer er sprake is van onvoldoende voldoen aan de voorwaarden. In de inleiding spreekt de visie over een anterieure overeenkomst (kostenverhaalsovereenkomst) waarin ook afspraken over financiële participatie worden vastgelegd. De visie geeft geen bindende kaders op het gebied van die financiële participatie. De visie zou volgens mijn zienswijze die kaders moeten bevatten en die kaders moeten bindend zijn. Daarover later meer in de zienswijzen bij hoofdstuk 4 van de visie.

Opmerking 5

In de visie stelt de gemeente zich ten doel om in 2020 20% van het energieverbruik duurzaam op te wekken. De inleiding van de visie spreekt over de landelijke doelstelling van 14% duurzame opwek in 2020 en in 2023 16 procent. Onder punt 2.2.2 van de visie staat het provinciaal beleid op dit punt en dat spreekt over een duurzame opwek van tenminste 20% van de provinciale energiebehoefte duurzaam opwekken en in 2030 30%. De Nederlandse overheid wil 49% minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 dan in 1990.

Volgens de Energieagenda (2016) zijn de doelen inderdaad:

- 14% duurzame energie in 2020.
- 16% duurzame energie in 2023.
- 80-95% duurzame energie in 2050.

Zienswijze bij opmerking 5

De gemeente stelt zich hiermee een doel dat niet overeenkomstig met de landelijke en provinciale doelen en de visie geeft daar geen motivatie voor. Dat is geen behoorlijk bestuur. Dit zorgt voor besluiten die belastender zijn dan noodzakelijk. Wanneer de gemeente uitgaat van de landelijke doelen is het meer dan voorstelbaar dat de behaald kunnen worden zonder de plaatsing van industriële windmolens. Over het algemeen vindt nog niet de helft van de mensen een windmolenpark in de eigen woonomgeving geen probleem, bijna een derde deel vindt dat wel een probleem, en de rest heeft hier geen uitdrukkelijke mening over (Bron Statistische trends milieu en energie CBS) <https://www.cbs.nl/-/media/pdf/2018/43/2018st25%20duurzame%20energie.pdf> Het betreft een onderzoek uit 2018. Gezien de maatschappelijke onrust ten aanzien van windparken is het een niet onredelijke aanname dat de tegenstellingen scherper zijn geworden en dat betekent dat het stellen van onnodig belastende doelen niet de minst belastende besluiten oplevert. Dat is een vorm van onbehoorlijk bestuur.

Opmerking 6

De visie zegt in de inleiding dat het realistisch is om te stellen dat er vanuit de provinciale respectievelijk de nationale overheden een opgave en/of ruimtelijke inpassing wordt opgelegd om invulling te geven aan de reductie van de CO₂ uitstoot in 2030, waarbij men vervolgens lokaal nauwelijks meer invloed kan uitoefenen op het bod respectievelijk de ruimtelijke vertaling daarvan.

Zienswijze bij opmerking 6

Gezien de technische, maar vooral ook maatschappelijke ontwikkelingen in de laatste drie jaren is 2030 nog erg ver weg. Om die toekomstige repressieve druk vanuit de provincie en het rijk te gebruiken om nu al te belastende windmolens te plaatsen om doelen te bereiken die relatief ver in de toekomst liggen is niet evenredig. Deze windmolens vormen een veel te zwaar middel op dit moment en het eventueel onnodig plaatsen daarvan geeft blijk van geen visie.

Ik wil in dit verband ook wijzen op het coalitieakkoord van CDA, VVD, ChristenUnie, SGP en PvdA van de provincie Overijssel zoals gepresenteerd op 11 juni 2019. Voor wat betreft de energietransitie verbindt de coalitie zich wel aan de landelijke doelstellingen, maar *gaat gemeenten niet dwingen om windmolenparken en zonneparken aan te leggen. Er komt meer geld om initiatieven van de inwoners van Overijssel te ondersteunen. Het aantal plekken waar windmolens gebouwd mogen worden wordt beperkt om het Overijsselse landschap beter te beschermen. Ook worden de mogelijkheden om zonneparken op agrarische grond te bouwen beperkt.* Opvallend is dat thorium wordt genoemd als mogelijke nieuwe energiebron in Overijssel. Thorium is een vorm van kernenergie, alleen komt minder nucleair afval vrij, dat bovendien minder lang radioactief blijft.

Volgens mijn zienswijze krijgt de gemeente meer gelegenheid om de energietransitie uit te voeren volgens eigen visie. Het provinciebestuur laat het landschap prevaleren boven windmolens en wil zonneparken beperkt toelaten. Dat zijn standpunten om mee te nemen in de visie en die staan haaks op de teksten hierover in het ontwerp van de visie. De visie zal mede hierom al moeten worden aangepast en in de visie zal heel veel meer dan nu het geval is tot uiting moeten komen dat windmolens het ultimatum remedium zijn. Mede hierom moet de visie naar mijn zienswijze de eerder genoemde harde voorwaarden bevatten.

Opmerking 7

De "Energievisie Olst-Wijhe Duurzaam met wind en zon", als directe voorloper van de onderhavige visie, stelt dat er 7% van de energie duurzaam werd opgewekt in onze gemeente. Deze visie werd besproken in uw raadsvergadering van maandag 8 april 2019 en Wethouder Blind kreeg tijdens die raadsvergadering van de raad de opdracht om die cijfers te actualiseren. Wanneer de energiedoelstellingen binnen de gemeente (wens in de visie) bereikt of in zicht zijn, zou het immers overbodig zijn om windmolens te bouwen binnen onze gemeente. Het is dus van groot belang om het beleid te baseren op actuele gegevens ten aanzien van de totale productie van groene energie. Deze wens werd ook geuit tijdens deze raadsvergadering.

De onderhavige visie noemt in paragraaf 2.1.1 HUIDIG ENERGIEVERBRUIK EN DUURZAME OPWEK de meest actuele cijfers. Daarin stelt de onderhavige visie dat er in 2017 9% van het energiegebruik duurzaam werd opgewekt binnen de gemeente. Dat betekent dat volgens de visie van de gemeente er een toename is van 2% in die twee jaren.

Dit wijkt sterk af van de landelijke trends en alle bekende cijfers. Deze beperkte toename wijkt ook af van de cijfers zoals genoemd in de onderhavige visie.

De onderhavige visie geeft zoals gezegd het percentage van 9% van het energiegebruik in 2017. De daaraan voorafgaande visie noemt een cijfer van 7% in 2016. Volgens die opgaven zou de toename van duurzaam opgewekte energie in de gemeente in één jaar met 2% gegroeid zijn. Ik verwijs u naar

pagina 35 van 35 van de onderhavige Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon. Daar staat een grafiek waarin te zien is dat het vermogen in zonnestroom door bedrijven en particulieren in Olst-Wijhe is gestegen van 5.500 Kw naar 7.000 Kw van 2016 naar 2017 en naar ruim 8.000 in 2018. Die cijfers verhouden zich niet tot de 2% verschil in beide visies.

Zienswijze bij opmerking 7

Het is mijn zienswijze dat de cijfers ten aanzien van de huidige stand van zaken met betrekking tot de opwek van duurzame energie hierdoor sterk tegenstrijdig en daarmee onbetrouwbaar zijn.

Daarnaast is het mijn zienswijze dat ze ook niet voldoende actueel zijn en daarmee ook geen realistische weergave van de werkelijkheid zijn. De groei van duurzaam opgewekte energie, anders dan met grote windmolens, is landelijk substantieel te noemen en in Olst-Wijhe is dat vermoedelijk niet anders. Zeker wanneer men de in 2019 gestarte monovergister aan de steunenbergerweg in Middel meetelt in de berekeningen. Een betrouwbare overheid is transparant over de cijfers waarop het zijn beleid baseert. De burger moet volledig kunnen vertrouwen op de juistheid daarvan. Het bestuur behoort de volksvertegenwoordiging volledig en juist te informeren hierover. Het in deze visie genoemde percentage van 9% duurzaam opgewekte energie lijkt onjuist te zijn. De bron waarop dit cijfer is gebaseerd ontbreekt. Het mag geen trend worden dat de overheid niet transparant is over belangrijke cijfers zoals dat het geval was bij het wegwerken van ernstige delicten in de cijfers over criminaliteit onder asielzoekers onder verantwoordelijkheid van de toenmalige staatssecretaris Mark Harbers van Veiligheid. Het achterhouden van klimaatcijfers door premier Rutte was ook lastig uit te leggen door hem. Niet volledig en zeer transparant zijn over de cijfers die het fundament moeten vormen voor de te maken keuzes, maakt dat de burger zijn bestuur gaat wantrouwen. Dat geeft erg veel weerstand, nog meer dan de inhoudelijke kwestie zelf.

Opmerking 8

De visie geeft in paragraaf 2.2.2 de beleidsdoelen van de provincie. Daarin staat dat Overijssel in 2023 ten minste 20% van de provinciale energiebehoefte duurzaam wil opwekken en in 2030 30%. De doelstelling van 2020 wordt ingevuld met zonne- en windenergie. De gemeente Olst-Wijhe heeft zichzelf tot doel gesteld om 20% duurzame energie op te wekken in 2020. Dat is drie jaar eerder dan de doelstelling van de provincie. De inleiding van de visie spreekt over de landelijke doelstelling van 14% duurzame opwek in 2020 en in 2023 16 procent. Het klimaatakkoord dat in 2019 moet worden ondertekend, zet in op 49% CO2-reductie in 2030.

Zienswijze bij opmerking 8

Wanneer de gemeente zorgvuldig onderzoek doet naar de actuele cijfers betreffende de opwek van duurzame energie wordt duidelijk hoeveel energie er nog duurzaam opgewekt moet worden om aan de doelstellingen te voldoen. Dan kan een technisch en maatschappelijk verantwoorde keuze worden gemaakt op welke wijze dat het best gerealiseerd kan worden. In de huidige visie lijkt het wel alsof de actuele stand van zaken fictief naar beneden toe wordt bijgesteld en de te behalen doelen naar boven waardoor een fictieve noodzaak ontstaat om heel snel grote windmolens te bouwen. De motivatie onder eventuele besluiten wordt daarmee onvoldoende. Het is mijn zienswijze en meteen mijn vraag op grond waarvan de gemeente de geformuleerde doelen wil behalen afwijkend van de provinciale en landelijke doelen? Dit levert zoals eerder door mij gesteld besluiten op die belastender zijn voor bewoners, gezondheid, milieu, landschap et cetera dan noodzakelijk en evenredig.

Opmerking 9

De visie spreekt in hoofdstuk 3 over drie uitgangspunten om tot een optimale ruimtelijke afweging te komen. Volgens de visie worden deze drie uitgangspunten tegen elkaar afgewogen. Het betreft:

- **maximale** ruimte voor rendabele duurzame energieprojecten, inclusief zicht op doelbereik in 2020 en daarna
- **maximale** bescherming van inwoners, natuur en landschap;
- **maximale** mogelijkheden voor deelname aan projecten door inwoners, bedrijven en organisaties.

Zienswijze bij opmerking 9

Deze visie geeft geen uitleg en invulling van deze uitgangspunten die op gespannen voet met elkaar staan. Ik wil antwoord op de vraag hoeveel maximale ruimte voor rendabele duurzame energieprojecten betekent. Vanaf welk rendement is een energieproject rendabel?

Wat verstaat de visie onder maximale bescherming en wanneer gaat deze bescherming voor op de maximale ruimte zoals beschreven onder het eerste aandachtspunt.

Het derde aandachtspunt verlangt maximale *mogelijkheden* voor deelname aan projecten door inwoners, bedrijven en organisaties. Wanneer die mogelijkheden worden gecreëerd, is aan de voorwaarde in de visie voldaan. Wanneer er vervolgens niet of nauwelijks deelgenomen wordt, kan het energieproject toch doorgang vinden omdat voldaan is aan de eis zoals die hier geformuleerd is. Het is mijn zienswijze dat dit derde uitgangspunt anders geformuleerd dient te worden. Ik verwijs naar het streven in deze visie (51% eigendom) en naar het Klimaatakkoord van 2019 waarin staat dat gestreefd moet worden naar een eigendomsverdeling waarbij 50% van de productie in eigendom is van de lokale omgeving. Het is mijn zienswijze dat 50% van de bedoelde deelname een dwingende voorwaarde moet worden voor een initiatiefnemer.

Opmerking 10

De visie stelt in 3.1.2 dat de gemeente een uitgebreid gebiedsproces doorlopen met haar inwoners en dat de gemeente de inwoners en hun belangen daarmee een volwaardige plaats heeft gegeven in het besluitvormingsproces.

Zienswijze bij opmerking 10

Gezien het grote aantal "late aanhakers" ,zoals wethouder Blind de bewoners die zich uitspraken tegen de eventuele bouw van grote windmolens tijdens de afsluitende bijeenkomst in Den Nul noemde en de activiteiten die daarna door omwonenden van de locatie Boskamp/Middel zijn ondernomen, stel ik dat het gebiedsproces kennelijk onzorgvuldig is geweest en dat de direct betrokkenen en hun belangen geen volwaardige plaats hebben gekregen in het besluitvormingsproces. Dat is in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur.

Tijdens de raadsvergadering op maandag 20 mei 2019 vroeg raadslid Hans Olthof aan wethouder Blind hoe hij nu achteraf dacht over het gevoerde gebiedsproces. Wethouder Blind gaf aan dat hij daar nu achteraf wel zijn bedenkingen bij had en dat hij dat een volgende keer anders zou doen. Het

is mijn zienswijze dat dit gebiedsproces geen waarde mag hebben in deze visie en geen motivatie mag zijn voor toekomstige besluiten omdat dit proces onzorgvuldig is geweest.

Het is mijn zienswijze dat het gebiedsproces feitelijk een informeren karakter had. De gemeente heeft op de informatieavonden het ontwerp van de visie gedeeld met de inwoners en daar ideeën en meningen over verzameld. Hetgeen op die avonden door inwoners is ingebracht, heeft niet geleid tot een aanpassing of nadere invulling van de visie. Anders rest de vraag welke opmerking of mening heeft geleid tot welke aanpassing van het ontwerp van de visie.

Opmerking 11

Paragraaf 3.2.2.2 spreekt over regionale afstemming ten aanzien van de onderzoeksgebieden A (Marle), B1 (Herxen) en C (Welsum). Omdat de gemeente Olst-Wijhe eerst met de buurgemeenten wil afstemmen, worden er daarom in deze drie van de vijf zoekgebieden geen optimalisatiemogelijkheden uitgewerkt. Dit is volgens de visie de wens van de buurgemeenten en inwoners.

Zienswijze bij opmerking 11

Het is mijn zienswijze dat er door dit standpunt drie van de vijf gebieden te eenvoudig en zonder goede motivatie buiten beschouwing zijn gelaten. Door deze frictie met de buurgemeenten niet tijdig te onderkennen, beperkt de gemeente Olst-Wijhe meteen de alternatieven, waardoor het kan zijn dat achteraf gezegd wordt dat één van die drie locaties misschien beter was geweest. Beter met betrekking tot overlast en schade en beter voor wat betreft rendement. Het is mijn zienswijze dat de visie daarmee niet zorgvuldig is omgegaan met de in Nederland zeer schaars beschikbare ruimte. De visie spreekt over het gegeven dat Olst-Wijhe ten aanzien van de opwek van duurzame energie geheel zelfstandig aan de doelstellingen wil voldoen, maar maakt zich met het standpunt over deze drie onderzoeksgebieden afhankelijk van de buurgemeenten. Dat is tegenstrijdig en willekeurig.

Opmerking 12

Paragraaf 3.2.2.3 spreekt over het gegeven dat de gemeente graag ervaring wil opdoen met een eerste windpark binnen de gemeente, binnen de drie gebieden die niet aan de grenzen van de gemeente liggen.

Zienswijze bij opmerking 12

Het is mijn zienswijze dat gezien de gevolgen voor bewoners, leefklimaat, gezondheid, landschap, natuur et cetera er geen sprake kan en mag zijn van een dergelijk project "om daarmee ervaring op te doen binnen de gemeente". De gevolgen zijn te ingrijpend en het terugdraaien daarvan is praktisch gezien onmogelijk. Dat zijn argumenten om een deel van de gemeente niet als proeftuin te gebruiken. Inwoners zijn geen proefpersonen.

Het is mijn zienswijze dat de gemeente onderzoek moet doen naar ervaringen elders in Nederland en de ons omringende landen waar men een langjarige ervaring en onderzoeksresultaten heeft ten aanzien van windmolens in de leefomgeving. Hier in onze gemeente ervaring opdoen met windmolens in de leefomgeving zonder vergelijkbare ervaringsgegevens en onderzoeksresultaten mee te nemen in de visie getuigt van een gebrek aan zorgvuldigheid dat grenst aan naïviteit en zelfs aan gemakzucht. De gemeente heeft vanuit het zorgvuldigheidsbeginsel de onderzoeksplicht om deze beschikbare gegevens mee te nemen in de besluitvorming.

De visie beperkt zich tot de wettelijk verplichte onderzoeken en rapportages. Kennis hebben van bestaande informatiebronnen die een beter en zorgvuldiger besluit kunnen opleveren, worden hiermee bewust genegeerd. Als voorbeeld neem ik de norm voor de afstand tussen windmolens en woningen. Vanwege het feit dat men in Nederland de geluidsproductie mag middelen over een heel jaar en in landen als Duitsland, België en Denemarken niet, zijn in die landen de afstandsnormen twee tot drie keer zo groot. De Nederlandse normen resulteren volgens het RIVM in een percentage van ernstige geluidhinder binnenshuis van 9 procent van de bewoners waar de geluidsbelasting gelijk is aan de wettelijke norm (Bron SER). Kortom leer van ervaringen van anderen en durf de gevolgen daarvan voor het maken van verantwoorde keuzes te accepteren.

<https://www.nrc.nl/nieuws/.../nederlands-turbines-relatief-dicht-bij-huis-1532921-a1001...>

Opmerking 13

Paragraaf 3.2.2.4 geeft een puntsgewijze opsomming van ruimtelijke voorwaarden waaraan een initiaties voor een windenergieproject moet voldoen.

- Er moeten minimaal drie windmolens in een rechte lijnopstelling staan.
- Windparken volgen de structuren in het landschap.
- Slagschaduw op gevels is niet toegestaan.
- Er moet een beheersplan voor behoud of versterking van de weidevogelstand zijn.
- De gemeente ziet graag dat concrete opties voor de combinatie van een windpark met zonneveld(en) worden geïnventariseerd en uitgewerkt.
- Voortdurend zichtbare obstakelverlichting ten behoeve van de luchtvaartveiligheid (vastbrandend of knipperend) wordt niet toegestaan, tenzij hierdoor de uitvoerbaarheid in het geding komt.¹⁸
- Er moet een participatieplan voor financiële en procesparticipatie worden opgesteld (zie hoofdstuk 4)

Zienswijze bij opmerking 13

Over het tweede punt “ windparken volgen de structuren in het landschap.” De windmolens zijn voor een ieder zichtbaar vanaf het maaiveld tot kilometers in de omtrek. De structuren in het landschap, zoals bijvoorbeeld de Soestwetering of wegen, zijn alleen zichtbaar als structuur vanuit de lucht cq op kaart. De wetering bevindt zich onder het maaiveld en is alleen zichtbaar wanneer men zich langs die wetering begeeft of de wetering oversteekt. In die gevallen ziet men de wetering, maar niet de structuur in het landschap. Het is mijn zienswijze dat deze voorwaarde fictief is.

Daarnaast kruist de eventuele lijn van windmolens langs de Soestwetering de hoogspanningskabels. Dat verstoort die structuur. Die dominante aanwezigheid van die masten en kabels komt niet terug in de beschrijving en die is zoals gezegd zeer veel zichtbaarder dan de structuur van de wetering. Dit lijkt op schrijven naar je gewenste resultaat.

Over het derde punt “slagschaduw op gevels is niet toegestaan.” In deze formulering is dat een harde voorwaarde die wethouder Blind op de afsluitende bijeenkomst in Den Nul meerdere keren hardgrondig bevestigde. Dat klinkt bevredigend, maar dat is het niet. Inwoners wonen niet alleen achter de gevel, maar ook voor en naast hun gevel. Dat geldt voor ons allemaal, maar zeker voor bewoners van het buitengebied. Wonen doe je ook op je erf. Met het erf bedoelt de wet de grond

gelegen direct rond de woning bedoeld om te wonen. In de door de gemeente gekozen formulering ontstaat er slagschaduw op erven. Dat betekent in praktische zin dat als bewoners zich buiten op hun terras bevinden dat direct voor, achter of naast hun woning gelegen is, zij daar de gevolgen van slagschaduw mogen ondervinden. Dat betekent dat, juist als het mooi weer is en de zon schijnt, zij daar een ernstige aantasting van hun leefomgeving moeten dulden. Het is mijn zienswijze dat er geen slagschaduw mag worden toegestaan op erven en gevels.

Over het vijfde punt "gewenste combinatie van een windpark met zonneveld(en)". Gezien de landschappelijke eisen die het planMER aan beide typen stelt is dat tegenstrijdig.

Opmerking 14

Onder punt 3.3 geeft de visie aan dat er een optimum gezocht moet worden tussen enerzijds de energieproductie en benutting van een zoekgebied voor windenergie en anderzijds de bescherming van het woon- en leefklimaat van inwoners en van natuur- en landschapswaarden.

De volgende volzin geeft aan dat negatieve effecten zoals gesignaleerd en beoordeeld in het planMER met maatregelen kunnen worden beperkt.

Zienswijze bij opmerking 14

De visie geeft niet aan op welke maatregelen hier wordt gedoeld. Voor de negatieve effecten verwijst de visie naar het planMER, maar naar maatregelen verwijst de visie niet. De visie spreekt over het feit dat "maatregelen genomen *kunnen* worden". Het is mijn zienswijze dat daar moet staan dat maatregelen genomen *zullen* worden. Het woord kunnen in combinatie met onbekende maatregelen geeft geen enkele garantie ten aanzien van de bescherming van het woon- en leefklimaat van inwoners en van natuur- en landschapswaarden.

Opmerking 15

Ten aanzien van punt 3.3.3 Gebied E (Boskamp) het volgende. De visie geeft aan dat rekening gehouden moet worden met de daar opgesomde punten.

Zienswijze bij opmerking 15

De visie concretiseert niet wat rekening houden met betekent en concretiseert niet wat die maatregelen kunnen of moeten zijn. Dit geeft geen enkele richting en garantie. Initiatiefnemers zullen er vast rekening mee houden. Meer wordt in de visie immers niet gevraagd of verlangd. De locatie Boskamp en feitelijk ook Middel kent relatief weinig omwonenden. De vraag is waar dat aantal aan gerelateerd is. Het is mijn zienswijze dat dit onjuist is wanneer er gebieden met een vergelijkbare omvang worden bekeken in het buitengebied van de gemeente.

Opmerking 16

Onder punt 4.1 spreekt de visie over lokale betrokkenheid en lokaal eigendom. Ik plaats hieronder enkele citaten uit 4.1.

- én inwoners hebben er *direct of indirect financieel voordeel* van.

- opbrengsten *zo veel mogelijk* ten goede komt aan inwoners en bedrijven in Olst-Wijhe.
- **Voorwaarde** is dat inwoners en bedrijven *bij voorkeur 100% eigenaar* zijn van een zonneveld of windpark, **maar op zijn minst voor 51%**.
- *streven naar* lokaal eigendom
- projectrendement *zo veel mogelijk* ten goede komt aan inwoners en bedrijven in Olst-Wijhe.
- **Als** zou blijken dat een **lokale energiecoöperatie** een project **niet** of zeer moeizaam van de grond krijgt, moet een **nieuwe afweging** worden gemaakt. Er kan vervolgens worden gekeken naar **andere samenwerkingsvormen** met partijen waarmee initiatieven wel van de grond komen.

Zienswijze bij opmerking 16

Het is mijn zienswijze dat deze formulering geen enkele garantie biedt aan de inwoners die straks het meeste last hebben van de gevolgen van windmolens. Er wordt gesproken over inwoners en bedrijven *in de gemeente*. Het is mijn zienswijze dat het financieel voordeel veel meer naar een aan te duiden groep van direct omwonenden zou moeten terugvloeien. Zij ervaren immers de overlast. Dat kan in meedelen in de opbrengst of in afkopen van nadelen en waardevermindering van eigendommen.

Daarnaast geeft de formulering geen enkele garantie en geeft geen harde verplichting aan initiatiefnemers. Woorden als: direct of indirect financieel voordeel, zoveel mogelijk, bij voorkeur et cetera zijn nietszeggend. Dat wordt vooral duidelijk in het laatste aandachtspunt. Dat geeft aan dat als een lokale initiatiefnemer niet wordt gevonden, dan moet gekeken worden naar een andere samenwerkingsvorm.

Het is mijn zienswijze dat de inhoud van de tekst, die bij het laatste aandachtspunt staat, niet slaat op de enige harde voorwaarde die wel in deze opsomming is opgenomen. Ik doel daarbij op de voorwaarde zoals beschreven in het derde aandachtspunt. Daar geeft de visie de harde voorwaarde dat inwoners en bedrijven minstens voor 51% eigenaar moeten zijn van een zonnepark of windpark. In samenhang met de ontsnappingsclausule, zoals beschreven in het laatste aandachtspunt, betekent dat er eventueel gekeken moet worden naar andere samenwerkingsvormen, maar dat die 51% eigendom, ook in die samenwerkingsvorm, een voorwaarde blijft.

Opmerking 17

Paragraaf 4.2 herhaalt dat de lokale inwoners en bedrijven voor 100% eigenaar zouden moeten zijn van een zonneveld of windpark. Ook herhaalt de visie dat de opbrengst ten goede moet komen aan inwoners en bedrijven in onze gemeente.

Zienswijze bij opmerking 17

Het is mijn zienswijze dat de formulering: " dat de opbrengst ten goede moet komen aan inwoners en bedrijven in onze gemeente" geen recht doet en niet past bij het slot van deze paragraaf waarin de visie stelt: "Bij een windpark is de noodzaak om *lusten en lasten* te verdelen groter. De

businesscase voor windparken biedt daarvoor doorgaans goede mogelijkheden.” Het is mijn zienswijze dat de visie aan dit laatste en door mij op zichzelf gewenste standpunt geen enkele voorwaarde stelt of daartoe enige garantie geeft. Het is mijn zienswijze dat een verdeling van de opbrengsten niet alleen gerelateerd moet zijn aan de gedane investering, maar dat deze verdeling van opbrengsten mede een belangrijke relatie moet hebben met de mate van overlast en schade die inwoners krijgen toebedeeld door een windpark. Het is mijn zienswijze dat een visie zoals deze daar concrete voorwaarden aan moet stellen.

Opmerking 18

Paragraaf 4.2 spreekt over de plicht voor een initiatiefnemer om bij het indienen van een projectvoorstel of principeverzoek een uitgewerkt voorstel voor proces- en projectparticipatie te overleggen.

Als het college besluit medewerking te verlenen aan een ruimtelijke procedure dan met initiatiefnemers voorafgaand aan het verlenen van de vergunning een anterieure overeenkomst gesloten waarin afspraken over participatie worden vastgelegd.

Zienswijze bij opmerking 18

De visie stelt onvoldoende eisen aan de inhoud van een in te dienen uitgewerkt voorstel voor proces- en projectparticipatie.

De visie stelt geen eisen aan de inhoud van de anterieure overeenkomst die voor een deel zeker dient te gaan over de vergoeding van schade en overlast aan direct omwonenden.

Opmerking 19

Paragraaf 4.2 spreekt over: “Bij een windpark is de noodzaak om lusten en lasten te verdelen groter. De businesscase voor windparken biedt daarvoor doorgaans goede mogelijkheden.”

Zienswijze bij opmerking 19

De visie komt niet verder dan algemeenheden zoals “ dat de opbrengst ten goede moet komen aan inwoners en bedrijven in onze gemeente”. Daarmee zegt de visie niets over een verdeling van lusten en lasten. Het is mijn zienswijze dat de visie zich daar concreet over moet uitspreken. Met een buitengewoon gunstig rendement van 15% op de investering moet een vooraf en dus in de visie bepaald deel daarvan terugvloeien naar degene die het meest geraakt worden door de gevolgen. Het is mijn zienswijze dat de visie daar voorwaarden aan moet stellen.

Opmerking 20

Paragraaf 4.2.1 geeft een opsomming van voorwaarden ten aanzien van een participatiemodel.

- Inwoners en bedrijven uit Olst-Wijhe participeren in een *windpark*, bij voorkeur via een energiecoöperatie, waarbij inwoners (mede)eigenaar zijn en kunnen besluiten over de bestemming van de opbrengst van het windpark.
- Voor elk *windpark* wordt **een fonds** opgericht waarin jaarlijks een afdracht wordt gestort vanuit het windpark. Een voorbeeld hiervan is de NWEA Gedragscode.
- Per *windpark* wordt bepaald binnen welke straal rond het windpark omwonenden een tegemoetkoming in hun jaarlijkse energierekening kunnen ontvangen om betrokkenheid bij het windpark te vergroten.

Naast deze voorwaarden worden initiatiefnemers **uitgenodigd om andere vormen van participatie** toe te passen, **in het bijzonder het naar rato verdelen van de grondvergoeding met aangrenzende grondeigenaren** en modellen waarbij inwoners elektriciteit kunnen afnemen van het windpark.

Een fonds kan benut worden voor versterking of verbetering van landschap en daarmee bijdragen aan versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied. Maar kan ook dienen als vliegwiel voor het verduurzamen van de woningvoorraad en het bestrijden van energiearmoede of stimuleren van de asbestsanering. **De inwoners kunnen hierover meebeslissen.** Kansen voor gebiedsontwikkeling, maar zorg en mobiliteit kunnen ook ontwikkelingen zijn die ondersteund kunnen worden.

Zienswijze bij opmerking 20

Het eerste aandachtspunt geeft aan dat de eigenaar van het windpark beslist over de bestemming van de opbrengsten daarvan. Daaraan stelt de visie en dus de gemeente geen eisen zoals dat een vooraf bepaald percentage terug moet vloeien naar een gedefinieerde groep van inwoners die de (meeste) lasten ervaren. Zoals de visie ook al aangeeft, kan het zo zijn dat deze gewenste participatie niet van de grond komt en in dat geval beslist een externe eigenaar over de verdeling van de lasten. Dit biedt daarmee geen enkele garantie dat die lasten terechtkomen bij degene die de lasten dragen tenzij die eigenaar een filantroop is. Wanneer overigens het eigenaarschap voor een deel (51%) uit bewoners en bedrijven uit de gemeente bestaat, zal dat maar voor een verwaarloosbaar deel bestaan uit direct omwonenden die geïnvesteerd hebben. Met andere woorden het belang van de aandeelhouders zal ook in dat geval prevaleren boven het belang van de direct omwonenden. Die hebben wat dat betreft weinig te verwachten, mits de gemeente zoals gezegd harde randvoorwaarden stelt aan die in de visie genoemde verdeling van lasten en lusten.

Het tweede punt spreekt over een fonds en onder de aandachtspunten geeft de visie een alinea waarin de visie suggesties doet ten aanzien van dit fonds. Het is mijn zienswijze dat de genoemde doelstellingen onvoldoende wijzen in de richting van degene die met lasten geconfronteerd worden. Wanneer het daar genoemde geld gebruikt wordt voor bijvoorbeeld asbestsanering in het algemeen of zorg en mobiliteit dan gebruikt de gemeente de opbrengsten oneigenlijk. Deze opbrengsten vloeien feitelijk terug in de gemeentelijke begroting. Wij als direct omwonenden ervaren daarmee de lasten en anderen, waaronder de investeerders en het gemeentebestuur de lusten. Dat getuigt van erg weinig solidariteit. Het is mijn zienswijze dat de gelden in dit fonds gereserveerd moeten worden voor een eventuele *sloop van de windmolens* en voor het *vergoeden van (plan)schade* door waardevermindering van het onroerend goed en derving van het woongenot van direct omwonenden. Volgens informatie van de SER worden er door de rechter vergoedingen toegekend van 10% tot 50% van de woningwaarde.

Het is daarbij mijn zienswijze dat de gemeente aan de direct omwonenden, die in de genoemde belangen worden geschaad, een vergoeding daarvoor moet toekennen. De gemeente moet zich daarbij inspannen voor een regeling die voorkomt dat die bewoners de gang naar de rechter moeten maken om in aanmerking te komen voor een (plan)schadevergoeding wegens waardevermindering van hun onroerend goed en een compensatie voor de beperking van hun woongenot. Het is mijn zienswijze dat de gemeente financiële en andere kaders stelt waaraan de initiatiefnemer heeft te voldoen.

In het derde aandachtspunt in de visie geeft een opmerking over het verdelen van lasten en lusten. Een deels concrete opmerking. Er moet een straal worden bepaald. Er staat niet bij wie die straal bepaalde, maar de tekst bij het eerste aandachtspunt doet vermoeden dat het de eigenaar is van het windpark. De opmerking sorteert tevens voor op de hoogte van de lusten. Dit onderdeel heeft het over het *kunnen* (niet moeten) ontvangen van een tegemoetkoming in de jaarlijkse energierekening. Niet om te dienen als schadevergoeding, maar om betrokkenheid bij het windpark te vergroten. Dat lijkt te gaan om een relatief gezien symbolisch bedrag. De energierekening van een huishouden bedraagt gemiddeld 2.100 euro per jaar. Een tegemoetkoming is een financiële welwillende bejegening, een gedeeltelijke vergoeding. Een gedeelte van 2.100 euro per jaar staat in geen verhouding tot de individuele financiële schade en de beperkingen van het woongenot, aantasting van de gezondheid et cetera. Dit bedrag staat ook niet in verhouding tot wat de investeerders, grondeigenaren en eigenaren van gronden hiermee verdienen en wat het de gemeente opbrengt als zij geld ontvangen uit het in de visie genoemde fonds. Zie als toelichting op deze laatste zin vooral ook de volgende alinea.

In de alinea direct onder de aandachtspunten staat een intentie die onbegrijpelijk is. De visie zegt dat initiatiefnemers *uitgenodigd* moeten worden om de grondvergoeding (begrepen wordt de vergoeding aan de grondeigenaar die een winmolen op zijn grond toelaat) naar rato te verdelen met *aangrenzende grondeigenaren*. Klaarblijkelijk gaat het om een zeer ruimhartige vergoeding die de economische waarde ruim overstijgt. Anders is deze uitnodiging onbegrijpelijk.

In de praktijk betekent dit dat de vermoedelijk relatief (gerelateerd aan de economische waarde van landbouwgrond met m²) ruimhartige vergoeding aan de grondeigenaar dit zou moeten delen (uitgenodigd) met de eigenaar van een perceel weiland of bouwland dat daar naast is gelegen. Het betreft in dit geval vaak een eigenaar van een perceel die niet tevens een bewoner is die de lasten ervaart. Die persoon of rechtspersoon ontvangt dan een deel van de grondvergoeding waar hij geen vierkante meter grond voor op hoeft te geven en waar hij ook geen enkel nadeel door ondervindt. De ontvanger van de grondvergoeding behoort zijn vergoeding te delen met een aan te duiden groep of groepen van bewoners die financiële schade leiden en waarvan hun woongenot wordt aangetast. Om het voorbeeld op de locatie Boskamp/Middel nog concreter te maken. Het zou zo maar kunnen geburen dat de windmolen geplaatst wordt op een perceel van agrarisch bedrijf X en dat de Stichting IJsselandschap, als "buurman", daar een vergoeding voor krijgt vanuit de grondeigenaar. Het is mijn zienswijze dat de grondvergoeding, wanneer deze de economische waarde ver te boven gaat en deze wordt gedeeld met de aangrenzende grondeigenaren, een perverse prikkel is die niet is uit te leggen. Het is mijn zienswijze dat de grondvergoeding niet meer mag bedragen dan twee maal de economische waarde en dat de initiatiefnemers daarmee meer geld kunnen en moeten toewijzen aan degene die veel meer opoffert dan een paar vierkante meter weiland en die daar bovendien geen keuze in heeft.

De winstmarge op de windmolens die nu gebouwd worden is zo'n 15%. Dat betekent dat een molen in 15 jaar wel 3 miljoen euro kan opleveren. Daarbij is een half miljoen euro aan subsidie. Die subsidie is feitelijk belastinggeld. Zonder de lasten en de lusten redelijk en rechtvaardig te regisseren, werkt de gemeente mee aan het verrijken van de eigenaren op kosten van de belastingbetaler en over de rug van degene die de lasten ervaart. Dat wordt niet anders als het eigenaarschap voor 50 of voor 100% bestaat uit inwoners en bedrijven uit onze gemeente. Dat klinkt wel sympathiek, maar

wat betekent dat voor de direct omwonenden? Ook burgers en bedrijven uit onze gemeente willen net als iedere aandeelhouder: rendement. Het is mijn zienswijze dat de gemeente zichzelf niet in de uitverkoop moet zetten en door hier aan mee te werken zonder de rechtvaardige verdeling van lasten en lusten te garanderen. Wanneer de gemeente het faciliteert dat investeerders (extern of uit de gemeente), grondeigenaren en de gemeente zelf zich verrijken, dan is er sprake van het misbruiken van de bevoegdheid door de gemeente. Ik noem in dit geval ook de gemeente vanwege de suggesties in de visie dat er geld zou kunnen stromen naar: gebiedsontwikkeling in het algemeen asbestverwijdering in het algemeen, mobiliteit en zorg. Dat zijn posten op de begroting van de gemeente.

Het is mijn zienswijze dat een redelijk deel van die kennelijk ruimhartige grondvergoeding, net als een redelijk deel van het rendement, direct ten goede moet komen aan de degene die met de lasten waaronder de aantasting van het woongenot en de (financiële) schade wordt geconfronteerd. Wanneer de gemeente laat zien wat solidariteit is en wat visie is, noemt de gemeente daar een substantieel percentage van het te verwachten rendement. In dit voorbeeld willen investeerders ook investeren tegen 8% rendement. Dat is in een waardevaste en solide investering een prima percentage. Idem voor de grondeigenaar. Wanneer die twee maal de economische waarde ontvangt voor zijn vierkante meters, kan hij daar niet ontevreden over zijn. Wanneer hij binnen de door de gemeente vast te stellen straal valt, ontvangt hij een gelijke vergoedingen zoals de andere bewoners binnen het beschadigde gebied.

Het is mijn zienswijze dat een dergelijke visie breed en concreet in moet gaan op schadevergoeding omdat die schade een zekerheid is. Zoals gezegd is er schade door aantasting van het woongenot, waardevermindering van onroerend goed door die aantasting van het woongenot, maar ook door vernieling van de landschappelijke waarde, risico's op gezondheidsschade et cetera. Ik maak nadrukkelijk bezwaar tegen de totale afwezigheid daarvan.

Opmerking 21

Paragraaf 5.1 stelt dat de gemeente Olst-Wijhe 36 ha zonneveld of minimaal 3 windturbines moet realiseren om de doelstelling van 20% duurzame energie in 2020 te behalen.

Zienswijze bij opmerking 21

Het is mijn zienswijze dat deze opmerking laat zien dat deze visie niet verder kijkt dan het behalen van de eigen gemeentelijke doelstelling door de grootschalige opwek door grote zonnevelden en windparken. Van deze visie wordt door de gemeente steeds beweert dat deze noodzakelijk om eventueel grootschalige zonnevelden en windparken te kunnen bouwen als dat noodzakelijk is. Het is mijn zienswijze dat de bovenstaande tekst uit de visie zou moeten luiden: dat de gemeente Olst-Wijhe 36 ha zonneveld of minimaal 3 windturbines moet realiseren om de doelstelling van 20% duurzame energie in 2020 te behalen *indien dat niet op andere en vooral minder belastende wijze bereikt kan worden*. De gemeente Olst-Wijhe kiest dus niet voldoende voor de meest evenredige oplossing.

ZIENSWIJZEN TEN AANZIEN VAN ONDERDELEN DIE ONTBREKEN IN DE VISIE

1. De visie bevat geen eisen aan de maximale hoogte van de windmolens. Het is mijn zienswijze dat dit wel het geval zou moeten zijn. Het is mijn zienswijze dat die hoogte zeer ver onder de door

wethouder Blind genoemde voor hem wenselijke hoogte van 240 meter tiphoogte zou moeten zijn. Een molen met die afmeting staat nog niet op land in Nederland. Een molen van 245 meter wordt op dit moment voorbereid op de Maasvlakte.

2. De visie geeft geen enkele verplichting aan initiatiefnemers om geld te reserveren om windmolens te slopen als de initiatiefnemer failliet gaat of wanneer er over enkele jaren betere en meer renderende technieken bestaan en de windmolens niet meer renderen. De geschiedenis leert dat dergelijke technische en maatschappelijke ontwikkelingen erg snel kunnen gaan, zeker nu de maatschappelijke druk en bijkomende financiën de ontwikkelingen versnellen. Wat vandaag gewenst is, is morgen achterhaald of ziekmakend. De energievisie spreekt dus niet over een levensloopplan ten aanzien van grootschalige voorzieningen met betrekking tot wind en zon. Voor de voorzieningen, waarover in de energievisie wordt gesproken, wordt het belang van het hebben van een plan om de eventuele voorzieningen te onderhouden, repareren, vervangen, te bergen e.d. niet onderkend. Dat is een onzorgvuldigheid.

3. De visie geeft geen enkele verplichting aan initiatiefnemers om geld te reserveren om planschade ter vergoeden.

4. De visie noemt wel laagvlieggebieden als plaatsen waar geen windmolens kunnen komen, maar ik lees niets in de visie over grondberoering. Er zijn gronden benoemd in de omgeving van Boskamp/Middel en mogelijk op de andere voorgestelde locatie waarbij je niet zomaar de grond in mag. Volgens plattegronden zijn er gronden bij die zijn benoemd als ecologisch woongebied en waarin je daarom niet mag graven. Ik maak bezwaar tegen het niet meenemen van dit argument.

5. In de maatschappij zijn inmiddels ontwikkelingen ingetreden. Zowel op het gebied van alternatieven als het gaat om duurzame energieopwekking, zoals een geheel nieuwe vorm van kleinschalige vergisting van mest op het agrarisch bedrijf, grootschalige zon op daken alsook maatschappelijk. De visie spreekt hier niet over als alternatieven om windmolens als laatste optie niet te hoeven plaatsen. In de visie wordt wel duidelijk dat windmolens de laatste optie zijn, maar er wordt met geen woord gerept hoe die laatste optie te kunnen vermijden. De scope van de energievisie is te nauw en de huidige visie niet actueel is (ook ten aanzien van de ontwikkelingen op dit gebied). Er zijn ook maatschappelijke ontwikkelingen en de visie onderkent het bestaan en de gevolgen daarvan niet. Ik maak bezwaar tegen het niet verwerken van in dit punt genoemde ontwikkelingen.

a. Er is op dit moment een scherpe negatieve kentering gaande in de attitude ten opzichte van grootschalige toepassing van zon en wind en zeer zeker op het land. In de media verschijnen bijna dagelijks berichten die wijzen op een sterke toename van weerstand op dit gebied. Bezwaren lopen uiteen van horizonvervuiling, verrommeling van het landschap, geluidsoverlast, gezondheidsproblemen, aantasting van natuurwaarde en schade aan de natuur zoals vogelsterfte en insectensterfte.

b. Deze kentering heeft overigens ook geleid tot een positieve ontwikkeling, namelijk dat steeds meer bedrijven, waaronder agrarische bedrijven, zich steeds meer bewust worden van hun mogelijke bijdrage aan de opwekking van duurzame energie op een wijze die minder belastend is dan grootschalige toepassing van zon op het land en grote windmolens. Zij zien meer en meer in dat hun daken bijvoorbeeld beter verhuurd kunnen worden aan initiatiefnemers, grond verhuurd kan worden

aan initiatiefnemers om een kleine windmolen (tot 50 meter) te laten plaatsen en dat biogasproductie door initiatiefnemers ook op hun bedrijf plaats kan vinden. Deze partijen realiseren zich steeds meer dat zij daardoor zelf kunnen voorkomen dat landbouwgrond onnodig ingenomen wordt door zonneparken. Dat laatste is namelijk ook in strijd met hun bedrijfsbelangen en het verhuren van daken levert geld op. Dit voorkomt tevens eerder genoemde bezwaren ten aanzien van het landschap et cetera en kan zonder eerder genoemde ruimtelijke besluitvorming. Als laatste kan gezegd worden dat veel meer bedrijven hiermee de mogelijkheid krijgen om, ook financieel, te participeren. De agrarische sector, die met betrekking tot natuur en milieu nogal eens bekritiseerd wordt, kan een zeer belangrijke bijdrage leveren aan de verduurzaming van de energievoorziening.

c. De laatste maatschappelijke ontwikkelingen ten aanzien van de bouw van grootschalige zonneparken windparken is zeer verontrustend. Er is een scheuring waarneembaar tussen initiatiefnemers, bouwers en grondeigenaren aan de ene kant en tegenstanders, die geconfronteerd worden met de aanwezigheid van de parken in hun leefomgeving, aan de andere kant. Dit is een maatschappelijke ontwikkeling die onderdeel moet zijn van de afwegingen in de besluitvorming. Het voornemen van participatie alleen is niet voldoende.

Z68

Gemeenteraad van Olst-Wijhe
Postbus 23
8130 AA Wijhe

Olst, 17 juli 2019

Betreft: zienswijze Ruimtelijke visie Duurzame Energie

Geachte gemeenteraad,

U hebt de Ruimtelijke visie Duurzame Energie ter inzage gelegd van 6 juni tot en met 18 juli 2019. Bij deze maakt het plaatselijk belang Middel gebruik van de mogelijkheid om onze zienswijze te geven op deze documenten en het voorafgaande proces.

Omdat de meningen bij de inwoners in Middel divers zijn hebben we als plaatselijk belang Middel besloten om geen inhoudelijk standpunt in te nemen in de discussie over duurzame energie. Wel hebben we het participatietraject in de afgelopen anderhalf jaar gevolgd en waar nodig hierover extra gecommuniceerd in Middel.

Alle inwoners van Olst-Wijhe hebben gedurende het participatietraject in de afgelopen anderhalf jaar de mogelijkheid gehad deel te nemen aan de beeld- en visievormende bijeenkomsten. Hier is door inwoners van Middel, zij het beperkt, gebruik van gemaakt.

Tijdens en na de slotbijeenkomst in Den Nul hebben we geconstateerd dat een deel van de inwoners in Middel onaangenaam verrast is door de gepresenteerde resultaten. Dit heeft met name betrekking op de onderzoeksgebieden windenergie. We hebben vastgesteld dat de communicatie tijdens het participatietraject onvoldoende heeft geleid tot betrokkenheid van inwoners in de nabijheid van de onderzoeksgebieden windenergie, dit terwijl er sprake is van een groot effect op de leefomgeving van deze inwoners.

Als plaatselijk belang hechten we aan een proces waarbij belangen van alle betrokkenen in Middel goed worden afgewogen en besproken. In het geval van inwoners in de onderzoeksgebieden windenergie heeft dit, gezien het grote effect op de leefomgeving, onvoldoende plaatsgevonden. Naar onze mening heeft dit mogelijk effect op de verdeling van de lusten en lasten, zoals deze in de visie zijn verwoord.

We verzoeken de gemeenteraad dan ook om de inwoners in de nabijheid van de onderzoeksgebieden windenergie actief te benaderen en alsnog tijd en ruimte te geven om hun inbreng te leveren in het participatietraject en de Ruimtelijke visie Duurzame Energie.

Hoogachtend,

Plaatselijk Belang Middel

Z69

17 JULI 2019

Aan de Gemeenteraad Olst-Wijhe

15 juli 2019

Geachte gemeenteraad,

Graag wil ik laten weten dat ik de brede nota betreffende de visie op duurzame energie heb doorgelezen.

Ben het eens met de stelling dat de gemeente Olst-Wijhe een actieve en stimulerende rol gaat spelen in de ontwikkeling van grootschalige duurzame energieopwekking.

Het belang van CO2 reductie is enorm. De biodiversiteit in onze mooie gemeente loopt achteruit en we moeten direct in actie komen om ons in te zetten voor het milieu. Dat komt de gezondheid van alle inwoners ten goede.

Er is geen tijd meer voor verdere uitputting van de aarde door opwekking van energie middels fossiele brandstoffen en vervuiling door grootschalige veehouderij en energieverslindende bedrijven die niet mee doen aan deze transitie. Hoe actiever de opstelling van de gemeente om daarin een halt toe te roepen, hoe beter.

De nota getuigt dan ook van een zorgvuldig onderzoeken van de mogelijkheden. Houdt rekening met allerlei factoren en invloeden. Mijn respect daarvoor.

Het is te waarderen dat de gemeente diverse voorlichtingsbijeenkomsten heeft gehouden en nu deze nota ter inzage heeft gelegd aan de burgers. Betrokkenheid van ons is van groot belang. De windmolen zal maar in je tuin komen te staan ! Dat vraagt moed om een blik vooruit te werpen en voorbij eigenbelang.

Daarom spreek ik de wens uit dat de gemeente vaardig doorgaat met deze transitie en de opbrengsten ten goede mogen komen aan ons allen.

Hartelijke groeten,

2

Z70

Zienswijze op het ontwerp-Ruimtelijke visie Duurzame Energie

Reactie op PlanMER

Onderzoeksgebieden en opstellingen

De veilige afstand van windmolens t.o.v. woningen zou minimaal 1500 m moeten zijn. Er zijn inmiddels voldoende feiten bekend dat windmolens welke dicht bij woningen staan gevaren voor de volksgezondheid kunnen opleveren.

Het is daarom ook onverantwoord dat er wordt vastgehouden aan de norm van 300M, het college neemt hiermee onverantwoord grote risico's voor haar inwoners.

Het kaartmateriaal van visualisaties, geluidscontouren en slagschaduwcontouren klopt niet met elkaar. Mijn conclusie is dat er hier geen sprake is van een gedegen onderzoekswerk. Wat klopt er nog meer niet? **Het kan toch niet zo zijn dat je als inwoner van de gemeente alles tot in detail moet controleren?**

De beoordelingsmethodiek is resultaat gestuurd, nadruk is gelegd op onderlinge vergelijkingen van zoekgebieden en niet op haalbaarheid.

5.2 Geluid

Er is heel erg gegoocheld (misleidend) met de geluidscontouren van de typen windmolens, er worden zelfs cijfers gebruikt van nog niet operationele windmolens. Tijdens de bijeenkomsten is hierover geen informatie verstrekt. Tevens is het een kwalijke zaak dat er op geen enkele manier rekening wordt gehouden met de cumulatieve geluidseffecten, ook de gemeenteraad heeft hier grote zorgen over uitgesproken. Zie ook discussie luchtvaartverkeerslawaai over Schiphol en Lelystad in de omgeving van Olst-Wijhe (met name Welsum en Marle)

5.3 Slagschaduw

Tijdens een informatieavond is er klip en klaar gezegd dat er gezorgd wordt dat er op geen enkele woning slagschaduw zal zijn. Er zou een nul-norm gehanteerd worden. De kaarten in de bijlagen geven dit niet aan!

5.4 Gezondheid

De opmerking/zorgen van vele inwoners dat windmolens schadelijk zijn voor de volksgezondheid wordt afgedaan met *-er is geen wetenschappelijke onderbouwing-*. Terwijl er inmiddels veel bekend is over de negatieve gevolgen voor de Volksgezondheid. De adviseur heeft bij diverse bijeenkomsten vaak irritant hierop gereageerd. Het werd als lastig ervaren dat inwoners kritisch waren.

5.5 Landschap en cultuurhistorie

De beoordelingen van tabel 5.6 uit het onderzoeksrapport van Roenom komen niet overeen met tabel 2 in het planMER (samenvatting en tabellen).

De *'heldere conclusie wind'* (5.7) is helaas niet overgenomen in planMER. Zo ontstaat er een totaal verkeerd beeld.

5.6 Ecologie

In het onderzoeksrapport van bureau Waardenburg staat dat er "5 gebieden zijn waar initiatieven bestaan voor windenergie". Hoe is dit mogelijk terwijl de gemeente/Bosch & van Rijn herhaaldelijk op de bijeenkomsten gezegd heeft "het zijn slechts onderzoekgebieden". Hiermee zijn volgens mij de bewoners van het buitengebied bewust verkeerd geïnformeerd. Waarom is het belangrijke weidevogelgebied van het Wapenveldsche Broek (omgeving hoog watergeul) niet ingetekend op de kaart (pag. 59 fig. 22)? De provincie Gelderland heeft niet voor niets hier een zware bescherming opgelegd. Dit gebied heeft een directe relatie met de uiterwaarden van de IJssel. Als er goed overleg/contact was tussen de planmakers en gemeente Heerde en Provincie Gelderland was dit niet gebeurd. De Commissie milieueffectrapportage is hier heel duidelijk over.

5.11 Energieopbrengst

Zijn de gehanteerde cijfers van de verwachte energieproductie in Overijssel wel correct? Ze lijken erg hoog. Herhaaldelijk zijn hierover vragen gesteld aan de adviseur Bosch & van Rijn om een cijfermatige onderbouwing, volgens mij is hier niets over opgenomen in planMER

Deel B Grootschalige zonneparken

Waarom gaat Bosch & van Rijn niet in op de landelijke discussie betreffende goede landbouwgronden opofferen voor grootschalige zonneparken.

Tevens is er geen zorgvuldig onderzoek van de inpassing grootschalige zonneparken in de 'Prachtige IJsselzone'. Is verdichting van het landschap met omringende begroeiing van zonneparken wel gewenst in ons mooie afwisselend landschap?

Deel C Beschouwing

Het is een grote tekortkoming dat de problematiek van verzwaring elektriciteitsnet niet wordt beschreven. De maatschappelijke kosten zullen aanzienlijk zijn.

Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon

Het is het een goede zaak dat de gemeente wat wil doen m.b.t. duurzaamheid en opwekking van schone energie. Bij de start van de bijeenkomsten had ik een positieve verwachting van het proces. Wij mochten als inwoners mee denken en praten over een Energievisie. Maar wat is het anders gegaan. De adviseur van de gemeente was niet in overleg met/of luisterde niet naar de bewoners tijdens de bijeenkomsten. Als er wat kritische vragen werden gesteld raakten ze zeer geïrriteerd.

Ook ben ik de woorden van Bosch & van Rijn niet vergeten bij de raadsbijeenkomst van juni 2017.

Ik citeer een medewerker van Bosch & van Rijn: *"Ik heb het graag liever niet over het begrip draagvlak maar eigenlijk liever over het begrip acceptatie, want draagvlak is eigenlijk een soort container begrip en de beste definitie die ik kan bedenken voor draagvlak is eigenlijk politiek draagvlak, namelijk heel simpel – een meerderheid in de gemeenteraad dat is politiek*

draagvlak. Je wilt natuurlijk als gemeente dat je besluiten neemt en je projecten ten uitvoer laat komen die gedragen worden door de gemeente dus die geaccepteerd worden”

Het ontwerp Ruimtelijke Visie Duurzame Energie lijkt een inpassingsplan voor grote windmolens en grote zonneparken in plaats van een visie.

Met de opmerkingen van vele inwoners om alternatieven te onderzoeken is tot nu toe niets gedaan.

Aan kleinschalige windmolens (zoals deze in Groningen staan) wordt geen aandacht aan geschonken.

Waarom gaat het College van B&W niet uit van het rendement weer voor 100 % investeren in projecten van duurzaamheid en schone energie.

Het is een kwalijke zaak dat de conclusie van de adviseur is dat *‘de zwijgende meerderheid voor grootschalige energieopwekking is’*.

Het vertrouwen in de adviseur Bosch & van Rijn van de gemeente is tot een nulpunt gedaald. De adviseur maakt veel slordige fouten en probeert op allerlei manieren de feiten te verdraaien en is alleen bezig met – hoe kan ik aantonen dat windmolens en in mindere mate zonnevelden financieel goed zijn voor de inwoners van de gemeente.

In deze fase is het voor mij niet mogelijk om alle detailinformatie te (laten) onderzoeken en ik behoud mij het recht om bij de vervolgpprocedure *-zienswijze aan de raad-* hierop terug te komen eventueel met behulp van een juridisch adviseur

Met vriendelijke groet,

Z71

Gemeente Olst-Wijhe
t.a.v. college van burgemeester en wethouders
postbus 23
8130 AA Wijhe
E-mail gemeente@olst-wijhe.nl

Olst, 10 juli 2019

Betreft: Zienswijze Ruimtelijke visie duurzame energie met wind met zon

Geacht college,

Hierbij wil ik mijn zienswijze indienen met betrekking tot de ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon. Één van de redenen dat ik deze zienswijze indien is dat ik met mijn gezin in onderzoeksgebied E (Boskamp/Middel) van de visie woon. In dit gebied worden volgens de visie voor ontwikkelaars mogelijkheden gegeven om windmolens te ontwikkelen. Ik maak mij ernstige zorgen over de overlast die wij op verschillende manieren hiervan zullen ondervinden. Door deze zienswijze proberen wij u er van te overtuigen om dit te stoppen en andere mogelijkheden te zoeken om uw doelstellingen te bereiken.

Als eerste geef ik mijn zienswijze in het algemeen ten aanzien van het plaatsen van windmolens zoals de visie die bedoeld en op de plaatsen zoals in de visie weergegeven. Daarna geef ik mijn zienswijze ten aanzien van de inhoud van de visie zoals die als ontwerp ter inzage ligt.

In dat tweede onderdeel volg ik zoveel mogelijk de structuur en redactie van de visie. Ik maak steeds een opmerking bij een onderdeel uit de visie en geef daarbij mijn zienswijze ten aanzien van deze opmerking.

Aan het einde van deze puntsgewijze zienswijze geef, ik mijn zienswijze op het onderdelen die naar mijn mening ontbreken in de visie.

Tot slot geef ik een samenvatting van mijn zienswijze ten aanzien van de visie.

TEN AANZIEN VAN HET PLAATSEN VAN WINDMOLENS IN HET ALGEMEEN

Het is mijn zienswijze dat de gemeente Olst-Wijhe het plaatsen van industriële windmolens in het buitengebied van de gemeente Olst-Wijhe niet mogelijk moet maken. Mijn zienswijze steunt op de volgende argumenten.

- Er is onvoldoende onderzocht of de klimaatdoelstellingen kunnen worden behaald met andere en vooral voor de direct omwonenden, natuur en landschap minder belastende technieken en ander beleid.
- Het is onvoldoende transparant is hoeveel procent duurzame energie er reeds wordt opgewekt binnen de gemeente en hoeveel dat zal zijn in 2020. Dat gegeven is van groot belang omdat dit cijfer aangeeft in hoeverre de gemeente windmolens nodig heeft om de aan zichzelf gestelde doelstellingen ten aanzien van het percentage duurzame energie te behalen. Er wordt onvoldoende beargumenteerd waarom de gemeente Olst-Wijhe in die genoemde doelstellingen naar boven afwijkt van de landelijke doelstellingen.
- De dreiging dat bij onvoldoende inspanningen in en door de gemeente ten aanzien van het bereiken van de klimaatdoelen de provincie de regie op de plaatsing van windmolens over zou nemen, is steeds gebruikt als het argument om haast te maken met het nemen van ondoordachte beslissingen. Die dreiging kan als argument van tafel omdat die dreiging niet langer aanwezig is. Die is achterhaald door het *coalitieakkoord* van juni 2019. Daarin is opgenomen dat:
  - de huidige coalitie zich wel verbindt aan de landelijke doelstellingen, maar dat de provincie gemeenten niet gaat dwingen om windmolenparken en zonneparken aan te leggen.
  - Er komt meer geld om initiatieven van de inwoners van Overijssel te ondersteunen. Het aantal plekken waar windmolens gebouwd mogen worden wordt beperkt om het Overijsselse landschap beter te beschermen.
  - Ook worden de mogelijkheden om zonneparken op agrarische grond te bouwen beperkt.
  - Thorium wordt genoemd als mogelijke nieuwe energiebron in Overijssel. Thorium is een vorm van kernenergie, alleen komt minder nucleair afval vrij, dat bovendien minder lang radioactief blijft.
- Een mislukte gebiedsprocedure wordt desondanks als alibi aangedragen, waardoor het lijkt alsof windparken breed gedragen worden door de inwoners van de gemeente. Dat gegeven zou overigens totaal in strijd zijn met landelijke onderzoeken naar het draagvlak voor windparken. Daarnaast wordt de gevolgde gebiedsprocedure steeds een participatieproces genoemd. Van participatie was geen sprake, hooguit van een gebrekkige vorm van informatie en inventarisatie. Als bewoner deelnemen aan een informatieavond en daar ideeën mogen uiten over een onderwerp is nog geen participatie.
- De gemeente geeft aan *ervaring te willen opdoen met misschien wel de grootste windmolens op het land*. Een dergelijk experiment start binnenkort op de Maasvlakte en, als het aan de onderhavige visie ligt, in het kleinschalige coulisselandschap in het buitengebied van Olst-Wijhe. Deze visie lijkt te zijn ontstaan vanuit het Napoleonsyndroom. Ik maak bezwaar tegen het zijn van een onderdeel van een dergelijk experiment.
- De gemeente gaat op het gebied van bescherming van de belangen van bewoners geen millimeter verder dan wat de *wet op dit moment* vereist, terwijl het een feit is dat in een snel ontwikkelend onderwerp als het onderhavige, de wetgeving altijd achter de wetenschap aan

loopt. Wetenschappelijke ontwikkelingen op het gebied van nieuwe technieken, gezondheid en sociologische c.q. maatschappelijke ontwikkelingen. Ik doel daarbij op geluid en in het bijzonder laagfrequent geluid en de gezondheidsschade als gevolg daarvan (geluid is geen kwestie van dB alleen), slagschaduw, nadelen voor insecten, vogels en vleermuizen et cetera. Ik maak bezwaar tegen het volledig negeren van rapporten over laagfrequent geluid van de WHO en het RIVM, rapporten ten aanzien van negatieve ervaringen met grote windmolens in Duitsland en Denemarken op deze fronten. Ik maak bezwaar dat dergelijke onderzoeken geen deel uitmaken van de visie en het is mijn zienswijze dat de gemeente daarin veel zorgvuldiger moet zijn en ook op dit vlak een bredere scope moet hebben. Anders is deze visie een tunnelvisie. De onderhavige visie bevat vooral te rooskleurige intenties zonder een bredere wetenschappelijke onderbouwing. Dat leidt tot tegenvallers in de toekomst voor de betrokken inwoners en voor de gemeente. Spijt zal dan zeer kostbaar zijn. Wat dat betreft is de vergelijking met de Groningse problematiek ten aanzien van de gaswinning eenvoudig te maken.

- De windmolens worden met deze visie mogelijk gemaakt juist in die gebieden waar nog een voor Nederlandse begrippen relatieve stilte heerst. Dat heeft twee nadelen. Het geluid van windmolens wordt door weinig of geen andere geluiden overstemd en de laatste relatief stille plekken in de gemeente zijn daarmee voorgoed verleden tijd. Zie de kaart met de drie gebieden in het centrum van de gemeente. Ik maak bezwaar tegen juist die keuze. Het is mijn zienswijze dat het in de visie ontbreekt aan de ruimtelijke ordeningsgedachte ten aanzien van geluid. Er is geen sprake van ordening daarvan, maar van wanorde.
- Alleen al het proberen om windparken mogelijk te maken, door het ontwerpen van deze visie, heeft al geleid tot maatschappelijke onrust. Het is erg onwenselijk dat windparken een splijtzwam in de lokale samenleving gaan worden. Het is mijn zienswijze dat de gemeente dit niet of onvoldoende als risico heeft ingeschat en daar niet op heeft geanticipeerd. Dit belang is daarmee niet meegewogen en het is mijn zienswijze dat dit wel het geval moet zijn.
- De visualisaties van de windmolens zoals getoond in de visie zijn niet reëel.
- De in de visie getoonde laagvlieggebieden zijn mogelijk niet actueel.

TEN AANZIEN VAN HET ONTWERP VAN DE VISIE

Opmerking 1

In het voorwoord geeft deze visie aan dat het onmogelijk is om aan ieders wensen tegemoet te komen en dat de visie daarom de *nadruk* legt op de *voorwaarden die wij als bewoners willen* verbinden aan de ontwikkeling van zonnevelden en windparken. Deze heeft de gemeente *zo veel als mogelijk een plek gegeven in de visie*.

Zienswijze bij opmerking 1

De voorwaarden die in deze visie zijn opgenomen laten teveel ruimte voor initiatiefnemers en de gemeente om daar niet aan te hoeven voldoen. Het is mogelijk en zeker nodig om veel meer voorwaarden op te nemen en om voorwaarden meer bindend te laten zijn. Daarover later meer. De in het voorwoord (en ook verderop in de visie) genoemde *verdeling van lusten en lasten* heeft *geen concrete plek gekregen in deze visie*. Er wordt op deze plaats in twee zinnen gesproken over: "Dit houdt de opbrengsten *zo veel mogelijk binnen onze gemeentegrenzen*." En "Zo kan *iedereen profiteren* van de ontwikkeling van zonnevelden en windparken". Dat ("*zoveel mogelijk binnen onze gemeentegrenzen*" en "*iedereen*" zijn te vage omschrijvingen ten aanzien van de bestemming van de opbrengsten. Die bestemming wordt in de visie niet verder geconcretiseerd. Binnen de gemeente heeft lang niet iedereen de lasten en volgens de visie kan iedereen kan profiteren van de ontwikkeling van zonnevelden en windparken. Mijn bezwaar is deze algemeenheid. De visie behoort de lusten veel duidelijker en concreter te koppelen aan degene die de lasten ondervindt. Op dit punt is de visie onduidelijk en onvolledig. Dit is geen voorwaarde, waar ik mij als bewoner die mogelijk de lasten zal kunnen ondervinden, zich in kan vinden. Over de omvang van de opbrengsten die beschikbaar moeten komen voor de niet nader aangeduide groep spreekt de visie geheel niet. *De visie geeft geen verdeling van lasten en lusten zoals de visie dat wel zegt te doen*. Daarover later meer.

Opmerking 2

In de inleiding stelt de visie het volgende. "Wij nemen als gemeente onze verantwoordelijkheid om de energieopwekking zo veel mogelijk binnen de eigen gemeentegrenzen te realiseren."

Zienswijze bij opmerking 2

Ik lees nergens een onderbouwing voor dit standpunt in de visie. De visie spreekt over regionale samenwerking (RES). Waarom zou je regionaal samenwerken als je als gemeente zelf aan je opdracht wil voldoen zonder samen te werken met andere gemeenten? Ik maak bezwaar tegen deze tegenstrijdige standpunten. De visie spreekt ook over het voorlopig niet bouwen van windmolens in die gebieden die grenzen aan buurgemeenten. Als het in dit punt gekozen standpunt waarheid is, dan is de keuze om aan de grenzen met de buurgemeenten vooralsnog niet te bouwen onbegrijpelijk. Bij dit punt heb ik tevens de vraag wat de betekenis is van "*zoveel mogelijk*" in de bovengenoemde stelling uit de visie. Welke ideeën bestaan er om buiten de gemeentegrenzen te werken aan het behalen van de doelstellingen?

Opmerking 3

De visie zegt in de inleiding dat deze tot stand is gekomen na een uitgebreid gebiedsproces. Gebleken is dat dit *gebiedsproces onvoldoende is geweest*, zo oordeelde ook de gemeenteraad in de vergadering van maandag 20 mei 2019. In die vergadering gaf Wethouder Blind ook aan dat dit

gebiedsproces, achteraf gezien anders en vooral beter had gekund. Pas enkele dagen voor de afsluitende bijeenkomst in Den Nul zijn veel bewoners van de aangewezen gebieden, waar de mogelijkheid wordt gecreëerd om windmolens te plaatsen, op de hoogte geraakt van de inhoud van deze visie. Diverse bewoners hebben anderen geïnformeerd over de inhoud en status van de visie. Daarbij bleek welhaast in alle gevallen dat men niet op de hoogte was en bijna iedereen gaf aan zich overvallen te voelen en tegen het aanwijzen van het betreffende gebied als locatie om windmolens te kunnen plaatsen.

Zienswijze bij opmerking 3

De in de visie beschreven participatie van bewoners blijkt kwalitatief onvoldoende, is daarmee onzorgvuldig geweest en de uitkomsten daarvan zijn daarmee in mijn zienswijze niet representatief te noemen en niet te gebruiken als onderbouwing van het beleid. Het gebiedsproces wordt in de visie participatie genoemd, er wordt gesproken over een participatieverslag et cetera. Ik maak bezwaar tegen het gebruik van het woord participatie in dit verband. Er is in het gebiedsproces slechts sprake geweest van het informeren van bewoners en het inventariseren van ideeën en meningen over de inhoud van de reeds geformuleerde visie. *Nergens is terug te zien dat de inbreng van bewoners enige invloed heeft gehad op de uiteindelijke visie.* Er is volgens mijn zienswijze onterecht de indruk gewekt dat er werkelijk sprake was van invloed door de bewoners. Dit is naar mijn zienswijze een aantasting van het vertrouwensbeginsel.

Het gebiedsproces en de daarin beschreven participatie is een eufemisme gebleken. Teveel bewoners zijn daarbij überhaupt niet bereikt. De gemeente heeft daar te weinig inspanning toe gedaan en dat is naar mijn zienswijze onzorgvuldig. Tijdens de afsluitende bijeenkomst in Den Nul beriep wethouder Blind zich min of meer op de wettelijke plicht en daarmee een minimumeis: "het is gepubliceerd in de Reklamix". Het is mijn zienswijze dat de gemeente daarin zorgvuldiger had moeten zijn en zeker ten aanzien van de bewoners van het aan te wijzen gebied om windmolens te plaatsen. Geen enkele persoonlijke brief is er aan besteed. Ter vergelijking; in het voorjaar van 2019 kregen alle bewoners van het buitengebied van de gemeente een persoonlijke brief waarin ze werden gewezen op de aanstaande praktische invoering van het omgekeerd inzamelen. Niet onbelangrijk, maar dat staat niet in verhouding tot het belang van de visie.

De raad en de wethouder zelf beamen eerder de onzorgvuldigheid van het gebiedsproces dan dat zij dat ontkennen. Als de kwaliteit van het traject tot op heden een voorbode is van de in de visie beschreven voorwaarde van (financiële) participatie verderop in het proces, dan is het lastig om daar vertrouwen in te hebben. De formulering van die voorwaarden biedt geen garanties op dit punt. Het is mijn zienswijze dat direct betrokken bewoners individueel benaderd hadden moeten worden en dat dit alsnog moet gebeuren.

Dat een dergelijk gebiedsproces volgens Wethouder Blind een leermoment is, baart mij zorgen. Hij had kennis kunnen nemen en moeten nemen van reeds door andere gemeenten opgedane ervaringen op dit gebied. *Wanneer het bestuur van de gemeente niet leert van eerdere ervaringen van anderen, maakt dat bestuur vermoedelijk dezelfde eerder gemaakte fouten.* Wanneer het bestuur kennis had genomen van bijvoorbeeld het proefschrift van Sanne Akerboom met de titel: "Tussen publieke participatie en de energietransitie: het geval van windmolenparken", dan zou het informeren van de bewoners minder lichtvaardig en dus meer zorgvuldig zijn aangepakt. Daarnaast heeft het CBS gegevens ter zake de mening van bewoners ten aanzien van windmolens in de

woonomgeving. Daaruit blijkt dat minder dan de helft van de populatie dat geen probleem vindt en bijna een derde vindt dat wel een probleem. Zie CBS | Statistische Trends | Oktober 2018. Het is mijn zienswijze dat het bestuur rekening moet houden met dergelijke onderzoeksresultaten en het is mijn vraag in hoeverre dat gedaan is en op welke wijze. Het is tevens mijn zienswijze dat de visie op dat punt verbetering behoeft. <https://www.uva.nl/binaries/content/assets/uva/.../samenvatting-akerboom-sanne.pdf> <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2018/26/trends-in-nederland-2018>

In de visie zijn, *mede door het in de visie genoemde uitgebreide participatieproces*, gebieden aangewezen waar energieprojecten ruimtelijk mogelijk worden gemaakt. Het is mijn zienswijze dat het aanwijzen van die gebieden dus mede is gebeurd door een participatieproces dat onzorgvuldig en onvolledig is gebleken te zijn. Die aanwijzing op basis van een onzorgvuldig proces kan daarmee geen stand houden. Dat overleg moet opnieuw gevoerd worden, op zijn minst met de direct omwonenden.

Opmerking 4

In de inleiding van de visie is te lezen dat de gemeente heeft gekozen voor het opstellen van een visie om een beleidskader te bieden voor het beoordelen van initiatieven voor productie van elektriciteit met behulp van grootschalige zon en wind. Ook de voorwaarden waaronder projecten daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd, zowel ruimtelijk als op het gebied van participatie, zijn in deze visie opgenomen. Een initiatiefnemer moet aantonen dat hij aan deze voorwaarden voldoet vóórdat er een bestemmingsplanprocedure wordt opgestart of een omgevingsvergunning wordt afgegeven.

Zienswijze bij opmerking 4

De visie beschrijft slechts zeer beperkt voorwaarden en die geven, door de juridisch vage formulering, geen garanties aan de bewoners die met de lasten te maken krijgen. Zo spreekt de inleiding over: "Wanneer niet of onvoldoende aan de voorwaarden wordt voldaan.....". Nergens wordt duidelijk wanneer er sprake is van onvoldoende voldoen aan de voorwaarden. In de inleiding spreekt de visie over een anterieure overeenkomst (kostenverhaalovereenkomst) waarin ook afspraken over financiële participatie worden vastgelegd. De visie geeft geen bindende kaders op het gebied van die financiële participatie. De visie zou volgens mijn zienswijze die kaders moeten bevatten en die kaders moeten bindend zijn. Daarover later meer in de zienswijzen bij hoofdstuk 4 van de visie. Op deze plaats in mijn zienswijze geef aan dat de visie straks, naast de wetgeving, het kader vormt om vergunningaanvragen toe te kennen, maar vooral ook om die voldoende gemotiveerd af te kunnen wijzen. De wet geeft betrekkelijk weinig kaders en het is nu aan de gemeente om in de visie harde kaders te stellen. Wanneer dat nu onvoldoende wordt gedaan heeft het college en de gemeenteraad straks geen rechtsgrond meer om op te sturen. Zo kan de gemeente Diemen tot zijn spijt op dit moment weinig tegenwerpen bij het verlenen van een vergunningaanvraag aan een biomassacentrale omdat de aanvraag voldoet aan de wet en er verder geen kaders zijn om de aanvraag aan te toetsen.

Opmerking 5

In de visie stelt de gemeente zich ten doel om in 2020 20% van het energieverbruik duurzaam op te wekken. De inleiding van de visie spreekt over de landelijke doelstelling van 14% duurzame opwek in 2020 en in 2023 16 procent. Onder punt 2.2.2 van de visie staat het provinciaal beleid op dit punt en dat spreekt over een duurzame opwek van tenminste 20% van de provinciale energiebehoefte

duurzaam opwekken en in 2030 30%. De Nederlandse overheid wil 49% minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 dan in 1990.

Volgens de Energieagenda (2016) zijn de doelen inderdaad:

- 14% duurzame energie in 2020.
- 16% duurzame energie in 2023.
- 80-95% duurzame energie in 2050.

Zienswijze bij opmerking 5

De gemeente stelt zich hiermee een doel dat niet overeenkomt met de landelijke en provinciale doelen en de visie geeft daar geen motivatie voor. Dat is geen behoorlijk bestuur. Dit zorgt voor besluiten die belastender zijn dan noodzakelijk. Wanneer de gemeente uitgaat van de landelijke doelen is het meer dan voorstelbaar dat de behaald kunnen worden zonder de plaatsing van industriële windmolens. Over het algemeen vindt nog niet de helft van de mensen een windmolenpark in de eigen woonomgeving geen probleem, bijna een derde vindt dat wel een probleem, en de rest heeft hier geen uitdrukkelijke mening over (Bron Statistische trends milieu en energie CBS) <https://www.cbs.nl/-/media/pdf/2018/43/2018st25%20duurzame%20energie.pdf> Het betreft een onderzoek uit 2018. Gezien de maatschappelijke onrust ten aanzien van windparken is het een niet onredelijke aanname dat de tegenstellingen scherper zijn geworden en dat betekent dat het stellen van onnodig belastende doelen niet de minst belastende besluiten oplevert. Dat is een vorm van onbehoorlijk bestuur. Wanneer de gemeenteraad zegt dat deze doelstelling nu een keer in een eerder stadium is gesteld en dat die doelen daarmee voor altijd vast liggen, dan maak ik bezwaar tegen die selectieve dogmatische opstelling. In een eerdere ruimtelijke visie van de gemeente, die loopt tot 2024 staat vermeld dat er in het buitengebied van de gemeente geen plaats is voor windmolens. Kennelijk was de gemeenteraad daar wel van mening dat een visie soms bijstelling behoeft. Dat geluid hoorden wij ook tijdens de twee door ons bezochte raadsvergaderingen ten aanzien van de energievisie. Daar gaven de raadsleden van alle fracties aan dat een visie van tien jaar voorbij de horizon ging en dat een dergelijke visie zeker eens in de vijf jaar geactualiseerd moet worden. *Het is mijn zienswijze dat ook de te behalen klimaatdoelen niet in graniet gebeiteld zijn. Wanneer het stellen van een te ambitieus doel leidt tot ongewenste uitkomsten, is het goed om te doelen tijdig bij te stellen.*

Opmerking 6

De visie zegt in de inleiding dat het realistisch is om te stellen dat er vanuit de provinciale respectievelijk de nationale overheden een opgave en/of ruimtelijke inpassing wordt opgelegd om invulling te geven aan de reductie van de CO₂ uitstoot in 2030, waarbij men vervolgens lokaal nauwelijks meer invloed kan uitoefenen op het bod respectievelijk de ruimtelijke vertaling daarvan.

Zienswijze bij opmerking 6

Gezien de technische, maar vooral ook maatschappelijke ontwikkelingen in de laatste drie jaren is 2030 nog erg ver weg. *Om die toekomstige repressieve druk vanuit de provincie en het rijk te gebruiken om nu al te belastende windmolens te plaatsen om doelen te bereiken die relatief ver in de toekomst liggen is niet evenredig.* Deze windmolens vormen een veel te zwaar middel op dit moment en het eventueel onnodig plaatsen daarvan geeft blijk van geen visie.

Ik wil in dit verband ook wijzen op het coalitieakkoord van CDA, VVD, ChristenUnie, SGP en PvdA van de provincie Overijssel zoals gepresenteerd op 11 juni 2019. Voor wat betreft de energietransitie verbindt de coalitie zich wel aan de landelijke doelstellingen, maar *gaat gemeenten niet dwingen om windmolenparken en zonneparken aan te leggen*. Er komt *meer geld om initiatieven van de inwoners van Overijssel te ondersteunen*. Het aantal plekken waar windmolens gebouwd mogen worden wordt *beperkt om het Overijsselse landschap beter te beschermen*. Ook worden de mogelijkheden om zonneparken op agrarische grond te bouwen beperkt. Opvallend is dat thorium wordt genoemd als mogelijke nieuwe energiebron in Overijssel. Thorium is een vorm van kernenergie, alleen komt minder nucleair afval vrij, dat bovendien minder lang radioactief blijft.

Volgens mijn zienswijze krijgt de gemeente meer gelegenheid om de energietransitie uit te voeren volgens de eigen visie. Het provinciebestuur laat het landschap prevaleren boven windmolens en wil zonneparken beperkt toelaten. Dat zijn standpunten om mee te nemen in de visie en die staan haaks op de teksten hierover in het ontwerp van de visie. *Naar mijn zienswijze moet de visie alleen al om deze reden worden aangepast en in de visie zal, heel veel meer dan nu het geval, is tot uiting moeten komen dat windmolens het ultimatum remedium zijn. Mede hierom moet de visie naar mijn zienswijze de eerder genoemde harde voorwaarden bevatten waaraan initiatiefnemers moeten voldoen.*

Opmerking 7

De “Energievisie Olst-Wijhe Duurzaam met wind en zon”, als directe voorloper van de onderhavige visie, stelt dat er 7% van de energie duurzaam werd opgewekt in onze gemeente in 2016. Deze visie werd besproken in uw raadsvergadering van maandag 8 april 2019 en Wethouder Blind kreeg tijdens die raadsvergadering van de raad de opdracht om die cijfers te actualiseren. Wanneer de energiedoelstellingen binnen de gemeente (wens in de visie) bereikt of in zicht zijn, zou het immers overbodig zijn om windmolens te bouwen binnen onze gemeente. Het is dus van groot belang om het beleid te baseren op actuele gegevens ten aanzien van de totale productie van groene energie. Deze wens werd ook geuit tijdens deze raadsvergadering.

De onderhavige visie noemt in paragraaf 2.1.1 HUIDIG ENERGIEVERBRUIK EN DUURZAME OPWEK de meest actuele cijfers. *Daarin stelt de onderhavige visie dat er in 2017 9% van het energiegebruik duurzaam werd opgewekt binnen de gemeente. Dat betekent dat volgens de visie van de gemeente er een toename is van 2% in die twee jaren.*

Dit wijkt sterk af van de landelijke trends en alle bekende cijfers. Deze beperkte toename wijkt ook af van de cijfers zoals genoemd in de onderhavige visie. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/17/vermogen-zonnepanelen-meer-dan-de-helft-toegenomen>

De onderhavige visie geeft zoals gezegd het percentage van 9% van het energiegebruik in 2017. De daaraan voorafgaande visie noemt een cijfer van 7% in 2016. Volgens die opgaven zou de toename van duurzaam opgewekte energie in de gemeente in één jaar met 2% gegroeid zijn. Ik verwijs u naar pagina 35 van de onderhavige Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon. Daar staat een grafiek waarin te zien is dat het vermogen in zonnestroom door bedrijven en particulieren in Olst-Wijhe is gestegen van 5.500 kW naar 7.000 kW van 2016 naar 2017 en naar ruim 8.000 in 2018. Die cijfers verhouden zich niet tot de 2% verschil in beide visies.

Zienswijze bij opmerking 7

Het is mijn zienswijze dat de cijfers ten aanzien van de huidige stand van zaken met betrekking tot de opwek van duurzame energie hierdoor sterk tegenstrijdig en daarmee onbetrouwbaar zijn. Daarnaast is het mijn zienswijze dat deze cijfers ook niet voldoende actueel zijn en daarmee ook geen realistische weergave van de werkelijkheid zijn. De groei van duurzaam opgewekte energie, anders dan met grote windmolens, is landelijk substantieel te noemen en in Olst-Wijhe is dat vermoedelijk niet anders. Zeker wanneer men de in 2019 gestarte monovergister aan de steunenbergerweg in Middel meetelt in de berekeningen. Een betrouwbare overheid is transparant over de cijfers waarop het zijn beleid baseert. De burger moet volledig kunnen vertrouwen op de juistheid daarvan. Het bestuur behoort de volksvertegenwoordiging volledig en juist te informeren hierover. Het in deze visie genoemde percentage van 9% duurzaam opgewekte energie lijkt onjuist te zijn. De bron waarop dit cijfer is gebaseerd ontbreekt. Het mag geen trend worden dat de overheid niet transparant is over belangrijke cijfers zoals dat het geval was bij het wegwerken van ernstige delicten in de cijfers over criminaliteit onder asielzoekers onder verantwoordelijkheid van de toenmalige staatssecretaris Mark Harbers van Veiligheid. Het achterhouden van klimaatcijfers door premier Rutte was ook lastig uit te leggen door hem. Niet volledig en zeer transparant zijn over de cijfers die het fundament moeten vormen voor de te maken keuzes, maakt dat de burger zijn bestuur gaat wantrouwen. Dat geeft erg veel weerstand tegen het beleid dat gelegitimeerd wordt op basis van die cijfers. Dat geeft misschien nog wel meer weerstand dan de inhoudelijke kwestie zelf.

Opmerking 8

De visie geeft in paragraaf 2.2.2 de beleidsdoelen van de provincie. Daarin staat dat Overijssel in 2023 ten minste 20% van de provinciale energiebehoefte duurzaam wil opwekken en in 2030 30%. De doelstelling van 2020 wordt ingevuld met zonne- en windenergie. De gemeente Olst-Wijhe heeft zichzelf tot doel gesteld om 20% duurzame energie op te wekken in 2020. Dat is drie jaar eerder dan de doelstelling van de provincie. De inleiding van de visie spreekt over de landelijke doelstelling van 14% duurzame opwek in 2020 en in 2023 16 procent. Het klimaatakkoord dat in 2019 moet worden ondertekend, zet in op 49% CO₂-reductie in 2030.

Zienswijze bij opmerking 8

Wanneer de gemeente zorgvuldig onderzoek doet naar de *actuele cijfers* betreffende de opwek van duurzame energie wordt duidelijk hoeveel energie er nog duurzaam opgewekt moet worden om aan de doelstellingen te voldoen. Dan kan een *technisch en maatschappelijk verantwoorde keuze* worden gemaakt op welke wijze dat het best gerealiseerd kan worden. *In de huidige visie lijkt het wel alsof de actuele stand van zaken fictief naar beneden toe wordt bijgesteld en de te behalen doelen naar boven waardoor een fictieve noodzaak ontstaat om heel snel grote windmolens te bouwen.* De motivatie onder eventuele besluiten wordt daarmee onvoldoende. *Het is mijn zienswijze en meteen mijn vraag op grond waarvan de gemeente de geformuleerde doelen wil behalen afwijkend van de provinciale en landelijke doelen? Dit levert zoals eerder door mij gesteld besluiten op die belastender zijn voor bewoners, gezondheid, milieu, landschap et cetera dan noodzakelijk en evenredig.*

Opmerking 9

De visie spreekt in hoofdstuk 3 over drie uitgangspunten om tot een optimale ruimtelijke afweging te komen. Volgens de visie worden deze drie uitgangspunten tegen elkaar afgewogen. Het betreft:

- **maximale** ruimte voor rendabele duurzame energieprojecten, inclusief zicht op doelbereik in 2020 en daarna
- **maximale** bescherming van inwoners, natuur en landschap;
- **maximale** mogelijkheden voor deelname aan projecten door inwoners, bedrijven en organisaties.

Zienswijze bij opmerking 9

Deze visie geeft geen uitleg en invulling van deze uitgangspunten die op gespannen voet met elkaar staan. Ik wil antwoord op de vraag hoeveel maximale ruimte voor rendabele duurzame energieprojecten betekent. Vanaf welk rendement is een energieproject rendabel?

Wat verstaat de visie onder maximale bescherming en wanneer gaat deze bescherming voor op de maximale ruimte zoals beschreven onder het eerste aandachtspunt.

Het derde aandachtspunt verlangt maximale *mogelijkheden* voor deelname aan projecten door inwoners, bedrijven en organisaties. Wanneer die mogelijkheden worden gecreëerd, is aan de voorwaarde in de visie voldaan. Wanneer er vervolgens niet of nauwelijks deelgenomen wordt, kan het energieproject toch doorgang vinden omdat voldaan is aan de eis zoals die hier geformuleerd is. Het is mijn zienswijze dat dit derde uitgangspunt anders geformuleerd dient te worden. Ik verwijs naar het streven in deze visie (51% eigendom) en naar het Klimaatakkoord van 2019 waarin staat dat gestreefd moet worden naar een eigendomsverdeling waarbij 50% van de productie in eigendom is van de lokale omgeving. *Het is mijn zienswijze dat 50% van de bedoelde deelname een dwingende voorwaarde moet worden voor een initiatiefnemer.*

Opmerking 10

De visie stelt in 3.1.2 dat de gemeente een uitgebreid gebiedsproces doorlopen met haar inwoners en dat de gemeente de inwoners en hun belangen daarmee een volwaardige plaats heeft gegeven in het besluitvormingsproces.

Zienswijze bij opmerking 10

Gezien het grote aantal "late aanhakers", zoals wethouder Blind de bewoners die zich uitspraken tegen de eventuele bouw van grote windmolens tijdens de afsluitende bijeenkomst in Den Nul noemde en de activiteiten die daarna door omwonenden van de locatie Boskamp/Middel zijn ondernomen, stel zoals eerder gezegd ik dat het gebiedsproces kennelijk onzorgvuldig is geweest en dat de *direct betrokkenen en hun belangen geen volwaardige plaats hebben gekregen in het besluitvormingsproces*. Dat is in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur.

Wij als bewoners van de locatie Boskamp/Middel zijn na die bijeenkomst in gesprek gegaan met de raadsfracties en wij hebben elkaar als buurtgenoten geïnformeerd over het feit dat deze visie bestaat en wat de gevolgen zijn van de inhoud van deze visie. Daarbij werd keer op keer duidelijk dat de communicatie omtrent dit onderwerp kwalitatief en kwantitatief onvoldoende is geweest. De toon van de communicatie vanuit de gemeente was veel te vrijblijvend, getuige ook de door wethouder Blind herhaaldelijk uitgesproken woorden: "er is nog niets aan de orde beste mensen, het is maar een visie en er is nog helemaal niets besloten". Wanneer een wethouder dit steeds herhaalt op de

bijeenkomsten waaronder in ieder geval de afsluitende bijeenkomst, waar er (ook naar eigen zeggen) onverwacht veel tegenstanders van dit plan zijn afgekomen, dan is hij daarmee niet transparant over de plaats en belang van de visie als het beleid in het besluitvormingsproces. Dat beleid geeft immers de kaders voor de besluiten die daarover later worden genomen. De bestuursrechter houdt de gemeente daarbij aan zijn eigen beleid. De gemeente kan straks geen gronden aanvoeren om een aanvraag van een initiatiefnemer af te wijzen anders dan conform het nu vast te stellen beleid. De gewraakte opmerking wordt door de bewoners die zich uiten tegen de bouw van windmolens ook opgevat als het bagatelliseren van hun zorgen daarover. Als het dan “maar een visie” is, waarom heeft de wethouder er naar eigen zeggen zoveel werk van gemaakt om die visie met de burger te bespreken.

Tijdens de raadsvergadering op maandag 20 mei 2019 vroeg raadslid Hans Olthof aan wethouder Blind hoe hij nu achteraf dacht over het gevoerde gebiedsproces. Wethouder Blind gaf aan dat hij daar nu achteraf wel zijn bedenkingen bij had en dat hij dat een volgende keer anders zou doen. Het is mijn zienswijze dat dit gebiedsproces geen waarde mag hebben in deze visie en geen motivatie mag zijn voor toekomstige besluiten omdat dit proces onzorgvuldig is geweest.

Het is mijn zienswijze dat het gebiedsproces feitelijk alleen een informeel karakter had. De gemeente heeft op de informatieavonden het ontwerp van de visie gedeeld met de inwoners en daar ideeën en meningen over verzameld. Hetgeen op die avonden door inwoners is ingebracht, heeft niet geleid tot een aanpassing of nadere invulling van de visie. Anders rest de vraag welke opmerking of mening heeft geleid tot welke aanpassing van het ontwerp van de visie?

Opmerking 11

Paragraaf 3.2.2.2 spreekt over regionale afstemming ten aanzien van de onderzoeksgebieden A (Marle), B1 (Herxen) en C (Welsum). Omdat de gemeente Olst-Wijhe eerst met de buurgemeenten wil afstemmen, worden er daarom in deze drie van de vijf zoekgebieden geen optimalisatiemogelijkheden uitgewerkt. Dit is volgens de visie de wens van de buurgemeenten en inwoners.

Zienswijze bij opmerking 11

Het is mijn zienswijze dat er door dit standpunt drie van de vijf gebieden te eenvoudig en zonder goede motivatie buiten beschouwing zijn gelaten. Door deze frictie met de buurgemeenten niet tijdig te onderkennen, beperkt de gemeente Olst-Wijhe meteen de alternatieven, waardoor het kan zijn dat achteraf gezegd wordt dat één van die drie locaties misschien beter was geweest. Beter met betrekking tot overlast en schade en beter voor wat betreft rendement. *Het is mijn zienswijze dat de visie daarmee niet zorgvuldig is omgegaan met de in Nederland zeer schaars beschikbare ruimte. De visie spreekt over het gegeven dat Olst-Wijhe ten aanzien van de opwek van duurzame energie geheel zelfstandig aan de doelstellingen wil voldoen, maar maakt zich met het standpunt over deze drie onderzoeksgebieden afhankelijk van de buurgemeenten. Dat is tegenstrijdig en willekeurig.*

Opmerking 12

Paragraaf 3.2.2.3 spreekt over het gegeven dat de gemeente graag *ervaring wil opdoen* met een eerste windpark binnen de gemeente, binnen de drie gebieden die niet aan de grenzen van de gemeente liggen.

Zienswijze bij opmerking 12

Het is mijn zienswijze dat gezien de gevolgen voor bewoners, leefklimaat, gezondheid, landschap, natuur et cetera er geen sprake kan en mag zijn van een dergelijk project “om daarmee ervaring op te doen binnen de gemeente”. *De gevolgen zijn te ingrijpend en het terugdraaien daarvan is praktisch gezien onmogelijk. Dat zijn argumenten om een deel van de gemeente niet als proeftuin te gebruiken. Inwoners zijn geen proefpersonen.*

Het is mijn zienswijze dat de gemeente onderzoek moet doen naar ervaringen elders in Nederland en de ons omringende landen waar men een langjarige ervaring en onderzoeksresultaten heeft ten aanzien van windmolens in de leefomgeving. Hier in onze gemeente ervaring opdoen met windmolens in de leefomgeving zonder vergelijkbare ervaringsgegevens en onderzoeksresultaten mee te nemen in de visie getuigt van een gebrek aan zorgvuldigheid dat grenst aan naïviteit en zelfs aan gemakzucht. De gemeente heeft vanuit het zorgvuldigheidsbeginsel de onderzoeksplicht om deze beschikbare gegevens mee te nemen in de besluitvorming. Het is mijn zienswijze dat dit alsnog moet gebeuren.

De visie beperkt zich tot de wettelijk verplichte onderzoeken en rapportages. Kennis hebben van bestaande informatiebronnen die een beter en zorgvuldiger besluit kunnen opleveren, worden hiermee bewust genegeerd. Als voorbeeld neem ik de norm voor de afstand tussen windmolens en woningen. Vanwege het feit dat men in Nederland de geluidsproductie mag middelen over een heel jaar en in landen als Duitsland, België en Denemarken niet, zijn in die landen de afstandsnormen twee tot drie keer zo groot. De Nederlandse normen resulteren volgens het RIVM in een percentage van ernstige geluidhinder binnenshuis van 9 procent van de bewoners waar de geluidsbelasting gelijk is aan de wettelijke norm (Bron SER). Kortom leer van ervaringen van anderen en durf de gevolgen daarvan voor het maken van verantwoorde keuzes te accepteren.

<https://www.nrc.nl/nieuws/.../nederlands-turbines-relatief-dicht-bij-huis-1532921-a1001...>

Opmerking 13

Paragraaf 3.2.2.4 geeft een puntsgewijze opsomming van ruimtelijke voorwaarden waaraan een initiaties voor een windenergieproject moet voldoen.

- Er moeten minimaal drie windmolens in een rechte lijnopstelling staan.
- Windparken volgen de structuren in het landschap.
- Slagschaduw op gevels is niet toegestaan.
- Er moet een beheersplan voor behoud of versterking van de weidevogelstand zijn.
- De gemeente ziet graag dat concrete opties voor de combinatie van een windpark met zonneveld(en) worden geïnventariseerd en uitgewerkt.
- Voortdurend zichtbare obstakelverlichting ten behoeve van de luchtvaartveiligheid (vastbrandend of knipperend) wordt niet toegestaan, tenzij hierdoor de uitvoerbaarheid in het geding komt.18
- Er moet een participatieplan voor financiële en procesparticipatie worden opgesteld (zie hoofdstuk 4)

Zienswijze bij opmerking 13

Over het eerste punt “minimaal drie windmolens in een rechte lijnopstelling”. Op de topografische kaart in de visie lijken de drie windmolens, zoals ingetekend aan de Soestwetering ten noorden van

Boskamp c.q. in Middel, in een rechte lijn te staan. Dat komt omdat de schaal van de kaart niet de werkelijkheid laat zien. Het eindresultaat zal optisch veel minder een rechte lijn laten zien.

Over het tweede punt “windparken volgen de structuren in het landschap.” De windmolens zijn voor een ieder zichtbaar vanaf het maaiveld tot kilometers in de omtrek. De structuren in het landschap, zoals bijvoorbeeld de Soestwetering of wegen, zijn alleen zichtbaar als structuur vanuit de lucht c.q. op kaart. De wetering bevindt zich onder het maaiveld en is alleen zichtbaar wanneer men zich langs die wetering begeeft of de wetering oversteekt. In die gevallen ziet men de wetering, maar niet de structuur in het landschap. Het is mijn zienswijze dat deze voorwaarde fictief is. De wetering wordt op veel plaatsen als lijn in het landschap door wegen gekruist. Daarnaast kruist de eventuele lijn van windmolens langs de Soestwetering de hoogspanningskabels. Dat verstoort die structuur. Die dominante aanwezigheid van die masten en kabels komt niet terug in de beschrijving en die is zoals gezegd zeer veel zichtbaarder dan de structuur van de wetering. Dit lijkt op schrijven naar het gewenste resultaat.

Over het derde punt “slagschaduw op gevels is niet toegestaan.” In deze formulering is dat een harde voorwaarde die wethouder Blind op de afsluitende bijeenkomst in Den Nul meerdere keren hardgrondig bevestigde. Dat klinkt bevredigend, maar dat is het niet. *Inwoners wonen niet alleen achter de gevel, maar ook voor en naast hun gevel. Dat geldt voor ons allemaal, maar zeker voor bewoners van het buitengebied. Wonen doe je ook op je erf.* Met het erf bedoelt de wet de grond gelegen direct rond de woning bedoeld om te wonen. In de door de gemeente gekozen formulering ontstaat er slagschaduw op erven. Dat betekent in praktische zin dat als bewoners zich buiten op hun terras bevinden dat direct voor, achter of naast hun woning gelegen is, zij daar de gevolgen van slagschaduw mogen ondervinden. *Dat betekent dat, juist als het mooi weer is en de zon schijnt, zij daar een ernstige aantasting van hun leefomgeving moeten dulden. Het is mijn zienswijze dat er geen slagschaduw mag worden toegestaan op erven en gevels.*

Over het vijfde punt “gewenste combinatie van een windpark met zonneveld(en)”. Gezien de landschappelijke eisen die het planMER aan beide typen stelt is dat tegenstrijdig.

Opmerking 14

Onder punt 3.3 geeft de visie aan dat er een optimum gezocht moet worden tussen enerzijds de energieproductie en benutting van een zoekgebied voor windenergie en anderzijds de bescherming van het woon- en leefklimaat van inwoners en van natuur- en landschapswaarden.

De volgende volzin geeft aan dat negatieve effecten zoals gesignaleerd en beoordeeld in het planMER met maatregelen kunnen worden beperkt.

Zienswijze bij opmerking 14

De visie geeft niet aan op welke maatregelen hier wordt bedoeld. Voor de negatieve effecten verwijst de visie naar het planMER, maar naar maatregelen verwijst de visie niet. De visie spreekt over het feit dat “maatregelen genomen kunnen worden”. Het is mijn zienswijze dat daar moet staan dat maatregelen genomen *zullen* worden. Het woord *kunnen* in combinatie met *onbekende maatregelen* geeft *geen enkele garantie* ten aanzien van de bescherming van het woon- en leefklimaat van inwoners en van natuur- en landschapswaarden.

Opmerking 15

Ten aanzien van punt 3.3.3 Gebied E (Boskamp) het volgende. De visie geeft aan dat rekening gehouden moet worden met de daar opgesomde punten.

Zienswijze bij opmerking 15

De visie concretiseert niet wat “rekening houden met” betekent en concretiseert niet wat die maatregelen kunnen of moeten zijn. Dit geeft geen enkele richting en garantie. Initiatiefnemers zullen er vast rekening mee houden. Meer wordt in de visie immers niet gevraagd of verlangd. De locatie Boskamp en feitelijk ook Middel kent relatief weinig omwonenden. De vraag is waar dat aantal aan gerelateerd is. Aan de bebouwde kom of aan gebieden van een vergelijkbare omvang in het buitengebied in de gemeente Olst-Wijhe? Het is mijn zienswijze dat hier een stelling is gedeponeed zonder enige onderbouwing. Dat is onzorgvuldig kan niet gemotiveerd worden.

Opmerking 16

Onder punt 4.1 spreekt de visie over lokale betrokkenheid en lokaal eigendom. Ik plaats hieronder enkele citaten uit 4.1.

- én inwoners hebben er *direct of indirect financieel voordeel* van.
- opbrengsten *zo veel mogelijk* ten goede komt aan inwoners en bedrijven in Olst-Wijhe.
- **Voorwaarde** is dat inwoners en bedrijven *bij voorkeur 100% eigenaar* zijn van een zonnenveld of windpark, **maar op zijn minst voor 51%**.
- *streven naar* lokaal eigendom
- projectrendement *zo veel mogelijk* ten goede komt aan inwoners en bedrijven in Olst-Wijhe.
- **Als** zou blijken dat een **lokale energiecoöperatie** een project **niet** of zeer moeizaam van de grond krijgt, moet een **nieuwe afweging** worden gemaakt. Er kan vervolgens worden gekeken naar **andere samenwerkingsvormen** met partijen waarmee initiatieven wel van de grond komen.

Zienswijze bij opmerking 16

Het is mijn zienswijze dat deze formulering geen enkele garantie biedt aan de inwoners die straks het meeste last hebben van de gevolgen van windmolens. Er wordt gesproken over inwoners en bedrijven *in de gemeente*. Het is mijn zienswijze dat het financieel voordeel veel meer naar een aan te duiden groep van direct omwonenden zou moeten terugvloeien. Zij ervaren immers de overlast. Dat kan in meedelen in de opbrengst en/of in het vergoeden van schade vanwege de aantasting van het woongenot en de waardevermindering van eigendommen.

Daarnaast geeft de formulering geen enkele garantie en geeft geen harde verplichting aan initiatiefnemers. Woorden als: *direct of indirect financieel voordeel, zoveel mogelijk, bij voorkeur et cetera*, zijn nietszeggend. Dat wordt vooral duidelijk in het laatste aandachtspunt. Dat punt geeft aan dat *als* een lokale initiatiefnemer niet wordt gevonden, dan moet gekeken worden naar een andere samenwerkingsvorm.

Het is mijn zienswijze dat de inhoud van de tekst, die bij het laatste aandachtspunt staat, niet slaat op de enige harde voorwaarde die wel in deze opsomming is opgenomen. Ik doel daarbij op de voorwaarde zoals beschreven in het derde aandachtspunt. *Daar geeft de visie de harde voorwaarde dat inwoners en bedrijven minstens voor 51% eigenaar moeten zijn van een zonnepark of windpark.*

In samenhang met de ontsnappingsclausule, zoals beschreven in het laatste aandachtspunt, betekent dat er eventueel gekeken moet worden naar andere samenwerkingsvormen, maar dat die 51% eigendom, ook in die samenwerkingsvorm, een voorwaarde blijft. *Ik zal de gemeente bij de besluitvorming houden aan deze enige harde voorwaarde die deze visie bevat.*

Opmerking 17

Paragraaf 4.2 herhaalt dat de lokale inwoners en bedrijven voor 100% eigenaar zouden moeten zijn van een zonneveld of windpark. Ook herhaalt de visie dat de *opbrengst* ten goede moet komen aan *inwoners en bedrijven in onze gemeente*.

Zienswijze bij opmerking 17

Het is mijn zienswijze dat de formulering: “ dat de opbrengst ten goede moet komen aan inwoners en bedrijven in onze gemeente” geen recht doet en niet past bij het slot van deze paragraaf waarin de visie stelt: “Bij een windpark is de noodzaak om *lusten en lasten* te verdelen groter. De *businesscase* voor windparken biedt daarvoor doorgaans goede mogelijkheden.” Het is mijn zienswijze dat de visie aan dit laatste en door mij op zichzelf gewenste standpunt *geen enkele voorwaarde stelt of daartoe enige garantie geeft. Het is mijn zienswijze dat een verdeling van de opbrengsten niet alleen gerelateerd moet zijn aan de gedane investering, maar dat deze verdeling van opbrengsten mede een belangrijke relatie moet hebben met de mate van overlast en schade die inwoners krijgen toebedeeld door een windpark. Het is mijn zienswijze dat een visie zoals deze daar concrete voorwaarden aan moet stellen.*

Opmerking 18

Paragraaf 4.2 spreekt over de plicht voor een initiatiefnemer om bij het indienen van een projectvoorstel of principeverzoek een uitgewerkt voorstel voor proces- en projectparticipatie te overleggen.

Als de gemeente besluit medewerking te verlenen aan een ruimtelijke procedure dan wordt met initiatiefnemers voorafgaand aan het verlenen van de vergunning een anterieure overeenkomst gesloten waarin afspraken over participatie worden vastgelegd.

Zienswijze bij opmerking 18

De visie stelt onvoldoende eisen aan de inhoud van een in te dienen uitgewerkt voorstel voor proces- en projectparticipatie.

De visie stelt geen eisen aan de inhoud van de anterieure overeenkomst die voor een deel zeker dient te gaan over de vergoeding van schade en overlast aan direct omwonenden.

Opmerking 19

Paragraaf 4.2 spreekt over: “Bij een windpark is de noodzaak om *lusten en lasten* te verdelen groter. De *businesscase* voor windparken biedt daarvoor doorgaans goede mogelijkheden.”

Zienswijze bij opmerking 19

De visie komt niet verder dan algemeenheden zoals “ dat de opbrengst ten goede moet komen aan inwoners en bedrijven in onze gemeente”. *Daarmee zegt de visie niets over een verdeling van lusten en lasten.* Het is mijn zienswijze dat de visie zich daar concreet over moet uitspreken.

Met een buitengewoon gunstig rendement van 15% op de investering moet een *vooraf en dus in de visie bepaald deel daarvan terugvloeien naar degene die het meest geraakt worden door de gevolgen. Het is mijn zienswijze dat de visie daar voorwaarden aan moet stellen.*

Opmerking 20

Paragraaf 4.2.1 geeft een opsomming van voorwaarden ten aanzien van een participatiemodel.

- Inwoners en bedrijven uit Olst-Wijhe participeren in een *windpark*, bij voorkeur via een energiecoöperatie, waarbij inwoners (mede)eigenaar zijn en kunnen besluiten over de bestemming van de opbrengst van het windpark.
- Voor elk *windpark* wordt **een fonds** opgericht waarin jaarlijks een afdracht wordt gestort vanuit het windpark. Een voorbeeld hiervan is de NWEA Gedragscode.
- Per *windpark* wordt bepaald binnen welke straal rond het windpark omwonenden een tegemoetkoming in hun jaarlijkse energierekening kunnen ontvangen om betrokkenheid bij het windpark te vergroten.

Naast deze voorwaarden worden initiatiefnemers **uitgenodigd om andere vormen van participatie** toe te passen, **in het bijzonder het naar rato verdelen van de grondvergoeding met aangrenzende grondeigenaren** en modellen waarbij inwoners elektriciteit kunnen afnemen van het windpark.

Een fonds kan benut worden voor versterking of verbetering van landschap en daarmee bijdragen aan versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied. Maar kan ook dienen als vliegwiel voor het verduurzamen van de woningvoorraad en het bestrijden van energiearmoede of stimuleren van de asbestsanering. **De inwoners kunnen** hierover **meebeslissen**. Kansen voor gebiedsontwikkeling, maar zorg en mobiliteit kunnen ook ontwikkelingen zijn die ondersteund kunnen worden.

Zienswijze bij opmerking 20

Het eerste aandachtspunt geeft aan dat **de eigenaar van het windpark beslist over de bestemming van de opbrengsten** daarvan. *Daaraan stelt de visie en dus de gemeente geen eisen zoals dat een vooraf bepaald percentage terug moet vloeien naar een gedefinieerde groep van inwoners die de (meeste) lasten ervaren.*

Zoals de visie ook al aangeeft, kan het zo zijn dat deze gewenste participatie niet van de grond komt en in dat geval beslist een externe eigenaar over de verdeling van de lasten. Dit biedt daarmee geen enkele garantie dat die lasten terechtkomen bij degene die de lasten dragen tenzij die eigenaar een filantroop is. Wanneer overigens het eigenaarschap voor een deel (51%) uit bewoners en bedrijven uit de gemeente bestaat, zal dat maar voor een verwaarloosbaar deel bestaan uit direct omwonenden die geïnvesteerd hebben. Met andere woorden het belang van de aandeelhouders zal ook in dat geval prevaleren boven het belang van de direct omwonenden. Die hebben wat dat betreft weinig te verwachten, mits de gemeente zoals gezegd harde randvoorwaarden stelt aan die in de visie genoemde verdeling van lasten en lusten. *Dat lokaal eigenaarschap klinkt dus sympathiek, maar het maakt voor de verdeling van lasten en lusten geen verschil. Het is zoals gezegd mijn zienswijze dat de gemeente daar concrete eisen aan moet stellen.*

Het tweede punt spreekt over een fonds en onder de aandachtspunten geeft de visie een alinea waarin de visie suggesties doet ten aanzien van dit fonds. *Het is mijn zienswijze dat de genoemde doelstellingen onvoldoende wijzen in de richting van degene die met lasten geconfronteerd worden.*

Wanneer het daar genoemde geld zoals de visie voorstelt gebruikt wordt voor bijvoorbeeld asbestsanering in het algemeen of zorg en mobiliteit dan gebruikt de gemeente de opbrengsten oneigenlijk. Deze opbrengsten vloeien feitelijk terug in de gemeentelijke begroting. Wij als direct omwonenden ervaren daarmee de lasten en anderen, waaronder de investeerders en het gemeentebestuur de lusten. Dat getuigt van erg weinig solidariteit. Het is mijn zienswijze dat de gelden in dit fonds gereserveerd moeten worden voor een eventuele sloop van de windmolens en voor het vergoeden van (plan)schade door waardevermindering van het onroerend goed en derving van het woongenot van direct omwonenden. Volgens informatie van de SER worden er door de rechter vergoedingen toegekend van 10% tot 50% van de woningwaarde.

Het is daarbij mijn zienswijze dat de gemeente aan de direct omwonenden, die in de genoemde belangen worden geschaad, een vergoeding daarvoor moet toekennen. De gemeente moet zich daarbij inspannen voor een regeling die voorkomt dat die bewoners de gang naar de rechter moeten maken om in aanmerking te komen voor een (plan)schadevergoeding wegens waardevermindering van hun onroerend goed en een compensatie voor de beperking van hun woongenot. Het is mijn zienswijze dat de gemeente financiële en andere kaders stelt waaraan de initiatiefnemer heeft te voldoen.

In het derde aandachtspunt in de visie geeft nog een opmerking over het verdelen van lasten en lusten. *Een deels concrete opmerking. Er moet een straal worden bepaald. Er staat niet bij wie die straal bepaalt, maar de tekst bij het eerste aandachtspunt doet vermoeden dat het de eigenaar is van het windpark. De opmerking sorteert tevens voor op de hoogte van de lusten. Dit onderdeel heeft het over het kunnen (niet moeten) ontvangen van een tegemoetkoming in de jaarlijkse energierekening. Niet om te dienen als schadevergoeding, maar om betrokkenheid bij het windpark te vergroten. Dat lijkt te gaan om een relatief gezien symbolisch bedrag. De energierekening van een huishouden bedraagt gemiddeld 2.100 euro per jaar. Een tegemoetkoming is een financiële welwillende bejegening, een gedeeltelijke vergoeding. Een gedeelte van 2.100 euro per jaar staat in geen verhouding tot de individuele financiële schade en de beperkingen van het woongenot, aantasting van de gezondheid et cetera. Dit bedrag staat ook niet in verhouding tot wat de investeerders, grondeigenaren en eigenaren van gronden hiermee verdienen en wat het de gemeente opbrengt als zij geld ontvangen uit het in de visie genoemde fonds. Zie als toelichting op deze laatste zin vooral ook de volgende alinea.*

In de alinea direct onder de aandachtspunten staat een intentie die onbegrijpelijk is. De visie zegt dat initiatiefnemers *uitgenodigd* moeten worden om de grondvergoeding (begrepen wordt de vergoeding aan de grondeigenaar die een winmolen op zijn grond toelaat) naar rato te verdelen met *aangrenzende grondeigenaren*. Klaarblijkelijk gaat het om een zeer ruimhartige vergoeding die de economische waarde ruim overstijgt. Anders is deze uitnodiging immers op zichzelf onbegrijpelijk.

In de praktijk betekent dit dat de grondeigenaar, die de vermoedelijk relatief (gerelateerd aan de economische waarde van landbouwgrond met m2) ruimhartige vergoeding ontvangt, deze

vergoeding zou moeten delen (uitgenodigd daartoe) met de eigenaar van een perceel weiland, bouwland of bosperceel dat daarnaast is gelegen.

Het betreft in dit geval vaak een eigenaar van een perceel die niet tevens een bewoner is die de lasten ervaart. Die persoon of rechtspersoon ontvangt dan een deel van de grondvergoeding waar hij geen vierkante meter grond voor op hoeft te geven en waar hij ook geen enkel nadeel door ondervindt. *De ontvanger van de grondvergoeding behoort zijn vergoeding te delen met een aan te duiden groep of groepen van bewoners die financiële schade leiden en waarvan hun woongenot wordt aangetast.* Het is mijn zienswijze dat de grondvergoeding, wanneer deze de economische waarde ver te boven gaat en deze wordt gedeeld met de aangrenzende grondeigenaren, een perverse prikkel is die niet is uit te leggen. *Het is mijn zienswijze dat de grondvergoeding niet meer mag bedragen dan bijvoorbeeld twee maal de economische waarde en dat de initiatiefnemers daarmee meer geld kunnen en moeten toewijzen aan degene die veel meer opoffert dan een paar vierkante meter weiland en die daar bovendien geen keuze in heeft.*

De winstmarge op de windmolens die nu gebouwd worden is zo'n 15%. Dat betekent dat een molen in 15 jaar wel 3 miljoen euro kan opleveren. Daarbij is een half miljoen euro aan subsidie. Die subsidie is feitelijk belastinggeld. *Zonder de lasten en de lusten redelijk en rechtvaardig te regisseren, werkt de gemeente mee aan het verrijken van de eigenaren op kosten van de belastingbetaler en over de rug van degene die de lasten ervaren.* Dat wordt niet anders als het eigenaarschap voor 50 of voor 100% bestaat uit inwoners en bedrijven uit onze gemeente. Dat klinkt zoals gezegd wel sympathiek, maar wat betekent dat voor de direct omwonenden? Ook burgers en bedrijven uit onze gemeente willen net als iedere aandeelhouder: financieel rendement.

Het is mijn zienswijze dat de gemeente zichzelf niet in de uitverkoop moet zetten en door hier aan mee te werken zonder de rechtvaardige verdeling van lasten en lusten te garanderen. Wanneer de gemeenteraad het faciliteert dat investeerders (extern of uit de gemeente), grondeigenaren en het gemeentebestuur zich verrijken, dan is er sprake van het misbruiken van de bevoegdheid door de gemeente. Ik noem in dit geval ook de gemeente vanwege de suggesties in de visie dat er geld zou kunnen stromen naar: gebiedsontwikkeling in het algemeen asbestverwijdering in het algemeen, mobiliteit en zorg. Dat zijn posten op de begroting van de gemeente.

Het is mijn zienswijze dat een redelijk deel van die kennelijk ruimhartige grondvergoeding, net als een redelijk deel van het rendement, direct ten goede moet komen aan de degene die met de lasten waaronder de aantasting van het woongenot en de (financiële) schade wordt geconfronteerd. Wanneer de gemeente laat zien wat solidariteit is en wat visie is, noemt de gemeente daar een substantieel percentage van het te verwachten rendement. In dit voorbeeld willen investeerders ook investeren tegen 8% rendement. Dat is in een waardevaste en solide investering een prima percentage. Idem voor de grondeigenaar. Wanneer die twee maal de economische waarde ontvangt voor zijn vierkante meters, kan hij daar niet ontevreden over zijn. Wanneer hij als bewoner ook nog binnen de door de gemeente (in overleg met de bewoners) vast te stellen straal valt, ontvangt hij een gelijke vergoedingen zoals de andere bewoners binnen het beschadigde gebied. *Het is mijn zienswijze dat een dergelijke visie breed en concreet in moet gaan op schadevergoeding omdat die schade een zekerheid is. Zoals gezegd is er schade door aantasting van het woongenot, waardevermindering van onroerend goed door die aantasting van het woongenot, maar ook door*

vernietiging van de landschappelijke waarde, risico's op gezondheidsschade et cetera. Ik maak nadrukkelijk bezwaar tegen de totale afwezigheid daarvan.

Opmerking 21

Paragraaf 5.1 stelt dat de gemeente Olst-Wijhe 36 ha zonneveld of minimaal 3 windturbines moet realiseren om de doelstelling van 20% duurzame energie in 2020 te behalen.

Zienswijze bij opmerking 21

Het is mijn zienswijze dat deze opmerking laat zien dat deze visie niet verder kijkt dan het behalen van de eigen gemeentelijke doelstelling door de grootschalige opwek door grote zonnevelden of windparken. Van deze visie wordt door de gemeente steeds beweerd dat deze noodzakelijk om eventueel grootschalige zonnevelden en windparken te kunnen bouwen als dat noodzakelijk is. Het is mijn zienswijze dat de bovenstaande tekst uit de visie zou moeten luiden: dat de gemeente Olst-Wijhe 36 ha zonneveld of minimaal 3 windturbines moet realiseren om de doelstelling van 20% duurzame energie in 2020 te behalen *indien dat niet op andere en vooral minder belastende wijze bereikt kan worden*. De gemeente Olst-Wijhe kiest dus niet voldoende voor de meest evenredige oplossing.

ZIENSWIJZEN TEN AANZIEN VAN ONDERDELEN DIE ONTBREKEN IN DE VISIE

1. De visie bevat geen eisen aan de maximale hoogte van de windmolens. Het is mijn zienswijze dat dit wel het geval zou moeten zijn. Het is mijn zienswijze dat die hoogte zeer ver onder de door wethouder Blind genoemde voor hem wenselijke hoogte van 240 meter tiphoogte zou moeten zijn. Een molen met die afmeting staat nog niet op land in Nederland. Een molen van 245 meter wordt op dit moment voorbereid op de Maasvlakte.
2. De visie geeft geen enkele verplichting aan initiatiefnemers om geld te reserveren om windmolens te slopen als de initiatiefnemer failliet gaat of wanneer er over enkele jaren betere en meer renderende technieken bestaan en de windmolens niet meer renderen. De geschiedenis leert dat dergelijke technische en maatschappelijke ontwikkelingen erg snel kunnen gaan, zeker nu de maatschappelijke druk en bijkomende financiën de ontwikkelingen versnellen. Wat vandaag gewenst is, is morgen achterhaald of ziekmakend. De energievisie spreekt dus niet over een levensloopplan ten aanzien van grootschalige voorzieningen met betrekking tot wind en zon. Voor de voorzieningen, waarover in de energievisie wordt gesproken, wordt het belang van het hebben van een plan om de eventuele voorzieningen te onderhouden, repareren, vervangen, te bergen e.d. niet onderkend. Dat is een zorgwekkende onzorgvuldigheid.
3. De visie geeft geen enkele verplichting aan initiatiefnemers om geld te reserveren om planschade ter vergoeden.
4. De visie noemt wel laagvlieggebieden als plaatsen waar geen windmolens kunnen komen, maar ik lees niets in de visie over grondberoering. Er zijn gronden benoemd in de omgeving van Boskamp/Middel en mogelijk op de andere voorgestelde locatie waarbij je niet zomaar de grond in mag. Volgens plattegronden zijn er gronden bij die zijn benoemd als ecologisch woongebied en waarin je daarom niet mag graven. Ik maak bezwaar tegen het niet meenemen van dit argument.

5. Volgens het rapport “Van mooi en helder naar sober en doelmatig, planwijziging inrichtingsplan Olst-Wesepe”, gepubliceerd op 20 augustus 2012 is Olst-Wesepe een intensief gebruikt landbouwgebied. De belangrijkste natuurwaarden zijn gekoppeld aan bossen, waarvan de meeste deel uitmaken van landgoederen. Vooral de wat oudere bossen op rijkere, vochtige gronden hebben een grote soortenrijkdom. Deze komen o.a. voor bij Groot Schuilenburg, Spijkerbosch en Zonnenbergen. Langs de Soestwetering, de Bleerhorsterwaterleiding en op de Zonnenbergen komen ook kleine percelen met het nattere elzen-essenbos voor. De bossen op het landgoed zijn belangrijk als leefgebied voor veel vogelsoorten, vleermuizen en grotere zoogdieren, zoals de boomarter. In Olst-Wesepe zijn 9 soorten vleermuizen waargenomen. Deze vinden hun voedsel voor een groot deel in de laaggelegen natte gebieden en boven water. Verbindingen (vliegroutes) tussen bossen en water zijn dan ook belangrijk. Het is mijn zienswijze dat door het plaatsen van windmolens er schade toegebracht wordt aan deze vliegroutes, waardoor de natuur in dit gebied geschaad wordt.

6. In de maatschappij zijn inmiddels ontwikkelingen ingetreden. Zowel op het gebied van alternatieven als het gaat om duurzame energieopwekking, zoals een geheel nieuwe vorm van kleinschalige vergisting van mest op het agrarisch bedrijf, grootschalige zon op daken alsook maatschappelijk. De visie spreekt hier niet over als alternatieven om windmolens als laatste optie niet te hoeven plaatsen. In de visie wordt wel duidelijk dat windmolens de laatste optie zijn, maar er wordt met geen woord gerept hoe die laatste optie te kunnen vermijden. De scope van de energievisie is te nauw en de huidige visie is niet actueel (ook ten aanzien van de ontwikkelingen op dit gebied). Er zijn ook maatschappelijke ontwikkelingen en de visie onderkent het bestaan en de gevolgen daarvan niet. Ik maak bezwaar tegen het niet verwerken van in dit punt genoemde ontwikkelingen.

a. Er is op dit moment een scherpe negatieve kentering gaande in de attitude ten opzichte van grootschalige toepassing van zon en wind en zeer zeker op het land. In de media verschijnen bijna dagelijks berichten die wijzen op een sterke toename van weerstand op dit gebied. Bezwaren lopen uiteen van horizonvervuiling, verrommeling van het landschap, geluidsoverlast, gezondheidsproblemen, aantasting van natuurwaarde en schade aan de natuur zoals vogelsterfte en insectensterfte.

b. Deze kentering heeft overigens ook geleid tot een positieve ontwikkeling, namelijk dat steeds meer bedrijven, waaronder agrarische bedrijven, zich steeds meer bewust worden van hun mogelijke bijdrage aan de opwekking van duurzame energie op een wijze die minder belastend is dan grootschalige toepassing van zon op het land en grote windmolens. Zij zien meer en meer in dat hun daken bijvoorbeeld beter verhuurd kunnen worden aan initiatiefnemers, grond verhuurd kan worden aan initiatiefnemers om een kleine windmolen (tot 50 meter) te laten plaatsen en dat biogasproductie door initiatiefnemers ook op hun bedrijf plaats kan vinden. Deze partijen realiseren zich steeds meer dat zij daardoor zelf kunnen voorkomen dat landbouwgrond onnodig ingenomen wordt door zonneparken. Dat laatste is namelijk ook in strijd met hun bedrijfsbelangen en het verhuren van daken levert geld op. Dit voorkomt tevens eerder genoemde bezwaren ten aanzien van het landschap et cetera en kan zonder eerder genoemde ruimtelijke besluitvorming. Als laatste kan gezegd worden dat veel meer bedrijven hiermee de mogelijkheid krijgen om, ook financieel, te participeren. De agrarische sector, die met betrekking tot natuur en milieu nogal eens bekritiseerd wordt, kan een zeer belangrijke bijdrage leveren aan de verduurzaming van de energievoorziening.

Namen

Z72

Van: ..
Verzonden: 16 juli 2019 23:26
Aan: gemeente Olst-Wijhe
Onderwerp: Zienswijze ruimtelijke visie duurzame energie.

Beste heer/mevrouw,

Bij deze willen wij bezwaar indienen op het plan ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon.

Er worden plannen gepresenteerd waarbij grote windmolens in het mooie landschap geplaatst worden. Meerdere redenen waarom wij tegen zijn:

- geluid, windmolens maken een laag geluid wat tot ver in de omtrek te horen is.
- slagschaduw, door lage stand van de zon en hoge windmolens zullen slagschaduwen over een groot oppervlakte gaan. Wanneer er maar een x aantal uur een slagschaduw op een gevel mag zijn zullen de molens dus vaak stil staan.

Tevens wordt er in het plan helemaal niet gesproken over andere manieren om stroom op te wekken. Denk bijvoorbeeld aan waterenergie. De ijsel loopt door de volledige gemeente, en deze stroomt 365 dagen per jaar. Of het nu waait of niet.

Graag ontvangen wij een ontvangstbevestiging.

Met vriendelijke groet,

..

Z73

Gemeente Olst-Wijhe
College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 23
8130AA Wijhe

16 JULI 2019

Olst, 16 juli 2019

Onderwerp: Zienswijze op Ontwerp –Ruimtelijke Visie Duurzame Energie, en plan MER grootschalige wind en zonneparken in Olst-Wijhe.

Geacht College,

Middels deze brief geef ik U mijn zienswijze op het ontwerp ruimtelijke visie duurzame energie, en plan MER grootschalige wind en zonneparken in Olst-Wijhe.

Ik verzoek U de volgende aandachtspunten hierbij te betrekken daar deze mijns inziens van belang zijn.

1. Flora en Fauna. Met name, broedgebieden, ganzentrek, en reeën in het gebied ten oosten van Den Nul.
2. Landschappelijke inpassing in de gehele gemeente Olst-Wijhe. Horizonvervuiling, hoogte windturbines in verhouding met de omgeving
3. Geluidshinder
4. Gezondheidsrisico's door slagschaduw .
5. Subsidies vloeien weg naar het buitenland, terwijl het onze belastingcenten zijn.
6. Waardedaling van de woningen.
7. Verdeeldheid in de buurt. Met name door voor/tegenstanders. Ook door vergoedingen voor grondeigenaren die niet in verhouding staan met de overlast die omwonenden ondervinden.
8. Voedselproductie. Landbouwgrond mag niet gebruikt worden voor grootschalige zonneparken. Wereldbevolking neemt toe. Voedseltekorten worden groter.

Vertrouwende dat u mijn zienswijze serieus in overweging neemt verblijf ik.

Met vriendelijke groet,

16 JULI 2019

Gemeente Olst-Wijhe
L.A.V. College van Burgemeester en
Wethouders

Postbus 23

8130 AA Wijhe

Z74

Aan de gemeenteraad van de gemeente Olst-Wijhe

18 JULI 2019

Onderwerp : zienswijze ten aanzien van de Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon als onderdeel van de Duurzaamheidsvisie.

Datum: 3 juli 2019

Geachte gemeenteraad,

Via deze brief geef ik mijn zienswijze ten aanzien van het plaatsen van windmolens zoals de visie die bedoeld op de plaatsen zoals in de visie weergegeven.

Mijn visie ten aanzien van het plaatsen van de windmolens

Het is mijn zienswijze dat de gemeente Olst-Wijhe het plaatsen van industriële windmolens in het buitengebied van de gemeente Olst-Wijhe niet mogelijk moet maken. Dat is mijn zienswijze omdat:

- Ik van mening ben dat het plaatsen van de windmolens een negatief effect heeft op de waarde van mijn woning.
- Het plaatsen van de windmolens afbreuk doet aan mijn woongenot. Om van het mooie uitzicht te genieten, word ik verplicht gesteld om de andere kant op te kijken. Daarnaast zijn de laatste stille plekken in de gemeente daarmee voorgoed verleden tijd. Ik maak bezwaar tegen de keuze om deze serene stilte te overstemmen met het geluid van de windmolens.
- Niet voldoende transparant is hoeveel procent duurzame energie er reeds wordt opgewekt binnen de gemeente.
- De gemeente geeft ervaring op te willen doen met misschien wel de grootste windmolens op het land. Een soortgelijk experiment wordt straks ook uitgevoerd op de Maasvlakte. En als het aan de gemeente ligt in het kleinschalige coulisselandschap in het buitengebied van Olst-Wijhe. Deze visie lijkt te zijn ontstaan vanuit het Napoleonsyndroom. Ik maak bezwaar tegen het zijn van een onderdeel van een dergelijk experiment.
- Ik van mening ben dat het plaatsen van de windmolens een negatief effect heeft op mijn gezondheid, door onder andere de geluidsoverlast.
- De gemeente op het gebied van bescherming van de belangen van bewoners geen millimeter verder gaat dan wat de wet op dit moment vereist, terwijl het een feit is dat in een snel ontwikkeld onderwerp als dit de wetgeving altijd achter de wetenschap aan komt. Ik doel daarbij op het geluid en in het bijzonder laagfrequent geluid (geluid is immers geen kwestie van dB alleen), slagschaduw, nadelen voor insecten, vogels en vleermuizen et cetera. Ik maak daarom bezwaar tegen het volledig negeren van rapporten over laagfrequent geluid van de WHO en het RIVM, rapporten ten aanzien van negatieve ervaringen met grote windmolens in Duitsland en Denemarken op deze fronten. Ik maak bezwaar dat dergelijke onderzoeken geen deel uitmaken van de visie, wat maakt dat de visie een tunnelvisie wordt. Hoewel een tunnelvisie impliceert enige visie. Deze visie bevat vooral te rooskleurige intenties die straks leiden tot tegenvallers voor de betrokken inwoners en de gemeente.

- Ik van mening ben dat het plaatsen van de windmolens zorgt voor een toename in zwaar vrachtverkeer. Ik woon op dit moment aan een doodlopende weg, waar relatief weinig verkeer langs komt. Door de bouw van de windmolens zal dit drastisch veranderen.
- Alleen al het mogelijk trachten te maken van windparken door het ontwerpen van deze visie heeft geleid tot maatschappelijke onrust en het erg onwenselijk is dat windparken tot een splijtzam in de samenleving verworden.
- Onvoldoende is onderzocht of de klimaatdoelstellingen kunnen worden behaald met andere technieken en ander beleid.
- Er wordt aangegeven dat er in dit gebied relatief weinig mensen wonen, waarbij de gemeente impliceert aan deze 'kleine groep inwoners' minder waarde te hechten. Wij zijn echter ook mensen.
- Ik als bewoner slecht geïnformeerd ben over de plannen van de gemeente om windmolens te plaatsen. Ik ben van mening dat de gemeente mij als inwoner persoonlijker had moeten en kunnen informeren.

Middel (gemeente Olst) 3 juli 2019.

Z75

18 JULI 2019

Gemeente Olst-Wijhe
T.a.v. College van B&W
Postbus 23
8130 AA Wijhe

havezate De Haere
Haereweg 4
8121 PJ Olst
T 0570 - 635 955
F 0570 - 637 647
stichting@ijssellandschap.nl
www.ijssellandschap.nl
NL27RAB00314542051
BTW nr. NL005727492B01

Datum : 17-07-2019
Betreft : zienswijze Ontwerp – Ruimtelijke visie Duurzame Energie met wind en zon

Geacht College van B&W,

Wij hebben kennis genomen van de inhoud van het Ontwerp – Ruimtelijke visie Duurzame Energie met wind en zon en willen middels dit schrijven gebruik maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen.

Ter onderbouwing van onze zienswijze, dragen wij de volgende zaken aan:

Overheid

- In onze optiek is het positief dat de gemeente Olst-Wijhe haar verantwoordelijkheid neemt om in beeld te brengen op welke manier zij een bijdrage kan leveren aan de energie opgave die voor ligt. Echter zijn wij van mening dat, bij met name de inpassing van grootschalige windturbines, er op regionaal niveau (RES en provincie Overijssel) een strategie dient te worden vormgegeven alvorens de gemeente haar lijn nader uitzet. Mede omdat wij als organisatie ook regionaal opereren.

Landschap

- De aspecten natuur, ecologie, cultuurhistorie en landschap zijn zeer belangrijk voor onze stichting. Door het plaatsen van windturbines, ontstaat versnippering van het kenmerkende Sallandse landschap waardoor natuur, ecologie, cultuurhistorie en landschap in het gedrag komen;
- Wij zijn van mening dat windmolens met een hoogte zoals weergegeven in het visiedocument (120 en 160 meter), niet inpasbaar zijn in het landschap van de IJssel.

Energievormen

- Inzetten op het combineren van verschillende energievormen heeft voor ons de voorkeur (middels aardwarmte, zonnepanelen op daken, zonneweides- of parken, waterkracht, etc.). Op dit moment is er door de gemeente onvoldoende inzicht gegeven op welke manier er reeds duurzame energie wordt opgewekt binnen de gemeente en wat dit gemeente breed oplevert.
- o Het is van belang dat er meer zicht wordt gegeven op de effecten van verschillende energievormen. Daarin is het ook belangrijk dat aangegeven wordt hoe de verschillende effecten elkaar beïnvloeden;

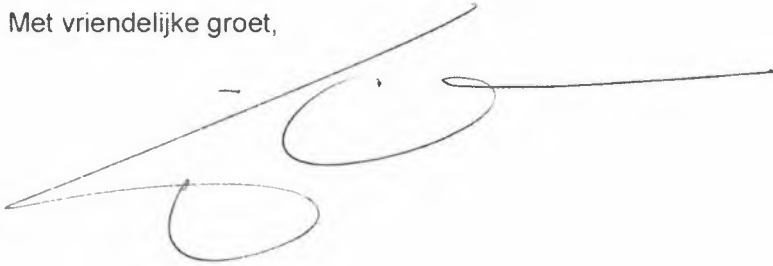
- De gemeente dient inzichtelijk te maken hoeveel duurzame energie er anno 2019 reeds wordt opgewekt binnen de gemeente en hoe dit zich verhoudt tot de totale ambitie van de gemeente.
- Wij staan open voor de opwekking van lokale windenergie middels kleinschalige windmolens op bijvoorbeeld agrarische erven, mits de inpassing op verschillende vlakken goed is afgestemd.

Conclusie

- Wij zijn van mening dat er een regionale visie nodig is aangaande de plaatsing en inpassing van grootschalige windturbines en zonneparken. Deze visie dient integraal benaderd te worden en omvat onder meer de componenten natuur, ecologie, cultuurhistorie en landschap;

In afwachting van uw reactie.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Directeur-rentmeester

Z76

Aan het college van Burgemeester
en wethouders van de gemeente
Olst-Wijhe
Postbus 23
8130 AA Wijhe

Stichting Landschapsbelangen Harculo –
Herxen – Windesheim
landschapsbelangen.hhw@gmail.com

Windesheim, 10 juli 2019

Inzake: Ruimtelijke visie Duurzame Energie

Geacht College,

De Stichting Landschapsbelangen Harculo-Herxen-Windesheim stelt zich ten doel het behouden en verder versterken van het unieke karakter van het landschap en leefomgeving in de IJsselvallei tussen Deventer en Zwolle en in West-Salland in het bijzonder Windesheim, Harculo en Herxen, alsmede de daaraan verbonden ecologische en cultuurhistorische waarden. De Stichting onderschrijft evenals u het belang van terugdringing van de CO2 uitstoot maar vindt niet dat ten koste mag gaan van andere belangrijke natuurwaarden. Omdat dat naar onze mening in uw Ruimtelijke visie Duurzame Energie wel gebeurt, dienen wij met deze brief daarover onze zienswijze in.

Natuurnetwerk Nederland en B1

In de Omgevingsvisie Overijssel 2017 maar ook in de actualisatie Omgevingsvisie Overijssel 2018-2019 heeft de provincie een deel van de Lierder- en Molenbroek de status gegeven van Natuurnetwerk Nederland, een gebied dat uitgesloten is van plaatsing van windturbines. En juist in dit NNN gebied heeft u op locatie B1, 3 windmolens van 240 meter tiphoogte en 1 van 180 meter tiphoogte gepland. We hebben dit eerder bij Bosch en van Rijn en de gemeenteraad (uw nummer 1180-2019) gemeld. Bosch en van Rijn heeft bevestigd dat er sprake is van een fout (antwoordmail 08-06-2018 W.Verweij). Van de gemeente Olst-Wijhe hebben we echter nooit een inhoudelijke reactie ontvangen.

In de Ruimtelijke visie Duurzame Energie laat u weten dat u pas windprojecten in het gebied B1 overweegt nadat er afstemming heeft plaats gevonden in de te ontwikkelen Regionale Energiestrategie (RES). U gaat er dan geheel aan voorbij dat een deel van de windturbines juridisch niet in gebied B1 geplaatst mogen worden. Wij zijn dan ook van mening dat gebied B1 als zoeklocatie afgevoerd moet worden dan wel op zijn minst zo moet worden aangepast dat deze als juridisch haalbare optie in bespreking kan worden gebracht bij de RES.

Weidevogels

In de Ruimtelijke visie Duurzame Energie beveelt u de Lierder- en Molenbroek aan als een gebied dat bij uitstek geschikt is voor de aanleg van grootschalige zonnevelden met een maximum van 40 hectare. In de Actualisatie Omgevingsvisie Overijssel 2018 -2019 heeft de provincie nagenoeg dit hele deelgebied gepromoveerd naar weidevogelgebied. Dit Sallandse weidevogelgebied biedt inderdaad ruimte. Maar het is geen 'krachtige drager' voor grootschalige opwekking van duurzame energie. Het is een gebied met een kwetsbaar evenwicht tussen waardevolle natuur, (internationaal) belangrijke concentraties weidevogels, levenskrachtige boerenbedrijven en een nauwkeurig afgestemd watersysteem. Een gebied waar het agrarisch natuurbeheer uitstekende resultaten boekt dankzij grote (financiële) inspanningen van de provincie, agrarische collectieven en agrarische ondernemers met hart voor hun gebied en de natuur.

Er is nog heel weinig bekend over de effecten van zonnevelden op bodemleven en broedgebieden

van weidevogels. Het is niet uitgesloten dat uw beleid van grootschalige zonnevelden een desastreuze uitwerking heeft op dit gebied met een hoge natuurwaarde. De provincie heeft zeer onlangs – geschrokken door de achteruitgang van weidevogels- aangegeven dat ze haar regelgeving voor bescherming van weidevogels gaat aanscherpen. Ook heeft ze in haar Catalogus Gebiedskenmerken die landschapskenmerken benoemt die van belang zijn voor het leefgebied van weidevogels. We verzoeken u dringend uw beleid in overeenstemming te brengen met de opvattingen en het nieuwe beleid dat de provincie voorstaat.

Wij dienen deze zienswijze in omdat uw Ruimtelijke visie Duurzame Energie de hierboven genoemde onderdelen voorbij gaat aan de regelgeving en het nieuwe beleid van de provincie.

Wij zien ook de noodzaak van de energietransitie. Maar in de afweging zullen kwetsbare gebieden met hoge (natuur) waarden ontzien moeten worden. De prijs van klimaatverandering mag niet afgewenteld worden op zeldzame vogelsoorten die zich voortplanten op de Overijsselse gronden, zoals in de komgebieden van West-Overijssel. Daarom roepen wij u in onze zienswijze met klem op om uw verantwoordelijkheid te nemen en oog te hebben voor belangrijke natuurwaarde die de Molen- en Lierderbroek heeft als broedgebied van weidevogels voor Overijssel.

Hoogachtend,

namens Stichting Landschapsbelangen Harculo – Herxen – Windesheim

(secretaris)

Z77

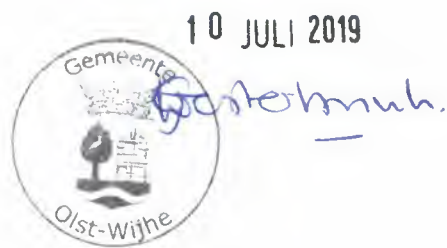
College van Burgemeester en Wethouders gemeente Olst-Wijhe
Postbus 23
8130 AA Wijhe

Zienswijze
Energievisie

antw.

Wesepe, 9 juli 2019

Onderwerp: Zienswijze betreffende plaatsing windturbines Soestwetering

Geachte College

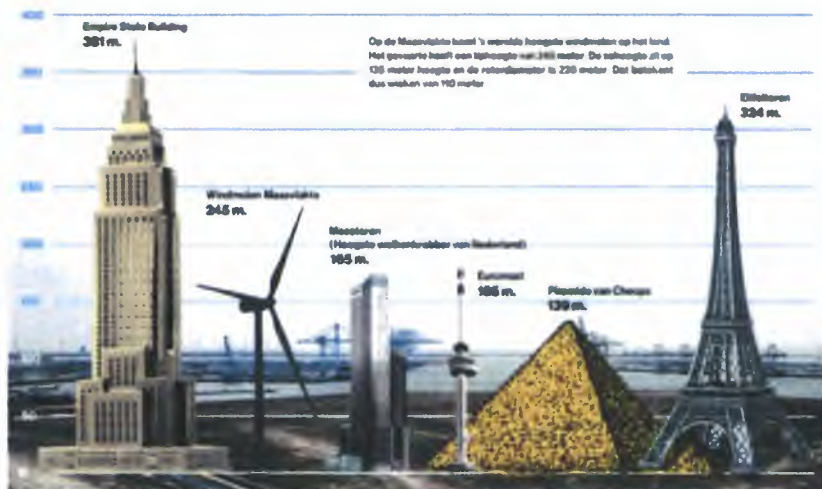
Hierbij mijn zienswijze op het plan windturbines te plaatsen langs de Soestwetering in Olst.

- *Windturbines met een tophoogte van 180/240 meter passen absoluut niet in dit coulissen landschap.
- * Welk effect deze hoge turbines hebben op het landschap, mens en flora en fauna is nog niet bekend.
- *De afstand tussen de windturbines en de aanliggende woningen is veel te klein (dichtstbijzijnde woning minder dan 300 meter)
Zie ook onderstaand artikel AD.

Onderstaand artikel uit de AD wordt aangegeven dat er een proef is met een dergelijke grote windturbine op de Maasvlakte (met dichtstbijzijnde huizen op 7 km!)

„Uiteindelijk willen we schone energie. Windmolens bieden een deel van de oplossing, maar wat ons betreft dan wel op zee. Deze windmolen helpt deze ontwikkeling. Als testlocatie is de Maasvlakte, denk ik, de meest geschikte plek van Nederland.“ Het dichtstbijzijnde huis staat 7 kilometer verderop. Compter ziet de molen ook als een 'mooi symbool voor de Rotterdamse haven'.

Tekst gaat verder onder de illustratie.

Uit AD: <https://www.ad.nl/rotterdam/maasvlakte-krijgt-s-werelds-grootste-windmolen-op-land~a12796b9/>

•

*Het constant zien draaien van deze windturbines, aangezien ze boven alle boomtoppen uitsteken, geeft een totaal verstorend beeld. Dit wordt s 'avonds en s 'nachts nog verergerd door het constant zien knipperen van de beveiligingslichten.

*De wettelijke voorzorg plicht is hier van toepassing, aangezien niet bekend is wat de effecten zijn, welke turbines met een hoogte van 180/240 meter kunnen veroorzaken.

Ik begrijp dat we moeten zoeken naar alternatieve vormen van energie. Zelf zie ik de opwekking van zonne-energie als een beter alternatief.

/

,

Z78

Van:
Verzonden: 16 juli 2019 22:16
Aan: gemeente Olst-Wijhe
Onderwerp: windmolens Boskamp/ Middel

Wethouder Blind,

Niemand wil een windmolen die iedereen moet zien in Olst, Bizar idee en nog wel 3 stuks in dit prachtige gebied waar weinig wind is.

Wat zie ik graag: dat er meer onderzoek komt voor ander mogelijke heden, zoals water stroming in Weterink bij sluizen, andere windmolens in plaats van wieken turbines ,op alle schuren waar asbest sanering komt die dan ook weer vol leggen met zonnepanelen,

Kijken wat de rendement is met biogas, daar is nog veel in te winnen.

Maar nu wil ik bezwaar in dienen voor deze waanzinnige plannen en ideeën hier in Gemeente Olst.

Met vriendelijke groet

Verzonden vanuit Mail voor Windows 10

Z79

College van burgemeester en Wethouders

gemeente@olst-wijhe.nl

Betreft: zienswijze 'ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon'.

Olst, 12 juli 2019

Geachte college.

Hierbij dienen wij onze zienswijze in t.a.v. van bovenstaande visie. Hoe denken jullie de waardevermindering van ons huis te compenseren? Wordt hier in de energie visie rekening mee gehouden en een voorwaarde in opgenomen?

Ook al zijn we al op leeftijd we maken ons ernstig zorgen over het welzijn van mens en dier het behoud van de natuur en het mooie Sallandse landschap. Wij zijn natuurmensen en zijn trots op Salland /Overijssel. Deze wijze van energieopwekking staat hier haaks op. Wat wordt er terug gedaan voor Middel/Boskamp, het buitengebied om de natuur, het woongenot te verbeteren ter compensatie van de windmolens. Graag willen wij deze plannen inzien.

Daarnaast maken we ons ernstig zorgen over wat het doet met onze wegen in de periode dat de molens worden aangelegd. Is het nog veilig voor ons fietsen? Kunnen wij de Boskamp nog bereiken? Hoe gaat dat er uit zien?

Onze burens hebben een biogasinstallatie. Doen wij dan niet voldoende aan duurzaamheid als straat zijnde. Wij klagen niet over extra geluid of verkeersdrukke. Maar die windmolen erbij, in combinatie met de grasklinkers wordt het echt te veel.

Daarna komt er ook nog slagschaduw bij. Precies op de achterkant van ons huis waar we altijd lekker buiten kunnen zitten. Dus uitzicht, gehoor en slagschaduw waar we hinder van hebben. Weet u wat voor geluidhinder, decibels en laagfrequentie tonen, en hinderlijke slagschaduw deze hoge molens veroorzaken en wat voor effecten dit heeft voor de volksgezondheid?

Hoe kan het dat U hier windmolens willen plaatsen waarbij huizen dicht bij staan terwijl in Denemarken en Duitsland de huizen minimaal 1 km op afstand moeten staan? Sterker nog. Denemarken wil ze niet meer op land hebben staan. Alleen nog op zee.

En wat voor effect heeft dit op dieren? Weten ondernemende agrariërs wat dit betekend voor hun vee en daarbij hun producten? Het vee zal ongetwijfeld ook minder melk produceren als hun welzijn aangetast wordt.

Hoe gaan jullie om bij bovengenoemde schade die veroorzaakt wordt hierdoor. Hoe ziet de schade regeling eruit?

Hoe denken jullie de woongenot en waardevermindering huizen van deze omgeving te compenseren? Wordt hier in de energie visie rekening mee gehouden en een voorwaarde in opgenomen?

Z80

Aan de gemeenteraad van de gemeente Olst-Wijhe

Onderwerp : zienswijze ten aanzien van de Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon als onderdeel van de Duurzaamheidsvisie.

Datum: 15 juli 2019

Geachte gemeenteraad,

Via deze brief geef ik mijn zienswijze ten aanzien van het plaatsen van windmolens zoals de visie die bedoeld op de plaatsen zoals in de visie weergegeven.

Mijn visie ten aanzien van het plaatsen van de windmolens

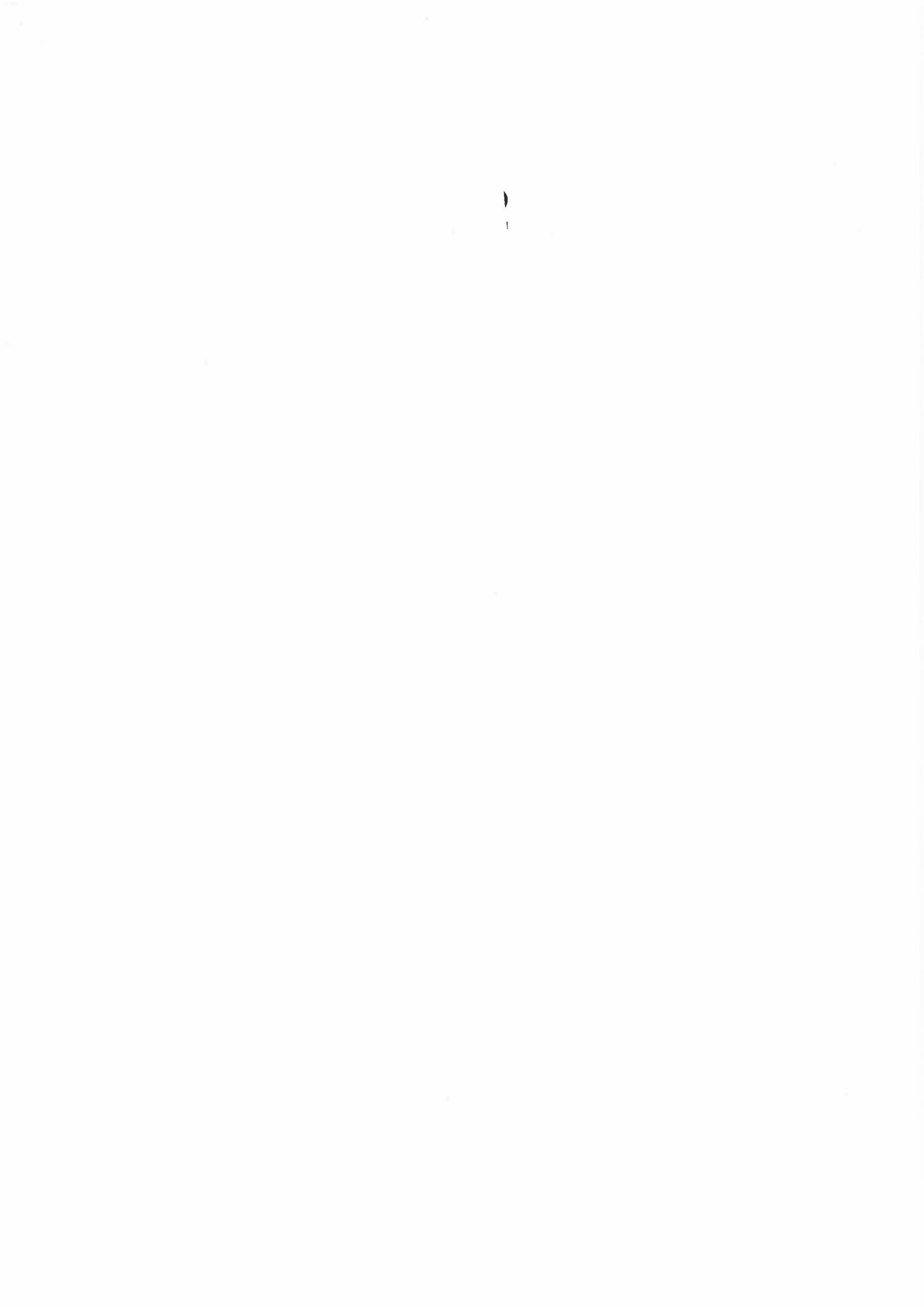
Het is mijn zienswijze dat de gemeente Olst-Wijhe het plaatsen van industriële windmolens in het buitengebied van de gemeente Olst-Wijhe niet mogelijk moet maken. Dat is mijn zienswijze omdat:

- Bij overname van ouderlijk huis ben ik van mening dat het plaatsen van de windmolens een negatief effect heeft op de waarde van mijn toekomstige woning.
- Geregeld komen wij op deze plek om bij te tanken en te genieten van de omgeving en de rust. De windmolens zouden afbreuk doen en de rust verstoren. Daarnaast zijn de laatste stille plekken in de gemeente daarmee voorgoed verleden tijd. Ik maak bezwaar tegen de keuze om deze serene stilte te overstemmen met het geluid van de windmolens.
- Niet voldoende transparant is hoeveel procent duurzame energie er reeds wordt opgewekt binnen de gemeente.
- De gemeente aangeeft ervaring op te willen doen met misschien wel de grootste windmolens op het land. Een soortgelijk experiment wordt straks ook uitgevoerd op de Maasvlakte. En als het aan de gemeente ligt in het kleinschalige coulisselandschap in het buitengebied van Olst-Wijhe. Deze visie lijkt te zijn ontstaan vanuit het Napoleonsyndroom. Ik maak bezwaar tegen het zijn van een onderdeel van een dergelijk experiment.
- Ik van mening ben dat het plaatsen van de winmolens een negatief effect heeft op mijn gezondheid, door onder andere de geluidsoverlast.
- De gemeente op het gebied van bescherming van de belangen van bewoners geen millimeter verder gaat dan wat de wet op dit moment vereist, terwijl het een feit is dat in een snel ontwikkeld onderwerp als dit de wetgeving altijd achter de wetenschap aan komt. Ik doel daarbij op het geluid en in het bijzonder laagfrequent geluid (geluid is immers geen kwestie van dB alleen), slagschaduw, nadelen voor insecten, vogels en vleermuizen et cetera. Ik maak daarom bezwaar tegen het volledig negeren van rapporten over laagfrequent geluid van de WHO en het RIVM, rapporten ten aanzien van negatieve ervaringen met grote windmolens in Duitsland en Denemarken op deze fronten. Ik maak bezwaar dat dergelijke onderzoeken geen deel uitmaken van de visie, wat maakt dat de visie een tunnelvisie wordt. Hoewel een tunnelvisie impliceert enige visie. Deze visie bevat vooral te rooskleurige intenties die straks leiden tot tegenvallers voor de betrokken inwoners en de gemeente.

- Alleen al het mogelijk trachten te maken van windparken door het ontwerpen van deze visie heeft geleid tot maatschappelijke onrust en het erg onwenselijk is dat windparken tot een splijtzwaam in de samenleving verworden.
- Onvoldoende is onderzocht of de klimaatdoelstellingen kunnen worden behaald met andere technieken en ander beleid.
- Er wordt aangegeven dat er in dit gebied relatief weinig mensen wonen, waarbij de gemeente impliceert aan deze 'kleine groep inwoners' minder waarde te hechten. Deze mensen kiezen speciaal voor deze omgeving (natuur – rust -gezondheid enz).
- Wij als buitenstaanders slecht geïnformeerd zijn over de plannen van de gemeente om windmolens te plaatsen in buiten gebieden. Ik ben van mening dat de gemeente de bewoners van de gemeente Olst – Wijhe iedereen beter had moeten informeren.

Wijhe 15 juli 2019.

Z81

Van:
Verzonden: 16 juli 2019 12:40
Aan: gemeente Olst-Wijhe
CC:
Onderwerp: Zienswijze t.a.v de Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon als onderdeel van de duurzaamheidsvisie.

College van Burgemeester en wethouders
Gemeente Olst-Wijhe
Per e-mail verzonden; gemeente@olst-wijhe.nl

16 juli 2019

Zienswijze, ontwerp Ruimtelijke visie Duurzame Energie

Indiener: .

Handtekening;

Geachte raad en college,
Mail gemeente@olst-wijhe.nl / postbus 23 8130AA Wijhe

Aangaande de ontwerp- ruimtelijke visie Duurzame Energie(voorheen Energievisie)
Die ter inzage ligt. Deze heeft betrekking op het gehele grondgebied van de gemeente Olst-Wijhe.

De visie bevat ruimtelijk beleid t.a.v grootschalige duurzame energieprojecten met zon en wind binnen de gemeente Olst-Wijhe. Ze gaat in op de wijze waarop de gemeente zich voorspelt dat deze projecten gerealiseerd kunnen worden.

Graag willen we gebruik maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen m.b.t onderstaande visie en plan MER inclusief alle bijbehorende stukken.

- Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon.(2019)
- Plan MER grootschalige wind- en zonneparken Olst-Wijhe(4-6-2019).

Onze zienswijze t.a.v de volgende onderwerpen:

-participatie

-Geconsolideerde Provinciale verordening(2019) uitsluitingsgebied windturbines en EHD-bos Spijkerbos/soestwetering.(gebied E, buitengebied Boskamp/ Middel.

- Geluidsoverlast(overschrijding Db met de nieuwe omgevingswet)
- Noaberschap.

- Onvoldoende onderzoek/cijfers door gemeente Olst-Wijhe.
- Toekomstvisie RO loopt. Of tot 2024 waarin staat beschreven GEEN windmolens
- In ons Sallands landschap.
- Gebied E(Boskamp) tegenstrijdige gegevens in het rapport van Bosch en Rijn.
- Wethouder Blind staat niet open voor de mening van de omwonenden, tevens toont hij geen empathie voor het woongenot en de belevings/leefomgeving van de omwonenden.
- Lokale initiatieven worden niet gehoord.
- Wat betekent het voor de gezondheid van de bewoners/ omwonenden .
- De hoogte van de windmolens hier de hoogste van Nederland moeten zijn?
- Wat betekent het voor de vogels, insecten, vlinders, vleermuizen in dit gebied.
- Geluidsoverlast en slagschaduw.

Participatie:

Wordt en is er wel goed geluisterd naar omwonenden en zijn zij wel ruim van te voren ingelicht over de plannen voor / over

Het plaatsen van de hoogste windmolens van Nederland in hun voor- achtertuin?

NEE.

We worden verwezen naar de huis aan huisbladen/ Facebook /en website van de gemeente Olst maar de gemeente heeft zijn plicht om direct betrokkenen direct (middels een persoonlijke brief) in te lichten.

Zelfs op de jaarlijkse informatie avond van de gemeente in eetcafé Boskamp stond dit voor bewoners van de Boskamp en zijn buitengebied niet op de agenda.

Geconsolideerde Provinciale verordening:

Bent u op de hoogte dat uw onderzoeksgebied E .buitengebied Boskamp/Middel

Bijna volledig een geconsolideerde verordening van de Provincie heeft? Het bos aan de Steunenbergerweg, het bos aan de overkant van de Soestwetering, de Soestwetering tot aan de Dingshofweg en bijna het gehele gebied er omheen ook nog eens valt onder EHS(applas van Overijssel) nu NNN, Natuur Netwerk Nederland van de provincie Overijssel!

Dit is verboden gebied voor windmolens.

En ook hebben wij het mooie monumentale landgoed Spijkerbosch in onderzoeksgebied E staan. Waar straks achter de oprijlaan een rij windmolens zal verrijzen. Dit is vernieling van het aangezicht. Voor landgoed de Ossebosch zal een windmolen de achtertuin ontsieren en landgoed Boxbergen krijgt deze ontsierend3 windmolens in zijn voortuin.

Geluidsoverlast:

Enkele jaren geleden is er veel weerstand geweest tegen het versmallen van de wegen in en rondom het buitengebied van de gemeente Olst-Wijhe met het aanleggen van graskeien, die als daar met een snelheid van 60 km/ p uur(waar vaak wel met 80 km en> gereden wordt) er een Db 75 gemiddeld aanwezig is, waar de Db van de windmolens van minimaal 47 Db bijkomt. Nog niet te spreken over de evt geluidsoverlast van Vliegveld Lelystad die in de toekomst daar nog bij komen.

Dit geeft erg veel geluidsoverlast. Maar ooktoen heeft de gemeente geen gehoor gegeven.

Noaberschap:

Noaberschap is zo belangrijk! Vroeger maar ook nu nog steeds. Vele burenbuizen zijn behalve noabers ook familie van elkaar en helpen elkaar waar ze kunnen.in voor- en in tegenspoed./ goede en slechte tijden. Maar helaas nu een noaber minder die ook nog eens familie is. De vaders van deze noabers waren elkaars maatj3s, de kinderen elkaars vriendjes en nu.....hebben de plannen voor de koms van de windmolens daar een eind aangemaakt en ze staan er nog niet eens! De spanningen tussen tegenstanders en voorstander (mogelijke grondeigenaar) die allen omwonenden zijn heeft het noaberschap geen goed gedaan.

Onvoldoende / onzorgvuldig onderzoek:

In de oordeelsvormende vergadering van 26 maart jl. heeft de raad wethouder Blind de opdracht teruggegeven met de pracht op hoeveel % van de 20% zit de gemeente Olst-Wijhe nu inmiddels? De cijfers in de oude visie waren van 2016(7%), nu in de vernieuwde visie de cijfers van 2017 met een minimale stijging van 2%. De opgave van deze minimale stijging in de visie is in strijd met alle landelijke cijfersdie juist Vanaf 2016 een hele sterke stijging laten zien op dit punt. Voor wat betreft de huidige stand van zaken baseert de gemeente zich op verouderde. Ijzers uit 2016 en

// of mogelijke onvolledige cijfers in 2017.(Landelijk 14% in 2020 en 16% in 2023) is dit veel lager aar de gemeente Olst- Wijhe

Egt de lat veel te hoog voor zichzelf en voor zijn inwoners.

Helaas heeft wethouder Blind wederom de cijfers van 2018 en een prognose van 2019/2020 niet weergegeven in de vernieuwde visie. Dus hebben wij de bewoners van het buitengebied besloten op de fiets te stappen en alle mooie groene energieprojecten handmatig te gaan tellen. Het verslag zal voorzien zijn van foto,s van O.a. Zeer grote stallen e schuren met zonnepanelen, nieuwbouwprojecten in Olst-Wijhe die bijna allemaal voorzien zijn van zonnecollectoren en natuurlijk de 2 of 3 windmolens tellende energie opwekkende monovergister in Middel. Behalve dat deze monovergister vele huishoudens voorziet van biogas reduceert hij zoveel CO2 dat het heel dorp Boskamp het hele jaar kan auto rijden. En aan het eind brengt het nog eens voedingsvolle koemestkorrels op. Helaas is deze monovergister niet meegenomen in de nieuwe visie. Wat natuurlijk absurd is.

Alleen wind en zon terwijl deze monovergister zeker een, misschien wel twee of drie windmolens opbrengt wanneer je alles mee testwagen hij opbrengt.(biogas/ CO2, vermindering van de uitstoot van methaan en koemestkorrels.) Het antwoord van wethouder Blind op hoeveel % zitten wij nu in de gemeente Olst-Wijhe was zoveel makkelijker voor ons geweest samen met bv de monovergister en de kleine windmolen bij boeren(max25 meter) samen heden kunnen oplossen.

Toekomstvisie RO:

De nog geldende bestemmingsplan Ruimtelijke Ordening Buitengebied Olst-Wijhe geldt nog tot 2024(Hierin staat duidelijk beschreven GEEN windmolens in ons Sallands landschap)

Het plangebied is niet geschikt voor het grootschalig opwekken van windenergie.

Voor het opwekken van energie via kleinschalige windmolens weegt het beperkte rendement van kleinschalig windmolens niet op tegen de aantasting van de landschappelijke kwaliteiten en wordt daarom in het bestemmingsplan niet mogelijk gemaakt.

Kan deze nog steeds geldende RO bestemmingsplan buitengebied Olst-Wijhe maar zo van tafel geveegd worden?

Tegenstrijdige gegevens rapport van Bosch en van Rijn!:

Het rapport van windenergie Olst-Wijhe van juni 2016 concludeerd dat er 5 locaties zijn waar het ontwikkelen van windenergie ruimtelijk mogelijk is.

Gebieden A,B,C,D,E.

Het gebied E Boskamp/ Middel wordt hier in een tabel 5 keer en ja scoort en dus het minst in aanmerking komt van de 5 gebieden.

JA voor leefomgeving

JA voor buisleidingen

JA voor Ecologie

JA voor hoogspanning

JA voor straal pad,

Tot onze verbazing lezen we in een nieuw visie van mei 2019 in de rapportage van hetzelfde bedrijf Bosch en van Rijn dat gebied E het beste uit de bus komt omdat het weinig knelpunten heeft!!!!

Wethouder Blind staat niet open voor mening omwonenden:

Wij de bewoners van het buitengebied Boskamp/ Middel hebben goede en interessante gesprekken gehad met bijna alle fracties. Met de voorzitters maar. Ook met de leden van de fracties CDA, VVD, GB, en D,66(14-8). We hebben een informatief en goed app contact met elkaar. De fracties en de bewoners waren erg enthousiast over de keukentafelgesprekken en de rondleidingen. Helaas kunnen we dat van de portefeuille houdende wethouder Energie niet zeggen. Bij elke (raads) vergadering en/of kernenbezoek is hij niet een keer het gesprek met ons aangegaan. Dit is toch een taak van de wethouder? Met zijn verontruste/ ongeruste burgers een gesprek aangaan? En naar ze luisteren. Hij ging liever met een bus(CO2)? Naar een monovergister in Denekamp i.p.v. op de fiets naar zijn eigen enthousiaste inwoner in Middel te gaan, die al jaren aan het investeren is in groene energie en deze ondernemende boer krijgt veel belangstelling van andere gemeenten, de provincie en is een groot voorbeeld voor boeren in heel Nederland.

Wethouder Blind heeft meerdere malen op persoonlijke titel een uitnodiging gehad en is tot op heden(14-juli 2019) niet op deze uitnodiging. Ingegaan. In zijn functie zou ik er voor kiezen met mijn eigen inwoners in gesprek te gaan, en als wethouder moet je een mensen,mens zijn en van mensen houden! Er voor je eigen inwoners zij / klaar staan.

Lokale initiatieven worden niet gehoord:

Zoals in het vorige punt al aangegeven kan er op andere manieren (aangegeven door de bewoners van het buitengebied) energie opgewekt worden.

Dit vergt een investering van de gemeente (waarvoor door de provincie miljoenen euro's beschikbaar zijn) en die weer terug moeten komen naar de inwoners voor de infrastructuur die. Dit is voor biogas, zonne-energie en straks misschien voor de waterstof. Op deze duurzame initiatieven moet de gemeente Olst- Wijhe inzetten.

(zie citaat Groene rekenkamer uit de Stentor van 12 januari 2018). Zij zijn een onafhankelijk bedrijf. (Wij als bewoners willen een ander (lees onafhankelijk) adviesbureau, die door de inwoners van Olst-Wijhe wordt gekozen.

Wat betekent het voor de gezondheid:

Windmolens hebben niet alleen. Maar voordelen. Ze maken behalve electriciteit ook een storend en ver dragend geluid. Als de zon door de wieken schijnt dan heb je flikkerlicht als gevolg van de slagschaduw. Wonen in de buurt van een windmolen is ongezond! Uit onderzoek blijkt dat mensen last krijgen van hoofdpijn, duizeligheid, oorsuizingen, concentratieproblemen en nog meer. (www.medisch-contact.nl/laatste-nieuws/artikel/windmolens-maken-wel-degelijk-ziek.htm)

De grootste windmolens van Nederland op een testlocatie staat maar liefst 7 km van de dichtstbijzijnde woning af!!! Dat zal niet voor niets zijn.

De hoogte van de windmolens:

Helaas staat in de visie niet wat de maximale hoogte mag worden van de windmolens. Wanneer dit niet wordt opgenomen in de visie heeft de projectontwikkelaar carte blanche.

Wij zijn pertinent tegen deze vorm van energie opwekken

Ons verzoek naar de gemeente is om actie te ondernemen door de maximale hoogte vast te leggen.

Wat betekend het voor de vogels, insecten, vlinders, vleermuizen:

Mogen vogels, insecten, vlinders en vleermuizen zich gewoon doorvliegen tegen de windmolens terwijl er voor de grondbijen beschermd worden door het instellen van maaivlakken, er een verbod is op het oplaten van ballonnen in de gemeente Olst- Wijhe?

Wij kunnen dit niet rijmen en vinden het zeer ongewenst dat de gemeente in een EHS/ NNN gebied windmolens willen plaatsen.

Samenvatting:

De gemeente Olst-Wijhe wil het buitengebied Boskamp-Middel windmolens kunnen worden gebouwd, geen kleintjes. De bedoeling is windmolens toe te staan met wieken tot 240 meter hoog , 2x zo hoog als de molens in Deventer en hoger dan het hoogste gebouw van Nederland. De Euromast in Rotterdam is slechts 185meter hoog. Dat ons landschap en ons woonplezier drastisch gaat veranderen als deze plannen doorgaan, lijkt geen twijfel. Ook plannen met grote velden met zonnepanelen zullen het landschap niet onberoerd / onaangetaast laten, maar zij hebben niet de zelfde grote nadelen voor de bewoners. Voor veel mensen is het fantastisch dat de gemeente haast maakt met bescherming van ons milieu maar dat mag niet ten koste gaan van het welbevinden en van de gezondheid van de bewoners die te maken krijgen met industriële windmolens. Die windmolens vormen daarnaast een ingrijpende aantasting van het landschap langs de Soestwetering. Ze hebben negatieve gevolgen voor de vogels, vlinders, insecten en vleermuizen. Over dit alles maken wij ons (terecht) grote zorgen.

Windmolens hebben niet alleen voordelen , ze maken een storend en ver dragend geluid. De wieken zorgen voor flikkerlicht en slag schaduw. Wonen in de buurt van een windmolen is ongezond. Er geldt een verstrengde afstandsnorm waar de gemeente geen rekening mee houdt!

De molen zal in 15 jaar 3 miljoen opleveren maar daarin is ook een halfmiljoen aan belastinggeld inbegrepen. Wij als omwonenden van de locatie Boskamp-Middel hebben ons verenigd in een actiegroep tegen de windmolen plaatsing/ plannen. Wij denken dat het energie vraagstuk ook op een andere, betere manier op te lossen is. Dit zonder de omgeving aan te tasten. Zonder dat omwonende ziek worden. Dit kan met kleinere molens(25meter) die zijn inpasbaar in het landschap en veroorzaken nauwelijks overlast. Op veel daken van huizen en schuren kunnen nog panelen. Mestvergisting op boerenbedrijven is inmiddels kleinschalig en efficiënt toepasbaar. Het levert circulaire dus heel groen biogas op en het beperkt de uitstoot van broeikasgassen uit de mest. Kleine mestvergisters veroorzakers weinig overlast.

Ze kunnen helpen met het mestoverschot en het terugdringen vankunstmestgebruik.

Enorm grote molens zijn waarschijnlijk beter op hun plaats in de Noordzee.

Het blijkt dat ze daar een schuilplaats voor vissen en planten zijn. Het waait er meer en ze worden daar al zonder subsidie gebouwd.

Getekend,

P.s wilt U mij een ontvangst bevestiging sturen?
Tevens zult u deze zienswijze per post ontvangen.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Z82

College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Olst-Wijhe
Per mailadres verzonden naar gemeente@olst-wijhe.nl

Olst, 15 juli 2019
Indiener:

Geachte college van Burgemeester en Wethouders,

Hierbij geef ik mijn zienswijze ten aanzien van ontwerp- Ruimtelijke visie Duurzame Energie van de gemeente Olst-Wijhe.

Inhoudelijke reacties.

A. Beleidskaders

TOEKOMSTIG ENERGIEVERBRUIK EN OPWEK VAN DUURZAME ENERGIE

De gemeente stelt zich ten doel om in 2020 20% van het energieverbruik duurzaam op te wekken.

Het provinciale beleid van de provincie Overijssel legt de verantwoordelijkheid voor het planologisch ruimte maken voor windmolens bij gemeenten. In de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) wijst de provincie gebieden aan waar windenergie, onder voorwaarde van goede landschappelijke inpassing, is toegestaan (zie figuur 6). De onderzoeksgebieden voor windenergie in de gemeente Olst-Wijhe liggen alle vijf in deze gebieden.

Gebied E Boskamp valt binnen een NNN gebied van de Provincie Overijssel, dit is een verboden gebied voor windmolens.
Uit het rapport is ook niet op te maken op hoeveel % van de 20% de gemeente al zit.

Vraag: Ik zou graag willen weten op hoeveel % we al zitten.

Laten we kijken naar lokale initiatieven zoals daken met zonnepanelen, monovergisters, kleine windmolens max 25 meter etc
Waarom windenergie op land terwijl er een discussie gaande is van windenergie op zee? Laten we ons kleine landje niet vervuilen met windmolens op land zolang de discussie nog gaande is. Er wordt niet voor niets een project gestart op de Maasvlakte met een windmolen van 245 meter hoog en op 7 km afstand van het dichtstbijzijnde huis.

B. Onderzoek en gebiedskeuze.

1. Gebied E:

-Het onderzoeksgebied E valt bijna geheel in de geconsolideerde verordening van de Provincie NNN gebied. Een lijnopstelling van meerdere molens in gebied E heeft altijd effect op de NNN-gebieden en is planologisch niet mogelijk.

-Staat op de lijst van waardevolle gebieden in het LOP

-Staat het gebied in het geldende bestemmingsplan Ruimtelijke Ordening buitengebied Olst- Wijhe.

Hierin staat: Het plangebied is niet geschikt voor het grootschalig opwekken van windenergie. Voor het opwekken van energie via kleinschalige windmolens weegt het beperkte rendement van kleinschalige windmolens niet op tegen de aantasting van de landschappelijke kwaliteiten en wordt daarom in het bestemmingsplan niet mogelijk gemaakt.

Vraag: Kan de gemeente bovenstaande zomaar naast zich neerleggen?

2. Geluid en slagschaduw van de molen

Er wordt gemeten met verschillende molens. De geluidsberekeningen en andere analyses worden gedaan voor een windmolen van het type GE en de slagschaduwberekening is gemaakt voor een Vestas windmolen.

Vraag: Het lijkt mij duidelijker en transparanter als alle metingen en analyses met dezelfde molen wordt gedaan.

3. Participatie

Voor de totstandkoming van deze ruimtelijke visie heeft de gemeente een uitgebreid gebiedsproces doorlopen met haar inwoners. Hiermee heeft de gemeente inwoners en hun belangen een volwaardige plaats gegeven in het besluitvormingsproces. Tijdens diverse bijeenkomsten, informatieavonden en gebiedsateliers konden inwoners hun wensen en zorgen inbrengen en meedenken over de invulling van de visie. Zie voor een beschrijving van het gebiedsproces het participatieverslag in bijlage 2.

Het participatietraject was een zoektocht. Voor de betrokken deelnemers, maar zeker ook voor de gemeente zelf. Vooral bij aanvang van het traject was het moeilijk om het informatieaanbod van de gemeente en de informatiebehoefte van

Als betrokkene in gebied E ben ik en andere omwonenden totaal niet meegenomen in het participatieproces. Middels een flyer, van een alerte buurtbewoner, heb ik gehoord dat dit project bij de gemeente loopt.

Ik krijg wel een brief van de gemeente dat we over gaan van minicontainers naar ondergrondse containers, maar informatie over windmolens moet ik maar uit het Huis aan Huis Reklamix halen en is een brief aan de betrokkenen te veel. Schandalig! Hoezo kunnen wij, direct betrokkenen, meepraten over dit project en input geven? Wij wisten van niets.

Tevens zie ik een filmpje op You-Tube waar 30 bewoners op bezoek gaan bij een windmolen (slechts 135 m hoog) o,l,v, Wethouder Blind en velen positief reageren op de windmolen. Ik ben benieuwd wie die 30 personen zijn.

Vraag: Hoe zijn ze geselecteerd en wat is de betrokkenheid met de gemeente en de 5 aangewezen gebieden?

Vraag: Waarom ben ik als direct betrokkene niet persoonlijk uitgenodigd?

4. Onderzoek gezondheidsrisico's

Er is veel discussie over geluidsoverlast, trillingen en slagschaduw in combinatie met gezondheidsklachten. Er wordt internationaal een verband gelegd tussen wonen in de buurt van windmolens en gezondheidsklachten zoals: slaapverstoring, oorsuizen, hoofdpijn, gehoorschade, psychische problemen etc.

De WHO heeft een advies uitgebracht en bevat strengere normen voor de overlast dan de gemeente Olst-Wijhe zich stelt. Tevens zijn er in veel landen al onderzoek gedaan en adviezen gegeven over de afstand van woningen en windmolens. In Bayern heeft men bepaald dat de woonbebouwing minimaal 10x de hoogte van de windturbine moet zijn, ook dan zal er nog steeds sprake zijn van gezondheidsrisico's. Het RIVM geeft in haar rapporten aan dat hinder door cumulatie van geluid moet worden meegewogen in het beleid (vliegveld Lelystad, militaire oefeningen in 't Harde en dagelijkse normale geluiden). Veel omwonenden wonen straks hemelsbreed een kleine 400 meter van de windturbine af.

Vraag: Wat doet de gemeente met de gezondheidsrisico's van de burgers?

Windmolens maken wel degelijk ziek (bron: Sylvia van Manen: Medisch contact). Windturbines veroorzaken onder meer laagfrequent geluid, slagschaduw en – knipperende – lichten. Dat kan tot gezondheidsproblemen leiden, die echter nog te weinig serieus worden genomen. Ten aanzien van milieu en gezondheid geldt in Nederland het voorzorgsbeginsel. Dit houdt in dat de overheid beschermende maatregelen kan nemen tegen mogelijk schadelijke milieueffecten van een situatie, ook als die effecten nog niet onomstotelijk zijn bewezen. Het beginsel gaat dus over de vraag hoe te handelen bij wetenschappelijke onzekerheid. Het is tijd dat het voorzorgsbeginsel ook wordt toegepast bij de bouw van windturbines in de bewoonde omgeving, omdat ook hier ruim voldoende aanwijzingen zijn voor gezondheidsschade bij omwonenden.

Klachten wereldwijd. Een substantieel deel van omwonenden van windturbines rapporteert wereldwijd identieke klachten: chronische slaapproblemen, hoofdpijn, tinnitus, een drukgevoel op de oren, vertigo, visusklachten, luchtwegproblemen, tachycardie, prikkelbaarheid, concentratie- en geheugenproblemen, en angstgevoelens samengaand met de sensatie van inwendige pulsaties of trillingen zowel slapend als in wakkere toestand. Als mogelijke oorzaken wordt gedacht aan het – deels hoorbare – geluid van turbines, de vibraties die voelbaar zijn, de slagschaduw op woningen, de (knipperende) lichten op de turbines en de visuele impact.

Slaapstoornis. Mensen reageren ook in hun slaap op omgevingsgeluiden. Zelfs geluidsniveaus van slechts 33 dB kunnen autonome, motorische en corticale reacties veroorzaken, zoals tachycardie, lichaamsbewegingen en ontwaken. Ouderen, jonge kinderen en bewoners met een pre-existente slaapstoornis zijn extra *at risk* voor verstoring van de slaap door geluid. Voor de kinderen onder hen geldt dat chronisch slaaptekort de ontwikkeling van hun hersenen remt.

In een Nederlands/Zweeds onderzoek hebben Janssen e.a. de ervaren geluidshinder van windturbines vergeleken met de ervaren hinder door weg-, vlieg- en railverkeersgeluid. De hinder van windturbines werd al op lagere niveaus gerapporteerd. Met de huidige richtlijn voor geluidsbelasting van 41 Lden gedurende de nacht wordt geaccepteerd dat 10 procent van de omwonenden hinder ervaart van turbines.

Omdat de nieuwe en grotere types windturbine meer laagfrequent geluid produceren, zal ook de hinder toenemen. Dit bleek in Houten, waar sinds de plaatsing van een aantal hoge turbines, de omwonenden over geluidsoverlast klagen.

In Denemarken wordt momenteel een bigdataonderzoek uitgevoerd naar de relatie tussen windrichting en -kracht en een aantal gezondheidsafgeleiden. Dit betreft ziekenhuisopnames vanwege acuut coronair syndroom, vroeggeboortes en de prescripties van bloeddrukmedicatie, antidepressiva en slaapmedicatie. In afwachting van de uitkomsten heeft een groot aantal Deense gemeenten de bouw van onshoreturbines gestopt. In Beieren – voorloper in windenergie – heeft de federale overheid in 2016 besloten dat de minimale afstand tussen turbines en bewoning tienmaal de tiphoogte moet bedragen: de 10-H-regel. Deze maatregel heeft ook in hoger beroep stand gehouden. Dit betekent de facto een bouwstop in 90 procent van de deelstaat. Blijkbaar komen de gidslanden tot inkeer. Andere overheden zouden hierdoor gealarmeerd moeten zijn.

Goed onderzoek initiëren. Onderzoek naar de effecten van windturbines op omwonenden beperkt zich in de regel tot interviews en vragenlijsten, ook in Nederland. Mede hierdoor is het niet goed mogelijk om voldoende wetenschappelijke bewijskracht te verzamelen. Er wordt nauwelijks tot geen biomedisch onderzoek gedaan. Dat moet beter. Te denken valt dan aan polysomnografie voor en na plaatsing, meting van stimulus-responstijden bij kinderen voor en na plaatsing (computerspelletjes?), aan tensie- en hartslagmetingen (gedurende de nacht) voor en na plaatsing, enzovoort.

Zolang onvoldoende bekend is of de plaatsing van turbines nabij bewoning veilig is, dient de overheid goed onderzoek te initiëren, tot die tijd het voorzorgbeginsel toe te passen en van plaatsing in stedelijke gebieden af te zien. Dit geldt des te meer omdat er voldoende alternatieven voor de opwekking van groene energie beschikbaar zijn.

Hoe het feitelijk met het risico van laagfrequent geluid voor onze gezondheid weten we helaas nog niet voldoende. Maar er is momenteel alle reden voor wetenschappelijke twijfel aan het feit of grote windturbines op korte afstand van woningen voor de bewoners risicoloos zijn. Wat hier in ieder geval nog mee kan spelen is het grote verschil in gevoeligheid van mensen voor dat laagfrequente geluid. Het is beslist niet zomaar iets dat we mogen veronachtzamen. Intussen hebben Provinciale Staten van Friesland besloten om plaatsing van windturbines uit te stellen om eerst nader onderzoek te doen. Ook voor de gemeente Olst- Wijhe lijkt mij nader onderzoek op zijn plaats

---

Conclusie

Beleidskaders zijn niet duidelijk.

Onderzoeksgebied E valt binnen andere bestemmingsplannen, waarin windmolens niet op hun plek zijn.

Metingen en analyses zijn bij verschillende windmolens gedaan, niet transparant.

De gezondheidsrisico's zijn erg groot gezien de afstand bewoning en windmolens.

Tevens zijn erop internationaal en nationaal (windmolens op zee) niveau allerlei onderzoeken gaande ten aanzien van rendement en gezondheidsaspecten.

Het nutsbedrijf nog een aantal jaar nodig heeft om alle opgewekte energie te kunnen verwerken.

Het plaatsen van industriële windmolens ten koste gaat van het welbevinden en gezondheid van de bewoners. Daarnaast is het een ingrijpende aantasting van het landschap langs de Soestwetering en hebben windmolens negatieve gevolgen voor allerlei dieren in deze omgeving.

Zorg dat de gemeente de uitslagen van **recente ontwikkelingen en onderzoeken**, zoals bv de windmolen op de Maasvlakte op 7 km afstand van het dichtstbijzijnde huis, eerst goed in beeld heeft voordat we gaan nadenken om ze hier in een rustig landschappelijk gebied te plaatsen.

Z83

Gemeente Olst-Wijhe college van burgemeester en wethouders
Postbus 23
8130 AA WIJHE
aangetekend
Per e-mail: gemeente@olst-wijhe.nl

Contactpersoon
Dhr. mr K.A. Luehof
0592 382562 (vr. afwezig)
k.luehof@unive.nl

Datum 11 juli 2019
Ons kenmerk 404/10953576

Onderwerp: zienswijze tegen Ruimtelijke visie Duurzame Energie (Energie

Geacht college,

De heer [naam] heeft mij gevraagd de ontwerp-Ruimtelijke Visie Duurzame Energie met bijbehorende stukken, waaronder het PlanMer te bekijken. Tot en met 18 juli 2019 kan een ieder een zienswijze indienen.

Het volgende wordt opgemerkt.

Aan welke voorwaarden moet het voldoen?

“De resultaten van het planMER worden tijdens dit gebiedsproces gebruikt om met inwoners te praten over wat wel en niet acceptabel wordt geacht en welke voorwaarden opgenomen moeten worden in de Ruimtelijke visie Duurzame Energie. Het gebiedsproces en het planMER hebben elk, onafhankelijk van elkaar, invloed op de inhoud van deze visie.”

“Ook de voorwaarden waaronder projecten daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd, zowel ruimtelijk als op het gebied van participatie, zijn in deze visie opgenomen.

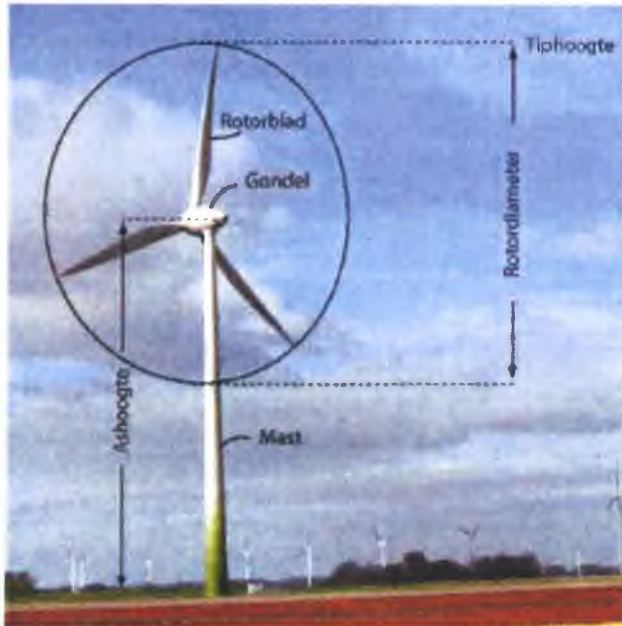
Een initiatiefnemer moet aantonen dat hij aan deze voorwaarden voldoet vóórdat er een bestemmingsplanprocedure wordt opgestart of een omgevingsvergunning wordt afgegeven.”

De heer [naam] ziet graag nog de volgende voorwaarden opgenomen, naast de al opgenomen voorwaarden:

- Een afstand van minimaal 1500 meter tot (individuele) woningen
- Windmolens hebben een ashoogte van maximaal 80/100 meter.
- De tiphoogte van de windmolen is maximaal 120/149 meter. Dan hoeft er geen ‘obstakelverlichting’ op de molen. In goed overleg met de omwonenden is het mogelijk om hogere windmolens tot 160 meter te plaatsen. Dat kan ervoor zorgen dat er minder

molens nodig zijn of dat het meer oplevert voor de omgeving. Dit moet worden vastgelegd in een omgevingsovereenkomst tussen de ontwikkelaar en alle omwonenden (unaniem).

- Tijdelijke plaatsing van windmolens voor de duur van maximaal 16 jaar. Bij uitzondering en goed gemotiveerd en in overleg met de omwonenden (unaniem) mag dit ook 20 jaar worden.

Aantal benodigde molens juist?

Analyse, van Figuur 5 uit de ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon Olst Wijhe en de tekst die daarbij hoort in beleidskader 2, levert het volgende op.

1 TJ = 277.778 kilowatthours (kwh)

9 TJ = 2.500.000 kilowatthours (kwh)

200 TJ = 55.555.555 kilowatthours (kwh)

3 MW windmolens levert ongeveer 6.500.000 kwh op.

Voor 200 TJ heb je 8,5 windmolens nodig die elk 3 Mw opleveren.

Voor 400 TJ heb je het dubbele nodig, te weten 17 windmolens

Voor 900 TJ heb je 39 windmolens nodig.

Jaartal	TJ	duurzaam	windturbines	gemeente gaat uit van	
2020	954	191	8,2	3	of 36 ha.
2030	871	467	20	8	of 96 ha.
2050	871	871	38	17	of 204 ha

Geluid en gezondheid

In Nederland is één algemene norm voor het geluid van windturbines. Deze norm is gelijk voor zowel een industriegebied als voor het stille platteland. De geproduceerde hoeveelheid geluid wordt gemiddeld over de periode van één jaar. De 47 dB Lden (Level day-evening-night) geluidscontour wordt berekend op basis van het bron geluidsniveau van de windturbine en aan de hand van het gemiddelde windaanbod ter plaatse. In de praktijk kan dit leiden tot geluidsniveaus ruim boven de 47dB. Dit is dus boven de norm die wordt geadviseerd door de WHO.¹

Bewoners van Marle moeten er dus rekening mee houden dat ze in hun tuin vrijwel nooit meer kunnen genieten van de stilte van het landelijk gebied. Ook zullen ze waarschijnlijk 's nachts hun ramen moeten sluiten om de geluidsoverlast van de windturbines te beperken.

Uit onderzoek van TNO² blijkt dat er ook bij een afstand van een windturbine van 880 meter nog steeds sprake zal zijn van (ernstige)geluidshinder (5% binnenshuis, 10 % buitenshuis) en slaapverstoring. Dit betekent dat in Marle e.o. (ca 80 inwoners) minimaal 8 bewoners ernstige geluidshinder zullen ondervinden. Cliënten vinden dit onacceptabel.

Naast het hoorbare geluid is er echter ook onhoorbaar infrageluid. Dat infrageluid wordt door medici aangegeven als de meest ziekmakende factor van windturbines³. Er zijn vele aanwijzingen dat het infrageluid van windturbines een negatief effect heeft op de gezondheid van mensen⁴

Mensen die binnen een afstand van 1500 meter van een windturbine wonen hebben twee maal zo vaak last van slaapproblemen als mensen die verder dan 2000 meter van een windturbine wonen⁵

Iedereen die binnen zo'n 1,5 kilometer van een industriële windturbine woont, heeft hinder van geluid, het hele jaar door, jaar in jaar uit. De direct omwonenden hebben te maken met schade aan hun gezondheid, door gebrek aan slaap en gemoedsrust. Ze moeten het hele jaar wonen met gesloten ramen en deuren, vanwege geluidshinder en ze worden blootgesteld aan infrageluid.⁶

---

¹ <http://www.euro.who.int/en/publications/abstracts/environmental-noise-guidelines-for-the-european-region-2018>

² https://www.tno.nl/media/2187/hinder_door_geluid_van_windturbines.pdf

³ <https://www.zdf.de/dokumentation/planet-e/planet-e-infraschall---unerhoerter-laerm-100.html?fbclid=IwAR3iWZT024Kp2Z2r0Yk317mOWwZJe-TPzBduWZ-eRWgV8djDyhGwyYAHZ8s>

⁴ <https://www.medischcontact.nl/nieuws/laatste-nieuws/artikel/windmolens-maken-wel-degelijk-ziek.htm>

⁵ <https://europepmc.org/abstract/med/30270297>

⁶ <https://stopthesethings.com/2017/01/30/getting-away-with-murder-how-the-wind-industry-rigged-noise-rules-around-the-world/>

In de MER is geen rekening gehouden met het effect van windturbines op de verspreiding van gewasbeschermingsmiddelen in en rondom het buurtschap Marle en het Natuurnetwerk Nederland NNN en het Natura-2000 gebied.

Veel burens van boeren maken zich zorgen over wat er direct naast hun huis en tuin wordt gespoten en of dat overwaait. Bovendien mag er alleen bij vrijwel windstil weer worden gespoten. Drift is het verwaaien van spuitvloeistof tijdens de toediening van gewasbeschermingsmiddelen. Drift bij bespuitingen heeft nadelige gevolgen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater, niet doelwit planten en arthropoden, bijen en leidt tot een groter risico op blootstelling van omwonenden.⁷

In het 'Onderzoek Bestrijdingsmiddel en Omwonenden' dat in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het Ministerie van Economische zaken is uitgevoerd is aangetoond dat omwonenden van bloembollenvelden aan hogere concentraties bestrijdingsmiddelen worden blootgesteld dan mensen die verder weg wonen. Omwonenden worden ook langer blootgesteld dan tot nu toe was bekend. Ook in de luiers van baby's die binnen 250 meter afstand van bollenvelden wonen worden pesticiden aangetroffen.

Uit onderzoek blijkt dat de turbulentie op een afstand van 15 keer de rotordiameter (2,49 km) kan nog merkbaar hoger kan zijn dan de achtergrondwaarde (zie MER Windplan Blauw). Uit praktijkmetingen blijkt dat in ongunstige situaties op een afstand van 10 keer de rotordiameter (1,66 km) de turbulente snelheid 25 tot 50 procent hoger ligt. Dit betekent dat er binnen 2,5 kilometer van windturbines, ten gevolge van turbulentie, er sprake zal zijn van meer drift van gewasbeschermingsmiddelen. Dit heeft een nadelige invloed op het fysieke woon en leef klimaat in buurtschap Marle het IJsselgebied. Dit zijn gebieden die onderdeel zijn van het Natuurnetwerk Nederland / Nature-2000 waar een "nee, tenzij" beleid geldt en de natuur voorrang heeft boven andere belangen.

In de MER is geen rekening gehouden met insectensterfte ten gevolge van de windmolens "Windmolens zijn ten onrechte een blinde vlek in de discussie over de achteruitgang van insectenpopulaties," schrijft De Telegraaf⁸. Volgens een nieuw Duits onderzoek sneuvelen er 's zomers wel 5,3 miljard insecten per dag tegen de molenwieken van de ruim 31.000 Duitse windmolens. Elk jaar blijft er 1200 ton aan vlinders en andere vliegende insecten als residu achter

---

⁷ <https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksinstituten/plant-research/Geavanceerde-landbouwtechnologie/Onderzoeksthema's-en-expertises/Spuittechniek-gewasbescherming/Drift-gewasbeschermings-middelen.htm>

⁸ <https://www.telegraaf.nl/nieuws/3331858/miljarden-insecten-te-pletter-tegen-windmolens>

dagelijks berichten die wijze op een sterke toename van weerstand op dit gebied. Bezwaren lopen uiteen van horizonvervuiling, verrommeling van het landschap, geluidoverlast, gezondheidsproblemen, aantasting van natuurwaarde en schade aan de natuur zoals vogelsterfte en insectensterfte.

b. Deze kentering heeft overigens ook geleid tot een positieve ontwikkeling, namelijk dat steeds meer bedrijven, waaronder agrarische bedrijven, zich steeds meer bewust worden van hun mogelijke bijdrage aan de opwekking van duurzame energie op een wijze die minder belastend is dan grootschalige toepassing van zon op het land en grote windmolens. Zij zien meer en meer in dat hun daken bijvoorbeeld beter verhuurd kunnen worden aan initiatiefnemers, grond verhuurd kan worden aan initiatiefnemers om een kleine windmolen (tot 50 meter) te laten plaatsen en dat biogasproductie door initiatiefnemers ook op hun bedrijf plaats kan vinden. Deze partijen realiseren zich steeds meer dat zij daardoor zelf kunnen voorkomen dat landbouwgrond onnodig ingenomen wordt door zonneparken. Dat laatste is namelijk ook in strijd met hun bedrijfsbelangen en het verhuren van daken levert geld op. Dit voorkomt tevens eerder genoemde bezwaren ten aanzien van het landschap et cetera en kan zonder eerder genoemde ruimtelijke besluitvorming. Als laatste kan gezegd worden dat veel meer bedrijven hiermee de mogelijkheid krijgen om, ook financieel, te participeren. De agrarische sector, die met betrekking tot natuur en milieu nogal eens bekritiseerd wordt, kan een zeer belangrijke bijdrage leveren aan de verduurzaming van de energievoorziening.

c. De laatste maatschappelijke ontwikkelingen ten aanzien van de bouw van grootschalige zonneparken windparken is zeer verontrustend. Er is een scheuring waarneembaar tussen initiatiefnemers, bouwers en grondeigenaren aan de ene kant en tegenstanders, die geconfronteerd worden met de aanwezigheid van de parken in hun leefomgeving, aan de andere kant. Dit is een maatschappelijke ontwikkeling die onderdeel moet zijn van de afwegingen in de besluitvorming. Het voornemen van participatie alleen is niet voldoende.

Olst 04-Juli 2019

onze zienswijze dat de bovenstaande tekst uit de visie zou moeten luiden: dat de gemeente Olst-Wijhe 36 ha zonneveld of minimaal 3 windturbines moet realiseren om de doelstelling van 20% duurzame energie in 2020 te behalen *indien dat niet op andere en vooral minder belastende wijze bereikt kan worden*. De gemeente Olst-Wijhe kiest dus niet voldoende voor de meest evenredige oplossing.

ZIENSWIJZEN TEN AANZIEN VAN ONDERDELEN DIE ONTBREKEN IN DE VISIE

1. De visie bevat geen eisen aan de maximale hoogte van de windmolens. Het is onze zienswijze dat dit wel het geval zou moeten zijn. Het is mijn zienswijze dat die hoogte zeer ver onder de door wethouder Blind genoemde voor hem wenselijke hoogte van 240 meter tiphoogte zou moeten zijn. Een molen met die afmeting staat nog niet op land in Nederland. Een molen van 245 meter wordt op dit moment voorbereid op de Maasvlakte.

2. De visie geeft geen enkele verplichting aan initiatiefnemers om geld te reserveren om windmolens te slopen als de initiatiefnemer failliet gaat of wanneer er over enkele jaren betere en meer renderende technieken bestaan en de windmolens niet meer renderen. De geschiedenis leert dat dergelijke technische en maatschappelijke ontwikkelingen erg snel kunnen gaan, zeker nu de maatschappelijke druk en bijkomende financiën de ontwikkelingen versnellen. Wat vandaag gewenst is, is morgen achterhaald of ziekmakend. De energievisie spreekt dus niet over een levensloopplan ten aanzien van grootschalige voorzieningen met betrekking tot wind en zon. Voor de voorzieningen, waarover in de energievisie wordt gesproken, wordt het belang van het hebben van een plan om de eventuele voorzieningen te onderhouden, repareren, vervangen, te bergen e.d. niet onderkend. Dat is een onzorgvuldigheid.

3. De visie geeft geen enkele verplichting aan initiatiefnemers om geld te reserveren om planschade ter vergoeden.

4. De visie noemt wel laagvlieggebieden als plaatsen waar geen windmolens kunnen komen, maar ik lees niets in de visie over grondberoering. Er zijn gronden benoemd in de omgeving van Boskamp/Middel en mogelijk op de andere voorgestelde locatie waarbij je niet zomaar de grond in mag. Volgens plattegronden zijn er gronden bij die zijn benoemd als ecologisch woongebied en waarin je daarom niet mag graven. Wij maken bezwaar tegen het niet meenemen van dit argument.

5. In de maatschappij zijn inmiddels ontwikkelingen ingetreden. Zowel op het gebied van alternatieven als het gaat om duurzame energieopwekking, zoals een geheel nieuwe vorm van kleinschalige vergisting van mest op het agrarisch bedrijf, grootschalige zon op daken alsook maatschappelijk. De visie spreekt hier niet over als alternatieven om windmolens als laatste optie niet te hoeven plaatsen. In de visie wordt wel duidelijk dat windmolens de laatste optie zijn, maar er wordt met geen woord gerept hoe die laatste optie te kunnen vermijden. De scope van de energievisie is te nauw en de huidige visie niet actueel is (ook ten aanzien van de ontwikkelingen op dit gebied). Er zijn ook maatschappelijke ontwikkelingen en de visie onderkent het bestaan en de gevolgen daarvan niet. Wij maken bezwaar tegen het niet verwerken van in dit punt genoemde ontwikkelingen.

a. Er is op dit moment een scherpe negatieve kentering gaande in de attitude ten opzichte van grootschalige toepassing van zon en wind en zeer zeker op het land. In de media verschijnen bijna

aan degene die veel meer opoffert dan een paar vierkante meter weiland en die daar bovendien geen keuze in heeft.

De winstmarge op de windmolens die nu gebouwd worden is zo'n 15%. Dat betekent dat een molen in 15 jaar wel 3 miljoen euro kan opleveren. Daarbij is een half miljoen euro aan subsidie. Die subsidie is feitelijk belastinggeld. Zonder de lasten en de lusten redelijk en rechtvaardig te regisseren, werkt de gemeente mee aan het verrijken van de eigenaren op kosten van de belastingbetaler en over de rug van degene die de lasten ervaren. Dat wordt niet anders als het eigenaarschap voor 50 of voor 100% bestaat uit inwoners en bedrijven uit onze gemeente. Dat klinkt wel sympathiek, maar wat betekent dat voor de direct omwonenden? Ook burgers en bedrijven uit onze gemeente willen net als iedere aandeelhouder: rendement. Het is onze zienswijze dat de gemeente zichzelf niet in de uitverkoop moet zetten en door hier aan mee te werken zonder de rechtvaardige verdeling van lasten en lusten te garanderen. Wanneer de gemeente het faciliteert dat investeerders (extern of uit de gemeente), grondeigenaren en de gemeente zelf zich verrijken, dan is er sprake van het misbruiken van de bevoegdheid door de gemeente. Wij noemen in dit geval ook de gemeente vanwege de suggesties in de visie dat er geld zou kunnen stromen naar: gebiedsontwikkeling in het algemeen, asbestverwijdering in het algemeen, mobiliteit en zorg. Dat zijn posten op de begroting van de gemeente.

Het is onze zienswijze dat een redelijk deel van die kennelijk ruimhartige grondvergoeding, net als een redelijk deel van het rendement, direct ten goede moet komen aan de degene die met de lasten waaronder de aantasting van het woongenot en de (financiële) schade wordt geconfronteerd. Wanneer de gemeente laat zien wat solidariteit is en wat visie is, noemt de gemeente daar een substantieel percentage van het te verwachten rendement. In dit voorbeeld willen investeerders ook investeren tegen 8% rendement. Dat is in een waarde vaste en solide investering een prima percentage. Idem voor de grondeigenaar. Wanneer die twee maal de economische waarde ontvangt voor zijn vierkante meters, kan hij daar niet ontevreden over zijn. Wanneer hij binnen de door de gemeente vast te stellen straal valt, ontvangt hij een gelijke vergoedingen zoals de andere bewoners binnen het beschadigde gebied.

Het is onze zienswijze dat een dergelijke visie breed en concreet in moet gaan op schadevergoeding omdat die schade een zekerheid is. Zoals gezegd is er schade door aantasting van het woongenot, waardevermindering van onroerend goed door die aantasting van het woongenot, maar ook door vernieling van de landschappelijke waarde, risico's op gezondheidsschade et cetera. Wij maken nadrukkelijk bezwaar tegen de totale afwezigheid daarvan.

Opmerking 21

Paragraaf 5.1 stelt dat de gemeente Olst-Wijhe 36 ha zonneveld of minimaal 3 windturbines moet realiseren om de doelstelling van 20% duurzame energie in 2020 te behalen.

Zienswijze bij opmerking 21

Het is onze zienswijze dat deze opmerking laat zien dat deze visie niet verder kijkt dan het behalen van de eigen gemeentelijke doelstelling door de grootschalige opwek door grote zonnevelden en windparken. Van deze visie wordt door de gemeente steeds beweerd dat deze noodzakelijk om eventueel grootschalige zonnevelden en windparken te kunnen bouwen als dat noodzakelijk is. Het is

Het is daarbij onze zienswijze dat de gemeente aan de direct omwonenden, die in de genoemde belangen worden geschaad, een vergoeding daarvoor moet toekennen. De gemeente moet zich daarbij inspannen voor een regeling die voorkomt dat die bewoners de gang naar de rechter moeten maken om in aanmerking te komen voor een (plan)schadevergoeding wegens waardevermindering van hun onroerend goed en een compensatie voor de beperking van hun woongenot. Het is onze zienswijze dat de gemeente financiële en andere kaders stelt waaraan de initiatiefnemer heeft te voldoen.

In het derde aandachtspunt in de visie geeft een opmerking over het verdelen van lasten en lusten. Een deels concrete opmerking. Er moet een straal worden bepaald. Er staat niet bij wie die straal bepaalde, maar de tekst bij het eerste aandachtspunt doet vermoeden dat het de eigenaar is van het windpark. De opmerking sorteert tevens voor op de hoogte van de lusten. Dit onderdeel heeft het over het *kunnen* (niet moeten) ontvangen van een tegemoetkoming in de jaarlijkse energierekening. Niet om te dienen als schadevergoeding, maar om betrokkenheid bij het windpark te vergroten. Dat lijkt te gaan om een relatief gezien symbolisch bedrag. De energierekening van een huishouden bedraagt gemiddeld 2.100 euro per jaar. Een tegemoetkoming is een financiële welwillende bejegening, een gedeeltelijke vergoeding. Een gedeelte van 2.100 euro per jaar staat in geen verhouding tot de individuele financiële schade en de beperkingen van het woongenot, aantasting van de gezondheid et cetera. Dit bedrag staat ook niet in verhouding tot wat de investeerders, grondeigenaren en eigenaren van gronden hiermee verdienen en wat het de gemeente opbrengt als zij geld ontvangen uit het in de visie genoemde fonds. Zie als toelichting op deze laatste zin vooral ook de volgende alinea.

In de alinea direct onder de aandachtspunten staat een intentie die onbegrijpelijk is. De visie zegt dat initiatiefnemers *uitgenodigd* moeten worden om de grondvergoeding (begrepen wordt de vergoeding aan de grondeigenaar die een winmolen op zijn grond toelaat) naar rato te verdelen met *aangrenzende grondeigenaren*. Klaarblijkelijk gaat het om een zeer ruimhartige vergoeding die de economische waarde ruim overstijgt. Anders is deze uitnodiging onbegrijpelijk.

In de praktijk betekent dit dat de vermoedelijk relatief (gerelateerd aan de economische waarde van landbouwgrond met m2) ruimhartige vergoeding aan de grondeigenaar dit zou moeten delen (uitgenodigd) met de eigenaar van een perceel weiland of bouwland dat daar naast is gelegen. Het betreft in dit geval vaak een eigenaar van een perceel die niet tevens een bewoner is die de lasten ervaart. Die persoon of rechtspersoon ontvangt dan een deel van de grondvergoeding waar hij geen vierkante meter grond voor op hoeft te geven en waar hij ook geen enkel nadeel door ondervindt. De ontvanger van de grondvergoeding behoort zijn vergoeding te delen met een aan te duiden groep of groepen van bewoners die financiële schade leiden en waarvan hun woongenot wordt aangetast. Om het voorbeeld op de locatie Boskamp/Middel nog concreter te maken. Het zou zo maar kunnen geburen dat de windmolen geplaatst wordt op een perceel van agrarisch bedrijf X en dat de Stichting IJssellandschap, als "buurman", daar een vergoeding voor krijgt vanuit de grondeigenaar. Het is onze zienswijze dat de grondvergoeding, wanneer deze de economische waarde ver te boven gaat en deze wordt gedeeld met de aangrenzende grondeigenaren, een perverse prikkel is die niet is uit te leggen. Het is onze zienswijze dat de grondvergoeding niet meer mag bedragen dan twee maal de economische waarde en dat de initiatiefnemers daarmee meer geld kunnen en moeten toewijzen

- Inwoners en bedrijven uit Olst-Wijhe participeren in een *windpark*, bij voorkeur via een energiecoöperatie, waarbij inwoners (mede)eigenaar zijn en kunnen besluiten over de bestemming van de opbrengst van het windpark.
- Voor elk *windpark* wordt **een fonds** opgericht waarin jaarlijks een afdracht wordt gestort vanuit het windpark. Een voorbeeld hiervan is de NWEA Gedragscode.
- Per *windpark* wordt bepaald binnen welke straal rond het windpark omwonenden een tegemoetkoming in hun jaarlijkse energierekening kunnen ontvangen om betrokkenheid bij het windpark te vergroten.

Naast deze voorwaarden worden initiatiefnemers **uitgenodigd om andere vormen van participatie** toe te passen, **in het bijzonder het naar rato verdelen van de grondvergoeding met aangrenzende grondeigenaren** en modellen waarbij inwoners elektriciteit kunnen afnemen van het windpark.

Een fonds kan benut worden voor versterking of verbetering van landschap en daarmee bijdragen aan versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied. Maar kan ook dienen als vliegwiel voor het verduurzamen van de woningvoorraad en het bestrijden van energiearmoede of stimuleren van de asbestsanering. **De inwoners kunnen hierover meebeslissen.** Kansen voor gebiedsontwikkeling, maar zorg en mobiliteit kunnen ook ontwikkelingen zijn die ondersteund kunnen worden.

Zienswijze bij opmerking 20

Het eerste aandachtspunt geeft aan dat de eigenaar van het windpark beslist over de bestemming van de opbrengsten daarvan. Daaraan stelt de visie en dus de gemeente geen eisen zoals dat een vooraf bepaald percentage terug moet vloeien naar een gedefinieerde groep van inwoners die de (meeste) lasten ervaren. Zoals de visie ook al aangeeft, kan het zo zijn dat deze gewenste participatie niet van de grond komt en in dat geval beslist een externe eigenaar over de verdeling van de lasten. Dit biedt daarmee geen enkele garantie dat die lasten terecht komen bij degene die de lasten dragen tenzij die eigenaar een filantroop is. Wanneer overigens het eigenaarschap voor een deel (51%) uit bewoners en bedrijven uit de gemeente bestaat, zal dat maar voor een verwaarloosbaar deel bestaan uit direct omwonenden die geïnvesteerd hebben. Met andere woorden het belang van de aandeelhouders zal ook in dat geval prevaleren boven het belang van de direct omwonenden. Die hebben wat dat betreft weinig te verwachten, mits de gemeente zoals gezegd harde randvoorwaarden stelt aan die in de visie genoemde verdeling van lasten en lusten.

Het tweede punt spreekt over een fonds en onder de aandachtspunten geeft de visie een alinea waarin de visie suggesties doet ten aanzien van dit fonds. Het is onze zienswijze dat de genoemde doelstellingen onvoldoende wijzen in de richting van degene die met lasten geconfronteerd worden. Wanneer het daar genoemde geld gebruikt wordt voor bijvoorbeeld asbestsanering in het algemeen of zorg en mobiliteit dan gebruikt de gemeente de opbrengsten oneigenlijk. Deze opbrengsten vloeien feitelijk terug in de gemeentelijke begroting. Wij als direct omwonenden ervaren daarmee de lasten en anderen, waaronder de investeerders en het gemeentebestuur de lasten. Dat getuigt van erg weinig solidariteit. Het is onze zienswijze dat de gelden in dit fonds gereserveerd moeten worden voor een eventuele *sloop van de windmolens* en voor het *vergoeden van (plan)schade* door waardevermindering van het onroerend goed en derving van het woongenot van direct omwonenden. Volgens informatie van de SER worden er door de rechter vergoedingen toegekend van 10% tot 50% van de woningwaarde.

Paragraaf 4.2 herhaalt dat de lokale inwoners en bedrijven voor 100% eigenaar zouden moeten zijn van een zonneveld of windpark. Ook herhaalt de visie dat de opbrengst ten goede moet komen aan inwoners en bedrijven in onze gemeente.

Zienswijze bij opmerking 17

Het is onze zienswijze dat de formulering: “ dat de opbrengst ten goede moet komen aan inwoners en bedrijven in onze gemeente” geen recht doet en niet past bij het slot van deze paragraaf waarin de visie stelt: “Bij een windpark is de noodzaak om *lusten en lasten* te verdelen groter. De *businesscase voor windparken biedt daarvoor doorgaans goede mogelijkheden.*” Het is onze zienswijze dat de visie aan dit laatste en door ons op zichzelf gewenste standpunt geen enkele voorwaarde stelt of daartoe enige garantie geeft. Het is onze zienswijze dat een verdeling van de opbrengsten niet alleen gerelateerd moet zijn aan de gedane investering, maar dat deze verdeling van opbrengsten mede een belangrijke relatie moet hebben met de mate van overlast en schade die inwoners krijgen toebedeeld door een windpark. Het is onze zienswijze dat een visie zoals deze daar concrete voorwaarden aan moet stellen.

Opmerking 18

Paragraaf 4.2 spreekt over de plicht voor een initiatiefnemer om bij het indienen van een projectvoorstel of principeverzoek een uitgewerkt voorstel voor proces- en projectparticipatie te overleggen.

Als het college besluit medewerking te verlenen aan een ruimtelijke procedure dan met initiatiefnemers voorafgaand aan het verlenen van de vergunning een anterieure overeenkomst gesloten waarin afspraken over participatie worden vastgelegd.

Zienswijze bij opmerking 18

De visie stelt onvoldoende eisen aan de inhoud van een in te dienen uitgewerkt voorstel voor proces- en projectparticipatie.

De visie stelt geen eisen aan de inhoud van de anterieure overeenkomst die voor een deel zeker dient te gaan over de vergoeding van schade en overlast aan direct omwonenden.

Opmerking 19

Paragraaf 4.2 spreekt over: “Bij een windpark is de noodzaak om *lusten en lasten* te verdelen groter. De *businesscase voor windparken biedt daarvoor doorgaans goede mogelijkheden.*”

Zienswijze bij opmerking 19

De visie komt niet verder dan algemeenheden zoals “ dat de opbrengst ten goede moet komen aan inwoners en bedrijven in onze gemeente”. Daarmee zegt de visie niets over een verdeling van *lusten en lasten*. Het is onze zienswijze dat de visie zich daar concreet over moet uitspreken. Met een buitengewoon gunstig rendement van 15% op de investering moet een vooraf en dus in de visie bepaald deel daarvan terugvloeien naar degene die het meest geraakt worden door de gevolgen. Het is onze zienswijze dat de visie daar voorwaarden aan moet stellen.

Opmerking 20

Paragraaf 4.2.1 geeft een opsomming van voorwaarden ten aanzien van een participatiemodel.

De locatie Boskamp en feitelijk ook Middel kent relatief weinig omwonenden. De vraag is waar dat aantal aan gerelateerd is. Het is onze zienswijze dat dit onjuist is wanneer er gebieden met een vergelijkbare omvang worden bekeken in het buitengebied van de gemeente.

Opmerking 16

Onder punt 4.1 spreekt de visie over lokale betrokkenheid en lokaal eigendom. Wij plaatsen hieronder enkele citaten uit 4.1.

- én inwoners hebben er *direct of indirect financieel voordeel* van.
- opbrengsten *zo veel mogelijk* ten goede komt aan inwoners en bedrijven in Olst-Wijhe.
- **Voorwaarde** is dat inwoners en bedrijven *bij voorkeur 100% eigenaar* zijn van een zonnenveld of windpark, **maar op zijn minst voor 51%**.
- *streven naar* lokaal eigendom
- projectrendement *zo veel mogelijk* ten goede komt aan inwoners en bedrijven in Olst-Wijhe.
- **Als** zou blijken dat een **lokale energiecoöperatie** een project **niet** of zeer moeizaam van de grond krijgt, moet een **nieuwe afweging** worden gemaakt. Er kan vervolgens worden gekeken naar **andere samenwerkingsvormen** met partijen waarmee initiatieven wel van de grond komen.

Zienswijze bij opmerking 16

Het is onze zienswijze dat deze formulering geen enkele garantie biedt aan de inwoners die straks het meeste last hebben van de gevolgen van windmolens. Er wordt gesproken over inwoners en bedrijven *in de gemeente*. Het is onze zienswijze dat het financieel voordeel veel meer naar een aan te duiden groep van direct omwonenden zou moeten terugvloeien. Zij ervaren immers de overlast. Dat kan in meedelen in de opbrengst of in afkopen van nadelen en waardevermindering van eigendommen.

Daarnaast geeft de formulering geen enkele garantie en geeft geen harde verplichting aan initiatiefnemers. Woorden als: *direct of indirect financieel voordeel, zoveel mogelijk, bij voorkeur et cetera* zijn nietszeggend. Dat wordt vooral duidelijk in het laatste aandachtspunt. Dat geeft aan dat als een lokale initiatiefnemer niet wordt gevonden, dan moet gekeken worden naar een andere samenwerkingsvorm.

Het is onze zienswijze dat de inhoud van de tekst, die bij het laatste aandachtspunt staat, niet slaat op de enige harde voorwaarde die wel in deze opsomming is opgenomen. Wij doelen daarbij op de voorwaarde zoals beschreven in het derde aandachtspunt. Daar geeft de visie de harde voorwaarde dat inwoners en bedrijven minstens voor 51% eigenaar moeten zijn van een zonnepark of windpark. In samenhang met de ontsnappingsclausule, zoals beschreven in het laatste aandachtspunt, betekent dat er eventueel gekeken moet worden naar andere samenwerkingsvormen, maar dat die 51% eigendom, ook in die samenwerkingsvorm, een voorwaarde blijft.

Opmerking 17

Over het derde punt “slagschaduw op gevels is niet toegestaan.” In deze formulering is dat een harde voorwaarde die wethouder Blind op de afsluitende bijeenkomst in Den Nul meerdere keren hardgrondig bevestigde. Dat klinkt bevredigend, maar dat is het niet. Inwoners wonen niet alleen achter de gevel, maar ook voor en naast hun gevel. Dat geldt voor ons allemaal, maar zeker voor bewoners van het buitengebied. Wonen doe je ook op je erf. Met het erf bedoelt de wet de grond gelegen direct rond de woning bedoeld om te wonen. In de door de gemeente gekozen formulering ontstaat er slagschaduw op erven. Dat betekent in praktische zin dat als bewoners zich buiten op hun terras bevinden dat direct voor, achter of naast hun woning gelegen is, zij daar de gevolgen van slagschaduw mogen ondervinden. Dat betekent dat, juist als het mooi weer is en de zon schijnt, zij daar een ernstige aantasting van hun leefomgeving moeten dulden. Het is onze zienswijze dat er geen slagschaduw mag worden toegestaan op erven en gevels.

Over het vijfde punt “gewenste combinatie van een windpark met zonneveld(en)”. Gezien de landschappelijke eisen die het planMER aan beide typen stelt is dat tegenstrijdig.

Opmerking 14

Onder punt 3.3 geeft de visie aan dat er een optimum gezocht moet worden tussen enerzijds de energieproductie en benutting van een zoekgebied voor windenergie en anderzijds de bescherming van het woon- en leefklimaat van inwoners en van natuur- en landschapswaarden.

De volgende volzin geeft aan dat negatieve effecten zoals gesignaleerd en beoordeeld in het planMER met maatregelen kunnen worden beperkt.

Zienswijze bij opmerking 14

De visie geeft niet aan op welke maatregelen hier wordt gedoeld. Voor de negatieve effecten verwijst de visie naar het planMER, maar naar maatregelen verwijst de visie niet. De visie spreekt over het feit dat “maatregelen genomen *kunnen* worden”. Het is onze zienswijze dat daar moet staan dat maatregelen genomen *zullen* worden. Het woord kunnen in combinatie met onbekende maatregelen geeft geen enkele garantie ten aanzien van de bescherming van het woon- en leefklimaat van inwoners en van natuur- en landschapswaarden.

Opmerking 15

Ten aanzien van punt 3.3.3 Gebied E (Boskamp) het volgende. De visie geeft aan dat rekening gehouden moet worden met de daar opgesomde punten.

Zienswijze bij opmerking 15

De visie concretiseert niet wat rekening houden met betekent en concretiseert niet wat die maatregelen kunnen of moeten zijn. Dit geeft geen enkele richting en garantie. Initiatiefnemers zullen er vast rekening mee houden. Meer wordt in de visie immers niet gevraagd of verlangd.

Het is onze zienswijze dat de gemeente onderzoek moet doen naar ervaringen elders in Nederland en de ons omringende landen waar men een langjarige ervaring en onderzoeksresultaten heeft ten aanzien van windmolens in de leefomgeving. Hier in onze gemeente ervaring opdoen met windmolens in de leefomgeving zonder vergelijkbare ervaringsgegevens en onderzoeksresultaten mee te nemen in de visie getuigt van een gebrek aan zorgvuldigheid dat grenst aan naïviteit en zelfs aan gemakzucht. De gemeente heeft vanuit het zorgvuldigheidsbeginsel de onderzoeksplicht om deze beschikbare gegevens mee te nemen in de besluitvorming.

De visie beperkt zich tot de wettelijk verplichte onderzoeken en rapportages. Kennis hebben van bestaande informatiebronnen die een beter en zorgvuldiger besluit kunnen opleveren, worden hiermee bewust genegeerd. Als voorbeeld neem ik de norm voor de afstand tussen windmolens en woningen. Vanwege het feit dat men in Nederland de geluidsproductie mag middelen over een heel jaar en in landen als Duitsland, België en Denemarken niet, zijn in die landen de afstandsnormen twee tot drie keer zo groot. De Nederlandse normen resulteren volgens het RIVM in een percentage van ernstige geluidhinder binnenshuis van 9 procent van de bewoners waar de geluidsbelasting gelijk is aan de wettelijke norm (Bron SER). Kortom leer van ervaringen van anderen en durf de gevolgen daarvan voor het maken van verantwoorde keuzes te accepteren.

<https://www.nrc.nl/nieuws/.../nederlands-turbines-relatief-dicht-bij-huis-1532921-a1001...>

Opmerking 13

Paragraaf 3.2.2.4 geeft een puntsgewijze opsomming van ruimtelijke voorwaarden waaraan een initiaties voor een windenergieproject moet voldoen.

- Er moeten minimaal drie windmolens in een rechte lijnopstelling staan.
- Windparken volgen de structuren in het landschap.
- Slagschaduw op gevels is niet toegestaan.
- Er moet een beheersplan voor behoud of versterking van de weidevogelstand zijn.
- De gemeente ziet graag dat concrete opties voor de combinatie van een windpark met zonneveld(en) worden geïnventariseerd en uitgewerkt.
- Voortdurend zichtbare obstakelverlichting ten behoeve van de luchtvaartveiligheid (vastbrandend of knipperend) wordt niet toegestaan, tenzij hierdoor de uitvoerbaarheid in het geding komt.¹⁸
- Er moet een participatieplan voor financiële en procesparticipatie worden opgesteld (zie hoofdstuk 4)

Zienswijze bij opmerking 13

Over het tweede punt “ windparken volgen de structuren in het landschap.” De windmolens zijn voor een ieder zichtbaar vanaf het maaiveld tot kilometers in de omtrek. De structureren in het landschap, zoals bijvoorbeeld de Soestwetering of wegen, zijn alleen zichtbaar als structuur vanuit de lucht cq op kaart. De wetering bevindt zich onder het maaiveld en is alleen zichtbaar wanneer men zich langs die wetering begeeft of de wetering oversteekt. In die gevallen ziet men de wetering, maar niet de structuur in het landschap. Het is mijn zienswijze dat deze voorwaarde fictief is.

Daarnaast kruist de eventuele lijn van windmolens langs de Soestwetering de hoogspanningskabels. Dat verstoort die structuur. Die dominante aanwezigheid van die masten en kabels komt niet terug in de beschrijving en die is zoals gezegd zeer veel zichtbaarder dan de structuur van de wetering. Dit lijkt op schrijven naar je gewenste resultaat.

opmerking wordt door de bewoners die zich uiten tegen de bouw van windmolens ook opgevat als het bagatelliseren van hun zorgen daarover. Als het dan “maar een visie” is, waarom heeft de wethouder daar eigen zeggen zoveel werk van gemaakt om die visie met de burger te bespreken.

Tijdens de raadsvergadering op maandag 20 mei 2019 vroeg raadslid Hans Olthof aan wethouder Blind hoe hij nu achteraf dacht over het gevoerde gebiedsproces. Wethouder Blind gaf aan dat hij daar nu achteraf wel zijn bedenkingen bij had en dat hij dat een volgende keer anders zou doen. Het is onze zienswijze dat dit gebiedsproces geen waarde mag hebben in deze visie en geen motivatie mag zijn voor toekomstige besluiten omdat dit proces onzorgvuldig is geweest.

Het is onze zienswijze dat het gebiedsproces feitelijk een informeren karakter had. De gemeente heeft op de informatieavonden het ontwerp van de visie gedeeld met de inwoners en daar ideeën en meningen over verzameld. Hetgeen op die avonden door inwoners is ingebracht, heeft niet geleid tot een aanpassing of nadere invulling van de visie. Anders rest de vraag welke opmerking of mening heeft geleid tot welke aanpassing van het ontwerp van de visie.

Opmerking 11

Paragraaf 3.2.2.2 spreekt over regionale afstemming ten aanzien van de onderzoeksgebieden A (Marle), B1 (Herxen) en C (Welsum). Omdat de gemeente Olst-Wijhe eerst met de buurgemeenten wil afstemmen, worden er daarom in deze drie van de vijf zoekgebieden geen optimalisatiemogelijkheden uitgewerkt. Dit is volgens de visie de wens van de buurgemeenten en inwoners.

Zienswijze bij opmerking 11

Het is onze zienswijze dat er door dit standpunt drie van de vijf gebieden te eenvoudig en zonder goede motivatie buiten beschouwing zijn gelaten. Door deze frictie met de buurgemeenten niet tijdig te onderkennen, beperkt de gemeente Olst-Wijhe meteen de alternatieven, waardoor het kan zijn dat achteraf gezegd wordt dat één van die drie locaties misschien beter was geweest. Beter met betrekking tot overlast en schade en beter voor wat betreft rendement. Het is onze zienswijze dat de visie daarmee niet zorgvuldig is omgegaan met de in Nederland zeer schaars beschikbare ruimte. De visie spreekt over het gegeven dat Olst-Wijhe ten aanzien van de opwek van duurzame energie geheel zelfstandig aan de doelstellingen wil voldoen, maar maakt zich met het standpunt over deze drie onderzoeksgebieden afhankelijk van de buurgemeenten. Dat is tegenstrijdig en willekeurig.

Opmerking 12

Paragraaf 3.2.2.3 spreekt over het gegeven dat de gemeente graag ervaring wil opdoen met een eerste windpark binnen de gemeente, binnen de drie gebieden die niet aan de grenzen van de gemeente liggen.

Zienswijze bij opmerking 12

Het is onze zienswijze dat gezien de gevolgen voor bewoners, leefklimaat, gezondheid, landschap, natuur et cetera er geen sprake kan en mag zijn van een dergelijk project “om daarmee ervaring op te doen binnen de gemeente”. De gevolgen zijn te ingrijpend en het terugdraaien daarvan is praktisch gezien onmogelijk. Dat zijn argumenten om een deel van de gemeente niet als proeftuin te gebruiken. Inwoners zijn geen proefpersonen.

Zienswijze bij opmerking 9

Deze visie geeft geen uitleg en invulling van deze uitgangspunten die op gespannen voet met elkaar staan. Wij willen antwoord op de vraag hoeveel maximale ruimte voor rendabele duurzame energieprojecten betekent. Vanaf welk rendement is een energieproject rendabel?

Wat verstaat de visie onder maximale bescherming en wanneer gaat deze bescherming voor op de maximale ruimte zoals beschreven onder het eerste aandachtspunt.

Het derde aandachtspunt verlangt maximale *mogelijkheden* voor deelname aan projecten door inwoners, bedrijven en organisaties. Wanneer die mogelijkheden worden gecreëerd, is aan de voorwaarde in de visie voldaan. Wanneer er vervolgens niet of nauwelijks deelgenomen wordt, kan het energieproject toch doorgang vinden omdat voldaan is aan de eis zoals die hier geformuleerd is. Het is mijn zienswijze dat dit derde uitgangspunt anders geformuleerd dient te worden. Wij verwijzen naar het streven in deze visie (51% eigendom) en naar het Klimaatakkoord van 2019 waarin staat dat gestreefd moet worden naar een eigendomsverdeling waarbij 50% van de productie in eigendom is van de lokale omgeving. Het is onze zienswijze dat 50% van de bedoelde deelname een dwingende voorwaarde moet worden voor een initiatiefnemer.

Opmerking 10

De visie stelt in 3.1.2 dat de gemeente een uitgebreid gebiedsproces doorlopen met haar inwoners en dat de gemeente de inwoners en hun belangen daarmee een volwaardige plaats heeft gegeven in het besluitvormingsproces.

Zienswijze bij opmerking 10

Gezien het grote aantal "late aanhakers", zoals wethouder Blind de bewoners die zich uitspraken tegen de eventuele bouw van grote windmolens tijdens de afsluitende bijeenkomst in Den Nul noemde en de activiteiten die daarna door omwonenden van de locatie Boskamp/Middel zijn ondernomen, stellen wij dat het gebiedsproces kennelijk onzorgvuldig is geweest en dat de direct betrokkenen en hun belangen geen volwaardige plaats hebben gekregen in het besluitvormingsproces. Dat is in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur.

Wij als bewoners van de locatie Boskamp/Middel zijn na die bijeenkomst in gesprek gegaan met de raadsfracties en wij hebben elkaar als buurtgenoten geïnformeerd over het feit dat deze visie bestaat en wat de gevolgen zijn van de inhoud van deze visie. Daarbij werd keer op keer duidelijk dat de communicatie omtrent dit onderwerp kwalitatief en kwantitatief onvoldoende is geweest. De toon van de communicatie vanuit de gemeente was veel te vrijblijvend, getuige ook de door wethouder Blind herhaaldelijk uitgesproken woorden: "er is nog niets aan de orde beste mensen, het is maar een visie en er is nog helemaal niets besloten". Wanneer een wethouder dit steeds herhaalt op de bijeenkomsten waaronder in ieder geval de afsluitende bijeenkomst, waar er (ook naar eigen zeggen) onverwacht veel tegenstanders van dit plan zijn afgekomen, dan is hij daarmee niet transparant over de plaats en belang van het beleid in het besluitvormingsproces. Dat beleid geeft immers de kaders voor de besluiten die daarover later worden genomen. De bestuursrechter houdt de gemeente daarbij aan zijn eigen beleid. De gemeente kan straks geen gronden aanvoeren om een aanvraag van een initiatiefnemer af te wijzen anders dan conform het nu vast te stellen beleid. De gewraakte

niet anders. Zeker wanneer men de in 2019 gestarte monovergister aan de steunenbergerweg in Middel meetelt in de berekeningen. Een betrouwbare overheid is transparant over de cijfers waarop het zijn beleid baseert. De burger moet volledig kunnen vertrouwen op de juistheid daarvan. Het bestuur behoort de volksvertegenwoordiging volledig en juist te informeren hierover. Het in deze visie genoemde percentage van 9% duurzaam opgewekte energie lijkt onjuist te zijn. De bron waarop dit cijfer is gebaseerd ontbreekt. Het mag geen trend worden dat de overheid niet transparant is over belangrijke cijfers zoals dat het geval was bij het wegwerken van ernstige delicten in de cijfers over criminaliteit onder asielzoekers onder verantwoordelijkheid van de toenmalige staatssecretaris Mark Harbers van Veiligheid. Het achterhouden van klimaatcijfers door premier Rutte was ook lastig uit te leggen door hem. Niet volledig en zeer transparant zijn over de cijfers die het fundament moeten vormen voor de te maken keuzes, maakt dat de burger zijn bestuur gaat wantrouwen. Dat geeft erg veel weerstand, nog meer dan de inhoudelijke kwestie zelf.

Opmerking 8

De visie geeft in paragraaf 2.2.2 de beleidsdoelen van de provincie. Daarin staat dat Overijssel in 2023 ten minste 20% van de provinciale energiebehoefte duurzaam wil opwekken en in 2030 30%. De doelstelling van 2020 wordt ingevuld met zonne- en windenergie. De gemeente Olst-Wijhe heeft zichzelf tot doel gesteld om 20% duurzame energie op te wekken in 2020. Dat is drie jaar eerder dan de doelstelling van de provincie. De inleiding van de visie spreekt over de landelijke doelstelling van 14% duurzame opwek in 2020 en in 2023 16 procent. Het klimaatakkoord dat in 2019 moet worden ondertekend, zet in op 49% CO₂-reductie in 2030.

Zienswijze bij opmerking 8

Wanneer de gemeente zorgvuldig onderzoek doet naar de actuele cijfers betreffende de opwek van duurzame energie wordt duidelijk hoeveel energie er nog duurzaam opgewekt moet worden om aan de doelstellingen te voldoen. Dan kan een technisch en maatschappelijk verantwoorde keuze worden gemaakt op welke wijze dat het best gerealiseerd kan worden. In de huidige visie lijkt het wel alsof de actuele stand van zaken fictief naar beneden toe wordt bijgesteld en de te behalen doelen naar boven waardoor een fictieve noodzaak ontstaat om heel snel grote windmolens te bouwen. De motivatie onder eventuele besluiten wordt daarmee onvoldoende. Het is onze zienswijze en meteen onze vraag op grond waarvan de gemeente de geformuleerde doelen wil behalen afwijkend van de provinciale en landelijke doelen? Dit levert zoals eerder door ons gesteld besluiten op die belastender zijn voor bewoners, gezondheid, milieu, landschap et cetera dan noodzakelijk en evenredig.

Opmerking 9

De visie spreekt in hoofdstuk 3 over drie uitgangspunten om tot een optimale ruimtelijke afweging te komen. Volgens de visie worden deze drie uitgangspunten tegen elkaar afgewogen. Het betreft:

- **maximale** ruimte voor rendabele duurzame energieprojecten, inclusief zicht op doelbereik in 2020 en daarna
- **maximale** bescherming van inwoners, natuur en landschap;
- **maximale** mogelijkheden voor deelname aan projecten door inwoners, bedrijven en organisaties.

op de wieken. Dat zijn, tussen april en oktober, zo'n vijf tot zes miljard insecten per dag. Wetenschappers waarschuwen al jaren voor een achteruitgang van het aantal insecten.

Onderzoek van de Radboud Universiteit in samenwerking met Duitse collega's concludeerde in 2017 dat de totale biomassa aan vliegende insecten sinds 1989 met ruim 75 procent is afgenomen. Als een van de grootste oorzaken voor die 'biodiversiteitscrisis' wordt meestal naar landbouwgif gewezen. Het plaatsen van windmolens heeft een veel sterker negatief effect op beschermde vogels en vleermuizen. Ze worden niet alleen geraakt door de wieken van de windturbines (tip snelheid 75 m/s = 270 km / uur). Door de insectensterfte ten gevolge van windturbines (aanvaringsslachtoffers, en slachtoffer van verspreiding van gewasbeschermingsmiddelen) zal flora en fauna nog verder worden aangetast. Door de komst van windturbines zal de insecten populatie nog verder afnemen en zal er geen voedsel meer zijn voor vogels en vleermuizen.

Windmolens zijn ten onrechte een blinde vlek in de discussie over de achteruitgang van insectenpopulaties. Voor het eerst heeft een Duitse studie berekend hoeveel zwevende beestjes zich te pletter vliegen in windparken. De uitkomsten „zijn zorgwekkend”, concludeert hoofdonderzoeker Franz Trieb. Jaarlijks zweeft er 24.000 ton aan insecten langs de rotorbladen van de ruim 31.000 Duitse windmolens. „Elk jaar blijft er 1200 ton aan vlinders en andere vliegende insecten als residu achter op de wieken. Dat windmolens een risico zijn voor trekvogels of vleermuizen was bekend. Dat geplette insecten een aanslag achterlaten op rotorbladen en zo de efficiëntie van windmolens beïnvloeden eveneens, stelt Trieb. „Dat heeft zelfs geleid tot een hele sector van schoonmaakbedrijven voor windparken. Maar wat het effect van de botsingen is voor de voedselketen of voor soortenpopulaties, dát is tot nu toe genegeerd.”⁹ Een studie in het European Journal for Wildlife Research¹⁰, toont dat insecten sterk aangetrokken worden door de witte en lichtgrijze kleur van de turbines.

Los van het bovenstaande, menen cliënten dat een zorgvuldige afweging van de gezondheidsaspecten, die de realisatie van een windpark met zich zal brengen, ontbreekt. De nu al voorziene (cumulatie van) hinderaspecten kan namelijk aanzienlijke gevolgen hebben voor de volksgezondheid. Cliënten stellen daarom bij deze zowel het bevoegd gezag als de initiatiefnemer aansprakelijk indien zij niet voldoen aan hun zorgplicht.

---

⁹ <https://www.telegraaf.nl/nieuws/3331858/miljarden-insecten-te-pletter-tegen-windmolens>

¹⁰ <https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10344-010-0432-7>

Uit de documentaire 'Down Wind'¹¹ uit Ontario, Canada en de documentaire 'Infraschall-Unerhörter Lärm'¹² uit Duitsland blijkt dat er wel degelijk negatieve effecten zijn van windturbines in de nabijheid van woningen.

Uit de documentaires blijkt ook dat de psychische schade, die bewoners zullen oplopen door het onverkoopbaar worden van hun woningen, niet moet worden onderschat. Gelet hierop verzoeken cliënten u om het gezondheidsaspect bij de vaststelling van het ruimtelijke visie zorgvuldig in de afweging te betrekken en niet slechts te volstaan met een milieutoets.

Tot nog toe heeft de Raad van State haar uitspraken met betrekking tot hinder van windturbines gebaseerd op een rapport van de RIVM uit 2015¹³. Volgens een recent rapport van de WHO zou geluid van windmolens niet hoger mogen zijn dan 45 dB¹⁴. Er zijn inmiddels meerdere recente wetenschappelijke studies die wel degelijk een verband leggen tussen windturbine geluid, slaapverstoring en gezondheid:

- [Wind Turbine Noise and Sleep: Pilot Studies on the Influence of Noise Characteristics](#)¹⁵
- [The effect of wind turbine noise on sleep and quality of life: A systematic review and meta-analysis of observational studies](#)¹⁶
- [Health Effects Related to Wind Turbine Sound, Including Low-Frequency Sound and Infrasound](#)¹⁷
- [The politics of evidence: Conflicting social commitments and environmental priorities in the debate over wind energy and public health](#)¹⁸

Ook het RIVM verdiept zich in de gevolgen van laagfrequent geluid¹⁹. Op 10 oktober 2018 heeft de Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) haar [nieuwe gezondheidskundige richtlijnen](#)²⁰ voor omgevingsgeluid gepubliceerd²¹.

¹¹ <https://www.youtube.com/watch?v=55-jBCjtJ88>

¹² <https://www.zdf.de/dokumentation/planet-e/planet-e-infraschall---unerhoerter-laerm-100.html?fbclid=IwAR3iWZT024Kp2Z2r0Yk3l7mOWwZJe-TPzBduWZ-eRWgV8djDyhGwyYAHZ8s>

¹³ <https://www.rivm.nl/nieuws/geluid-van-windturbines-nader-bekeken>

¹⁴ <https://www.medischcontact.nl/nieuws/laatste-nieuws/artikel/who-geluid-windturbines-gezondheidsrisico.htm>

¹⁵ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6266820/>

¹⁶ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/25982992>

¹⁷ <https://link.springer.com/article/10.1007/s40857-017-0115-6>

¹⁸ <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214629618309654>

¹⁹ <https://www.rivm.nl/geluid/laagfrequent-geluid>

²⁰ <http://www.euro.who.int/en/health-topics/environment-and-health/noise/environmental-noise-guidelines-for-the-european-region>

²¹ <https://www.rivm.nl/geluid/wet-en-regelgeving/internationaal>

Van:
Verzonden: 16 juli 2019 22:16
Aan: gemeente Olst-Wijhe
Onderwerp: windmolens Boskamp/ Middel

Wethouder Blind,

Niemand wil een windmolen die iedereen moet zien in Olst, Bizar idee en nog wel 3 stuks in dit prachtige gebied waar weinig wind is.

Wat zie ik graag: dat er meer onderzoek komt voor ander mogelijke heden, zoals water stroming in Weterink bij sluizen, andere windmolens in plaats van wieken turbines ,op alle schuren waar asbest sanering komt die dan ook weer vol leggen met zonnepanelen,

Kijken wat de rendement is met biogas, daar is nog veel in te winnen.

Maar nu wil ik bezwaar in dienen voor deze waanzinnige plannen en ideeën hier in Gemeente Olst.

Met vriendelijke groet

Verzonden vanuit [Mail](#) voor Windows 10

Z79

College van burgemeester en Wethouders

gemeente@olst-wijhe.nl

Betreft: zienswijze 'ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon'.

Olst, 12 juli 2019

Geachte college.

Hierbij dienen wij onze zienswijze in t.a.v. van bovenstaande visie. Hoe denken jullie de waardevermindering van ons huis te compenseren? Wordt hier in de energie visie rekening mee gehouden en een voorwaarde in opgenomen?

Ook al zijn we al op leeftijd we maken ons ernstig zorgen over het welzijn van mens en dier het behoud van de natuur en het mooie Sallandse landschap. Wij zijn natuurmensen en zijn trots op Salland /Overijssel. Deze wijze van energieopwekking staat hier haaks op. Wat wordt er terug gedaan voor Middel/Boskamp, het buitengebied om de natuur, het woongenot te verbeteren ter compensatie van de windmolens. Graag willen wij deze plannen inzien.

Daarnaast maken we ons ernstig zorgen over wat het doet met onze wegen in de periode dat de molens worden aangelegd. Is het nog veilig voor ons fietsen? Kunnen wij de Boskamp nog bereiken? Hoe gaat dat er uit zien?

Onze burens hebben een biogasinstallatie. Doen wij dan niet voldoende aan duurzaamheid als straat zijnde. Wij klagen niet over extra geluid of verkeersdrukke. Maar die windmolen erbij, in combinatie met de grasklinkers wordt het echt te veel.

Daarna komt er ook nog slagschaduw bij. Precies op de achterkant van ons huis waar we altijd lekker buiten kunnen zitten. Dus uitzicht, gehoor en slagschaduw war we hinder van hebben. Weet u wat voor geluidhinder, decibels en laagfrequentie tonen, en hinderlijke slagschaduw deze hoge molens veroorzaken en wat voor effecten dit heeft voor de volksgezondheid?

Hoe kan het dat U hier windmolens willen plaatsen waarbij huizen dicht bij staan terwijl in Denemarken en Duitsland de huizen minimaal 1 km op afstand moeten staan? Sterker nog. Denemarken wil ze niet meer op land hebben staan. Alleen nog op zee.

En wat voor effect heeft dit op dieren? Weten ondernemende agrariërs wat dit betekend voor hun vee en daarbij hun producten? Het vee zal ongetwijfeld ook minder melk produceren als hun welzijn aangetast wordt.

Hoe gaan jullie om bij bovengenoemde schade die veroorzaakt wordt hierdoor. Hoe ziet de schade regeling eruit?

Hoe denken jullie de woongenot en waardevermindering huizen van deze omgeving te compenseren? Wordt hier in de energie visie rekening mee gehouden en een voorwaarde in opgenomen?

Z80

Aan de gemeenteraad van de gemeente Olst-Wijhe

Onderwerp : zienswijze ten aanzien van de Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon als onderdeel van de Duurzaamheidsvisie.

Datum: 15 juli 2019

Geachte gemeenteraad,

Via deze brief geef ik mijn zienswijze ten aanzien van het plaatsen van windmolens zoals de visie die bedoeld op de plaatsen zoals in de visie weergegeven.

Mijn visie ten aanzien van het plaatsen van de windmolens

Het is mijn zienswijze dat de gemeente Olst-Wijhe het plaatsen van industriële windmolens in het buitengebied van de gemeente Olst-Wijhe niet mogelijk moet maken. Dat is mijn zienswijze omdat:

- Bij overname van ouderlijk huis ben ik van mening dat het plaatsen van de windmolens een negatief effect heeft op de waarde van mijn toekomstige woning.
- Geregeld komen wij op deze plek om bij te tanken en te genieten van de omgeving en de rust. De windmolens zouden afbreuk doen en de rust verstoren. Daarnaast zijn de laatste stille plekken in de gemeente daarmee voorgoed verleden tijd. Ik maak bezwaar tegen de keuze om deze serene stilte te overstemmen met het geluid van de windmolens.
- Niet voldoende transparant is hoeveel procent duurzame energie er reeds wordt opgewekt binnen de gemeente.
- De gemeente aangeeft ervaring op te willen doen met misschien wel de grootste windmolens op het land. Een soortgelijk experiment wordt straks ook uitgevoerd op de Maasvlakte. En als het aan de gemeente ligt in het kleinschalige coulisselandschap in het buitengebied van Olst-Wijhe. Deze visie lijkt te zijn ontstaan vanuit het Napoleonsyndroom. Ik maak bezwaar tegen het zijn van een onderdeel van een dergelijk experiment.
- Ik van mening ben dat het plaatsen van de windmolens een negatief effect heeft op mijn gezondheid, door onder andere de geluidsoverlast.
- De gemeente op het gebied van bescherming van de belangen van bewoners geen millimeter verder gaat dan wat de wet op dit moment vereist, terwijl het een feit is dat in een snel ontwikkeld onderwerp als dit de wetgeving altijd achter de wetenschap aan komt. Ik doel daarbij op het geluid en in het bijzonder laagfrequent geluid (geluid is immers geen kwestie van dB alleen), slagschaduw, nadelen voor insecten, vogels en vleermuizen et cetera. Ik maak daarom bezwaar tegen het volledig negeren van rapporten over laagfrequent geluid van de WHO en het RIVM, rapporten ten aanzien van negatieve ervaringen met grote windmolens in Duitsland en Denemarken op deze fronten. Ik maak bezwaar dat dergelijke onderzoeken geen deel uitmaken van de visie, wat maakt dat de visie een tunnelvisie wordt. Hoewel een tunnelvisie impliceert enige visie. Deze visie bevat vooral te rooskleurige intenties die straks leiden tot tegenvallers voor de betrokken inwoners en de gemeente.

- Alleen al het mogelijk trachten te maken van windparken door het ontwerpen van deze visie heeft geleid tot maatschappelijke onrust en het erg onwenselijk is dat windparken tot een splijtzwam in de samenleving verworden.
- Onvoldoende is onderzocht of de klimaatdoelstellingen kunnen worden behaald met andere technieken en ander beleid.
- Er wordt aangegeven dat er in dit gebied relatief weinig mensen wonen, waarbij de gemeente impliceert aan deze 'kleine groep inwoners' minder waarde te hechten. Deze mensen kiezen speciaal voor deze omgeving (natuur – rust -gezondheid enz).
- Wij als buitenstaanders slecht geïnformeerd zijn over de plannen van de gemeente om windmolens te plaatsen in buiten gebieden. Ik ben van mening dat de gemeente de bewoners van de gemeente Olst – Wijhe iedereen beter had moeten informeren.

Wijhe 15 juli 2019.

Z81

Van:
Verzonden: 16 juli 2019 12:40
Aan: gemeente Olst-Wijhe
CC:
Onderwerp: Zienswijze t.a.v de Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon als onderdeel van de duurzaamheidsvisie.

College van Burgemeester en wethouders
Gemeente Olst-Wijhe
Per e-mail verzonden; gemeente@olst-wijhe.nl

16 juli 2019

Zienswijze, ontwerp Ruimtelijke visie Duurzame Energie

Indiener: .
-- . .

Handtekening;

Geachte raad en college,
Mail gemeente@olst-wijhe.nl / postbus 23 8130AA Wijhe

Aangaande de ontwerp- ruimtelijke visie Duurzame Energie(voorheen Energievisie)
Die ter inzage ligt. Deze heeft betrekking op het gehele grondgebied van de gemeente Olst-Wijhe.

De visie bevat ruimtelijk beleid t.a.v grootschalige duurzame energieprojecten met zon en wind binnen de gemeente Olst-Wijhe. Ze gaat in op de wijze waarop de gemeente zich voorspelt dat deze projecten gerealiseerd kunnen worden.

Graag willen we gebruik maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen m.b.t onderstaande visie en plan MER inclusief alle bijbehorende stukken.

- Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon.(2019)
- Plan MER grootschalige wind- en zonneparken Olst-Wijhe(4-6-2019).

Onze zienswijze t.a.v de volgende onderwerpen:

-participatie

-Geconsolideerde Provinciale verordening(2019) uitsluitingsgebied windturbines en EHD-bos
Spijkerbos/soestwetering.(gebied E, buitengebied Boskamp/ Middel.

- Geluidsoverlast(overschrijding Db met de nieuwe omgevingswet)
- Noaberschap.

- Onvoldoende onderzoek/cijfers door gemeente Olst-Wijhe.
- Toekomstvisie RO loopt. Of tot 2024 waarin staat beschreven GEEN windmolens
- In ons Sallands landschap.
- Gebied E(Boskamp) tegenstrijdige gegevens in het rapport van Bosch en Rijn.
- Wethouder Blind staat niet open voor de mening van de omwonenden, tevens toont hij geen empathie voor het woongenot en de belevings/leefomgeving van de omwonenden.
- Lokale initiatieven worden niet gehoord.
- Wat betekent het voor de gezondheid van de bewoners/ omwonenden .
- De hoogte van de windmolens hier de hoogste van Nederland moeten zijn?
- Wat betekent het voor de vogels, insecten, vlinders, vleermuizen in dit gebied.
- Geluidsoverlast en slagschaduw.

Participatie:

Wordt en is er wel goed geluisterd naar omwonenden en zijn zij wel ruim van te voren ingelicht over de plannen voor / over

Het plaatsen van de hoogste windmolens van Nederland in hun voor- achtertuin?

NEE.

We worden verwezen naar de huis aan huisbladen/ Facebook /en website van de gemeente Olst maar de gemeente heeft zijn plicht om direct betrokkenen direct (middels een persoonlijke brief) in te lichten.

Zelfs op de jaarlijkse informatie avond van de gemeente in eetcafé Boskamp stond dit voor bewoners van de Boskamp en zijn buitengebied niet op de agenda.

Geconsolideerde Provinciale verordening:

Bent u op de hoogte dat uw onderzoeksgebied E .buitengebied Boskamp/Middel

Bijna volledig een geconsolideerde verordening van de Provincie heeft? Het bos aan de Steunenbergerweg, het bos aan de overkant van de Soestwetering, de Soestwetering tot aan de Dingshofweg en bijna het gehele gebied er omheen ook nog eens valt onder EHS(applas van Overijssel) nu NNN, Natuur Netwerk Nederland van de provincie Overijssel!

Dit is verboden gebied voor windmolens.

En ook hebben wij het mooie monumentale landgoed Spijkerbosch in onderzoeksgebied E staan. Waar straks achter de oprijlaan een rij windmolens zal verrijzen. Dit is vernieling van het aangezicht. Voor landgoed de Ossebosch zal een windmolen de achtertuin ontsieren en landgoed Boxbergen krijgt deze ontsierend3 windmolens in zijn voortuin.

Geluidsoverlast:

Enkele jaren geleden is er veel weerstand geweest tegen het versmallen van de wegen in en rondom het buitengebied van de gemeente Olst-Wijhe met het aanleggen van graskeien, die als daar met een snelheid van 60 km/ p uur(waar vaak wel met 80 km en> gereden wordt) er een Db 75 gemiddeld aanwezig is, waar de Db van de windmolens van minimaal 47 Db bijkomt. Nog niet te spreken over de evt geluidsoverlast van Vliegveld Lelystad die in de toekomst daar nog bij komen.

Dit geeft erg veel geluidsoverlast. Maar ooktoen heeft de gemeente geen gehoor gegeven.

Noaberschap:

Noaberschap is zo belangrijk! Vroeger maar ook nu nog steeds. Vele burenbuizen zijn behalve noabers ook familie van elkaar en helpen elkaar waar ze kunnen.in voor- en in tegenspoed./ goede en slechte tijden. Maar helaas nu een noaber minder die ook nog eens familie is. De vaders van deze noabers waren elkaars maatj3s, de kinderen elkaars vriendjes en nu.....hebben de plannen voor de koms van de windmolens daar een eind aangemaakt en ze staan er nog niet eens! De spanningen tussen tegenstanders en voorstander (mogelijke grondeigenaar) die allen omwonenden zijn heeft het noaberschap geen goed gedaan.

Onvoldoende / onzorgvuldig onderzoek:

In de oordeelsvormende vergadering van 26 maart jl. heeft de raad wethouder Blind de opdracht teruggegeven met de pracht op hoeveel % van de 20% zit de gemeente Olst-Wijhe nu inmiddels? De cijfers in de oude visie waren van 2016(7%), nu in de vernieuwde visie de cijfers van 2017 met een minimale stijging van 2%. De opgave van deze minimale stijging in de visie is in strijd met alle landelijke cijfersdie juist Vanaf 2016 een hele sterke stijging laten zien op dit punt. Voor wat betreft de huidige stand van zaken baseert de gemeente zich op verouderde. Ijzers uit 2016 en

// of mogelijke onvolledige cijfers in 2017.(Landelijk 14% in 2020 en 16% in 2023) is dit veel lager aar de gemeente Olst- Wijhe

Egt de lat veel te hoog voor zichzelf en voor zijn inwoners.

Helaas heeft wethouder Blind wederom de cijfers van 2018 en een prognose van 2019/2020 niet weergegeven in de vernieuwde visie. Dus hebben wij de bewoners van het buitengebied besloten op de fiets te stappen en alle mooie groene energieprojecten handmatig te gaan tellen. Het verslag zal voorzien zijn van foto,s van O.a. Zeer grote stallen e schuren met zonnepanelen, nieuwbouwprojecten in Olst-Wijhe die bijna allemaal voorzien zijn van zonnecollectoren en natuurlijk de 2 of 3 windmolens tellende energie opwekkende monovergister in Middel.

Behalve dat deze monovergister vele huishoudens voorziet van biogas reduceert hij zoveel CO2 dat het heel dorp Boskamp het hele jaar kan auto rijden. En aan het eind brengt het nog eens voedingsvolle koemestkorrels op. Helaas is deze monovergister niet meegenomen in de nieuwe visie. Wat natuurlijk absurd is.

Alleen wind en zon terwijl deze monovergister zeker een, misschien wel twee of drie windmolens opbrengt wanneer je alles mee testwagen hij opbrengt.(biogas/ CO2, vermindering van de uitstoot van methaan en koemestkorrels.)

Het antwoord van wethouder Blind op hoeveel % zitten wij nu in de gemeente Olst-Wijhe was zoveel makkelijker voor ons geweest samen met bv de monovergister en de kleine windmolen bij boeren(max25 meter) samen heden kunnen oplossen.

Toekomstvisie RO:

De nog geldende bestemmingsplan Ruimtelijke Ordening Buitengebied Olst-Wijhe geldt nog tot 2024(Hierin staat duidelijk beschreven GEEN windmolens in ons Sallands landschap)

Het plangebied is niet geschikt voor het grootschalig opwekken van windenergie.

Voor het opwekken van energie via kleinschalige windmolens weegt het beperkte rendement van kleinschalig windmolens niet op tegen de aantasting van de landschappelijke kwaliteiten en wordt daarom in het bestemmingsplan niet mogelijk gemaakt.

Kan deze nog steeds geldende RO bestemmingsplan buitengebied Olst-Wijhe maar zo van tafel geveegd worden?

Tegenstrijdige gegevens rapport van Bosch en van Rijn!:

Het rapport van windenergie Olst-Wijhe van juni 2016 concludeerd dat er 5 locaties zijn waar het ontwikkelen van windenergie ruimtelijk mogelijk is.

Gebieden A,B,C,D,E.

Het gebied E Boskamp/ Middel wordt hier in een tabel 5 keer en ja scoort en dus het minst in aanmerking komt van de 5 gebieden.

JA voor leefomgeving

JA voor buisleidingen

JA voor Ecologie

JA voor hoogspanning

JA voor straal pad,

Tot onze verbazing lezen we in een nieuw visie van mei 2019 in de rapportage van hetzelfde bedrijf Bosch en van Rijn dat gebied E het beste uit de bus komt omdat het weinig knelpunten heeft!!!!

Wethouder Blind staat niet open voor mening omwonenden:

Wij de bewoners van het buitengebied Boskamp/ Middel hebben goede en interessante gesprekken gehad met bijna alle fracties. Met de voorzitters maar. Ook met de leden van de fracties CDA, VVD, GB, en D,66(14-8). We hebben een informatief en goed app contact met elkaar. De fracties en de bewoners waren erg enthousiast over de keukentafelgesprekken en de rondleidingen. Helaas kunnen we dat van de portefeuille houdende wethouder Energie niet zeggen. Bij elke (raads) vergadering en/of kernenbezoek is hij niet een keer het gesprek met ons aangegaan. Dit is toch een taak van de wethouder? Met zijn verontruste/ ongeruste burgers een gesprek aangaan? En naar ze luisteren. Hij ging liever met een bus(CO2)? Naar een monovergister in Denekamp i.p.v. op de fiets naar zijn eigen enthousiaste inwoner in Middel te gaan, die al jaren aan het investeren is in groene energie en deze ondernemende boer krijgt veel belangstelling van andere gemeenten, de provincie en is een groot voorbeeld voor boeren in heel Nederland.

Wethouder Blind heeft meerdere malen op persoonlijke titel een uitnodiging gehad en is tot op heden(14-juli 2019) niet op deze uitnodiging. Ingegaan. In zijn functie zou ik er voor kiezen met mijn eigen inwoners in gesprek te gaan, en als wethouder moet je een mensen,mens zijn en van mensen houden! Er voor je eigen inwoners zij / klaar staan.

Lokale initiatieven worden niet gehoord:

Zoals in het vorige punt al aangegeven kan er op andere manieren (aangegeven door de bewoners van het buitengebied)energie opgewekt worden.

Dit vergt een investering van de gemeente (waarvoor door de provincie miljoenen euro,s beschikbaar zijn) en die weer terug moeten komen naar de inwoners voor de infrastructuur die. Odin is voor biogas, zonne-energie en straks misschien voor de waterstof. Op deze duurzame initiatieven moet de gemeente Olst- Wijhe inzetten. (zie citaat Groene rekenkamer uit de Stentor van 12 januari 2018). Zij zijn een onafhankelijk bedrijf. (Wij als bewoners willen een ander(lees onafhankelijk) adviesbureau, die door de inwoners van Olst-Wijhe wordt gekozen.

Wat betekent het voor de gezondheid:

Windmolens hebben niet alleen. Maar voordelen. Ze maken behalve electriciteit ook een storend en ver dragend geluid. Als de zon door de wieken schijnt dan heb je flikkerlicht als gevolg van de slagschaduw. Wonen in de buurt van een windmolen is ongezond! Uit onderzoek blijkt dat mensen last krijgen van hoofdpijn, duizeligheid, oorsuizingen, concentratieproblemen en nog meer.([www.medisch contact.nl/laatste nieuws/artikel/windmolens-maken-wel-degelijk-ziek.htm](http://www.medisch-contact.nl/laatste-nieuws/artikel/windmolens-maken-wel-degelijk-ziek.htm))

De grootste windmolens van Nederland op een testlocatie staat maar liefst 7 km van de dichtstbijzijnde woning af!!! Dat zal niet voor niets zijn.

De hoogte van de windmolens:

Helaas staat in de visie niet wat de maximale hoogte mag worden van de windmolens. Wanneer dit niet wordt opgenomen in de visie heeft de projectontwikkelaar carte blanche.

Wij zijn pertinent tegen deze vorm van energie opwekken

Ons verzoek naar de gemeente is om actie te ondernemen door de maximale hoogte vast te leggen.

Wat betekend het voor de vogels, insecten, vlinders, vleermuizen:

Mogen vogels, insecten, vlinders en vleermuizen zich gewoon doorvliegen tegen de windmolens terwijl er voor de grondbijen beschermd worden door het instellen van maaivlakken, er een verbod is op het oplaten van ballonnen in de gemeente Olst- Wijhe?

Wij kunnen dit niet rijmen en vinden het zeer ongewenst dat de gemeente in een EHS/ NNN gebied windmolens willen plaatsen.

Samenvatting:

De gemeente Olst-Wijhe wil het buitengebied Boskamp-Middel windmolens kunnen worden gebouwd, geen kleintjes. De bedoeling is windmolens toe te staan met wieken tot 240 meter hoog , 2x zo hoog als de molens in Deventer en hoger dan het hoogste gebouw van Nederland.De Euromast in Rotterdam is slechts 185meter hoog. Dat ons landschap en ons woonplezier drastisch gaat veranderen als deze plannen doorgaan, lijdt geen twijfel. Ook plannen met grote velden met zonnepanelen zullen het landschap niet onberoerd / onaangetaast laten, maar zij hebben niet de zelfde grote nadelen voor de bewoners. Voor veel mensen is het fantastisch dat de gemeente haast maakt met bescherming van ons milieu maar dat mag niet ten koste gaan van het welbevinden en van de gezondheid van de bewoners die te maken krijgen met industriële windmolens. Die windmolens vormen daarnaast een ingrijpende aantasting van het landschap langs de Soestwetering. Ze hebben negatieve gevolgen voor de vogels, vlinders, insecten en vleermuizen. Over dit alles maken wij ons (terecht) grote zorgen.

Windmolens hebben niet alleen voordelen , ze maken een storend en ver dragend geluid. De wieken zorgen voor flikkerlicht en slag schaduw. Wonen in de buurt van een windmolen is ongezond. Er geldt een verstrengde afstandsnorm waar de gemeente geen rekening mee houdt!

De molen zal in 15 jaar 3 miljoen opleveren maar daarin is ook een halfmiljoen aan belastinggeld inbegrepen. Wij als omwonenden van de locatie Boskamp-Middel hebben ons verenigd in een actiegroep tegen de windmolen plaatsing/ plannen. Wij denken dat het energie vraagstuk ook op een andere, betere manier op te lossen is. Dit zonder de omgeving aan te tasten. Zonder dat omwonende ziek worden. Dit kan met kleinere molens(25meter) die zijn inpasbaar in het landschap en veroorzaken nauwelijks overlast. Op veel daken van huizen en schuren kunnen nog panelen. Mestvergisting op boerenbedrijven is inmiddels kleinschalig en efficiënt toepasbaar. Het levert circulaire dus heel groen biogas op en het beperkt de uitstoot van broeikasgassen uit de mest. Kleine mestvergisters veroorzakers weinig overlast.

Ze kunnen helpen met het mestoverschot en het terugdringen vankunstmestgebruik.

Enorm grote molens zijn waarschijnlijk beter op hun plaats in de Noordzee.

Het blijkt dat ze daar een schuilplaats voor vissen en planten zijn. Het waait er meer en ze worden daar al zonder subsidie gebouwd.

Getekend,

P.s wilt U mij een ontvangst bevestiging sturen?
Tevens zult u deze zienswijze per post ontvangen.

Verstuurd vanaf mijn iPad

Z82

College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Olst-Wijhe
Per mailadres verzonden naar gemeente@olst-wijhe.nl

Olst, 15 juli 2019
Indiener:

Geachte college van Burgemeester en Wethouders,

Hierbij geef ik mijn zienswijze ten aanzien van ontwerp- Ruimtelijke visie Duurzame Energie van de gemeente Olst-Wijhe.

Inhoudelijke reacties.

A. Beleidskaders

TOEKOMSTIG ENERGIEVERBRUIK EN OPWEK VAN DUURZAME ENERGIE

De gemeente stelt zich ten doel om in 2020 20% van het energieverbruik duurzaam op te wekken.

Het provinciale beleid van de provincie Overijssel legt de verantwoordelijkheid voor het planologisch ruimte maken voor windmolens bij gemeenten. In de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) wijst de provincie gebieden aan waar windenergie, onder voorwaarde van goede landschappelijke inpassing, is toegestaan (zie figuur 6). De onderzoeksgebieden voor windenergie in de gemeente Olst-Wijhe liggen alle vijf in deze gebieden.

Gebied E Boskamp valt binnen een NNN gebied van de Provincie Overijssel, dit is een verboden gebied voor windmolens.
Uit het rapport is ook niet op te maken op hoeveel % van de 20% de gemeente al zit.

Vraag: Ik zou graag willen weten op hoeveel % we al zitten.

Laten we kijken naar lokale initiatieven zoals daken met zonnepanelen, monovergisters, kleine windmolens max 25 meter etc
Waarom windenergie op land terwijl er een discussie gaande is van windenergie op zee? Laten we ons kleine landje niet vervuilen met windmolens op land zolang de discussie nog gaande is. Er wordt niet voor niets een project gestart op de Maasvlakte met een windmolen van 245 meter hoog en op 7 km afstand van het dichtstbijzijnde huis.

B. Onderzoek en gebiedskeuze.

1. Gebied E:

-Het onderzoeksgebied E valt bijna geheel in de geconsolideerde verordening van de Provincie NNN gebied. Een lijnopstelling van meerdere molens in gebied E heeft altijd effect op de NNN-gebieden en is planologisch niet mogelijk.

-Staat op de lijst van waardevolle gebieden in het LOP

-Staat het gebied in het geldende bestemmingsplan Ruimtelijke Ordening buitengebied Olst- Wijhe.

Hierin staat: Het plangebied is niet geschikt voor het grootschalig opwekken van windenergie. Voor het opwekken van energie via kleinschalige windmolens weegt het beperkte rendement van kleinschalige windmolens niet op tegen de aantasting van de landschappelijke kwaliteiten en wordt daarom in het bestemmingsplan niet mogelijk gemaakt.

Vraag: Kan de gemeente bovenstaande zomaar naast zich neerleggen?

2. Geluid en slagschaduw van de molen

Er wordt gemeten met verschillende molens. De geluidsberekeningen en andere analyses worden gedaan voor een windmolen van het type GE en de slagschaduwberekening is gemaakt voor een Vestas windmolen.

Vraag: Het lijkt mij duidelijker en transparanter als alle metingen en analyses met dezelfde molen wordt gedaan.

3. Participatie

Voor de totstandkoming van deze ruimtelijke visie heeft de gemeente een uitgebreid gebiedsproces doorlopen met haar inwoners. Hiermee heeft de gemeente inwoners en hun belangen een volwaardige plaats gegeven in het besluitvormingsproces.

Tijdens diverse bijeenkomsten, informatieavonden en gebiedsateliers konden inwoners hun wensen en zorgen inbrengen en meedenken over de invulling van de visie. Zie voor een beschrijving van het gebiedsproces het participatieverslag in bijlage 2.

Het participatietraject was een zoektocht. Voor de betrokken deelnemers, maar zeker ook voor de gemeente zelf. Vooral bij aanvang van het traject was het moeilijk om het informatieaanbod van de gemeente en de informatiebehoefte van

Als betrokkene in gebied E ben ik en andere omwonenden totaal niet meegenomen in het participatieproces. Middels een flyer, van een alerte buurtbewoner, heb ik gehoord dat dit project bij de gemeente loopt.

Ik krijg wel een brief van de gemeente dat we over gaan van minicontainers naar ondergrondse containers, maar informatie over windmolens moet ik maar uit het Huis aan Huis Reklamix halen en is een brief aan de betrokkenen te veel. Schandalig! Hoezo kunnen wij, direct betrokkenen, meepraten over dit project en input geven? Wij wisten van niets.

Tevens zie ik een filmpje op You-Tube waar 30 bewoners op bezoek gaan bij een windmolen (slechts 135 m hoog) o,l,v, Wethouder Blind en velen positief reageren op de windmolen. Ik ben benieuwd wie die 30 personen zijn.

Vraag: Hoe zijn ze geselecteerd en wat is de betrokkenheid met de gemeente en de 5 aangewezen gebieden?

Vraag: Waarom ben ik als direct betrokkene niet persoonlijk uitgenodigd?

4. Onderzoek gezondheidsrisico's

Er is veel discussie over geluidsoverlast, trillingen en slagschaduwen in combinatie met gezondheidsklachten. Er wordt internationaal een verband gelegd tussen wonen in de buurt van windmolens en gezondheidsklachten zoals: slaapverstoring, oorsuizen, hoofdpijn, gehoorschade, psychische problemen etc.

De WHO heeft een advies uitgebracht en bevat strengere normen voor de overlast dan de gemeente Olst-Wijhe zich stelt. Tevens zijn er in veel landen al onderzoek gedaan en adviezen gegeven over de afstand van woningen en windmolens. In Bayern heeft men bepaald dat de woonbebouwing minimaal 10x de hoogte van de windturbine moet zijn, ook dan zal er nog steeds sprake zijn van gezondheidsrisico's. Het RIVM geeft in haar rapporten aan dat hinder door cumulatie van geluid moet worden meegewogen in het beleid (vliegveld Lelystad, militaire oefeningen in 't Harde en dagelijkse normale geluiden). Veel omwonenden wonen straks hemelsbreed een kleine 400 meter van de windturbine af.

Vraag: Wat doet de gemeente met de gezondheidsrisico's van de burgers?

Windmolens maken wel degelijk ziek (bron: Sylvia van Manen: Medisch contact). Windturbines veroorzaken onder meer laagfrequent geluid, slagschaduw en – knipperende – lichten. Dat kan tot gezondheidsproblemen leiden, die echter nog te weinig serieus worden genomen. Ten aanzien van milieu en gezondheid geldt in Nederland het voorzorgsbeginsel. Dit houdt in dat de overheid beschermende maatregelen kan nemen tegen mogelijk schadelijke milieueffecten van een situatie, ook als die effecten nog niet onomstotelijk zijn bewezen. Het beginsel gaat dus over de vraag hoe te handelen bij wetenschappelijke onzekerheid. Het is tijd dat het voorzorgsbeginsel ook wordt toegepast bij de bouw van windturbines in de bewoonde omgeving, omdat ook hier ruim voldoende aanwijzingen zijn voor gezondheidsschade bij omwonenden.

Klachten wereldwijd. Een substantieel deel van omwonenden van windturbines rapporteert wereldwijd identieke klachten: chronische slaapproblemen, hoofdpijn, tinnitus, een drukgevoel op de oren, vertigo, visusklachten, luchtwegproblemen, tachycardie, prikkelbaarheid, concentratie- en geheugenproblemen, en angstgevoelens samengaand met de sensatie van inwendige pulsaties of trillingen zowel slapend als in wakkere toestand. Als mogelijke oorzaken wordt gedacht aan het – deels hoorbare – geluid van turbines, de vibraties die voelbaar zijn, de slagschaduw op woningen, de (knipperende) lichten op de turbines en de visuele impact.

Slaapstoornis. Mensen reageren ook in hun slaap op omgevingsgeluiden. Zelfs geluidsniveaus van slechts 33 dB kunnen autonome, motorische en corticale reacties veroorzaken, zoals tachycardie, lichaamsbewegingen en ontwaken. Ouderen, jonge kinderen en bewoners met een pre-existente slaapstoornis zijn extra *at risk* voor verstoring van de slaap door geluid. Voor de kinderen onder hen geldt dat chronisch slaaptekort de ontwikkeling van hun hersenen remt.

In een Nederlands/Zweeds onderzoek hebben Janssen e.a. de ervaren geluidshinder van windturbines vergeleken met de ervaren hinder door weg-, vlieg- en railverkeersgeluid. De hinder van windturbines werd al op lagere niveaus gerapporteerd. Met de huidige richtlijn voor geluidsbelasting van 41 Lden gedurende de nacht wordt geaccepteerd dat 10 procent van de omwonenden hinder ervaart van turbines.

Omdat de nieuwe en grotere types windturbine meer laagfrequent geluid produceren, zal ook de hinder toenemen. Dit bleek in Houten, waar sinds de plaatsing van een aantal hoge turbines, de omwonenden over geluidsoverlast klagen.

In Denemarken wordt momenteel een bigdataonderzoek uitgevoerd naar de relatie tussen windrichting en -kracht en een aantal gezondheidsafgeleiden. Dit betreft ziekenhuisopnames vanwege acuut coronair syndroom, vroeggeboortes en de prescripties van bloeddrukmedicatie, antidepressiva en slaapmedicatie. In afwachting van de uitkomsten heeft een groot aantal Deense gemeenten de bouw van onshoreturbines gestopt. In Beieren – voorloper in windenergie – heeft de federale overheid in 2016 besloten dat de minimale afstand tussen turbines en bewoning tienmaal de tiphoogte moet bedragen: de 10-H-regel. Deze maatregel heeft ook in hoger beroep stand gehouden. Dit betekent de facto een bouwstop in 90 procent van de deelstaat. Blijkbaar komen de gidslanden tot inkeer. Andere overheden zouden hierdoor gealarmeerd moeten zijn.

Goed onderzoek initiëren. Onderzoek naar de effecten van windturbines op omwonenden beperkt zich in de regel tot interviews en vragenlijsten, ook in Nederland. Mede hierdoor is het niet goed mogelijk om voldoende wetenschappelijke bewijskracht te verzamelen. Er wordt nauwelijks tot geen biomedisch onderzoek gedaan. Dat moet beter. Te denken valt dan aan polysomnografie voor en na plaatsing, meting van stimulus-responstijden bij kinderen voor en na plaatsing (computerspelletjes?), aan tensie- en hartslagmetingen (gedurende de nacht) voor en na plaatsing, enzovoort.

Zolang onvoldoende bekend is of de plaatsing van turbines nabij bewoning veilig is, dient de overheid goed onderzoek te initiëren, tot die tijd het voorzorgbeginsel toe te passen en van plaatsing in stedelijke gebieden af te zien. Dit geldt des te meer omdat er voldoende alternatieven voor de opwekking van groene energie beschikbaar zijn.

Hoe het feitelijk met het risico van laagfrequent geluid voor onze gezondheid weten we helaas nog niet voldoende. Maar er is momenteel alle reden voor wetenschappelijke twijfel aan het feit of grote windturbines op korte afstand van woningen voor de bewoners risicoloos zijn. Wat hier in ieder geval nog mee kan spelen is het grote verschil in gevoeligheid van mensen voor dat laagfrequente geluid. Het is beslist niet zomaar iets dat we mogen veronachtzamen. Intussen hebben Provinciale Staten van Friesland besloten om plaatsing van windturbines uit te stellen om eerst nader onderzoek te doen. Ook voor de gemeente Olst- Wijhe lijkt mij nader onderzoek op zijn plaats

---

Conclusie

Beleidskaders zijn niet duidelijk.

Onderzoeksgebied E valt binnen andere bestemmingsplannen, waarin windmolens niet op hun plek zijn.

Metingen en analyses zijn bij verschillende windmolens gedaan, niet transparant.

De gezondheidsrisico's zijn erg groot gezien de afstand bewoning en windmolens.

Tevens zijn erop internationaal en nationaal (windmolens op zee) niveau allerlei onderzoeken gaande ten aanzien van rendement en gezondheidsaspecten.

Het nutsbedrijf nog een aantal jaar nodig heeft om alle opgewekte energie te kunnen verwerken.

Het plaatsen van industriële windmolens ten koste gaat van het welbevinden en gezondheid van de bewoners. Daarnaast is het een ingrijpende aantasting van het landschap langs de Soestwetering en hebben windmolens negatieve gevolgen voor allerlei dieren in deze omgeving.

Zorg dat de gemeente de uitslagen van **recente ontwikkelingen en onderzoeken**, zoals bv de windmolen op de Maasvlakte op 7 km afstand van het dichtstbijzijnde huis, eerst goed in beeld heeft voordat we gaan nadenken om ze hier in een rustig landschappelijk gebied te plaatsen.

Z83

Gemeente Olst-Wijhe college van burgemeester en wethouders
Postbus 23
8130 AA WIJHE
aangetekend
Per e-mail: gemeente@olst-wijhe.nl

Contactpersoon
Dhr. mr K.A. Luehof
0592 382562 (vr. afwezig)
k.luehof@unive.nl

Datum 11 juli 2019
Ons kenmerk 404/10953576

Onderwerp: zienswijze tegen Ruimtelijke visie Duurzame Energie (Energie

Geacht college,

De heer [naam] heeft mij gevraagd de ontwerp-Ruimtelijke Visie Duurzame Energie met bijbehorende stukken, waaronder het PlanMer te bekijken. Tot en met 18 juli 2019 kan een ieder een zienswijze indienen.

Het volgende wordt opgemerkt.

Aan welke voorwaarden moet het voldoen?

“De resultaten van het planMER worden tijdens dit gebiedsproces gebruikt om met inwoners te praten over wat wel en niet acceptabel wordt geacht en welke voorwaarden opgenomen moeten worden in de Ruimtelijke visie Duurzame Energie. Het gebiedsproces en het planMER hebben elk, onafhankelijk van elkaar, invloed op de inhoud van deze visie.”

“Ook de voorwaarden waaronder projecten daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd, zowel ruimtelijk als op het gebied van participatie, zijn in deze visie opgenomen.

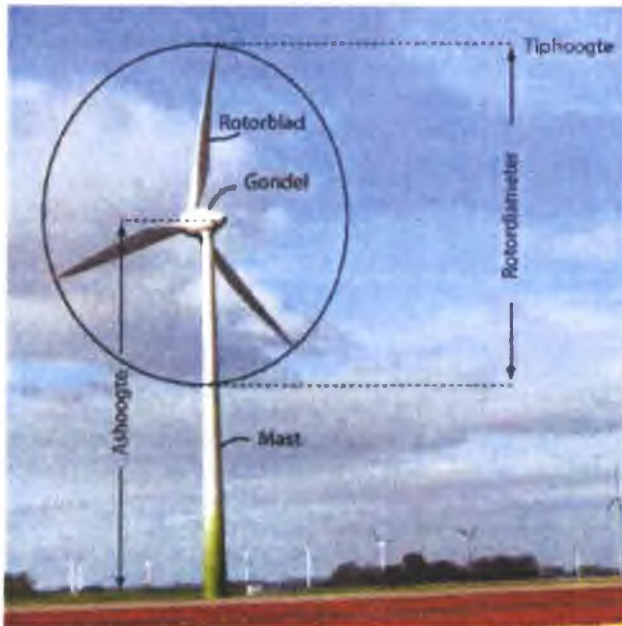
Een initiatiefnemer moet aantonen dat hij aan deze voorwaarden voldoet vóórdat er een bestemmingsplanprocedure wordt opgestart of een omgevingsvergunning wordt afgegeven.”

De heer [naam] ziet graag nog de volgende voorwaarden opgenomen, naast de al opgenomen voorwaarden:

- Een afstand van minimaal 1500 meter tot (individuele) woningen
- Windmolens hebben een ashoogte van maximaal 80/100 meter.
- De tiphoogte van de windmolen is maximaal 120/149 meter. Dan hoeft er geen ‘obstakelverlichting’ op de molen. In goed overleg met de omwonenden is het mogelijk om hogere windmolens tot 160 meter te plaatsen. Dat kan ervoor zorgen dat er minder

molens nodig zijn of dat het meer oplevert voor de omgeving. Dit moet worden vastgelegd in een omgevingsovereenkomst tussen de ontwikkelaar en alle omwonenden (unaniem).

- Tijdelijke plaatsing van windmolens voor de duur van maximaal 16 jaar. Bij uitzondering en goed gemotiveerd en in overleg met de omwonenden (unaniem) mag dit ook 20 jaar worden.

Aantal benodigde molens juist?

Analyse, van Figuur 5 uit de ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon Olst Wijhe en de tekst die daarbij hoort in beleidskader 2, levert het volgende op.

1 TJ = 277.778 kilowatthours (kwh)

9 TJ = 2.500.000 kilowatthours (kwh)

200 TJ = 55.555.555 kilowatthours (kwh)

3 MW windmolens levert ongeveer 6.500.000 kwh op.

Voor 200 TJ heb je 8,5 windmolens nodig die elk 3 Mw opleveren.

Voor 400 TJ heb je het dubbele nodig, te weten 17 windmolens

Voor 900 TJ heb je 39 windmolens nodig.

Jaartal	TJ	duurzaam	windturbines	gemeente gaat uit van	
2020	954	191	8,2	3	of 36 ha.
2030	871	467	20	8	of 96 ha.
2050	871	871	38	17	of 204 ha

Geluid en gezondheid

In Nederland is één algemene norm voor het geluid van windturbines. Deze norm is gelijk voor zowel een industriegebied als voor het stille platteland. De geproduceerde hoeveelheid geluid wordt gemiddeld over de periode van één jaar. De 47 dB Lden (Level day-evening-night) geluidscontour wordt berekend op basis van het bron geluidsniveau van de windturbine en aan de hand van het gemiddelde windaanbod ter plaatse. In de praktijk kan dit leiden tot geluidsniveaus ruim boven de 47dB. Dit is dus boven de norm die wordt geadviseerd door de WHO.¹

Bewoners van Marle moeten er dus rekening mee houden dat ze in hun tuin vrijwel nooit meer kunnen genieten van de stilte van het landelijk gebied. Ook zullen ze waarschijnlijk 's nachts hun ramen moeten sluiten om de geluidsoverlast van de windturbines te beperken.

Uit onderzoek van TNO² blijkt dat er ook bij een afstand van een windturbine van 880 meter nog steeds sprake zal zijn van (ernstige)geluidshinder (5% binnenshuis, 10 % buitenshuis) en slaapverstoring. Dit betekent dat in Marle e.o. (ca 80 inwoners) minimaal 8 bewoners ernstige geluidshinder zullen ondervinden. Cliënten vinden dit onacceptabel.

Naast het hoorbare geluid is er echter ook onhoorbaar infrageluid. Dat infrageluid wordt door medici aangegeven als de meest ziekmakende factor van windturbines³. Er zijn vele aanwijzingen dat het infrageluid van windturbines een negatief effect heeft op de gezondheid van mensen⁴

Mensen die binnen een afstand van 1500 meter van een windturbine wonen hebben twee maal zo vaak last van slaapproblemen als mensen die verder dan 2000 meter van een windturbine wonen⁵

Iedereen die binnen zo'n 1,5 kilometer van een industriële windturbine woont, heeft hinder van geluid, het hele jaar door, jaar in jaar uit. De direct omwonenden hebben te maken met schade aan hun gezondheid, door gebrek aan slaap en gemoedsrust. Ze moeten het hele jaar wonen met gesloten ramen en deuren, vanwege geluidshinder en ze worden blootgesteld aan infrageluid.⁶

¹ <http://www.euro.who.int/en/publications/abstracts/environmental-noise-guidelines-for-the-european-region-2018>

² https://www.tno.nl/media/2187/hinder_door_geluid_van_windturbines.pdf

³ <https://www.zdf.de/dokumentation/planet-e/planet-e-infraschall---unerhoerter-laerm-100.html?fbclid=IwAR3iWZT024Kp2Z2r0Yk3I7mOWwZJe-TPzBduWZ-eRWgV8dJdyhGwyYAHZ8s>

⁴ <https://www.medischcontact.nl/nieuws/laatste-nieuws/artikel/windmolens-maken-wel-degelijk-ziek.htm>

⁵ <https://europepmc.org/abstract/med/30270297>

⁶ <https://stopthesethings.com/2017/01/30/getting-away-with-murder-how-the-wind-industry-rigged-noise-rules-around-the-world/>

In de MER is geen rekening gehouden met het effect van windturbines op de verspreiding van gewasbeschermingsmiddelen in en rondom het buurtschap Marle en het Natuurnetwerk Nederland NNN en het Natura-2000 gebied.

Veel burens van boeren maken zich zorgen over wat er direct naast hun huis en tuin wordt gespoten en of dat overwaait. Bovendien mag er alleen bij vrijwel windstil weer worden gespoten. Drift is het verwaaien van spuitvloeistof tijdens de toediening van gewasbeschermingsmiddelen. Drift bij bespuitingen heeft nadelige gevolgen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater, niet doelwit planten en arthropoden, bijen en leidt tot een groter risico op blootstelling van omwonenden.⁷

In het 'Onderzoek Bestrijdingsmiddel en Omwonenden' dat in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het Ministerie van Economische zaken is uitgevoerd is aangetoond dat omwonenden van bloembollenvelden aan hogere concentraties bestrijdingsmiddelen worden blootgesteld dan mensen die verder weg wonen. Omwonenden worden ook langer blootgesteld dan tot nu toe was bekend. Ook in de luiers van baby's die binnen 250 meter afstand van bollenvelden wonen worden pesticiden aangetroffen.

Uit onderzoek blijkt dat de turbulentie op een afstand van 15 keer de rotordiameter (2,49 km) kan nog merkbaar hoger kan zijn dan de achtergrondwaarde (zie MER Windplan Blauw). Uit praktijkmetingen blijkt dat in ongunstige situaties op een afstand van 10 keer de rotordiameter (1,66 km) de turbulente snelheid 25 tot 50 procent hoger ligt. Dit betekent dat er binnen 2,5 kilometer van windturbines, ten gevolge van turbulentie, er sprake zal zijn van meer drift van gewasbeschermingsmiddelen. Dit heeft een nadelige invloed op het fysieke woon en leef klimaat in buurtschap Marle het IJsselgebied. Dit zijn gebieden die onderdeel zijn van het Natuurnetwerk Nederland / Nature-2000 waar een "nee, tenzij" beleid geldt en de natuur voorrang heeft boven andere belangen.

In de MER is geen rekening gehouden met insectensterfte ten gevolge van de windmolens "Windmolens zijn ten onrechte een blinde vlek in de discussie over de achteruitgang van insectenpopulaties," schrijft De Telegraaf⁸. Volgens een nieuw Duits onderzoek sneuvelen er 's zomers wel 5,3 miljard insecten per dag tegen de molenwieken van de ruim 31.000 Duitse windmolens. Elk jaar blijft er 1200 ton aan vlinders en andere vliegende insecten als residu achter

---

⁷ https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksinstituten/plant-research/Geavanceerde-landbouwtechnologie/Onderzoeksthemas-en-expertises/Spuittechniek_gewasbescherming/Drift-gewasbeschermings-middelen.htm

⁸ <https://www.telegraaf.nl/nieuws/3331858/miljarden-insecten-te-pletter-tegen-windmolens>

Het RIVM hoopt voor het einde van het jaar een advies uit te kunnen brengen aan het ministerie²².
Uw gemeente dient rekening te houden met deze nieuwe wetenschappelijke inzichten.

Als de Ruimtelijke Visie Duurzame Energie met bijbehorende stukken, waaronder het PlanMer, wordt vastgesteld dient dit met in achtneming van bovenstaande vastgesteld te worden. Dit laat onverlet dat bij vergunningverlening cliënt het recht voorbehoudt bezwaar te maken tegen deze plannen, waaronder het plan-Mer.

Met vriendelijke groet,

Karel Luehof
Jurist Bestuursrecht
Consumenten, Wonen & Bestuur

---

²² <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/10/10/who-nieuwe-geluidsrichtlijnen-om-gezondheidsschade-te-beperken-a2417424>

Z84

Van:
Verzonden: 17 juni 2019 09:57
Aan: gemeente Olst-Wijhe
CC: Duurzame Energie; Luijters, Barbara
Onderwerp: Zienswijze ontwerp-Ruimtelijke visie Duurzame Energie
Bijlagen: Voorblad inclusief handtekening.pdf; 2019-06-17 Zienswijze¹ .pdf

Aan het college van Burgemeester en wethouders gemeente Olst-Wijhe

Zie de bijlage met mijn zienswijze.

Graag ontvang ik per omgaande een bevestiging dat de zienswijze in goede orde, tijdig en rechtsgeldig bij u is binnengekomen.

Groeten,

At 10:09 07-06-19, Duurzame Energie wroto:

Geachte heer, mevrouw,

Met dit mailbericht brengen wij u op de hoogte van het ter inzage leggen van de ontwerp-Ruimtelijke visie Duurzame Energie (voorheen Energievisie). Deze ontwerp-Ruimtelijke visie Duurzame Energie heeft betrekking op het gehele grondgebied van de gemeente Olst-Wijhe. De visie bevat ruimtelijk beleid ten aanzien van grootschalige duurzame energieprojecten met zon en wind binnen de gemeente Olst-Wijhe. Ze gaat in op de wijze waarop de gemeente zich voorstelt dat deze projecten gerealiseerd kunnen worden. Gezien de ruimtelijke en sociale impact van duurzame energieprojecten vinden wij de regie op een zorgvuldig doorlopen planologische procedure zeer gewenst. In deze mail leest u hoe wij deze procedure doorlopen.

Ruimtelijke visie Duurzame Energie

Wij willen een actieve, stimulerende rol spelen in de ontwikkeling van grootschalige duurzame energie in onze gemeente. Daarom stellen wij een ruimtelijke visie op: de Ruimtelijke visie Duurzame Energie Olst- Wijhe. Dit betreft een (sectorale) structuurvisie in de zin van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). In deze visie leggen wij vast op welke locaties en onder welke voorwaarden wij grootschalige duurzame energieproductie met zon en wind toestaan. Voor de totstandkoming van deze visie is een participatief planproces doorlopen, waarin intensief met inwoners en belanghebbenden is gesproken. Daarnaast is een planMER opgesteld die informatie levert over de gevolgen van wind- en zonne-energie voor milieu en omgeving. Het opstellen van een MER is een wettelijke verplichting, omdat de Energievisie een kader vormt voor m.e.r.- (beoordelingsplichtige) besluiten, zoals de omgevingsvergunning.

Ter inzage leggen

Het ter inzage leggen van de ontwerp-Ruimtelijke visie Duurzame Energie is een belangrijke stap in de procedure. De ontwerp-Ruimtelijke visie Duurzame Energie en de bijbehorende stukken liggen ter inzage **van donderdag 6 juni tot donderdag 18 juli 2019** bij de centrale balie van het gemeentehuis in Wijhe en op de leestafel in de hal van het Holstohuis in Olst. U vindt de ontwerp-

Ruimtelijke visie Duurzame Energie en bijbehorende stukken op www.olst-wijhe.nl/energievisie.

In deze periode kan een ieder schriftelijk zijn of haar zienswijze op deze ontwerp-visie naar voren brengen bij het college van burgemeester en wethouders. Uw schriftelijke zienswijze kunt u sturen naar postbus 23, 8130 AA Wijhe of uw brief mailen naar gemeente@olst-wijhe.nl. Alle reacties worden verwerkt in een Nota van Beantwoording. Indieners van zienswijzen ontvangen hiervan een afschrift. Heeft u nog vragen, dan kunt u contact opnemen met Barbara Luijters, telefoonnummer 14 0570.

Met vriendelijke groet,

Barbara Luijters
Medewerker Leefomgeving
Gemeente Olst-Wijhe

T: 0570 – 56 8 080 (/ 14 0570)

W: www.olst-wijhe.nl

Aanwezig op: dinsdag, donderdag en vrijdag

Aan het college van Burgemeester en wethouders gemeente Olst-Wijhe,

U heeft een ontwerp-Ruimtelijke visie Duurzame Energie (voorheen Energievisie) ter inzage gelegd inclusief een uitnodiging om zienswijzen in te dienen.

Goed

- dat de gemeente deze uitdaging niet uit de weg gaat
- dat er ook op lokaal niveau nagedacht wordt over productie van duurzame energie
- dat u een poging hebt gedaan de inwoners te betrekken

Jammer

- dat de gemeente in dit proces vrijwel alles uitbesteedt aan een extern bedrijf
- dat u de term 'energievisie' misbruikte voor een 'inpassingsplan windmolens en zonneparken'
- dat er niet tijdig en écht is samengewerkt met buurgemeenten
- dat veel informatie pas na aandringen is gepubliceerd
- dat geen enkele publiekelijk aangekondigde planning is gehaald
- dat naar buiten toe het proces zonder verklaring bijna een jaar stil heeft gelegen
- dat de raad kritisch is maar vervolgens akkoord gaat met vrijwel ongewijzigde tervisielegging

Kwalijk

- dat een bedrijf wordt ingehuurd dat vooral actief is in vergunningtrajecten voor windmolens
- dat zelfs het participatieverslag niet door de gemeente zelf is geschreven
- dat openlijk het banale motto '*geld verdienen met zon en wind*' is gehanteerd
- dat er nauwelijks oor was voor zorgen van inwoners betreffende geluid en gezondheid
- dat de wethouder oprechte bedenkingen samenvatte als "*u vindt ze gewoon niet mooi*"
- dat vragen om informatie werden afgedaan met "*dat is toch te veel en te moeilijk voor u*"

Ik ben niet tegen zonneparken en windmolens, ook/zelfs niet in m'n eigen woonomgeving. Maar alleen als dat de uitkomst is van een zorgvuldig proces waarin serieus wordt omgegaan met zorgen van inwoners en burens. Alleen als dat proces wordt ondersteund door transparante informatievoorziening en gedegen onderzoek. Alleen als het om de juiste reden is (duurzaamheid, schone energie) en eventueel rendement ook weer 100% daarin wordt geïnvesteerd. Alleen als het onderdeel is van een brede visie en bijbehorend beleid, waarin ook gewerkt wordt aan energiebesparing en gedragsverandering inclusief bedrijfsleven én verkeer (rijden en vliegen). En alleen als het participatieproces niet wordt gestuurd en voorgesorteerd op een bepaald resultaat.

Helaas is dit allemaal niet het geval. Daarom voel ik me genoodzaakt u deze zienswijze te sturen. Behalve bovenstaande richt ik me vooral op de stukken zoals ze nu ter visie liggen, en niet op het participatieproces en alles wat vooraf gegaan is. Er ligt in mijn ogen een PlanMER dat rammelt aan alle kanten. Onderzoekresultaten komen herschaald, met andere kleuren en in afgezwakte vorm en zonder onderbouwing daarvan terug in de Ruimtelijke visie. Er staan fouten in en er wordt op meerdere plaatsen gerekend met onrealistische cijfers. Enkele cruciale aspecten worden volledig buiten beeld gehouden. De gemeente durft nauwelijks keuzes te maken en duidelijke grenzen te stellen. De deur wordt opengezet voor allerlei ontwikkelingen zonder heldere formulering en goede borging van de gewenste voorwaarden.

Om concrete beantwoording te bevorderen, staan aan het eind van deze zienswijze afsluitende conclusies A t/m G en samenvattende punten 1 t/m 33. Minimaal verwacht ik dat deze beide stuk voor stuk worden beantwoord en dat u ze ook letterlijk laat terugkomen in de Nota van Beantwoording.

PlanMER grootschalige wind- en zonneparken

(Document Bosch & van Rijn, versie 0.3 dd 4 juni 2019)

Onderzoeksgebieden en opstellingen

Tabel 6 op pagina 32 van het PlanMER bevat het volgende:

Belemmering	buffer (m)	Toelichting
Aaneengesloten woonbebouwing	500	Vuistregel. Uit ervaring blijkt dat bij deze afstand aan de geluid- en slagschaduwnorm kan worden voldaan. ¹¹
Verspreide woonbebouwing	300	Vuistregel. 300m tussen een woning en een windturbine is vaak te weinig om aan de geluidsnorm te kunnen voldoen. Wanneer een woning echter onderdeel wordt van de inrichting (bijvoorbeeld als bedrijfswoning) geldt de geluidsnorm niet langer. Om in een vroeg stadium niet teveel ruimte weg te strepen hanteren wij voor verspreid liggende woonbebouwing een kleinere buffer dan voor aaneengesloten woningen. Een locatie wordt later in het proces in detail beoordeeld op milieueffecten. Het is mogelijk dat een locatie dan alsnog afvalt.

Voor verspreid liggende woningen wordt een vuistregel gehanteerd van minimaal 300 meter afstand tot windmolens. De onderliggende stelling is dat geluidsnormen niet gelden als een woning 'tot de inrichting behoort'. Dat is juridisch correct maar misleidend. Het geldt immers alleen voor woningen die bewoond worden door (mede-) eigenaren, exploitanten of beheerders van een windmolenpark. Voor het overgrote deel van de woningen in en rond de zoekgebieden zal dit zeker niet gelden.

Op pagina 35 staat een summier toelichting bij de keuze van de windmolen opstellingen binnen de onderzoeksgebieden, dus hoe figuur 12 ontstaat uit figuur 11. De term 'lijnopstelling' wordt gebezigd terwijl meerdere opstellingen bepaald niet in een rechte lijn staan. Als voorbeeld direkt de allereerste variant: gebied A variant 120-120 is een 'banaanvormige' opstelling.

In het oog springend van figuur 12 is dat meerdere opstellingen (A, B1, C) pal aan de gemeentegrens (en grotendeels ook provinciegrens) geprojecteerd staan. Die grens is blijkbaar bepalend geweest voor de windmolen locaties, oftewel de opstelling is daarop aangepast. Dit 'grensdenken' is nogal naïef en getuigt van weinig visie en inlevingsvermogen. Alle commentaar van buurgemeenten was derhalve te verwachten. Het past ook totaal niet in de principes van de Regionale Energie Strategie (RES). Het was beter geweest als de gemeente Olst-Wijhe hier vooraf rekening mee had gehouden door echte samenwerking met de burens. Of op z'n minst hierover een opmerking had geplaatst.

Wat geheel en al ontbreekt op deze plaats in het PlanMER is het algemene beleidsprincipe dat windmolen opstellingen bestaande landschappelijke structuren moeten volgen. Ook hier weer het eerste zoekgebied A als voorbeeld. De vooraf ingetekende opstellingen stemmen op geen enkele wijze overeen met landschappelijke lijnen (dijken, rivier, watergangen, bomerijen). Er lijkt slechts gekeken naar de gemeentegrens en die heeft vrijwel geen landschappelijke betekenis.

Bovenstaande doet ernstig twijfelen aan het doel van de aanwijzing van zoekgebieden en daarbinnen de windmolenopstellingen. Een PlanMER procedure voor een structuurvisie vereist een gedegen locatieafweging en het vergelijken van realistische alternatieven. Daarvan lijkt hier geen sprake.

Opmerkelijk is dat de windmolenlocaties van de visualisaties (bijlage E) niet exact dezelfde zijn als die op de kaarten van geluidscontouren (bijlage A) en slagschaduwcontouren (bijlage B). Als voorbeeld hieronder locatie A (Marle) variant 160-160. De meest noordelijke molen (A1) staat pal aan de Marledijk. Het betreffende perceel is dusdanig smal dat deze molen geprojecteerd is op beduidend minder dan 100 meter van de waterkerende dijk zoals vereist, zie pagina 63 van het PlanMER. Van een windmolen op deze locatie zouden de wieken (letterlijk) over de dijk draaien.

De locaties A1 en A2 zoals doorgerekend voor geluid en slagschaduw liggen ca. 100 meter meer in zuidwestelijke richting dan de locaties op bovenstaande kaart. Op z'n minst is dit een slordige discrepantie, die helaas niet bijdraagt aan een indruk van gedegen onderzoekswerk.

Beoordelingsmethodiek

Op pagina 39-40 wordt een opmerking gemaakt over de beoordelingsmethodiek. Telkens is de schaal inclusief kleurcode gekozen na de beoordeling zelf cq de onderliggende onderzoeksresultaten. De nadruk is dus gelegd op de onderlinge vergelijking van zoekgebieden, en niet of veel minder op de (absolute) haalbaarheid op zich, die daarmee uit beeld verdwijnt. Concreet betekent deze werkwijze namelijk: als op een bepaald deelaspect alle gebieden en varianten slecht scoren, dan wordt de schaalverdeling dusdanig verschoven dat er minstens ook 'neutraal' scores resulteren. Een dubieuze werkwijze. Het is erg resultaatgestuurd en het is ernstig de vraag of de methodiek geoorloofd is in een wettelijk verplichte milieueffectrapportage.

Geluid (paragraaf 5.2 + bijlage A)

De kaarten met geluidscontouren (pagina 42 van het PlanMER + bijlage A) zijn mei 2018 gepresenteerd en via de website gepubliceerd. Hetgeen direkt opviel was dat de middelgrote windmolens (120-120) gek genoeg een ruimere geluidscontour hadden dan de grotere (160-160). Pas na herhaald aandringen is destijds door Bosch & van Rijn achtergrondinformatie verstrekt, namelijk merken en typen windmolens die gebruikt zijn in de berekeningen. De nu wél opgenomen tekst (pagina 42 in PlanMER) biedt enige verklaring, maar niet het hele verhaal of niet het juiste verhaal:

"Voor windturbines geldt dat grotere windturbines niet per definitie meer geluid maken dan kleine. Dit blijkt ook uit de geluidsberekeningen: de windturbines met ashoogte/rotordiameter 120 meter maken meer geluid dan de windturbines met ashoogte/rotordiameter 160 meter."

Bovenstaande passage is misleidend. Van hetzelfde type zal het geluid van een hogere windmolen altijd (en dus per definitie) verder dragen dan van een lagere windmolen.

De werkelijke verklaring echter zit in het feit dat gerekend is met enerzijds een gangbaar (zelfs inmiddels enigszins gedateerd) type windmolen van 120 meter hoogte (GE 2.5), en anderzijds een nieuwe type windmolen van 160 meter (GE 4.8) dat nog nergens ter wereld operationeel is. Dit is natuurlijk een scheve vergelijking. Juist vanwege geluidsoverlast van windmolens op land werken fabrikanten aan stillere molens, oa door een lager toerental.

Geluidsproductiecijfers van een nog nergens operationele windmolen zijn niet te verifiëren. Te vrezen valt dat de eigen opgave van de fabrikant (General Electric) nogal rooskleurig is. De scheve vergelijking (gangbaar-verouderd vs nog niet operationeel) leidt automatisch richting een voorkeur voor de allergrootste molens. Deze misleiding is bijzonder kwalijk als onderdeel van een formele MER procedure, zeker omdat erover bij de eerste publicatie (en gedurende bijna een vol jaar daarna) geen enkele informatie is verschaft en dus geen open kaart gespeeld. Een vervelende 'Schiphol truc'.

Op pagina 40 van het PlanMER wordt verwezen naar artikel 3.14a van het Activiteitenbesluit milieubeheer inclusief de kanttekening dat bij 'bijzondere lokale omstandigheden' andere normen vastgesteld kunnen worden. Helaas wordt verderop in de tekst hier niet meer op terug gekomen. De wet noemt concreet stiltegebieden als bijzondere omstandigheid. Op z'n minst had onderzocht moeten worden of dit aan de orde is. Zijn er gebieden in Olst-Wijhe die aan te merken zijn als stiltegebied of die formele status hebben dan wel verdienen?

Op pagina 44 meldt het PlanMER het volgende:

"Het luchtvaartverkeerslawaai ten gevolge van de uitbreiding van luchthaven Lelystad draagt niet in betekenende mate bij aan de akoestische situatie in de gemeente Olst-Wijhe. Deze geluidsbron is daarom niet relevant voor de beoordeling van cumulatie en is ook niet onderscheidend voor de MER-alternatieven".

Slechts voor de vorm wordt hiermee gereageerd op een zeer dringend verzoek vanuit de bevolking om naar cumulatieve geluidseffekten te kijken van met name vliegverkeer Lelystad. Bovenstaande conclusie wordt wel erg gemakkelijk en snel getrokken. Het is zeer de vraag of de stelling wel klopt voor de héle gemeente Olst-Wijhe, dus ook voor de westelijk van de IJssel gelegen gebieden Marle en Welsum. De al of niet tijdelijke laagvliegroutes van Lelystad komen over of dicht langs deze gebieden. Het lijkt er sterk op dat hier niet naar gekeken is, maar alleen globaal naar het theoretische (en het landelijk betwiste) eindplaatje van figuur 16. Het betreft een zwaarwegend punt dat voor veel onrust in het gebied zorgt. Het is schrijnend hoe gemakkelijk de gemeente hier aan voorbij gaat. Hetgeen nu tekstueel in PlanMER en visie staat, doet ook geen enkel recht aan de vele aandacht die hiervoor is gevraagd vanuit de gemeenteraad.

Slagschaduw (paragraaf 5.3 + bijlage B)

Het tabelletje op pagina 1 van bijlage B is verwarrend en foutief. Verwarrend omdat voor de grootste windmolens (160-160) gerekend is met type Vestas V150. Er wordt geen enkele verklaring gegeven waarom hier met een ander merk en type is gerekend dan in bijlage A (geluidscontouren) en elders. En foutief omdat ashoogte en rotordiameter zijn omgewisseld tussen de 2 typen.

Op de informatie avond van 26 maart 2019 is door de gemeente heel duidelijk bevestigd dat voor slagschaduw een nul-norm gehanteerd gaat worden. Zonder te zeggen hoe dat precies gerealiseerd wordt (combinatie van locatiekeuze en/of stilstandsvoorziening) is zonder enige terughoudendheid gegarandeerd dat gezorgd wordt voor geen enkele slagschaduw op geen enkele woning. Letterlijk bevestigd: *'nul slagschaduw, nul huizen, nul minuten'*.

Deze publieke garantie valt niet te rijmen met de aantallen in figuur 19. Per onderzoekslocatie wordt een "0" eendoordeel met neutraal grijze kleur gegeven tot 50 woningen binnen de 5:40 contour en tot 200 woningen binnen de 0:30 contour. Dat zijn bepaald andere aantallen dan nul.

Gezondheid (paragraaf 5.4)

Helaas staan in de tekst op pagina 52 twee niet-werkende links.

Op pagina 53 wordt gezegd: *"Er is aangetoond dat bij slechte informatievoorziening angsten en bedenkingen kunnen ontstaan onder omwonenden van een windpark. Dit kan tot stress leiden, wat gezondheidsrisico's met zich meebrengt"*.

Een nare opmerking omdat het onwetendheid als (mede)oorzaak suggereert. Laat duidelijk zijn dat voor veel mensen en vooral direkt omwonenden het omgekeerde geldt: hoe beter ze zich verdiepen in de materie (met name wat geluidsnormen in de praktijk betekenen) hoe meer bedenkingen ontstaan.

Landschap en cultuurhistorie (paragraaf 5.5 + bijlage D)

Op pagina 53 worden de aspecten geïntroduceerd waarop beoordeeld is.

Ten aanzien van 'karakteristieke structuren in het landschap' worden in de verdere tekst (en ook in bijlage D) twee zaken door elkaar gebruikt. Waar het om gaat (ook in landelijk en provinciaal beleid) is dat eventuele windmolenopstellingen altijd moeten aansluiten bij bestaande landschappelijke lijnen. Dat betekent niet per definitie hetzelfde als het 'niet aantasten van landschappelijke structuren en patronen'.

Het 3e aspect wordt *"invloed op rust"* genoemd. Dit is wel een bijzonder misleidende titel/afkorting, zeker als blijkt dat sommige windmolen opstellingen hier positief op scoren. Dit subthema heeft niets te maken met stilte en rust, niets met geluid. Het gaat puur en alleen om wat beschreven staat als 'invloed op rust in het beeld'. En dat betreft dus niet het totale beeld van het landschap (daar kan een windmolen onmogelijk rust in aanbrengen), maar puur het aanzien van de rij windmolens zelf.

Een rechte rij met gelijke tussenafstanden wordt verondersteld een regelmatig (dus relatief 'rustig') beeld te geven. Een geknikte of gebogen opstelling en/of ongelijke onderlinge afstanden geeft een rommelig (dus relatief 'druk') beeld. Het zou zeer wenselijk zijn titel en bedoeling met elkaar in overeenstemming te brengen.

De resulterende beoordelingen uit het onderliggende onderzoeksrapport van Roenom (tabel 5.6 op pagina 43 van bijlage D) stemmen niet overeen met die in tabel 2 op pagina 8 in het PlanMER rapport (samenvatting) en tabellen 27 en 28 op pagina 56. In onderstaand kader is bij wijze van voorbeeld voor zoekgebieden A en B1 naast elkaar gezet wat er in het PlanMER rapport staat (linker kolom) en wat er in het onderliggende onderzoeksrapport (rechterkolom).

De verschillen zijn niet eenduidig, dus er is meer aan de hand dan bijvoorbeeld een verschuiving in de schaal over de hele lijn. Je bent geneigd te denken dat de bijlage correct is, want dat is het origineel van het uitvoerende bureau Roenom. Dat zou betekenen dat in het PlanMER rapport de gegevens foutief overgenomen zijn, of dat een eigen herbeoordeling heeft plaatsgevonden. Beiden zijn kwalijk.

Landschappelijke beoordeling	A	A	A	A
	120	120	160	160
	PlanMER	Bijlage	PlanMER	Bijlage
	tabel 2	tabel 5.6	tabel 2	tabel 5.6
Aantasting karakteristieke structuren	o	-	O	-
Invloed op openheid	--	--	--	--
Invloed op rust	-	--	+	o
Interferentie andere windparken	-	-	-	-
Verlichting	-	-	--	--
Landschappelijke beoordeling	B1	B1	B1	B1
	120	120	160	160
	PlanMER	Bijlage	PlanMER	Bijlage
	tabel 2	tabel 5.6	tabel 2	tabel 5.6
Aantasting karakteristieke structuren	--	-	-	-
Invloed op openheid	--	--	--	--
Invloed op rust	-	--	O	--
Interferentie andere windparken	-	-	-	-
Verlichting	-	--	--	-

Frappant is dat de teksten uit het onderzoeksrapport vrijwel integraal en letterlijk zijn overgenomen in 5.5.2 van het PlanMER, maar dat vervolgens de niet mis te verstane conclusies van paragraaf 5.7 (pagina 44 van bijlage D) geen enkele plek gevonden hebben in het rapport:

5.7 Conclusie wind

Alternatieven A, B1, B2 en D scoren in beide varianten in de breedte zwak. Er zijn geen criteria waarbij een positieve beoordeling is gedaan. Deze alternatieven lijken slecht passend binnen de landschapsstructuren en beïnvloeden de regionale openheid.

De geknikte of gebogen opstellingen (alternatief A - variant 120, alternatief B - varianten 120 en 160, alternatief D - varianten 120 en 160) zorgen voor een onrustiger beeld. De knikken zijn in geen van de alternatieven gekoppeld aan landschappelijke lijnen op macro- of mesoniveau

Alternatief E - variant 120 scoort het minst negatief omdat er een lijn wordt gevormd, gekoppeld aan een landschappelijke structuur, namelijk de wetering. Variant 120 kent minder verlichtingspunten en komt daarom positiever uit de beoordeling dan variant 160.

Vanuit de landschappelijke beoordeling scoort het plaatsen van grootschalige windturbines op veel aspecten zwak. Hiervoor zijn een paar redenen. De knikken in opstellingen zijn niet landschappelijk ingegeven en zorgen voor een onrustig beeld. De diversiteit en kleinschaligheid van het landschap is lastig te combineren met de overstijgende schaal van de windturbine-opstellingen. De meeste alternatieven volgen slechts globaal de lange lijnen van de landschappelijke structuren op macroniveau en doorsnijden daarbij soms de landschapstypen. Op alternatief E na is geen van de opstellingen gekoppeld aan structuren op mesoniveau.

Behalve een dubieuze onderzoeksmethodiek (herschalen), zijn bij de Landschappelijke beoordeling onderzoekresultaten foutief overgenomen én komen de heldere conclusies niet terug in het PlanMER rapport, laat staan in de visie die daarop wordt gebaseerd. Kwalijk en tendentius.

Ecologie (paragraaf 5.6 + bijlage F)

In het onderzoeksrapport (bijlage F) van bureau Waardenburg staat op pagina 7: "*Het betreft vijf locaties in en rond Olst en Wijhe waarvoor initiatieven bestaan voor windenergie*". Dit geeft ernstig te denken over de opdrachtformulering vanuit gemeente en/of Bosch & van Rijn. Publiekelijk zei de gemeente immers keer op keer dat het 'slechts' onderzoeksgebieden betrof?

Op pagina 17 van bijlage F wordt vermeld dat NNN gebieden (Natuur Netwerk Nederland) geen externe werking kennen. Dit is een nogal verhullend planologisch begrip, want de praktische betekenis is dat een windmolen direct aan de grens met zo'n natuurgebied is toegestaan. Sterker nog: "*Een mogelijke overdraai van de beoogde windturbines boven een gebied dat is aangewezen als NNN is echter niet uit te sluiten*". De wieken van een windmolen mogen dus (letterlijk!) boven het natuurgebied draaien. Dat zo'n grenssituatie geenszins denkbeeldig is, toont het kaartje van de visualisatie met windmolenlocatie A1 pal aan dijk en uiterwaarden.

Een ander sprekend voorbeeld van procedureel taalgebruik komt op meerdere plaatsen in het onderzoeksrapport voor, als gezegd wordt dat 'een effect kan worden uitgesloten'. De term 'uitsluiten' betekent hier dat er formeel-wettelijk geen rekening mee gehouden hoeft te worden. De lezer wordt hier op het verkeerde been gezet. Het betekent namelijk bepaald niet dat er geen effecten te verwachten zijn.

Er heeft een herbeoordeling c.q. schaalverschuiving plaatsgevonden, zie tabel 31 op pagina 61 van Plan-MER. Anders dan bij de Landschappelijke beoordeling is dat hier gelukkig openlijk gebeurd, maar het vertekenende effect is hetzelfde: de eindbeoordeling in het PlanMER ziet er minder negatief uit dan in het onderliggende onderzoeksrapport.

Er past nog een andere opmerking bij diezelfde tabel 31. Het onderliggende onderzoeksrapport (tabel 1.1 op pagina 8 van bijlage F) maakt duidelijk dat het bij 'risico' gaat om *"het risico voor besluitvorming"*. Dat is een cruciaal nuanceverschil dat helaas niet wordt gemaakt in het PlanMER. Er blijkt naar de planologische risico's gekeken, niet naar de ecologische risico's.

Figuur 22 op pagina 59 van het Plan-MER rapport is onvolledig en daarmee misleidend. Weidevogelgebieden staan alleen ingetekend voor zover ze binnen de gemeentegrenzen van Olst-Wijhe liggen. Bijvoorbeeld het belangrijke weidevogelgebied Wapenveldse Broek (gemeente Heerde) staat niet ingetekend, maar grenst direkt aan zoekgebied A (Marle).

Jammer is dat er een vrij theoretische, want statische beoordeling heeft plaatsgevonden. Onder het planologisch mom van 'geen externe werking' is er weinig of geen aandacht voor de dynamiek, met name vogelbewegingen tussen de verschillende gebieden. Ook weer zoekgebied A als voorbeeld. De windmolenlocatie ligt precies als een barrière tussen het weidevogelgebied en de uiterwaarden. De korte afstand daartussen maakt dat er veel vliegbewegingen zijn tussen rust- en foerageergebied.

De aanbevelingen in het onderzoeksrapport (paragraaf 4.2 op pagina 33 van bijlage F) zijn duidelijk en wijzen op de noodzaak van meer onderzoek ter plaatse. In de hoofdtekst van het Plan-MER rapport is dit vertaald als: *"De ecologische knelpuntenanalyse is alleen op hoofdlijnen uitgevoerd, verdere detaillering van het onderzoek dient per initiatief te worden uitgewerkt. Dit onderzoek geldt daarom niet als uitsluitingsdocument, maar het geeft wel een goede indruk van de potenties en aandachtspunten per zoekgebied."*

Het is spijtig dat er hooguit globaal naar de ecologische effecten is gekeken. Er is slechts bureaustudie gedaan op basis van kaarten met bestaande, wettelijk aangewezen gebieden. Geen enkele opname ter plaatse is uitgevoerd. Dit roept vraagtekens op bij de opdrachtformulering van gemeente en/of Bosch & van Rijn richting bureau Waardenburg. Tevens valt te betwijfelen of dit onderzoek MER-waardig is. Wordt er niet éénzijdig en onrechtmatig voorgesorteerd op de resultaten als gesteld wordt dat het geen 'uitsluitings' document is? Als niets uitgesloten kan (mag?) worden, wat is dan de waarde?

Zie ook wat de Commissie milieueffectrapportage hierover schrijft in de factsheet 'Windparken op land en milieueffectrapportages':

<https://www.commissiemer.nl/documenten/00000226.pdf>

Natuur

Windturbines kunnen slachtoffers maken onder vogels en vleermuizen of hun leefgebied inperken. Het milieueffectrapport besteedt in ieder geval aandacht aan de gevolgen voor beschermde soorten en beschermde natuur-gebieden. Zijn nadelige gevolgen uit te sluiten? Breng hiervoor rust- en foerageergebieden en migratieroutes in beeld en geef aan hoe maatregelen, zoals het stilzetten van turbines tijdens trekperiodes, de effecten kunnen beperken.

Energieopbrengst (paragraaf 5.11)

Voor de 120-120 windmolens wordt in het PlanMER gerekend met een netto produktie van 11.033 -/15% = 9.378 MWh per jaar. Bij een vermogen van 2,75 MW betekent dat $9.378/2,75 = 3.410$ vollasturen per jaar.

Voor de 160-160 windmolens wordt in het PlanMER gerekend met een netto produktie van 20.527 -/15% = 17.448 MWh per jaar. Bij een vermogen van 4,8 MW betekent dat $17.448/4,8 = 3.635$ vollasturen per jaar.

Op land in Nederland (en zeker in Overijssel) zijn dit ongekeerde cijfers. CBS geeft voor 2016 en 2017 een gemiddelde van 1.604 resp. 1.884 vollastuur.

<https://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=70960ned&LA=NL>

Centraal Bureau voor de Statistiek

StatLine is vernieuwd! Bezoek het **nieuwe** versie niet langer be

StatLine thema kaart

Windenergie op land; productie en capaciteit per provincie

20 december 2018 | [meer info](#)

Regio's	Onderwerpen	Perioden	Productie		Productiefactor	Productie per rotoroppervlakte	Aantal vollasturen
			Genormaliseerde productie	Niet-genormaliseerde productie			
			<i>mln kWh</i>		<i>%</i>	<i>kWh per m2</i>	<i>uur</i>
Nederland		2016	6 041	5 901	21,0	794	1 845
		2017	6 267	6 869	24,2	908	2 121
Groningen (PV)		2016	878	858	22,0	982	1 930
		2017	903	990	25,5	1 130	2 238
Friesland (PV)		2016	367	359	22,1	772	1 942
		2017	404	443	26,4	918	2 320
Drenthe (PV)		2016	.	.	.	.	.
		2017	.	.	.	.	.
Overijssel (PV)		2016	70	68	18,3	787	1 604
		2017	73	80	21,5	921	1 882
Flevoland (PV)		2016	1 974	1 928	19,2	731	1 687
		2017	2 282	2 502	24,1	925	2 120
Gelderland (PV)		2016	114	112	20,1	656	1 761
		2017	138	151	21,1	687	1 846
Utrecht (PV)		2016	74	72	22,4	728	1 965
		2017	70	76	23,4	746	2 046
Noord-Holland (PV)		2016	667	652	21,0	811	1 847
		2017	611	670	22,8	863	2 004
Zuid-Holland (PV)		2016	687	671	21,2	805	1 861
		2017	613	672	22,8	856	2 003
Zeeland (PV)		2016	785	767	24,3	858	2 134
		2017	742	813	25,1	887	2 209
Noord-Brabant (PV)		2016	359	351	22,5	727	1 980
		2017	371	406	24,2	764	2 125
Limburg (PV)		2016	.	.	.	.	.
		2017	.	.	.	.	.

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen 13-6-2019

De twee windmolens bij Deventer haalden in 2017 nog geen 1.700 vollastuur.

Voor de SDE+ subsidie wordt per project het aantal vollasturen bepaald, afhankelijk van locatie, type en hoogte van de windmolen. RVO geeft op de website een rekenvoorbeeld voor 2019 met maximaal 2.420 vollastuur.

<https://www.rvo.nl/sites/default/files/2019/02/Rekenvoorbeeld%20Wind%20SDE%20voorjaar%202019.pdf>

Rekenvoorbeeld SDE+ bijdrage – Wind op land < 6,75 m/s	
Bijvoorbeeld een project in de gemeente Amersfoort	
Maximum basisbedrag vanaf fase 1	7,1 €ct/kWh
Maximum aantal subsidiabele vollasturen, de netto P50-waarde vollasturen op grond van de windenergie-opbrengstberekening. Deze waarde wordt per project bepaald.	2.420
Voorlopig correctiebedrag 2019	3,9 €ct/kWh
Voorlopige bijdrage SDE+ 2019 bij aanvraag vanaf fase 1 voor 7,1 €ct/kWh	$7,1 - 3,9 = 3,2 \text{ €ct/kWh} = 32 \text{ €/MWh}$
Maximale subsidiabele jaarproductie bij een installatie met een vermogen van 3 MW en 2.420 vollasturen	$3 * 2.420 = 7.260 \text{ MWh}$
Voorlopige bijdrage SDE+ in 2019 bij aanvraag vanaf fase 1 voor 7,1 Cct/kWh	$32 \text{ €/MWh} * 7.260 \text{ MWh} = \text{€ } 232.320,-$

De in het PlanMER gehanteerde cijfers zijn onbegrijpelijk. Het verwachte aantal vollasturen (en daarmee de verwachte energieproductie) is bijna het dubbele van wat in de provincie Overijssel de afgelopen jaren daadwerkelijk is geconstateerd. Vragen hierover zijn reeds juni 2018 gericht aan Bosch & van Rijn. Cijfermatige onderbouwing is tot op heden uitgebleven, en ook in het nu tervisieliggende PlanMER is geen toelichting of verantwoording opgenomen.

Een wat hoger aantal vollasturen kan het resultaat zijn van een nieuwer, efficiënter type met bijvoorbeeld een lager toerental. Maar dat biedt bij lange na geen verklaring voor een verdubbeling, zeker niet voor het molentype 120-120. De meeste bronnen geven voor moderne windmolens ca. 2.200 vollasturen. In Overijssel zal het lager neigen te zijn dan dat landelijk gemiddelde. Dus de realiteitszin van de in het PlanMER opgenomen verwachting valt ernstig te betwijfelen. Het ruikt naar sjoemelsoftware.

Voor het onderscheid tussen zoekgebieden en opstellingen heeft bovenstaande niet direkt een grote invloed, maar dat mag natuurlijk nooit een argument zijn om met vertekende cijfers te werken.

Deel B - Grootschalige zonneparken

Het PlanMER inclusief bijlagen gaat volledig voorbij aan de maatschappelijke discussie omtrent de wenselijkheid dat goede landbouwgrond voor voedselproductie wordt ingewisseld voor energieproductie met zonnepanelen. Onafhankelijk van een eventueel standpunt of conclusie in deze, is het een ernstige tekortkoming om hier geen enkel woord aan te wijden.

Naast het directe effect (al of niet tijdelijk verlies van landbouwgrond voor voedselproductie) speelt ook nog een indirect effect. Zonneparken, of alleen al de mogelijkheid ervan, kunnen regionaal de grondprijzen sterk opdrijven. Voor een kleine groep eigenaren/verhuurders/verpachters is dat voordelig, maar voor de meeste operationele agrarische bedrijven als grondgebruikers is het nadelig.

Schrijvend is dat de landbouw pas en alleen genoemd wordt in een NB op pagina 110 van het PlanMER, waar een positief effect op de bodemkwaliteit wordt verondersteld vanwege 'afname van gebruik van pesticiden en (kunst)mest'.

Het niet beschouwen van de landbouw valt te verwachten bij een bedrijf als Bosch & van Rijn, maar past helemaal niet bij een plattelandsgemeente als Olst-Wijhe.

Bij zonneparken wordt de terechte vraag gesteld wat past bij maat, schaal, kwaliteit en aard van het landschapstype, zie bijvoorbeeld paragraaf 7.3.3.1 van het PlanMER en pagina 45 van bijlage D. Het bestaande landschap is uitgangspunt, zelfs de huidige kavelmaat. Een opmerkelijk andere invalshoek dan bij windmolens.

Inzake toepassingsmogelijkheden van 'gebiedseigen randen' wordt op pagina 98 van het PlanMER gesteld dat op de oeverwallen verdichting van het landschap de karakteristiek zelfs zou kunnen versterken. Wellicht vooral een kwestie van smaak, maar tegelijkertijd een gevaarlijke, subjectieve beoordeling. Bestaat de charme van het oeverwalgebied ('Prachtige IJsselzone') niet juist uit de combinatie van bebouwing en boerderijen aan de dijk met de openheid van de tussenliggende en omringende gebieden? Dat hagen en heggen in dit landschap voorkomen en er karakter aan geven, wil bepaald niet zeggen dat een zonnepark met omringende begroeiing dat landschap versterkt.

Op pagina 49 van bijlage D staat een vrij terloopse opmerking over het zicht op zonnepanelen vanaf de dijken langs de IJssel. Het is opvallend dat hier verder niets mee gedaan is. Binnen de gemeente Olst-Wijhe zijn de dijken een belangrijk en hogelijk gewaardeerd element. Het gaat dan om het vrije uitzicht aan de ene kant naar de uiterwaarden en de rivier, en aan de andere kant op het gemengde landschap van de oeverwal. Een zonnepark in de binnendijkse zone zal altijd zichtbaar zijn vanaf de dijk. Daar helpt geen 'kwaliteitsrand' of 'gebiedseigen beplanting' aan. De gemeente Olst-Wijhe schat dit landschap op waarde door het 'prachtige IJsselzone' te noemen, maar laat hier een kans onbenut om een specifieke zone van bijvoorbeeld een paar honderd meter langs de dijk (voorlopig) te vrijwaren van zonneparken (zoals bijvoorbeeld bij landgoederen wel het geval is).

Deel C - Beschouwing

In de tekst onder paragraaf 8.2.6 op pagina 130 wordt 'Welsum' genoemd waar 'Boskamp' bedoeld wordt.

In paragraaf 8.3 op pagina 131 van het PlanMER wordt gesproken over een stilstandsvoorziening op windmolens. Gesteld wordt dat hiermee schaduwhinder volledig kan worden voorkomen, en dat daarmee het onderscheid vervalft tussen alternatieven (zoekgebieden x hoogte van de molens). Dit is een kort-door-de-bocht conclusie die meer onderbouwing verdient.

Op de informatie avond van 26 maart 2019 is door de gemeente desgevraagd bevestigd dat de nulnorm zal worden gerealiseerd middels daadwerkelijke meting (sensoren) op de gevels van woonhuizen. Dus nadrukkelijk niet op basis van modelberekeningen en bewolgingsgraad. Deze belofte betekent een aanzienlijke infrastructuur, want de slagschaduwcontouren laten zien hoeveel woningen potentieel slagschaduw ondervinden. Het overal monteren van sensoren en deze koppelen aan de inrichting, lijkt geen geringe en goedkope klus.

Ook wordt geen inzicht geboden in wat een stilstandsvoorziening in de praktijk betekent aan verliezen in draaiuren en productie. Inclusief reaktietijd zal het handhaven van een absolute nulnorm (voor alle woningen) naar verwachting toch leiden tot significant verlies.

De nogal terloops genoemde stilstandsvoorziening heeft dus waarschijnlijk behoorlijke gevolgen. En daardoor blijft er wel degelijk onderscheid tussen de gebieden en de varianten.

Het beschouwelijke deel C lijkt een geëigende plek voor een passage over de problematiek van aansluiting van windmolen- en zonneparken op het elektriciteitsnet. Helaas wordt hier in het hele PlanMER met geen woord over gerept. De problematiek van onbalans en overbelasting van het net is bepaald iets om even bij stil te staan. De (maatschappelijke) kosten van een netverzwaring kunnen aanzienlijk zijn, én heel verschillend voor de ene locatie of de andere. Daar waar her in der in het PlanMER zoveel waarde wordt gehecht aan onderscheidende elementen tussen de varianten, is het een grove tekortkoming dat de netproblematiek geheel en al buiten beschouwing blijft.

Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon

(Document Gemeente Olst-Wijhe dd juni 2019)

Op pagina 7 wordt gesteld dat zon en wind "*een gezonde businesscase*" hebben. Een nuancerende opmerking was hier op z'n plaats geweest, want voor beiden geldt dat het rendement valt of staat met de subsidie (SDE+).

Op pagina 11 wordt in voetnoot 4 verwezen naar een rekenbijlage. Gezien tekst van de paragraaf en die van de voetnoot, lijkt het er sterk op dat iets anders bedoeld wordt dan de huidige bijlage 3. Daarin staat slechts een tabel met energieverbruik particuliere woningen en een grafiek met opgesteld vermogen zonnepanelen.

In paragraaf 3.1.1. op pagina 16 wordt verwezen naar het PlanMER dat inzicht geeft in "*knelpunten die moeten worden gemitigeerd*". Dit is nogal suggestief, alsof altijd alle knelpunten weggenomen of gecompenseerd kunnen worden. Dit taalgebruik verhult dat er simpelweg ook harde belemmeringen kunnen zijn, die als zodanig benoemd dienen te worden. Een kerntaak van het PlanMER.

Daar waar de beoordelingen uit de originele onderzoeksrapporten zijn herschaald naar het PlanMER, wordt er in de visie nog een slag overheen gedaan door omzet naar een kleurcodering met alleen maar groentinten (tabel 1 op pagina 17 en tabel 2 op pagina 18). Resultaatgestuurd, doorzichtig en misleidend.

In tabel 2 op pagina 18 ontbreekt de verklaring wat aspecten Landschap 1 t/m 5 zijn.

Verwarrend en slordig is dat op pagina 20 een net wat andere indeling van zonneparken wordt gehanteerd dan in het PlanMER inclusief onderzoeksbijlagen. Hier worden klassengrenzen van 2 en 20 hectare genoemd, terwijl dit elders 3 en 30 hectare is.

Onderaan pagina 22 staat dat "*bij voorkeur de gemeente medewerking verleent aan projecten buiten de weidevogel gebieden*". Een opvallend voorzichtige formulering, en typerend voor de hele visie. De gemeente durft niet te kiezen, durft geen heldere randvoorwaarden te formuleren.

In paragraaf 3.2.2.4 op pagina 24 wordt een opsomming gegeven van voorwaarden voor windprojecten. Het valt te prijzen dat dit zo duidelijk en puntig wordt weergegeven! Jammer is echter de bijzin "*tenzij hierdoor de uitvoerbaarheid in het geding komt*", want die maakt dat betreffende voorwaarde net zo goed niet vermeld had kunnen worden. Een kwalijker tekortkoming is dat hier slechts een "*participatieplan*" wordt vereist, zonder specificaties. Dit was een mooie plek geweest om een aantal harde participatievoorwaarden te formuleren.

Hoewel deze helaas ontbreekt in de opsomming op pagina 19, is vanuit de inwoners meermalen en zeer stevig aangedrongen op een harde minimumafstand van windmolens tot woningen (ook in navolging van andere gemeenten). Zo'n voorwaarde is eenvoudig op te nemen in de visie, niet voor discussie vatbaar, voor iedereen duidelijk en controleerbaar. Dit in tegenstelling tot de wettelijke geluidsnormen die niet te controleren zijn en per definitie discussie geven want gebaseerd op fabrikantgegevens en berekend met ondoorzichtige modellen. Bovendien zijn de normen een jaargemiddelde, en dus is er per definitie periodieke overlast. Het is bijzonder jammer en kwalijk dat de gemeente dit dringende verzoek uit de samenleving negeert. Er wordt zelfs geen poging gedaan hiervoor een reden te geven, dus dit gaat volledig voorbij aan het doel van de inwonersparticipatie.

Op pagina's 24 en 25 wordt gesproken over de "*correcte*" NNN gebieden. Dat roept vraagtekens op. Zijn er ook niet-correcte gebieden? Geven de kaarten in het PlanMER de juiste NNN en weidevogelgebieden?

Van locatie B2 (Herxen) en D (Den Nul) wordt op pagina's 25 gemeld dat "*aansluiting bij landschapsstructuren niet goed mogelijk is*". Maar dat is toch een expliciete voorwaarde die notabene op de voorgaande pagina is vermeld (zie 2e punt in opsomming in paragraaf 3.2.2.4)? Dit doet ernstig vrezen voor de toekomst: men durft al zo weinig concrete voorwaarden te stellen, en als ze er al zijn worden ze vervolgens vlotjes genegeerd. Typend voor de hele visie.

De inwoners hebben erop aangedrongen dat eventuele verdiensten geïnvesteerd moeten worden binnen het thema van lokale duurzaamheid (zie ook de opsomming op pagina 19). Helaas komt dit punt niet expliciet terug bij de sociaal-maatschappelijke voorwaarden (vanaf pagina 26).

Ook wordt geen enkele aandacht besteed aan de nadrukkelijke eis vanuit de inwoners dat deelname aan wind- en zonprojecten voor iedereen toegankelijk moet zijn, niet alleen voor degene met investeringsruimte. Helaas gaat de gemeente hiermee volledig voorbij aan een belangrijke maatschappelijke discussie en de angst dat 'vergroening' een elitaire zaak dreigt te worden met een scheve verdeling van lasten en lusten.

Hetzij bij de ruimtelijke voorwaarden (hoofdstuk 3), hetzij bij de sociaal-maatschappelijke voorwaarden (hoofdstuk 4) maar ergens mag je een passage verwachten over wat er gebeurt als de levensduur van windmolen- of zonnepark ten einde loopt. Een belangrijk onderdeel van de maatschappelijke discussie richt zich op het potentiële afvalprobleem van de toekomst. Hoe gaat de gemeente de opruimplicht wettelijk verankeren en borgen? Dit aspect wordt weliswaar genoemd in paragraaf 5.2 bij het 'ruimtelijk instrumentarium' maar beter was geweest dat het concreet was gemaakt en toegevoegd aan de voorwaarden.

Halverwege pagina 27 wordt opgemerkt "*Aan de ontwikkeling van grondgebonden zonnevelden worden minder eisen gesteld op het gebied van projectparticipatie dan aan windparken*". Het is onduidelijk wat dit precies betekent. Het voorafgaande (bijvoorbeeld de in paragraaf 4.1 genoemde voorwaarde van minstens 51% lokaal eigendom) geldt toch voor zowel wind- als zonprojecten?

Als onderdeel van een participatiemodel wordt op pagina 27 de NWEA gedragscode als voorbeeld genoemd. Dat is nogal eenzijdig. Het betreft de associatie van commerciële exploitanten van windparken, en hun zelf opgelegde gedragscode voorziet in een uiterst mager gebiedsfonds. Op z'n minst zou hier gemeld moeten worden dat er ook een gedragscode bestaat van de vereniging van omwonenden (NLVOW).

Op pagina 28 staat dat initiatiefnemers "*worden uitgenodigd*" om grondvergoedingen volgens 'sociaal model' te verdelen. Ook weer een uiterst voorzichtige formulering, en dus op geen enkele manier afdwingbaar.

Paragraaf 4.2.2 op pagina 28 begint met de opmerking "*Voor zonnevelden geldt dat lokaal (mede)eigendom wordt nagestreefd*". Zie ook de opmerking hierboven. Geldt nu wel of niet de harde voorwaarde van minstens 51% lokaal eigendom?

De visie wordt afgesloten met een kort paragraafje 5.3 op pagina 30. Er wordt verwezen naar 'toekomstige uitvoeringslijnen' en 'detailniveau'. Een bizar stukje tekst dat doet vermoeden dat onder tijdsdruk een eind is gemaakt aan het visiedocument. Voor zover in het voorgaande al iets van concreetheid en helderheid is bereikt, wordt dat hier weer volledig tenietgedaan.

Conclusies

- A. Het is opvallend en triest hoe beoordelingen (vooral landschap en ecologie) worden herschaald en opnieuw ingekleurd. De eigenlijke onderzoeken schetsen een ander beeld en leiden tot andere conclusies dan het PlanMER dat daarop is gebaseerd. Vervolgens wordt het nogmaals afgezwakt naar de uiteindelijke visie.
- B. Onder het mom van 'het zoeken naar onderscheid tussen locaties en varianten' is absolute beoordeling uit het zicht gehaald. Nergens wordt een harde grens gesteld. Niets is onmogelijk. Alles blijft open.
- C. Er wordt gerekend met een voor Overijssel aantoonbaar onrealistische opbrengstverwachting van windmolens.
- D. Enkele voorwaarden die zeer nadrukkelijk vanuit de inwoners naar voren zijn gebracht, zijn door de gemeente niet overgenomen zonder enige onderbouwing of toelichting. Bijvoorbeeld een minimumafstand tussen woningen en windmolens.
- E. De gemeente Olst-Wijhe laat de kans onbenut om de 'prachtige IJsselzone' te beschermen door een binnendijkse vrijwaringszone voor middelgrote zonneparken.
- F. PlanMER en Ruimtelijke visie kennen minstens 3 belangrijke omissies, waardoor volledig wordt voorbijgegaan aan een belangrijk deel van de heersende maatschappelijke discussie:
  - 1. invloed zonneparken op de landbouw: verlies van grond voor voedselproductie en het prijsopdrijvend effect
  - 2. onbalans en capaciteitsproblemen op het elektriciteitsnet
  - 3. participatie ook voor inwoners zonder investeringscapaciteit
- G. De 'sociaal-maatschappelijke voorwaarden' zijn boterzacht geformuleerd. Nergens durft de gemeente een duidelijke keuze te maken of een voorwaarde scherp te verwoorden. Het taalgebruik blijft uiterst voorzichtig: we proberen, er wordt onderzocht, partijen worden uitgenodigd, er wordt gestreefd en gekeken naar, bij voorkeur, als zou blijken etc. etc.. Er worden externe voorbeelden genoemd maar geheel vrijblijvend. Te vrezen valt dat deze visie in de huidige vorm bijzonder weinig houvast gaat bieden als zich concrete projecten / vergunningaanvragen aandienen.

Samenvatting (puntsgewijs inclusief verwijzing naar paginanummer van deze zienswijze)

1. Minstens enkele vooraf ingetekende windmolen opstellingen zijn weinig realistisch en daarmee wordt niet voldaan aan een belangrijk voorschrift voor een PlanMER:
  - irrelevant gebruik van vuistregel 300 meter afstand voor verspreid liggende bebouwing
  - geen rechte lijn opstellingen
  - projectie van windmolens direkt aan gemeente- en provinciegrens
  - niet volgen (soms zelfs doorkruisen) van landschappelijke structuren(pagina 2)
2. Onverklaard verschil tussen de windmolenlocaties van de visualisatie en de locaties die gebruikt zijn voor contourenkaarten geluid en slagschaduw.
(pagina 3)
3. Dubieuze beoordelingsmethodiek (schaalverschuiving en herbeoordeling).
(pagina 4)
4. Misleidende informatie geluidscontouren doordat een gangbaar (enigszins gedateerd) molentype wordt vergeleken met een nieuw type dat nog nergens ter wereld operationeel is.
(pagina 4)
5. Geen enkel onderzoek naar en aandacht voor mogelijke 'bijzondere lokale omstandigheden' die redengevend zijn om andere geluidsnormen te hanteren, bijvoorbeeld stiltegebieden.
(pagina 4)
6. Mogelijke cumulatie met geluidsoverlast van vliegverkeer Lelystad wordt veel te gemakkelijk en zonder onderbouwing gepasseerd. Specifiek geldt dit de laagvliegroutes voor de westelijk van de IJssel gelegen gebieden (Welsum, Marle).
(pagina 4+5)
7. Fout in tabel slagschaduw + ontbrekende verklaring waarom hier met ander merk en type windmolen is gerekend dan elders.
(pagina 5)
8. Publiekelijk is gegarandeerd dat geen enkele slagschaduw mag optreden op geen enkele woning. Dit stemt geheel niet overeen met de gekozen classificatie, waarbij tot 200 woningen met slagschaduw nog als "neutraal" wordt beoordeeld.
(pagina 5)
9. Er wordt gesuggereerd dat angsten en bedenkingen (leidend tot stress en gezondheidsrisico's) te wijten zijn aan slechte informatievoorziening.
(pagina 5)
10. Zeer misleidend gebruik van de term "invloed op rust".
(pagina 5+6)
11. Foutieve overname in PlanMER van landschappelijke beoordelingen uit onderzoeksrapport Roenom.
(pagina 6)
12. Duidelijke conclusies uit onderzoeksrapport Roenom komen op geen enkele manier terug in PlanMER, laat staat in de visie.
(pagina 7)

13. Ecologisch onderzoeksrapport van bureau Waardenburg schrijft over de onderzoeksgebieden als 'locaties waarvoor initiatieven bestaan voor windenergie'.
(pagina 7)
14. Procedureel en verhullend taalgebruik:
  - a) 'geen externe werking'
  - b) 'effect kan worden uitgesloten'
  - c) 'risico's voor besluitvorming'(pagina 7+8)
15. Schaalverschuiving waardoor onderzoeksresultaten vertekend in het PlanMER zijn gekomen.
(pagina 8)
16. Misleidende kaart want weidevogelgebieden direkt grenzend aan de gemeente zijn niet ingetekend.
(pagina 8)
17. Dynamiek tussen natuurgebieden (migratieroutes) is volledig genegeerd, ondanks wat de CommissieMER hierover voorschrijft.
(pagina 8)
18. Berekende energieopbrengst is aantoonbaar onrealistisch voor Overijssel.
(pagina 9+10)
19. In PlanMER en visie wordt geen enkel woord gewijd aan de maatschappelijke discussie omtrent omzetten van landbouwgrond voor voedselproductie naar zonneparken voor energieproductie.
(pagina 11)
20. Een gevaarlijke, suggestieve veronderstelling dat grote zonneparken met 'gebiedseigen randen' de karakteristiek van het landschap zelfs zouden kunnen versterken.
(pagina 11)
21. Vanaf de dijk langs de IJssel blijven zonneparken in de binnendijkse zone per definitie zichtbaar. Dit wordt geconstateerd maar krijgt geen enkel vervolg of effect.
(pagina 11)
22. In scherpe tegenstelling tot de publieke garantie van "nul slagschaduw", bieden PlanMER en visie geen enkele informatie over hoe dit wordt gerealiseerd en geborgd.
(pagina 12)
23. In PlanMER en visie wordt geen enkel woord gewijd aan de problematiek van het elektriciteitsnet (onbalans en capaciteitsproblemen).
(pagina 12)
24. Zonder onderbouwing en zonder enige nuance wordt gesteld dat zon en wind een 'gezonde businesscase' hebben. Er wordt niet vermeld dat het rendement valt of staat met SDE+ subsidie.
(pagina 13)

25. Suggestief en verhullend taalgebruik in de visie als verwezen wordt naar het PlanMER voor '*knelpunten die gemitigeerd kunnen worden*'. Een typerende miskennen van de wettelijke voorgeschreven milieueffectrapportage.
(pagina 13)
26. Misleiding door beoordelingen uit PlanMER op een heel andere kleurschaal weer te geven in de visie.
(pagina 13)
27. Ondanks dat hierop meermalen en nadrukkelijk vanuit de bewoners is aangedrongen, is geen minimale afstand tussen windmolens en woningen opgenomen bij de ruimtelijke voorwaarden.
(pagina 13)
28. Wat wordt bedoeld met 'correcte' NNN gebieden? Zijn er ook 'niet-correcte' gebieden? Zijn de in het PlanMER opgenomen kaarten compleet, actueel en juist?
(pagina 13)
29. Ondanks de onderzoeksconclusie dat aansluiting bij landschapsstructuren niet mogelijk is, en hoewel dat wel als concrete voorwaarde staat vermeld, worden onderzoekopstellingen daarop niet als onhaalbaar betiteld.
(pagina 14)
30. Nadrukkelijke eisen vanuit de inwoners ten aanzien van eventueel rendement van wind- en zonneprojekten zijn niet opgenomen in de voorwaarden: 100% besteding binnen het thema 'lokale duurzaamheid' en ook toegankelijk maken voor inwoners zonder financiële bestedingsruimte.
(pagina 14)
31. De visie blijft zeer summier op het aspect van het potentiële afvalprobleem van windmolens en zonnepanelen. Harde voorwaarden en borging van de opruimplicht blijven achterwege.
(pagina 14)
32. De visie laat verwarring ontstaan over of de harde voorwaarde van 51% lokaal eigendom nu wel of niet ook geldt voor zonneparken.
(pagina 14)
33. Er wordt vrijblijvend verwezen naar de NWEA gedragscode. De NLVOW gedragscode wordt niet genoemd.
(pagina 14)

Z85

Aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Olst-Wijhe.

Onderwerp: zienswijze ten aanzien van de Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon als onderdeel van de Duurzaamheidsvisie

Datum: 04-07-2019

Geachte gemeenteraad,

Hierbij geven wij onze zienswijze ten aanzien van het ontwerp van de Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon als onderdeel van de Duurzaamheidsvisie (hierna: de visie).

Als eerste geven wij onze zienswijze ten aanzien van het plaatsen van windmolens zoals de visie die bedoeld en op de plaatsen zoals in de visie weergegeven. Daarna geef ik mijn zienswijze ten aanzien van de visie zoals die als ontwerp ter inzage ligt.

In mijn bezwaren en vragen volgen wij zoveel mogelijk de structuur en redactie van de visie. Wij maken steeds een opmerking bij een onderdeel uit de visie en geef daarbij onze zienswijze ten aanzien van deze opmerking. Daar waar aan de orde verwijs wij u naar bijlagen bij deze zienswijze.

Aan het einde van deze puntsgewijze zienswijze geven wij onze zienswijze op het onderdelen die naar onze mening ontbreken in de visie.

TEN AANZIEN VAN HET PLAATSSEN VAN WINDMOLENS

Het is onze zienswijze dat de gemeente Olst-Wijhe het plaatsen van industriële windmolens in het buitengebied van de gemeente Olst-Wijhe niet mogelijk moet maken. Dat is onze zienswijze omdat:

- Onvoldoende is onderzocht of de klimaatdoelstellingen kunnen worden behaald met andere technieken en ander beleid.
- Niet voldoende transparant is hoeveel % duurzame energie er reeds wordt opgewekt binnen de gemeente.
- Er argumenten zijn gebruikt om z.s.m. tot faciliteren over te gaan, zoals de dreiging van ingrijpen vanuit de provincie, die zijn achterhaald door het coalitieakkoord van juni 2019.
- Een mislukte participatie toch als alibi wordt aangedragen waardoor het lijkt alsof windparken breed gedragen worden door de inwoners van de gemeente. Dat zou totaal in strijd zijn met landelijke onderzoeken naar het draagvlak voor windparken.
- De gemeente aangeeft ervaring te willen opdoen met misschien wel de grootste windmolens op het land. Een dergelijk experiment wordt straks uitgevoerd op de Maasvlakte en als het aan de gemeente ligt in het kleinschalige coulisselandschap in het buitengebied van Olst-Wijhe. Deze visie lijkt te zijn ontstaan vanuit het Napoleonsyndroom. Wij maken bezwaar tegen het zijn van een onderdeel van een dergelijk experiment.
- De gemeente op het gebied van bescherming van de belangen van bewoners geen millimeter verder gaat dan wat de wet op dit moment vereist, terwijl het een feit is dat in een snel ontwikkelend onderwerp als dit de wetgeving altijd achter de wetenschap aan komt. Wij doelen daarbij op geluid en in het bijzonder laagfrequent geluid (geluid is geen kwestie van dB alleen), slagschaduw, nadelen voor insecten, vogels en vleermuizen et cetera. Wij maak bezwaar tegen het volledig negeren van rapporten over laagfrequent geluid van de WHO en

het RIVM, rapporten ten aanzien van negatieve ervaringen met grote windmolens in Duitsland en Denemarken op deze fronten. Wij maken bezwaar dat dergelijke onderzoeken geen deel uitmaken van de visie en daarmee wordt het een tunnelvisie. Hoewel een tunnelvisie impliceert enige visie. Deze visie bevat vooral te rooskleurige intenties die straks leiden tot tegenvallers voor de betrokken inwoners en de gemeente.

- De windmolens mogelijk worden gemaakt juist in die gebieden waar nog een voor Nederlandse begrippen relatieve stilte heerst. Dat heeft twee nadelen. Het geluid van windmolens wordt door niets overstemd en de laatste stillen plekken in de gemeente zijn daarmee voorgoed verleden tijd. Zie de kaart met de drie gebieden in het centrum van de gemeente. Wij maken bezwaar tegen juist die keuze.
- Het geluid van windmolens in het geval van de locatie Boskamp/Middel gestapeld wordt op het geluid dat veroorzaakt wordt door de door de bewoners verfoeide maar ondanks alle bezwaren door de gemeente aangelegde graskeien. Wanneer er een auto over deze keien rijdt die aan de dingshofweg liggen kunnen wij het aan de ketelgatstraat nog duidelijk horen. Daar komt nu nog geluid bij als er windmolens worden geplaatst. Het ergste is dat wij die zal horen als we op bed lig, in de tuin zit en de stilte niet meer hoor.
- Ik zelf ben hoog sensitief en hoor en voelt alles, ik weet zeker als die windmolens er komen dan blijf ik hier niet wonen want ik wordt door dat geluid gewoon naar in mijn hoofd , en kan me hier niet voor afsluiten.
- Wij kunnen wel de andere kant op kan kijken, maar niet de andere kant op kan luisteren.
- Alleen al het mogelijk trachten te maken van windparken door het ontwerpen van deze visie heeft geleid tot maatschappelijke onrust en het erg onwenselijk is dat windparken tot een splijtzwam in de samenleving verworden.
- Visualisaties van de windmolens getoond in de visie niet reëel zijn.
- De in de visie getoonde laagvlieggebieden mogelijk niet actueel zijn.

TEN AANZIEN VAN HET ONTWERP VAN DE VISIE

Opmerking 1

In het voorwoord geeft deze visie aan dat het onmogelijk is om aan ieders wensen tegemoet te komen en dat de visie daarom de *nadruk* legt op de *voorwaarden die wij als bewoners willen* verbinden aan de ontwikkeling van zonnevelden en windparken. Deze heeft de gemeente *zo veel als mogelijk een plek gegeven in de visie*.

Zienswijze bij opmerking 1

De voorwaarden die in deze visie zijn opgenomen laten teveel ruimte voor initiatiefnemers en de gemeente om daar niet aan te hoeven voldoen. Het is mogelijk en zeker nodig om veel meer voorwaarden op te nemen en om voorwaarden meer bindend te laten zijn. Daarover later meer. De in het voorwoord (en ook verderop in de visie) genoemde verdeling van lusten en lasten heeft geen concrete plek gekregen in deze visie. Er wordt op deze plaats in twee zinnen gesproken over: "Dit houdt de opbrengsten zo veel mogelijk binnen onze gemeentegrenzen." En "Zo kan iedereen profiteren van de ontwikkeling van zonnevelden en windparken". Dat ("zoveel mogelijk binnen onze gemeentegrenzen" en "iedereen" zijn te vage omschrijvingen ten aanzien van de bestemming van de opbrengsten en die bestemming wordt in de visie niet verder geconcretiseerd. Binnen de gemeente

heeft lang niet iedereen de lasten en iedereen kan profiteren van de ontwikkeling van zonnevelden en windparken. Ons bezwaar is deze algemeenheid. De visie behoort de lusten veel duidelijker en concreter te koppelen aan degene die de lasten ondervindt. Op dit punt is de visie onduidelijk en onvolledig. Dit is geen voorwaarde waar wij als bewoners die mogelijk de lasten zal kunnen ondervinden zich in kan vinden. Over de omvang van de opbrengsten die beschikbaar moeten komen voor de niet nader aangeduide groep spreekt de visie geheel niet. De visie geeft geen verdeling van lasten en lusten zoals de visie dat wel zegt te doen.

Opmerking 2

In de inleiding stelt de visie het volgende. "Wij nemen als gemeente onze verantwoordelijkheid om de energieopwekking zo veel mogelijk binnen de eigen gemeentegrenzen te realiseren."

Zienswijze bij opmerking 2

Wij lezen nergens een onderbouwing voor dit standpunt in de visie. De visie spreekt over regionale samenwerking (RES). Waarom zou je regionaal samenwerken als je als gemeente zelf aan je opdracht wil voldoen zonder samen te werken met andere gemeenten. Wij maken bezwaar tegen deze tegenstrijdige standpunten. De visie spreekt ook over het voorlopig niet bouwen van windmolens in die gebieden die grenzen aan buurgemeenten. Als het in dit punt gekozen standpunt waarheid is, dan is de keuze om aan de grenzen met de buurgemeenten vooralsnog niet te bouwen onbegrijpelijk. Bij dit punt hebben wij tevens de vraag wat de betekenis is van "zoveel mogelijk" in de bovengenoemde stelling uit de visie. Welke ideeën bestaan er om buiten de gemeentegrenzen te werken aan het behalen van de doelstellingen?

Opmerking 3

De visie zegt in de inleiding dat deze tot stand is gekomen na een uitgebreid gebiedsproces. Gebleken is dat dit gebiedsproces onvoldoende is geweest, zo oordeelde ook de gemeenteraad in de vergadering van maandag 20 mei 2019. In die vergadering gaf Wethouder Blind ook aan dat dit gebiedsproces, achteraf gezien anders en vooral beter had gekund. Pas enkele dagen voor de afsluitende bijeenkomst in Den Nul zijn veel bewoners van de aangewezen gebieden waar de mogelijkheid wordt gecreëerd om windmolens te plaatsen op de hoogte geraakt van de inhoud van deze visie. In de weken daarna is ons door onderzoek gebleken dat zeker 90% van de omwonenden van de locatie Boskamp/Middel niets wisten van deze visie. Enkele bewoners hebben samen met ons de anderen geïnformeerd over de inhoud en status van de visie. Daarbij bleek welhaast in alle gevallen dat men niet op de hoogte was en bijna iedereen gaf aan zich overvallen te voelen en tegen de bouw van windmolens te zijn op deze locatie.

Zienswijze bij opmerking 3

De in de visie beschreven participatie van bewoners blijkt kwalitatief onvoldoende, is daarmee onzorgvuldig geweest en de uitkomsten daarvan zijn daarmee in onze zienswijze niet representatief te noemen en niet te gebruiken als onderbouwing van het beleid. Het gebiedsproces wordt in de visie participatie genoemd en er wordt gesproken over een participatieverslag et cetera. Wij maken bezwaar tegen het gebruik van het woord participatie in dit verband. Er is slechts sprake geweest van het informeren van bewoners en het inventariseren van ideeën en meningen over de standpunten van de gemeente aangaande de visie. Nergens is terug te zien dat de inbreng van bewoners enige invloed heeft gehad op de uiteindelijke visie. Er is volgens ons zienswijze onterecht de indruk gewekt dat er werkelijk sprake was van invloed door de bewoners. Dit is naar onze zienswijze een aantasting van het vertrouwensbeginsel.

Het gebiedsproces en de daarin beschreven participatie is een eufemisme gebleken. Teveel bewoners zijn daarbij überhaupt niet bereikt. Dat is naar onze zienswijze op zichzelf al onzorgvuldig geweest. De raad en de wethouder beamen dit eerder dan dat zij dat ontkennen. Als de kwaliteit daarvan een voorbode is van de in de visie beschreven voorwaarde van (financiële) participatie verderop in het proces dan is het lastig om daar vertrouwen in te hebben. De formulering van die voorwaarden biedt geen garanties op dit punt. Het is onze zienswijze dat direct betrokken bewoners individueel benaderd hadden moeten worden en dat dit alsnog moet gebeuren.

Dat een dergelijk gebiedsproces volgens Wethouder Blind een leermoment is, baart mij zorgen. Hij had kennis kunnen nemen en moeten nemen van reeds door andere gemeenten opgedane ervaringen op dit gebied. Wanneer het bestuur van de gemeente niet leert van eerdere ervaringen van anderen, maakt dat bestuur vermoedelijk dezelfde fouten. Wanneer het bestuur kennis had genomen van bijvoorbeeld het proefschrift van Sanne Akerboom met de titel: "Tussen publieke participatie en de energietransitie: het geval van windmolenparken", dan zou het informeren van de bewoners welhaast zeker meer zorgvuldig zijn aangepakt. Daarnaast heeft het CBS gegevens ter zake te mening van bewoners ten aanzien van windmolens in de woonomgeving. Daaruit blijkt dat minder dan de helft van de populatie dat geen probleem vindt en bijna een derde vindt dat wel een probleem. Zie CBS | Statistische Trends | Oktober 2018. Het is onze zienswijze dat het bestuur rekening moet houden met dergelijke onderzoeksresultaten en het is onze vraag in hoeverre dat gedaan is en op welke wijze. <https://www.uva.nl/binaries/content/assets/uva/.../samenvatting-akerboom-sanne.pdf> <https://www.cbs.nl/nl-nl/publicatie/2018/26/trends-in-nederland-2018>

In de visie zijn, *mede door het in de visie genoemde uitgebreide participatieproces*, gebieden aangewezen waar energieprojecten ruimtelijk mogelijk worden gemaakt. Het is onze zienswijze dat het aanwijzen van die gebieden dus mede is gebeurd door een participatieproces dat onzorgvuldig en onvolledig is gebleken te zijn. Die aanwijzing op basis van een onzorgvuldig proces kan daarmee geen stand houden. Dat overleg moet opnieuw gevoerd worden en met de direct omwonenden.

Opmerking 4

In de inleiding zegt de visie dat de gemeente heeft gekozen voor het opstellen van een visie om een beleidskader te bieden voor het beoordelen van initiatieven voor productie van elektriciteit met behulp van grootschalige zon en wind. Ook de voorwaarden waaronder projecten daadwerkelijk kunnen worden gerealiseerd, zowel ruimtelijk als op het gebied van participatie, zijn in deze visie opgenomen. Een initiatiefnemer moet aantonen dat hij aan deze voorwaarden voldoet vóórdat er een bestemmingsplanprocedure wordt opgestart of een omgevingsvergunning wordt afgegeven.

Zienswijze bij opmerking 4

De visie beschrijft slechts zeer beperkt voorwaarden en die geven, door de juridisch vage formulering, geen garanties aan de bewoners die met de lasten te maken krijgen. Zo spreekt de inleiding over: "Wanneer niet of onvoldoende aan de voorwaarden wordt voldaan.....". Nergens wordt duidelijk wanneer er sprake is van onvoldoende voldoen aan de voorwaarden. In de inleiding spreekt de visie over een anterieure overeenkomst (kostenverhaalovereenkomst) waarin ook afspraken over financiële participatie worden vastgelegd. De visie geeft geen bindende kaders op het gebied van die financiële participatie. De visie zou volgens onze zienswijze die kaders moeten bevatten en die kaders moeten bindend zijn. Daarover later meer in de zienswijzen bij hoofdstuk 4 van de visie.

Opmerking 5

In de visie stelt de gemeente zich ten doel om in 2020 20% van het energieverbruik duurzaam op te wekken. De inleiding van de visie spreekt over de landelijke doelstelling van 14% duurzame opwek in 2020 en in 2023 16 procent. Onder punt 2.2.2 van de visie staat het provinciaal beleid op dit punt en dat spreekt over een duurzame opwek van tenminste 20% van de provinciale energiebehoefte duurzaam opwekken en in 2030 30%. De Nederlandse overheid wil 49% minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 dan in 1990.

Volgens de Energieagenda (2016) zijn de doelen inderdaad:

- 14% duurzame energie in 2020.
- 16% duurzame energie in 2023.
- 80-95% duurzame energie in 2050.

Zienswijze bij opmerking 5

De gemeente stelt zich hiermee een doel dat niet overeenkomt met de landelijke en provinciale doelen en de visie geeft daar geen motivatie voor. Dat is geen behoorlijk bestuur. Dit zorgt voor besluiten die belastende zijn dan noodzakelijk. Wanneer de gemeente uitgaat van de landelijke doelen is het meer dan voorstelbaar dat de behaald kunnen worden zonder de plaatsing van industriële windmolens. Over het algemeen vindt nog niet de helft van de mensen een windmolenpark in de eigen woonomgeving geen probleem, bijna een derde deel vindt dat wel een probleem, en de rest heeft hier geen uitdrukkelijke mening over (Bron Statistische trends milieu en energie CBS) <https://www.cbs.nl/-/media/pdf/2018/43/2018st25%20duurzame%20energie.pdf> Het betreft een onderzoek uit 2018. Gezien de maatschappelijke onrust ten aanzien van windparken is het een niet onredelijke aanname dat de tegenstellingen scherper zijn geworden en dat betekent dat het stellen van onnodig belastende doelen niet de minst belastende besluiten oplevert. Dat is een vorm van onbehoorlijk bestuur.

Opmerking 6

De visie zegt in de inleiding dat het realistisch is om te stellen dat er vanuit de provinciale respectievelijk de nationale overheden een opgave en/of ruimtelijke inpassing wordt opgelegd om invulling te geven aan de reductie van de CO2 uitstoot in 2030, waarbij men vervolgens lokaal nauwelijks meer invloed kan uitoefenen op het bod respectievelijk de ruimtelijke vertaling daarvan.

Zienswijze bij opmerking 6

Gezien de technische, maar vooral ook maatschappelijke ontwikkelingen in de laatste drie jaren is 2030 nog erg ver weg. Om die toekomstige repressieve druk vanuit de provincie en het rijk te gebruiken om nu al te belastende windmolens te plaatsen om doelen te bereiken die relatief ver in de toekomst liggen is niet evenredig. Deze windmolens vormen een veel te zwaar middel op dit moment en het eventueel onnodig plaatsen daarvan geeft blijk van geen visie.

Wij willen in dit verband ook wijzen op het coalitieakkoord van CDA, VVD, ChristenUnie, SGP en PvdA van de provincie Overijssel zoals gepresenteerd op 11 juni 2019. Voor wat betreft de energietransitie verbindt de coalitie zich wel aan de landelijke doelstellingen, maar *gaat gemeenten niet dwingen om windmolenparken en zonneparken aan te leggen. Er komt meer geld om initiatieven van de inwoners van Overijssel te ondersteunen. Het aantal plekken waar windmolens gebouwd mogen worden wordt*

beperkt om het Overijsselse landschap beter te beschermen. Ook worden de mogelijkheden om zonneparken op agrarische grond te bouwen beperkt. Opvallend is dat thorium wordt genoemd als mogelijke nieuwe energiebron in Overijssel. Thorium is een vorm van kernenergie, alleen komt minder nucleair afval vrij, dat bovendien minder lang radioactief blijft.

Volgens onze zienswijze krijgt de gemeente meer gelegenheid om de energietransitie uit te voeren volgens eigen visie. Het provinciebestuur laat het landschap prevaleren boven windmolens en wil zonneparken beperkt toelaten. Dat zijn standpunten om mee te nemen in de visie en die staan haaks op de teksten hierover in het ontwerp van de visie. De visie zal mede hierom al moeten worden aangepast en in de visie zal heel veel meer dan nu het geval is tot uiting moeten komen dat windmolens het ultiemum remedium zijn. Mede hierom moet de visie naar onze zienswijze de eerder genoemde harde voorwaarden bevatten.

Opmerking 7

De "Energievisie Olst-Wijhe Duurzaam met wind en zon", als directe voorloper van de onderhavige visie, stelt dat er 7% van de energie duurzaam werd opgewekt in onze gemeente. Deze visie werd besproken in uw raadsvergadering van maandag 8 april 2019 en Wethouder Blind kreeg tijdens die raadsvergadering van de raad de opdracht om die cijfers te actualiseren. Wanneer de energiedoelstellingen binnen de gemeente (wens in de visie) bereikt of in zicht zijn, zou het immers overbodig zijn om windmolens te bouwen binnen onze gemeente. Het is dus van groot belang om het beleid te baseren op actuele gegevens ten aanzien van de totale productie van groene energie. Deze wens werd ook geuit tijdens deze raadsvergadering.

De onderhavige visie noemt in paragraaf 2.1.1 HUIDIG ENERGIEVERBRUIK EN DUURZAME OPWEK de meest actuele cijfers. Daarin stelt de onderhavige visie dat er in 2017 9% van het energiegebruik duurzaam werd opgewekt binnen de gemeente. Dat betekent dat volgens de visie van de gemeente er een toename is van 2% in die twee jaren.

Dit wijkt sterk af van de landelijke trends en alle bekende cijfers. Deze beperkte toename wijkt ook af van de cijfers zoals genoemd in de onderhavige visie.

De onderhavige visie geeft zoals gezegd het percentage van 9% van het energiegebruik in 2017. De daaraan voorafgaande visie noemt een cijfer van 7% in 2016. Volgens die opgaven zou de toename van duurzaam opgewekte energie in de gemeente in één jaar met 2% gegroeid zijn. Ik verwijs u naar pagina 35 van 35 van de onderhavige Ruimtelijke visie duurzame energie met wind en zon. Daar staat een grafiek waarin te zien is dat het vermogen in zonnestroom door bedrijven en particulieren in Olst-Wijhe is gestegen van 5.500 Kw naar 7.000 Kw van 2016 naar 2017 en naar ruim 8.000 in 2018. Die cijfers verhouden zich niet tot de 2% verschil in beide visies.

Zienswijze bij opmerking 7

Het is onze zienswijze dat de cijfers ten aanzien van de huidige stand van zaken met betrekking tot de opwek van duurzame energie hierdoor sterk tegenstrijdig en daarmee onbetrouwbaar zijn.

Daarnaast is het onze zienswijze dat ze ook niet voldoende actueel zijn en daarmee ook geen realistische weergave van de werkelijkheid zijn. De groei van duurzaam opgewekte energie, anders dan met grote windmolens, is landelijk substantieel te noemen en in Olst-Wijhe is dat vermoedelijk

niet anders. Zeker wanneer men de in 2019 gestarte monovergister aan de steunenbergerweg in Middel meetelt in de berekeningen. Een betrouwbare overheid is transparant over de cijfers waarop het zijn beleid baseert. De burger moet volledig kunnen vertrouwen op de juistheid daarvan. Het bestuur behoort de volksvertegenwoordiging volledig en juist te informeren hierover. Het in deze visie genoemde percentage van 9% duurzaam opgewekte energie lijkt onjuist te zijn. De bron waarop dit cijfer is gebaseerd ontbreekt. Het mag geen trend worden dat de overheid niet transparant is over belangrijke cijfers zoals dat het geval was bij het wegwerken van ernstige delicten in de cijfers over criminaliteit onder asielzoekers onder verantwoordelijkheid van de toenmalige staatssecretaris Mark Harbers van Veiligheid. Het achterhouden van klimaatcijfers door premier Rutte was ook lastig uit te leggen door hem. Niet volledig en zeer transparant zijn over de cijfers die het fundament moeten vormen voor de te maken keuzes, maakt dat de burger zijn bestuur gaat wantrouwen. Dat geeft erg veel weerstand, nog meer dan de inhoudelijke kwestie zelf.

Opmerking 8

De visie geeft in paragraaf 2.2.2 de beleidsdoelen van de provincie. Daarin staat dat Overijssel in 2023 ten minste 20% van de provinciale energiebehoefte duurzaam wil opwekken en in 2030 30%. De doelstelling van 2020 wordt ingevuld met zonne- en windenergie. De gemeente Olst-Wijhe heeft zichzelf tot doel gesteld om 20% duurzame energie op te wekken in 2020. Dat is drie jaar eerder dan de doelstelling van de provincie. De inleiding van de visie spreekt over de landelijke doelstelling van 14% duurzame opwek in 2020 en in 2023 16 procent. Het klimaatakkoord dat in 2019 moet worden ondertekend, zet in op 49% CO₂-reductie in 2030.

Zienswijze bij opmerking 8

Wanneer de gemeente zorgvuldig onderzoek doet naar de actuele cijfers betreffende de opwek van duurzame energie wordt duidelijk hoeveel energie er nog duurzaam opgewekt moet worden om aan de doelstellingen te voldoen. Dan kan een technisch en maatschappelijk verantwoorde keuze worden gemaakt op welke wijze dat het best gerealiseerd kan worden. In de huidige visie lijkt het wel alsof de actuele stand van zaken fictief naar beneden toe wordt bijgesteld en de te behalen doelen naar boven waardoor een fictieve noodzaak ontstaat om heel snel grote windmolens te bouwen. De motivatie onder eventuele besluiten wordt daarmee onvoldoende. Het is onze zienswijze en meteen onze vraag op grond waarvan de gemeente de geformuleerde doelen wil behalen afwijkend van de provinciale en landelijke doelen? Dit levert zoals eerder door ons gesteld besluiten op die belastender zijn voor bewoners, gezondheid, milieu, landschap et cetera dan noodzakelijk en evenredig.

Opmerking 9

De visie spreekt in hoofdstuk 3 over drie uitgangspunten om tot een optimale ruimtelijke afweging te komen. Volgens de visie worden deze drie uitgangspunten tegen elkaar afgewogen. Het betreft:

- **maximale** ruimte voor rendabele duurzame energieprojecten, inclusief zicht op doelbereik in 2020 en daarna
- **maximale** bescherming van inwoners, natuur en landschap;
- **maximale** mogelijkheden voor deelname aan projecten door inwoners, bedrijven en organisaties.

Zienswijze bij opmerking 9

Deze visie geeft geen uitleg en invulling van deze uitgangspunten die op gespannen voet met elkaar staan. Wij willen antwoord op de vraag hoeveel maximale ruimte voor rendabele duurzame energieprojecten betekent. Vanaf welk rendement is een energieproject rendabel?

Wat verstaat de visie onder maximale bescherming en wanneer gaat deze bescherming voor op de maximale ruimte zoals beschreven onder het eerste aandachtspunt.

Het derde aandachtspunt verlangt maximale *mogelijkheden* voor deelname aan projecten door inwoners, bedrijven en organisaties. Wanneer die mogelijkheden worden gecreëerd, is aan de voorwaarde in de visie voldaan. Wanneer er vervolgens niet of nauwelijks deelgenomen wordt, kan het energieproject toch doorgang vinden omdat voldaan is aan de eis zoals die hier geformuleerd is. Het is mijn zienswijze dat dit derde uitgangspunt anders geformuleerd dient te worden. Wij verwijzen naar het streven in deze visie (51% eigendom) en naar het Klimaatakkoord van 2019 waarin staat dat gestreefd moet worden naar een eigendomsverdeling waarbij 50% van de productie in eigendom is van de lokale omgeving. Het is onze zienswijze dat 50% van de bedoelde deelname een dwingende voorwaarde moet worden voor een initiatiefnemer.

Opmerking 10

De visie stelt in 3.1.2 dat de gemeente een uitgebreid gebiedsproces doorlopen met haar inwoners en dat de gemeente de inwoners en hun belangen daarmee een volwaardige plaats heeft gegeven in het besluitvormingsproces.

Zienswijze bij opmerking 10

Gezien het grote aantal "late aanhakers", zoals wethouder Blind de bewoners die zich uitspraken tegen de eventuele bouw van grote windmolens tijdens de afsluitende bijeenkomst in Den Nul noemde en de activiteiten die daarna door omwonenden van de locatie Boskamp/Middel zijn ondernomen, stellen wij dat het gebiedsproces kennelijk onzorgvuldig is geweest en dat de direct betrokkenen en hun belangen geen volwaardige plaats hebben gekregen in het besluitvormingsproces. Dat is in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur.

Wij als bewoners van de locatie Boskamp/Middel zijn na die bijeenkomst in gesprek gegaan met de raadsfracties en wij hebben elkaar als buurtgenoten geïnformeerd over het feit dat deze visie bestaat en wat de gevolgen zijn van de inhoud van deze visie. Daarbij werd keer op keer duidelijk dat de communicatie omtrent dit onderwerp kwalitatief en kwantitatief onvoldoende is geweest. De toon van de communicatie vanuit de gemeente was veel te vrijblijvend, getuige ook de door wethouder Blind herhaaldelijk uitgesproken woorden: "er is nog niets aan de orde beste mensen, het is maar een visie en er is nog helemaal niets besloten". Wanneer een wethouder dit steeds herhaalt op de bijeenkomsten waaronder in ieder geval de afsluitende bijeenkomst, waar er (ook naar eigen zeggen) onverwacht veel tegenstanders van dit plan zijn afgekomen, dan is hij daarmee niet transparant over de plaats en belang van het beleid in het besluitvormingsproces. Dat beleid geeft immers de kaders voor de besluiten die daarover later worden genomen. De bestuursrechter houdt de gemeente daarbij aan zijn eigen beleid. De gemeente kan straks geen gronden aanvoeren om een aanvraag van een initiatiefnemer af te wijzen anders dan conform het nu vast te stellen beleid. De gewraakte

opmerking wordt door de bewoners die zich uiten tegen de bouw van windmolens ook opgevat als het bagatelliseren van hun zorgen daarover. Als het dan “maar een visie” is, waarom heeft de wethouder daar eigen zeggen zoveel werk van gemaakt om die visie met de burger te bespreken.

Tijdens de raadsvergadering op maandag 20 mei 2019 vroeg raadslid Hans Olthof aan wethouder Blind hoe hij nu achteraf dacht over het gevoerde gebiedsproces. Wethouder Blind gaf aan dat hij daar nu achteraf wel zijn bedenkingen bij had en dat hij dat een volgende keer anders zou doen. Het is onze zienswijze dat dit gebiedsproces geen waarde mag hebben in deze visie en geen motivatie mag zijn voor toekomstige besluiten omdat dit proces onzorgvuldig is geweest.

Het is onze zienswijze dat het gebiedsproces feitelijk een informeel karakter had. De gemeente heeft op de informatieavonden het ontwerp van de visie gedeeld met de inwoners en daar ideeën en meningen over verzameld. Hetgeen op die avonden door inwoners is ingebracht, heeft niet geleid tot een aanpassing of nadere invulling van de visie. Anders rest de vraag welke opmerking of mening heeft geleid tot welke aanpassing van het ontwerp van de visie.

Opmerking 11

Paragraaf 3.2.2.2 spreekt over regionale afstemming ten aanzien van de onderzoeksgebieden A (Marle), B1 (Herxen) en C (Welsum). Omdat de gemeente Olst-Wijhe eerst met de buurgemeenten wil afstemmen, worden er daarom in deze drie van de vijf zoekgebieden geen optimalisatiemogelijkheden uitgewerkt. Dit is volgens de visie de wens van de buurgemeenten en inwoners.

Zienswijze bij opmerking 11

Het is onze zienswijze dat er door dit standpunt drie van de vijf gebieden te eenvoudig en zonder goede motivatie buiten beschouwing zijn gelaten. Door deze frictie met de buurgemeenten niet tijdig te onderkennen, beperkt de gemeente Olst-Wijhe meteen de alternatieven, waardoor het kan zijn dat achteraf gezegd wordt dat één van die drie locaties misschien beter was geweest. Beter met betrekking tot overlast en schade en beter voor wat betreft rendement. Het is onze zienswijze dat de visie daarmee niet zorgvuldig is omgegaan met de in Nederland zeer schaars beschikbare ruimte. De visie spreekt over het gegeven dat Olst-Wijhe ten aanzien van de opwek van duurzame energie geheel zelfstandig aan de doelstellingen wil voldoen, maar maakt zich met het standpunt over deze drie onderzoeksgebieden afhankelijk van de buurgemeenten. Dat is tegenstrijdig en willekeurig.

Opmerking 12

Paragraaf 3.2.2.3 spreekt over het gegeven dat de gemeente graag ervaring wil opdoen met een eerste windpark binnen de gemeente, binnen de drie gebieden die niet aan de grenzen van de gemeente liggen.

Zienswijze bij opmerking 12

Het is onze zienswijze dat gezien de gevolgen voor bewoners, leefklimaat, gezondheid, landschap, natuur et cetera er geen sprake kan en mag zijn van een dergelijk project “om daarmee ervaring op te doen binnen de gemeente”. De gevolgen zijn te ingrijpend en het terugdraaien daarvan is praktisch gezien onmogelijk. Dat zijn argumenten om een deel van de gemeente niet als proeftuin te gebruiken. Inwoners zijn geen proefpersonen.

Het is onze zienswijze dat de gemeente onderzoek moet doen naar ervaringen elders in Nederland en de ons omringende landen waar men een langjarige ervaring en onderzoeksresultaten heeft ten aanzien van windmolens in de leefomgeving. Hier in onze gemeente ervaring opdoen met windmolens in de leefomgeving zonder vergelijkbare ervaringsgegevens en onderzoeksresultaten mee te nemen in de visie getuigt van een gebrek aan zorgvuldigheid dat grenst aan naïviteit en zelfs aan gemakzucht. De gemeente heeft vanuit het zorgvuldigheidsbeginsel de onderzoeksplicht om deze beschikbare gegevens mee te nemen in de besluitvorming.

De visie beperkt zich tot de wettelijk verplichte onderzoeken en rapportages. Kennis hebben van bestaande informatiebronnen die een beter en zorgvuldiger besluit kunnen opleveren, worden hiermee bewust genegeerd. Als voorbeeld neem ik de norm voor de afstand tussen windmolens en woningen. Vanwege het feit dat men in Nederland de geluidsproductie mag middelen over een heel jaar en in landen als Duitsland, België en Denemarken niet, zijn in die landen de afstandsnormen twee tot drie keer zo groot. De Nederlandse normen resulteren volgens het RIVM in een percentage van ernstige geluidhinder binnenshuis van 9 procent van de bewoners waar de geluidsbelasting gelijk is aan de wettelijke norm (Bron SER). Kortom leer van ervaringen van anderen en durf de gevolgen daarvan voor het maken van verantwoordde keuzes te accepteren.

<https://www.nrc.nl/nieuws/.../nederlands-turbines-relatief-dicht-bij-huis-1532921-a1001...>

Opmerking 13

Paragraaf 3.2.2.4 geeft een puntsgewijze opsomming van ruimtelijke voorwaarden waaraan een initiaties voor een windenergieproject moet voldoen.

- Er moeten minimaal drie windmolens in een rechte lijnopstelling staan.
- Windparken volgen de structuren in het landschap.
- Slagschaduw op gevels is niet toegestaan.
- Er moet een beheersplan voor behoud of versterking van de weidevogelstand zijn.
- De gemeente ziet graag dat concrete opties voor de combinatie van een windpark met zonneveld(en) worden geïnventariseerd en uitgewerkt.
- Voortdurend zichtbare obstakelverlichting ten behoeve van de luchtvaartveiligheid (vastbrandend of knipperend) wordt niet toegestaan, tenzij hierdoor de uitvoerbaarheid in het geding komt.¹⁸
- Er moet een participatieplan voor financiële en procesparticipatie worden opgesteld (zie hoofdstuk 4)

Zienswijze bij opmerking 13

Over het tweede punt “ windparken volgen de structuren in het landschap.” De windmolens zijn voor een ieder zichtbaar vanaf het maaiveld tot kilometers in de omtrek. De structuren in het landschap, zoals bijvoorbeeld de Soestwetering of wegen, zijn alleen zichtbaar als structuur vanuit de lucht cq op kaart. De wetering bevindt zich onder het maaiveld en is alleen zichtbaar wanneer men zich langs die wetering begeeft of de wetering oversteekt. In die gevallen ziet men de wetering, maar niet de structuur in het landschap. Het is mijn zienswijze dat deze voorwaarde fictief is.

Daarnaast kruist de eventuele lijn van windmolens langs de Soestwetering de hoogspanningskabels. Dat verstoort die structuur. Die dominante aanwezigheid van die masten en kabels komt niet terug in de beschrijving en die is zoals gezegd zeer veel zichtbaarder dan de structuur van de wetering. Dit lijkt op schrijven naar je gewenste resultaat.

Over het derde punt “slagschaduw op gevels is niet toegestaan.” In deze formulering is dat een harde voorwaarde die wethouder Blind op de afsluitende bijeenkomst in Den Nul meerdere keren hardgrondig bevestigde. Dat klinkt bevredigend, maar dat is het niet. Inwoners wonen niet alleen achter de gevel, maar ook voor en naast hun gevel. Dat geldt voor ons allemaal, maar zeker voor bewoners van het buitengebied. Wonen doe je ook op je erf. Met het erf bedoelt de wet de grond gelegen direct rond de woning bedoeld om te wonen. In de door de gemeente gekozen formulering ontstaat er slagschaduw op erven. Dat betekent in praktische zin dat als bewoners zich buiten op hun terras bevinden dat direct voor, achter of naast hun woning gelegen is, zij daar de gevolgen van slagschaduw mogen ondervinden. Dat betekent dat, juist als het mooi weer is en de zon schijnt, zij daar een ernstige aantasting van hun leefomgeving moeten dulden. Het is onze zienswijze dat er geen slagschaduw mag worden toegestaan op erven en gevels.

Over het vijfde punt “gewenste combinatie van een windpark met zonneveld(en)”. Gezien de landschappelijke eisen die het planMER aan beide typen stelt is dat tegenstrijdig.

Opmerking 14

Onder punt 3.3 geeft de visie aan dat er een optimum gezocht moet worden tussen enerzijds de energieproductie en benutting van een zoekgebied voor windenergie en anderzijds de bescherming van het woon- en leefklimaat van inwoners en van natuur- en landschapswaarden.

De volgende volzin geeft aan dat negatieve effecten zoals gesignaleerd en beoordeeld in het planMER met maatregelen kunnen worden beperkt.

Zienswijze bij opmerking 14

De visie geeft niet aan op welke maatregelen hier wordt bedoeld. Voor de negatieve effecten verwijst de visie naar het planMER, maar naar maatregelen verwijst de visie niet. De visie spreekt over het feit dat “maatregelen genomen *kunnen* worden”. Het is onze zienswijze dat daar moet staan dat maatregelen genomen *zullen* worden. Het woord kunnen in combinatie met onbekende maatregelen geeft geen enkele garantie ten aanzien van de bescherming van het woon- en leefklimaat van inwoners en van natuur- en landschapswaarden.

Opmerking 15

Ten aanzien van punt 3.3.3 Gebied E (Boskamp) het volgende. De visie geeft aan dat rekening gehouden moet worden met de daar opgesomde punten.

Zienswijze bij opmerking 15

De visie concretiseert niet wat rekening houden met betekent en concretiseert niet wat die maatregelen kunnen of moeten zijn. Dit geeft geen enkele richting en garantie. Initiatiefnemers zullen er vast rekening mee houden. Meer wordt in de visie immers niet gevraagd of verlangd.

De locatie Boskamp en feitelijk ook Middel kent relatief weinig omwonenden. De vraag is waar dat aantal aan gerelateerd is. Het is onze zienswijze dat dit onjuist is wanneer er gebieden met een vergelijkbare omvang worden bekeken in het buitengebied van de gemeente.

Opmerking 16

Onder punt 4.1 spreekt de visie over lokale betrokkenheid en lokaal eigendom. Wij plaatsen hieronder enkele citaten uit 4.1.

- én inwoners hebben er *direct of indirect financieel voordeel* van.
- opbrengsten *zo veel mogelijk* ten goede komt aan inwoners en bedrijven in Olst-Wijhe.
- **Voorwaarde** is dat inwoners en bedrijven *bij voorkeur 100% eigenaar* zijn van een zonnenveld of windpark, **maar op zijn minst voor 51%**.
- *streven naar* lokaal eigendom
- projectrendement *zo veel mogelijk* ten goede komt aan inwoners en bedrijven in Olst-Wijhe.
- **Als** zou blijken dat een **lokale energiecoöperatie** een project **niet** of zeer moeizaam van de grond krijgt, moet een **nieuwe afweging** worden gemaakt. Er kan vervolgens worden gekeken naar **andere samenwerkingsvormen** met partijen waarmee initiatieven wel van de grond komen.

Zienswijze bij opmerking 16

Het is onze zienswijze dat deze formulering geen enkele garantie biedt aan de inwoners die straks het meeste last hebben van de gevolgen van windmolens. Er wordt gesproken over inwoners en bedrijven *in de gemeente*. Het is onze zienswijze dat het financieel voordeel veel meer naar een aan te duiden groep van direct omwonenden zou moeten terugvloeien. Zij ervaren immers de overlast. Dat kan in meedelen in de opbrengst of in afkopen van nadelen en waardevermindering van eigendommen.

Daarnaast geeft de formulering geen enkele garantie en geeft geen harde verplichting aan initiatiefnemers. Woorden als: *direct of indirect financieel voordeel, zoveel mogelijk, bij voorkeur* et cetera zijn nietszeggend. Dat wordt vooral duidelijk in het laatste aandachtspunt. Dat geeft aan dat als een lokale initiatiefnemer niet wordt gevonden, dan moet gekeken worden naar een andere samenwerkingsvorm.

Het is onze zienswijze dat de inhoud van de tekst, die bij het laatste aandachtspunt staat, niet slaat op de enige harde voorwaarde die wel in deze opsomming is opgenomen. Wij doelen daarbij op de voorwaarde zoals beschreven in het derde aandachtspunt. Daar geeft de visie de harde voorwaarde dat inwoners en bedrijven minstens voor 51% eigenaar moeten zijn van een zonnepark of windpark. In samenhang met de ontsnappingsclausule, zoals beschreven in het laatste aandachtspunt, betekent dat er eventueel gekeken moet worden naar andere samenwerkingsvormen, maar dat die 51% eigendom, ook in die samenwerkingsvorm, een voorwaarde blijft.

Opmerking 17

Paragraaf 4.2 herhaalt dat de lokale inwoners en bedrijven voor 100% eigenaar zouden moeten zijn van een zonneveld of windpark. Ook herhaalt de visie dat de opbrengst ten goede moet komen aan inwoners en bedrijven in onze gemeente.

Zienswijze bij opmerking 17

Het is onze zienswijze dat de formulering: “ dat de opbrengst ten goede moet komen aan inwoners en bedrijven in onze gemeente” geen recht doet en niet past bij het slot van deze paragraaf waarin de visie stelt: “Bij een windpark is de noodzaak om *lusten en lasten* te verdelen groter. De *businesscase voor windparken biedt daarvoor doorgaans goede mogelijkheden.*” Het is onze zienswijze dat de visie aan dit laatste en door ons op zichzelf gewenste standpunt geen enkele voorwaarde stelt of daartoe enige garantie geeft. Het is onze zienswijze dat een verdeling van de opbrengsten niet alleen gerelateerd moet zijn aan de gedane investering, maar dat deze verdeling van opbrengsten mede een belangrijke relatie moet hebben met de mate van overlast en schade die inwoners krijgen toebedeeld door een windpark. Het is onze zienswijze dat een visie zoals deze daar concrete voorwaarden aan moet stellen.

Opmerking 18

Paragraaf 4.2 spreekt over de plicht voor een initiatiefnemer om bij het indienen van een projectvoorstel of principeverzoek een uitgewerkt voorstel voor proces- en projectparticipatie te overleggen.

Als het college besluit medewerking te verlenen aan een ruimtelijke procedure dan met initiatiefnemers voorafgaand aan het verlenen van de vergunning een anterieure overeenkomst gesloten waarin afspraken over participatie worden vastgelegd.

Zienswijze bij opmerking 18

De visie stelt onvoldoende eisen aan de inhoud van een in te dienen uitgewerkt voorstel voor proces- en projectparticipatie.

De visie stelt geen eisen aan de inhoud van de anterieure overeenkomst die voor een deel zeker dient te gaan over de vergoeding van schade en overlast aan direct omwonenden.

Opmerking 19

Paragraaf 4.2 spreekt over: “Bij een windpark is de noodzaak om *lusten en lasten* te verdelen groter. De *businesscase voor windparken biedt daarvoor doorgaans goede mogelijkheden.*”

Zienswijze bij opmerking 19

De visie komt niet verder dan algemeenheden zoals “ dat de opbrengst ten goede moet komen aan inwoners en bedrijven in onze gemeente”. Daarmee zegt de visie niets over een verdeling van *lusten en lasten*. Het is onze zienswijze dat de visie zich daar concreet over moet uitspreken. Met een buitengewoon gunstig rendement van 15% op de investering moet een vooraf en dus in de visie bepaald deel daarvan terugvloeien naar degene die het meest geraakt worden door de gevolgen. Het is onze zienswijze dat de visie daar voorwaarden aan moet stellen.

Opmerking 20

Paragraaf 4.2.1 geeft een opsomming van voorwaarden ten aanzien van een participatiemodel.

- Inwoners en bedrijven uit Olst-Wijhe participeren in een *windpark*, bij voorkeur via een energiecoöperatie, waarbij inwoners (mede)eigenaar zijn en kunnen besluiten over de bestemming van de opbrengst van het windpark.
- Voor elk *windpark* wordt **een fonds** opgericht waarin jaarlijks een afdracht wordt gestort vanuit het windpark. Een voorbeeld hiervan is de NWEA Gedragscode.
- Per *windpark* wordt bepaald binnen welke straal rond het windpark omwonenden een tegemoetkoming in hun jaarlijkse energierekening kunnen ontvangen om betrokkenheid bij het windpark te vergroten.

Naast deze voorwaarden worden initiatiefnemers **uitgenodigd** om **andere vormen van participatie** toe te passen, **in het bijzonder het naar rato verdelen van de grondvergoeding met aangrenzende grondeigenaren** en modellen waarbij inwoners elektriciteit kunnen afnemen van het windpark.

Een fonds kan benut worden voor versterking of verbetering van landschap en daarmee bijdragen aan versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied. Maar kan ook dienen als vliegwiel voor het verduurzamen van de woningvoorraad en het bestrijden van energiearmoede of stimuleren van de asbestsanering. **De inwoners kunnen** hierover **meebeslissen**. Kansen voor gebiedsontwikkeling, maar zorg en mobiliteit kunnen ook ontwikkelingen zijn die ondersteund kunnen worden.

Zienswijze bij opmerking 20

Het eerste aandachtspunt geeft aan dat de eigenaar van het windpark beslist over de bestemming van de opbrengsten daarvan. Daaraan stelt de visie en dus de gemeente geen eisen zoals dat een vooraf bepaald percentage terug moet vloeien naar een gedefinieerde groep van inwoners die de (meeste) lasten ervaren. Zoals de visie ook al aangeeft, kan het zo zijn dat deze gewenste participatie niet van de grond komt en in dat geval beslist een externe eigenaar over de verdeling van de lusten. Dit biedt daarmee geen enkele garantie dat die lusten terechtkomen bij degene die de lasten dragen tenzij die eigenaar een filantroop is. Wanneer overigens het eigenaarschap voor een deel (51%) uit bewoners en bedrijven uit de gemeente bestaat, zal dat maar voor een verwaarloosbaar deel bestaan uit direct omwonenden die geïnvesteerd hebben. Met andere woorden het belang van de aandeelhouders zal ook in dat geval prevaleren boven het belang van de direct omwonenden. Die hebben wat dat betreft weinig te verwachten, mits de gemeente zoals gezegd harde randvoorwaarden stelt aan die in de visie genoemde verdeling van lasten en lusten.

Het tweede punt spreekt over een fonds en onder de aandachtspunten geeft de visie een alinea waarin de visie suggesties doet ten aanzien van dit fonds. Het is onze zienswijze dat de genoemde doelstellingen onvoldoende wijzen in de richting van degene die met lasten geconfronteerd worden. Wanneer het daar genoemde geld gebruikt wordt voor bijvoorbeeld asbestsanering in het algemeen of zorg en mobiliteit dan gebruikt de gemeente de opbrengsten oneigenlijk. Deze opbrengsten vloeien feitelijk terug in de gemeentelijke begroting. Wij als direct omwonenden ervaren daarmee de lasten en anderen, waaronder de investeerders en het gemeentebestuur de lusten. Dat getuigt van erg weinig solidariteit. Het is onze zienswijze dat de gelden in dit fonds gereserveerd moeten worden voor een eventuele *sloop van de windmolens* en voor het *vergoeden van (plan)schade* door waardevermindering van het onroerend goed en derving van het woongenot van direct omwonenden. Volgens informatie van de SER worden er door de rechter vergoedingen toegekend van 10% tot 50% van de woningwaarde.

Het is daarbij onze zienswijze dat de gemeente aan de direct omwonenden, die in de genoemde belangen worden geschaad, een vergoeding daarvoor moet toekennen. De gemeente moet zich daarbij inspannen voor een regeling die voorkomt dat die bewoners de gang naar de rechter moeten maken om in aanmerking te komen voor een (plan)schadevergoeding wegens waardevermindering van hun onroerend goed en een compensatie voor de beperking van hun woongenot. Het is onze zienswijze dat de gemeente financiële en andere kaders stelt waaraan de initiatiefnemer heeft te voldoen.

In het derde aandachtspunt in de visie geeft een opmerking over het verdelen van lasten en lusten. Een deels concrete opmerking. Er moet een straal worden bepaald. Er staat niet bij wie die straal bepaalde, maar de tekst bij het eerste aandachtspunt doet vermoeden dat het de eigenaar is van het windpark. De opmerking sorteert tevens voor op de hoogte van de lusten. Dit onderdeel heeft het over het *kunnen* (niet moeten) ontvangen van een tegemoetkoming in de jaarlijkse energierekening. Niet om te dienen als schadevergoeding, maar om betrokkenheid bij het windpark te vergroten. Dat lijkt te gaan om een relatief gezien symbolisch bedrag. De energierekening van een huishouden bedraagt gemiddeld 2.100 euro per jaar. Een tegemoetkoming is een financiële welwillende bejegening, een gedeeltelijke vergoeding. Een gedeelte van 2.100 euro per jaar staat in geen verhouding tot de individuele financiële schade en de beperkingen van het woongenot, aantasting van de gezondheid et cetera. Dit bedrag staat ook niet in verhouding tot wat de investeerders, grondeigenaren en eigenaren van gronden hiermee verdienen en wat het de gemeente opbrengt als zij geld ontvangen uit het in de visie genoemde fonds. Zie als toelichting op deze laatste zin vooral ook de volgende alinea.

In de alinea direct onder de aandachtspunten staat een intentie die onbegrijpelijk is. De visie zegt dat initiatiefnemers *uitgenodigd* moeten worden om de grondvergoeding (begrepen wordt de vergoeding aan de grondeigenaar die een winmolen op zijn grond toelaat) naar rato te verdelen met *aangrenzende grondeigenaren*. Klaarblijkelijk gaat het om een zeer ruimhartige vergoeding die de economische waarde ruim overstijgt. Anders is deze uitnodiging onbegrijpelijk.

In de praktijk betekent dit dat de vermoedelijk relatief (gerelateerd aan de economische waarde van landbouwgrond met m2) ruimhartige vergoeding aan de grondeigenaar dit zou moeten delen (uitgenodigd) met de eigenaar van een perceel weiland of bouwland dat daar naast is gelegen. Het betreft in dit geval vaak een eigenaar van een perceel die niet tevens een bewoner is die de lasten ervaart. Die persoon of rechtspersoon ontvangt dan een deel van de grondvergoeding waar hij geen vierkante meter grond voor op hoeft te geven en waar hij ook geen enkel nadeel door ondervindt. De ontvanger van de grondvergoeding behoort zijn vergoeding te delen met een aan te duiden groep of groepen van bewoners die financiële schade leiden en waarvan hun woongenot wordt aangetast. Om het voorbeeld op de locatie Boskamp/Middel nog concreter te maken. Het zou zo maar kunnen geburen dat de windmolen geplaatst wordt op een perceel van agrarisch bedrijf X en dat de Stichting IJssellandschap, als "buurman", daar een vergoeding voor krijgt vanuit de grondeigenaar. Het is onze zienswijze dat de grondvergoeding, wanneer deze de economische waarde ver te boven gaat en deze wordt gedeeld met de aangrenzende grondeigenaren, een perverse prikkel is die niet is uit te leggen. Het is onze zienswijze dat de grondvergoeding niet meer mag bedragen dan twee maal de economische waarde en dat de initiatiefnemers daarmee meer geld kunnen en moeten toewijzen

aan degene die veel meer opoffert dan een paar vierkante meter weiland en die daar bovendien geen keuze in heeft.

De winstmarge op de windmolens die nu gebouwd worden is zo'n 15%. Dat betekent dat een molen in 15 jaar wel 3 miljoen euro kan opleveren. Daarbij is een half miljoen euro aan subsidie. Die subsidie is feitelijk belastinggeld. Zonder de lasten en de lusten redelijk en rechtvaardig te regisseren, werkt de gemeente mee aan het verrijken van de eigenaren op kosten van de belastingbetaler en over de rug van degene die de lasten ervaren. Dat wordt niet anders als het eigenaarschap voor 50 of voor 100% bestaat uit inwoners en bedrijven uit onze gemeente. Dat klinkt wel sympathiek, maar wat betekent dat voor de direct omwonenden? Ook burgers en bedrijven uit onze gemeente willen net als iedere aandeelhouder: rendement. Het is onze zienswijze dat de gemeente zichzelf niet in de uitverkoop moet zetten en door hier aan mee te werken zonder de rechtvaardige verdeling van lasten en lusten te garanderen. Wanneer de gemeente het faciliteert dat investeerders (extern of uit de gemeente), grondeigenaren en de gemeente zelf zich verrijken, dan is er sprake van het misbruiken van de bevoegdheid door de gemeente. Wij noemen in dit geval ook de gemeente vanwege de suggesties in de visie dat er geld zou kunnen stromen naar: gebiedsontwikkeling in het algemeen asbestverwijdering in het algemeen, mobiliteit en zorg. Dat zijn posten op de begroting van de gemeente.

Het is onze zienswijze dat een redelijk deel van die kennelijk ruimhartige grondvergoeding, net als een redelijk deel van het rendement, direct ten goede moet komen aan de degene die met de lasten waaronder de aantasting van het woongenot en de (financiële) schade wordt geconfronteerd. Wanneer de gemeente laat zien wat solidariteit is en wat visie is, noemt de gemeente daar een substantieel percentage van het te verwachten rendement. In dit voorbeeld willen investeerders ook investeren tegen 8% rendement. Dat is in een waardeveste en solide investering een prima percentage. Idem voor de grondeigenaar. Wanneer die twee maal de economische waarde ontvangt voor zijn vierkante meters, kan hij daar niet ontevreden over zijn. Wanneer hij binnen de door de gemeente vast te stellen straal valt, ontvangt hij een gelijke vergoedingen zoals de andere bewoners binnen het beschadigde gebied.

Het is onze zienswijze dat een dergelijke visie breed en concreet in moet gaan op schadevergoeding omdat die schade een zekerheid is. Zoals gezegd is er schade door aantasting van het woongenot, waardevermindering van onroerend goed door die aantasting van het woongenot, maar ook door vernieling van de landschappelijke waarde, risico's op gezondheidsschade et cetera. Wij maken nadrukkelijk bezwaar tegen de totale afwezigheid daarvan.

Opmerking 21

Paragraaf 5.1 stelt dat de gemeente Olst-Wijhe 36 ha zonneveld of minimaal 3 windturbines moet realiseren om de doelstelling van 20% duurzame energie in 2020 te behalen.

Zienswijze bij opmerking 21

Het is onze zienswijze dat deze opmerking laat zien dat deze visie niet verder kijkt dan het behalen van de eigen gemeentelijke doelstelling door de grootschalige opwek door grote zonnevelden en windparken. Van deze visie wordt door de gemeente steeds beweert dat deze noodzakelijk om eventueel grootschalige zonnevelden en windparken te kunnen bouwen als dat noodzakelijk is. Het is

onze zienswijze dat de bovenstaande tekst uit de visie zou moeten luiden: dat de gemeente Olst-Wijhe 36 ha zonneveld of minimaal 3 windturbines moet realiseren om de doelstelling van 20% duurzame energie in 2020 te behalen *indien dat niet op andere en vooral minder belastende wijze bereikt kan worden*. De gemeente Olst-Wijhe kiest dus niet voldoende voor de meest evenredige oplossing.

ZIENSWIJZEN TEN AANZIEN VAN ONDERDELEN DIE ONTBREKEN IN DE VISIE

1. De visie bevat geen eisen aan de maximale hoogte van de windmolens. Het is onze zienswijze dat dit wel het geval zou moeten zijn. Het is mijn zienswijze dat die hoogte zeer ver onder de door wethouder Blind genoemde voor hem wenselijke hoogte van 240 meter tiphoogte zou moeten zijn. Een molen met die afmeting staat nog niet op land in Nederland. Een molen van 245 meter wordt op dit moment voorbereid op de Maasvlakte.
2. De visie geeft geen enkele verplichting aan initiatiefnemers om geld te reserveren om windmolens te slopen als de initiatiefnemer failliet gaat of wanneer er over enkele jaren betere en meer renderende technieken bestaan en de windmolens niet meer renderen. De geschiedenis leert dat dergelijke technische en maatschappelijke ontwikkelingen erg snel kunnen gaan, zeker nu de maatschappelijke druk en bijkomende financiën de ontwikkelingen versnellen. Wat vandaag gewenst is, is morgen achterhaald of ziekmakend. De energievisie spreekt dus niet over een levensloopplan ten aanzien van grootschalige voorzieningen met betrekking tot wind en zon. Voor de voorzieningen, waarover in de energievisie wordt gesproken, wordt het belang van het hebben van een plan om de eventuele voorzieningen te onderhouden, repareren, vervangen, te bergen e.d. niet onderkend. Dat is een onzorgvuldigheid.
3. De visie geeft geen enkele verplichting aan initiatiefnemers om geld te reserveren om planschade ter vergoeden.
4. De visie noemt wel laagvlieggebieden als plaatsen waar geen windmolens kunnen komen, maar ik lees niets in de visie over grondberoering. Er zijn gronden benoemd in de omgeving van Boskamp/Middel en mogelijk op de andere voorgestelde locatie waarbij je niet zomaar de grond in mag. Volgens plattegronden zijn er gronden bij die zijn benoemd als ecologisch woongebied en waarin je daarom niet mag graven. Wij maken bezwaar tegen het niet meenemen van dit argument.
5. In de maatschappij zijn inmiddels ontwikkelingen ingetreden. Zowel op het gebied van alternatieven als het gaat om duurzame energieopwekking, zoals een geheel nieuwe vorm van kleinschalige vergisting van mest op het agrarisch bedrijf, grootschalige zon op daken alsook maatschappelijk. De visie spreekt hier niet over als alternatieven om windmolens als laatste optie niet te hoeven plaatsen. In de visie wordt wel duidelijk dat windmolens de laatste optie zijn, maar er wordt met geen woord gerept hoe die laatste optie te kunnen vermijden. De scope van de energievisie is te nauw en de huidige visie niet actueel is (ook ten aanzien van de ontwikkelingen op dit gebied). Er zijn ook maatschappelijke ontwikkelingen en de visie onderkent het bestaan en de gevolgen daarvan niet. Wij maken bezwaar tegen het niet verwerken van in dit punt genoemde ontwikkelingen.
  - a. Er is op dit moment een scherpe negatieve kentering gaande in de attitude ten opzichte van grootschalige toepassing van zon en wind en zeer zeker op het land. In de media verschijnen bijna

dagelijks berichten die wijze op een sterke toename van weerstand op dit gebied. Bezwaren lopen uiteen van horizonvervuiling, verrommeling van het landschap, geluidoverlast, gezondheidsproblemen, aantasting van natuurwaarde en schade aan de natuur zoals vogelsterfte en insectensterfte.

b. Deze kentering heeft overigens ook geleid tot een positieve ontwikkeling, namelijk dat steeds meer bedrijven, waaronder agrarische bedrijven, zich steeds meer bewust worden van hun mogelijke bijdrage aan de opwekking van duurzame energie op een wijze die minder belastend is dan grootschalige toepassing van zon op het land en grote windmolens. Zij zien meer en meer in dat hun daken bijvoorbeeld beter verhuurd kunnen worden aan initiatiefnemers, grond verhuurd kan worden aan initiatiefnemers om een kleine windmolen (tot 50 meter) te laten plaatsen en dat biogasproductie door initiatiefnemers ook op hun bedrijf plaats kan vinden. Deze partijen realiseren zich steeds meer dat zij daardoor zelf kunnen voorkomen dat landbouwgrond onnodig ingenomen wordt door zonneparken. Dat laatste is namelijk ook in strijd met hun bedrijfsbelangen en het verhuren van daken levert geld op. Dit voorkomt tevens eerder genoemde bezwaren ten aanzien van het landschap et cetera en kan zonder eerder genoemde ruimtelijke besluitvorming. Als laatste kan gezegd worden dat veel meer bedrijven hiermee de mogelijkheid krijgen om, ook financieel, te participeren. De agrarische sector, die met betrekking tot natuur en milieu nogal eens bekritiseerd wordt, kan een zeer belangrijke bijdrage leveren aan de verduurzaming van de energievoorziening.

c. De laatste maatschappelijke ontwikkelingen ten aanzien van de bouw van grootschalige zonneparken windparken is zeer verontrustend. Er is een scheuring waarneembaar tussen initiatiefnemers, bouwers en grondeigenaren aan de ene kant en tegenstanders, die geconfronteerd worden met de aanwezigheid van de parken in hun leefomgeving, aan de andere kant. Dit is een maatschappelijke ontwikkeling die onderdeel moet zijn van de afwegingen in de besluitvorming. Het voornemen van participatie alleen is niet voldoende.

Olst 04-Juli 2019